

อพทาน ๑

เรียบเรียงโดย หลวงพ่อชุมพล พลปณฺโณ

อปทาน ๑

เรียบเรียงโดย หลวงพ่อชุมพล พลบุญโณ

สถิติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๘
เพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๘ พรรษา
๕ ธันวาคม ๒๕๕๘
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๑ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๗ จำนวนพิมพ์ ๔๐,๐๐๐ เล่ม

รวมยอดพิมพ์ที่พิมพ์มาแล้วทั้งหมด จำนวน ๕๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัท จามจุรีโปรดักส์ จำกัด
๒๖ ถ.พระราม ๒ ซอย ๘๓
แขวงสามตุ่ม เขตบางขุนเทียน กทม. ๑๐๑๕๐
โทร. ๐๒ ๔๑๕ ๘๓๒๐-๑
Email: jjrprint@hotmail.com

ท่านที่ต้องการหนังสือ หรือต้องการร่วมพิมพ์ กรุณาติดต่อ บริษัท โตโยต้า
เกตรา ยูสคาร์ จำกัด สาขาเมืองปทุม ๖๖ หมู่ ๓ ถ.กรุงเทพ-ปทุมธานี ต.บ้านฉาง
อ.เมือง จ.ปทุมธานี ๑๒๐๐๐ โทร.๐๒ ๕๕๑ ๔๖๖๒ โทรสาร ๐๒ ๕๗๕ ๗๓๒๑
Email: dhammaconnect2015@gmail.com

คำนำ

หนังสือเล่มนี้ชื่อว่า **อปทาน ๑** เพราะว่ามีคำภีร์อปทานนั้น ถ้านำมาพิมพ์ครั้งเดียว หนังสือจะใหญ่เกินไป จึงแยกออกเป็น ๒ เล่ม เล่มนี้ชื่อว่า **อปทาน ๑** โอกาสต่อไป จะพิมพ์ต่ออีกเล่มเป็น **อปทาน ๒** แต่อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของทั้ง ๒ เล่มไม่ได้ต่อกัน เพราะฉะนั้น ถ้าจะอ่านเล่มใดเล่มหนึ่ง โดยไม่ได้อ่านอีกเล่มก็ไม่ใช่ไร แม้แต่เนื้อหาใน เล่มเดียวนั้นก็ถ้าจะอ่านจากหลังมาหน้าก็ได้

คำภีร์อปทานนี้ เป็นคำภีร์ที่นับเนื่องอยู่ในคำภีร์พระไตรปิฎก

ซึ่งโดยส่วนตัวแล้ว ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่ชอบอ่านคำภีร์อปทานมาก อ่านมาตั้งแต่เริ่ม รู้จักตัวพระไตรปิฎก เนื่องจากคำภีร์อปทานเป็นตอนที่อ่านง่าย ไม่ต้องมีพื้นฐานความรู้ ธรรมะขั้นใดก็อ่านได้

ข้าพเจ้าเห็นว่าคำภีร์อปทานนี้มีคุณประโยชน์มาก เพราะเป็นการบอกเล่าชี้แจงเรื่องราว ผลของการทำความดี การสร้างบารมีของพระอรหันต์แต่ละรูปในตอนเริ่มต้นเส้นทางสร้างบารมีของท่าน ซึ่งบางเรื่องก็ดูเหมือนทำบุญเพียงนิดเดียว แต่ก็บังเกิดผลที่ยิ่งใหญ่ในกาลต่อมา ฉะนั้นคำของท่านจึงกล่าวไว้ว่า *อย่าดูหมิ่นบุญกรรมจำนวนน้อย จะไม่ต้อยตามต้องสนองผล เหมือนตุ่มน้ำที่เปิดหางยรับสายชล ยังเต็มทนด้วยอุทกที่ตกลง* ในทำนองเดียวกันก็ไม่ควรดูหมิ่นบาปกรรมจำนวนน้อยเหมือนกัน รวมความก็คือ **ชื่อว่า บุญและบาปแล้วไม่ควรดูหมิ่นว่านิดเดียว**

ท่านเหล่านั้นที่ได้เริ่มต้นด้วยการสร้างบุญกรรมจำนวนน้อย แต่เมื่อกาลเวลาผ่านไป ก็ได้มาบรรลุนิพพานขั้นสูง กลายมาเป็นทักขิไณยบุคคล ให้เทวดาและมนุษย์กราบไหว้บูชา เรื่องของท่านจะช่วยสอนใจ เพื่อคนธรรมดาอย่างเรา ให้ได้เกิดมีกำลังใจขวนขวาย สร้างคุณความดีสร้างบารมีไม่ย่อท้อตั้งแต่วันนี้ไป ก็จะสามารถเข้าถึงความพ้นทุกข์ ตามรอยท่านมหาบุรุษเหล่านั้นไปด้วยได้ และจะช่วยปลุกศรัทธาให้เกิดขึ้นในใจของท่านสาธุชนผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

อันว่าศรัทธานั้นเป็นคุณธรรมที่สำคัญ เพราะศรัทธาเป็นอริยทรัพย์ เป็นพลกำลังให้กุศลอื่น ๆ ได้โอกาสบังเกิดตาม ศรัทธาช่วยเกื้อหนุนให้เกิดความราบรื่นของกระแสบารมีอื่นที่จะมารวมพลังกัน ศรัทธาเป็นอินทรีย์องค์ประกอบของความรู้แจ้งในธรรม และศรัทธาเป็นองค์คุณของพระอริยบุคคล

ข้าพเจ้าจึงได้นำคัมภีร์อุปทานมาจัดพิมพ์เผยแพร่ โดยพยายามรักษารูปแบบภาษาตามสำนวนแปล ที่ท่านนักปราชญ์ราชบัณฑิตได้แปลไว้ ข้าพเจ้าได้เรียบเรียงขัดเกลาสำนวนบ้าง เพื่อให้ท่านสาธุชนผู้ไม่คุ้นเคยกับสำนวนภาษาบาลีได้อ่านง่ายขึ้น

การที่ข้าพเจ้าจัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ออกมาเผยแพร่เป็นธรรมทาน หวังว่าจะเกิดคุณประโยชน์แก่ท่านสาธุชน และเกิดประโยชน์โดยรวมแก่พระพุทธศาสนา

กุศลผลบุญใดที่เกิดจากการพิมพ์ธรรมะเผยแพร่ขอให้ท่านสาธุชนและสรรพสัตว์ทั้งปวงจะมีส่วนในผลบุญนี้จงทุกประการ

หนังสือเล่มนี้มีข้อผิดพลาดบกพร่องที่ใด ข้าพเจ้าขอน้อมรับ เพื่อแก้ไขต่อไปในโอกาสข้างหน้า

คุณความดีที่เกิดจากหนังสือเล่มนี้ ถือว่าเป็นคุณความดีของท่านนักปราชญ์ราชบัณฑิตในทางพระพุทธศาสนาได้กระทำไว้

ความดีในการดำเนินงานขอถวายบูชา พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ บิณฑบาต ครุฑอาจารย์และท่านผู้มีพระคุณ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระสยามเจ้าและพระเถระเจ้าทุกพระองค์ ที่ประวัติการสร้างบารมีของพระองค์ท่าน ได้ถูกรวบรวมอยู่ในคัมภีร์อุปทานนั้น ข้าพเจ้าขอกราบเทิดทูนบูชาพระคุณของทุกพระองค์ไว้เหนือเศียรเกล้า ขอกราบอาราธนาบารมีของทุกพระองค์ มาแผ่ปกเกล้าปกเกศ ให้ท่านสาธุชนที่เปิดอ่านคัมภีร์อุปทาน ด้วยความเคารพในคุณของพระรัตนตรัย ได้เจริญรุ่งเรืองในเส้นทางของพระพุทธศาสนา คล้ายประหนึ่งว่าทุกพระองค์ได้เมตตาเสด็จมา แผ่พระเดชพระคุณพระบารมีสถิตห้อมล้อมรักษา ให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรือง มั่นคงถาวรในแผ่นดินไทยจนถ้วน ๕,๐๐๐ ปี

ธรรมะที่ข้าพเจ้าบันทึกไม่สงวนลิขสิทธิ์

ขอให้ธรรมะอันประเสริฐของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงแพร่ขยายไปกว้างไกล ยังประโยชน์แก่สรรพสัตว์

ขออนุโมทนาต่อท่านผู้มีจิตเป็นกุศล

พระ ชุมพล พลบุญโย

๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗

ขอเชิญอ่านธรรมะของหลวงพ่อชุมพล พลปัญญา ได้ที่

<http://www.chumpolpalapanyo.com>

ภาพปกหน้า

วิหารอลอดอเปี้ยะ (Ahlodawpyae Temple) แปลว่าสมปรารถนาอย่างเต็มที่ ตั้งอยู่ที่เมืองเก่าพุกาม (Bagan) มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์อยู่ สามารถขอพรได้ รู้กันว่าสมปรารถนาทันตานักต่อนัก โดยผู้ขอต้องตั้งนะโม ๓ จบ และตั้งใจรักษาศีล ๕ แล้วจึงขอพรได้ ๑ ข้อ พรข้อนั้นจะสมปรารถนาอย่างง่ายดาย สร้างสมัยพระเจ้าจันสิตตา เดิมทีไม่มีพระพุทธรูป ต่อมาท่านอุวิน ซึ่งเป็นพระเถระที่ชาวพุกามเคารพนับถือมาก ได้นำพระพุทธรูปมาประดิษฐานในภายหลัง ซึ่งต่อมาได้ปรากฏว่าพระพุทธรูปองค์นี้ ศักดิ์สิทธิ์มาก ชาวพม่าจะมากกราบไหว้ขอพรกันเป็นนิจ แม้แต่ชาวไทยที่ไป ก็นิยมไปกราบไหว้ขอพร และสมปรารถนาในพรนั้นมากมายหลายท่าน

ภาพปกหลัง

เจดีย์ชเวสัณดอ (Shwesandaw Pagoda) สร้างโดยพระเจ้าอโนรธามหาราช ภายในบรรจุพระเกศาธาตุของพระพุทธเจ้า และเนื่องจากมีความสูง และมีฐานเป็นระเบียบถึง ๕ ชั้น จึงมีผู้มาชมพระอาทิตย์ตกยามเย็นกันเนืองแน่น

พระมหาธาตุเจดีย์ชเวตสิกong พระธาตุเจดีย์แห่งแรกของเมืองพุกาม
สร้างโดยพระเจ้าอโนราหมังช่อ มหาราชแห่งพุกาม

สารบัญ

คำนำ	ก
พุทธาปทานที่ ๑	๑
ว่าด้วยเหตุให้สำเร็จเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า	๑
ปัจเจกพุทธาปทานที่ ๒	๕
ว่าด้วยการให้สำเร็จเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า	๕
สาริปุตตเถราปทานที่ ๓ (๑)	๑๐
ว่าด้วยบุพจริยาของพระสาริปุตร	๑๐
มหาโมคคัลลานเถราปทานที่ ๔ (๒)	๒๑
ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหาโมคคัลลัน	๒๑
มหากัสสปเถราปทานที่ ๕ (๓)	๒๓
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างพุทธเจดีย์	๒๓
อนรุทธเถราปทานที่ ๖ (๔)	๒๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป	๒๔
ปุณณมันตานีปุตตเถราปทานที่ ๗ (๕)	๒๕
ว่าด้วยผลแห่งการแสดงธรรม	๒๕
อุปาสีเถราปทานที่ ๘ (๖)	๒๖
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างสังฆาราม	๒๖
อัญญาโกณฑัญญเถราปทานที่ ๙ (๗)	๓๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายปฐมภัดแก่พระพุทเจ้า	๓๔
ปิณโฑลภารทวาชเถราปทานที่ ๑๐ (๘)	๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุม	๓๕
ขทิวณียเรวตเถราปทานที่ ๑๑ (๙)	๓๖
ว่าด้วยผลแห่งการจัดเรือนำข้ามฟาก	๓๖
อนันทเถราปทานที่ ๑๒ (๑๐)	๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการกางฉัตรถวายพระพุทเจ้า	๓๗

สีหาสนท่ายกเถราปทานที่ ๑ (๑๑)	๓๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายราชอาสน์ทองคำ	๓๙
เอกถัมภิกเถราปทานที่ ๒ (๑๒)	๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเสาดั้นเดียว	๔๐
นันทเถราปทานที่ ๓ (๑๓)	๔๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้า	๔๑
จุลลป็นถกเถราปทานที่ ๔ (๑๔)	๔๑
ว่าด้วยพระจุลลป็นถกปัญญาเขลา	๔๑
ปิลินทวัจฉเถราปทานที่ ๕ (๑๕)	๔๓
ว่าด้วยผลแห่งการไล่ทาของหอม	๔๓
ราหุลเถราปทานที่ ๖ (๑๖)	๔๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเครื่องลาด	๔๔
อุปเสนวังคันทปุตตเถราปทานที่ ๗ (๑๗)	๔๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกัณณิการิ	๔๕
รัฐपालเถราปทานที่ ๘ (๑๘)	๔๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายช้าง	๔๖
โสปากเถราปทานที่ ๙ (๑๙)	๔๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะดอกไม้	๔๗
สุมังคลเถราปทานที่ ๑๐ (๒๐)	๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาหาร	๔๘
สฤติเถราปทานที่ ๑ (๒๑)	๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการเจริญพุทธานุสสติ	๕๑
อุปวณเถราปทานที่ ๒ (๒๒)	๕๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายธง	๕๔
ติณีสรรณาคมนิยเถราปทานที่ ๓ (๒๓)	๕๗
ว่าด้วยผลแห่งการรับสรรณะ ๓	๕๗
เบญจสีลสมาทานิยเถราปทานที่ ๔ (๒๔)	๕๘
ว่าด้วยผลแห่งการรักษาเบญจศีล	๕๘
อन्नสังสาวกเถราปทานที่ ๕ (๒๕)	๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษา	๖๐
รูปท่ายกเถราปทานที่ ๖ (๒๖)	๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายรูป	๖๐

ปูหินปูชกเถราปทานที่ ๗ (๒๗)	๖๑
ว่าด้วยผลแห่งการเกลี้ยทราย	๖๑
อุตตยเถราปทานที่ ๘ (๒๘)	๖๒
ว่าด้วยผลแห่งการส่งข้ามปาก	๖๒
เอกัญชลิกเถราปทานที่ ๙ (๒๙)	๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการประนมอัญชลี	๖๓
โฆมทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๐)	๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าโฆมะ	๖๓
กุณฑธานเถราปทานที่ ๑ (๓๑)	๖๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลกล้วย	๖๕
สาครเถราปทานที่ ๒ (๓๒)	๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญพระพุทธเจ้า	๖๖
มหากัจจายนเถราปทานที่ ๓ (๓๓)	๖๗
ว่าด้วยผลแห่งการทาทองพระเจดีย์	๖๗
กาฬทายีเถราปทานที่ ๔ (๓๔)	๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวชั้นพิเศษ	๖๘
โมฆราชเถราปทานที่ ๕ (๓๕)	๖๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคมพระพุทธเจ้า	๖๙
อริมุตตกเถราปทานที่ ๖ (๓๖)	๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอ้อย	๗๐
ลสฺสุนททายกเถราปทานที่ ๗ (๓๗)	๗๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกระเทียม	๗๑
อายตทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๘)	๗๑
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างศาลาโรงฉัน	๗๑
ธรรมจักกิกเถราปทานที่ ๙ (๓๙)	๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการตั้งธรรมจักรบูชา	๗๒
กัปปรุทกขิยเถราปทานที่ ๑๐ (๔๐)	๗๓
ว่าด้วยผลแห่งการตั้งต้นกัลปพฤกษ์บูชา	๗๓
อุปาสีเถราปทานที่ ๑ (๔๑)	๗๔
ว่าด้วยพระอุบาสีปวารณกรรมของตน	๗๔
โสณโกฏิยเวสสเถราปทานที่ ๒ (๔๒)	๗๕
ว่าด้วยผลแห่งการทำที่จักรม	๗๕

ภททิยาภิไศรยปุตตเถราปทานที่ ๓ (๔๓)	๗๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะทอง	๗๗
สันนิฐาปกเถราปทานที่ ๔ (๔๔)	๗๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลแพง	๗๘
ปัญจหัตถิยเถราปทานที่ ๕ (๔๕)	๗๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว ๕ กำ	๗๙
ปทุมฉนนิยเถราปทานที่ ๖ (๔๖)	๗๙
ว่าด้วยผลแห่งการกัณฐัมเป็นพุทธรูชา	๗๙
สยันทายกเถราปทานที่ ๗ (๔๗)	๘๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายที่นอน	๘๐
จิงมทายกเถราปทานที่ ๘ (๔๘)	๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายที่จิงกรม	๘๑
สุภัทธเถราปทานที่ ๙ (๔๙)	๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยผอบไม้จันทร์	๘๑
จุนทเถราปทานที่ ๑๐ (๕๐)	๘๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้	๘๓
วิรูปนทายกเถราปทานที่ ๑ (๕๑)	๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัด	๘๕
สตรังสิยเถราปทานที่ ๒ (๕๒)	๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการชมเชยพระผู้โลกนายก	๘๕
สยันทายกเถราปทานที่ ๓ (๕๓)	๘๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายที่นอน	๘๖
คันโธทกทายกเถราปทานที่ ๔ (๕๔)	๘๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายหมอนน้ำหอม	๘๗
โอปวยหเถราปทานที่ ๕ (๕๕)	๘๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายม้าอาชาไนย	๘๘
สปริวาราสนเถราปทานที่ ๖ (๕๖)	๘๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบิณฑบาต	๘๙
ปัญจทีปกเถราปทานที่ ๗ (๕๗)	๘๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป	๘๙
ธชทายกเถราปทานที่ ๘ (๕๘)	๙๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายธงและบารุง	๙๐

ปทุมเถราปทานที่ ๙ (๕๙)	๙๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุมพร้อมด้วยธง	๙๑
อสนโพธิ์เถราปทานที่ ๑๐ (๖๐)	๙๒
ว่าด้วยผลแห่งการปลูกไม้โพธิ์	๙๒
สกจิตตนิยเถราปทานที่ ๑ (๖๑)	๙๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายสกุ	๙๕
อาโปปุပ္ผิยเถราปทานที่ ๒ (๖๒)	๙๕
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้บูชา	๙๕
ปัจจาคมนิยเถราปทานที่ ๓ (๖๓)	๙๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกสาหร่าย	๙๖
ปรปสาทกเถราปทานที่ ๔ (๖๔)	๙๗
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ	๙๗
ภิสทายกเถราปทานที่ ๕ (๖๕)	๙๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามันและรากบัว	๙๘
สุจินติตเถราปทานที่ ๖ (๖๖)	๙๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนื้อดี	๙๙
วัตถทายกเถราปทานที่ ๗ (๖๗)	๑๐๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าผืนหนึ่ง	๑๐๐
อัมพทายกเถราปทานที่ ๘ (๖๘)	๑๐๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วงสุก	๑๐๐
สุมณเถราปทานที่ ๙ (๖๙)	๑๐๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ	๑๐๑
บุพผจิงโกฏียเถราปทานที่ ๑๐ (๗๐)	๑๐๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผอบดอกอังกาบ	๑๐๒
นาคสมาลเถราปทานที่ ๑ (๗๑)	๑๐๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาสกุไปด้วยดอกแคฝอย	๑๐๓
ปทสัณญูกเถราปทานที่ ๒ (๗๒)	๑๐๓
ว่าด้วยผลแห่งการเลื่อมใสรอยพระบาท	๑๐๓
สุสัณญูกเถราปทานที่ ๓ (๗๓)	๑๐๔
ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ผ้าบังสุกุลจีวร	๑๐๔
ภิสาลูทายกเถราปทานที่ ๔ (๗๔)	๑๐๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามันผลไม้และน้ำ	๑๐๔

เอกสัญญาเถราปทานที่ ๕ (๗๕)	๑๐๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษาทัพพีหนึ่ง	๑๐๕
ติณสัณการทายกเถราปทานที่ ๖ (๗๖)	๑๐๕
ว่าด้วยผลแห่งการลาดหญ้ามาลาถวาย	๑๐๕
สุจิตายกเถราปทานที่ ๗ (๗๗)	๑๐๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเข็ม	๑๐๖
ปาฎลุปุพฺพียเถราปทานที่ ๘ (๗๘)	๑๐๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกแคฝอย	๑๐๗
ฐิตัญชลียเถราปทานที่ ๙ (๗๙)	๑๐๗
ว่าด้วยผลแห่งการประนมกรอัญชลี	๑๐๗
ตีณิปทุมียเถราปทานที่ ๑๐ (๘๐)	๑๐๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุม ๓ ดอก	๑๐๘
ติมิรปุพฺพียเถราปทานที่ ๑ (๘๑)	๑๑๑
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกดีหมี	๑๑๑
คตสัญญาเถราปทานที่ ๒ (๘๒)	๑๑๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกรรณิการ ๗ ดอก	๑๑๒
นินนัญชลิกเถราปทานที่ ๓ (๘๓)	๑๑๒
ว่าด้วยผลแห่งการประนมอัญชลีด้วยจิตเลื่อมใส	๑๑๒
อโรอุปฺพียเถราปทานที่ ๔ (๘๔)	๑๑๓
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้บูชา	๑๑๓
รังสีสัญญาเถราปทานที่ ๕ (๘๕)	๑๑๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม	๑๑๔
รังสีสัญญาเถราปทานที่ ๖ (๘๖)	๑๑๔
ว่าด้วยผลแห่งการทำให้เลื่อมใสในพุทธธรรม	๑๑๔
ผลทายกเถราปทานที่ ๗ (๘๗)	๑๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้	๑๑๕
สัทธสัญญาเถราปทานที่ ๘ (๘๘)	๑๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการเลื่อมใสตามเสียงแสดงธรรม	๑๑๕
โพธิสัญญาเถราปทานที่ ๙ (๘๙)	๑๑๖
ว่าด้วยผลแห่งการรดน้ำโพธิพฤกษ์	๑๑๖
ปทุมปุพฺพียเถราปทานที่ ๑๐ (๙๐)	๑๑๖
ว่าด้วยผลแห่งการโยนดอกปทุมขึ้นบูชา	๑๑๖

สุราปินทียเถราปทานที่ ๑ (๙๑)	๑๑๙
ว่าด้วยผลบุญของผู้บูชาไม้อาจนับได้	๑๑๙
สุปปีเยเถราปทานที่ ๒ (๙๒)	๑๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายตั้ง	๑๒๐
อัทธมเจลกเถราปทานที่ ๓ (๙๓)	๑๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าครึ่งท่อน	๑๒๐
สุจิตายกเถราปทานที่ ๔ (๙๔)	๑๒๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเข็ม	๑๒๑
คันธมาลียเถราปทานที่ ๕ (๙๕)	๑๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายสฐูปไม้หอม	๑๒๒
ติบุปผียเถราปทานที่ ๖ (๙๖)	๑๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการเก็บใบแคฝอยทิ้ง	๑๒๒
มรุปินทิกเถราปทานที่ ๗ (๙๗)	๑๒๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง	๑๒๓
เสนาสนทายกเถราปทานที่ ๘ (๙๘)	๑๒๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเครื่องลาดใบไม้	๑๒๔
เวยยาวัจจกเถราปทานที่ ๙ (๙๙)	๑๒๔
ว่าด้วยผลแห่งความเป็นไวยาวัจกร	๑๒๔
พุทธุปฐฎากเถราปทานที่ ๑๐ (๑๐๐)	๑๒๕
ว่าด้วยผลแห่งการเป่าสังข์บูชาพระผู้มีพระภาค	๑๒๕
ภิกขทายกเถราปทานที่ ๑ (๑๐๑)	๑๒๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษาทัพพีหนึ่ง	๑๒๗
ญาณสัณญิกเถราปทานที่ ๒ (๑๐๒)	๑๒๗
ว่าด้วยผลแห่งการยังจิตให้เสื่อมใสถวายบังคม	๑๒๗
อุปลหัตถียเถราปทานที่ ๓ (๑๐๓)	๑๒๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกอุบลกำมือหนึ่ง	๑๒๘
ปทปุชกเถราปทานที่ ๔ (๑๐๔)	๑๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ	๑๒๙
มฏฐิบุปผียเถราปทานที่ ๕ (๑๐๕)	๑๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ	๑๒๙
อุทกปุชกเถราปทานที่ ๖ (๑๐๖)	๑๓๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ	๑๓๐

นพมาลียเถรปาทานที่ ๗ (๑๐๗)	๑๓๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัสดดอก้อ	๑๓๑
อาสนุปัฏฐายกเถรปาทานที่ ๘ (๑๐๘)	๑๓๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะทอง	๑๓๒
พิฬาลิทยายกเถรปาทานที่ ๙ (๑๐๙)	๑๓๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำมันมือเสือ	๑๓๒
เรณุปุชกเถรปาทานที่ ๑๐ (๑๑๐)	๑๓๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาดอกกระถินพิมาน	๑๓๓
มหาปริวารเถรปาทานที่ ๑ (๑๑๑)	๑๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าทิพย์	๑๓๕
สุมังคลเถรปาทานที่ ๒ (๑๑๒)	๑๓๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดนตรีเครื่อง ๕	๑๓๖
สรณคมนียเถรปาทานที่ ๓ (๑๑๓)	๑๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการถึงศาสดาเป็นสรณะ	๑๓๗
เอกาสนียเถรปาทานที่ ๔ (๑๑๔)	๑๓๘
ว่าด้วยผลแห่งการประเคนดนตรีไม้โพธิ์	๑๓๘
สุวรรณบุปผียเถรปาทานที่ ๕ (๑๑๕)	๑๓๙
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้ทอง ๔ ดอก	๑๓๙
จิตกปุชกเถรปาทานที่ ๖ (๑๑๖)	๑๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดนตรีและดอกไม้	๑๔๐
พุทธสัณญูกเถรปาทานที่ ๗ (๑๑๗)	๑๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการประกาศพุทธานุภาพ	๑๔๐
มัคคสัณญูกเถรปาทานที่ ๘ (๑๑๘)	๑๔๑
ว่าด้วยผลแห่งการบอกทางให้แก่พระสาวก	๑๔๑
ปัจจุปัฏฐานสัณญูกเถรปาทานที่ ๙ (๑๑๙)	๑๔๒
ว่าด้วยผลแห่งการทำความดีได้โดยยาก	๑๔๒
ชาติปุชกเถรปาทานที่ ๑๐ (๑๒๐)	๑๔๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระชาติ	๑๔๓
เสเรยยกเถรปาทานที่ ๑ (๑๒๑)	๑๔๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ซีก	๑๔๕
บุปผณูปียเถรปาทานที่ ๒ (๑๒๒)	๑๔๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยสกลดอกไม้	๑๔๖

ปายาสทายกเถราปทานที่ ๓ (๑๒๓)	๑๔๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวปายาสใส่ถาดสำริด	๑๔๗
คันโธทกียเถราปทานที่ ๔ (๑๒๔)	๑๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการประพรมน้ำหอม	๑๔๘
สัมมุขาลวิกเถราปทานที่ ๕ (๑๒๕)	๑๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการชมเชยพระพุทธรูปเจ้า	๑๔๘
กุสุมาสนียเถราปทานที่ ๖ (๑๒๖)	๑๕๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอามิสพระพุทธรูปเจ้า	๑๕๐
ผลทายกเถราปทานที่ ๗ (๑๒๗)	๑๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเมล็ดบัว	๑๕๑
ญาณสัณญกเถราปทานที่ ๘ (๑๒๘)	๑๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการได้สัญญา	๑๕๑
คันธุปุพฺพียเถราปทานที่ ๙ (๑๒๙)	๑๕๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาดอกไม้ต่าง ๆ	๑๕๒
ปทุมบุชกเถราปทานที่ ๑๐ (๑๓๐)	๑๕๓
ว่าด้วยผลแห่งพุทธรูปบูชา	๑๕๓
โสภิตเถราปทานที่ ๑ (๑๓๑)	๑๕๕
ว่าด้วยผลแห่งการฟังอาสภิวาจา	๑๕๕
สุทิสฺสนเถราปทานที่ ๒ (๑๓๒)	๑๕๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกการะเกด	๑๕๖
จันทนบุชกเถราปทานที่ ๓ (๑๓๓)	๑๕๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยแก่นจันทน์หอม	๑๕๖
บุปผฉนียเถราปทานที่ ๔ (๑๓๔)	๑๕๗
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้เป็นหลังคา	๑๕๗
โรหิสัณญิกเถราปทานที่ ๕ (๑๓๕)	๑๕๘
ว่าด้วยผลแห่งการสัญญาในการเลื่อมใส	๑๕๘
จัมปกบุปฺพียเถราปทานที่ ๖ (๑๓๖)	๑๕๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกจำปา	๑๕๙
อัทธสันทิสฺสเถราปทานที่ ๗ (๑๓๗)	๑๕๙
ว่าด้วยผลแห่งการชมเชยพระพุทธรูปเจ้า ๓ คาถา	๑๕๙
เอกรังสนียเถราปทานที่ ๘ (๑๓๘)	๑๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการเลื่อมใสในการฟังธรรม	๑๖๐

ศาลทายกเถรอปทานที่ ๙ (๑๓๙)	๑๖๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกรัง	๑๖๑
ผลทายกเถรอปทานที่ ๑๐ (๑๔๐)	๑๖๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะหาด	๑๖๑
อธิจิตติยเถรอปทานที่ ๑ (๑๔๑)	๑๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยฉัตร	๑๖๓
ถัมภาโรปกเถรอปทานที่ ๒ (๑๔๒)	๑๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการยกเสาชิง	๑๖๓
เวทิการกเถรอปทานที่ ๓ (๑๔๓)	๑๖๔
ว่าด้วยผลแห่งการกระทำที่บูชา	๑๖๔
สปริวารียเถรอปทานที่ ๔ (๑๔๔)	๑๖๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายไฟที่ไม้จันทน์	๑๖๔
อุมมาปุปผียเถรอปทานที่ ๕ (๑๔๕)	๑๖๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาดอกผักตบ	๑๖๕
อนุโลมทายกเถรอปทานที่ ๖ (๑๔๖)	๑๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการกระทำไฟที่โพธิพฤกษ์	๑๖๖
มรรคทายกเถรอปทานที่ ๗ (๑๔๗)	๑๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการกระทำหนทาง	๑๖๖
ผลกทายกเถรอปทานที่ ๘ (๑๔๘)	๑๖๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายแผ่นกระดาน	๑๖๗
วฏฺฐัสถียเถรอปทานที่ ๙ (๑๔๙)	๑๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงมาลัย	๑๖๘
ปลัลลิกทายกเถรอปทานที่ ๑๐ (๑๕๐)	๑๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายปลัลลิก	๑๖๘
พันธุชิวกเถรอปทานที่ ๑ (๑๕๑)	๑๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงมาลัยดอกชบา	๑๗๐
ตัมพปุผียเถรอปทานที่ ๒ (๑๕๒)	๑๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการทำความสะอาดต้นโพธิ์	๑๗๐
วิธิสัมมชชกเถรอปทานที่ ๓ (๑๕๓)	๑๗๑
ว่าด้วยผลแห่งการกวาดถนนยกธง	๑๗๑
กัการูปุชกเถรอปทานที่ ๔ (๑๕๔)	๑๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกผักกาด	๑๗๒

มันทารวปุปผชุกเถราปทานที่ ๕ (๑๕๕)	๑๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมณฑารพ	๑๗๒
กัมมปุปผิยเถราปทานที่ ๖ (๑๕๖)	๑๗๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกระทุ่ม	๑๗๓
ติณสุลกเถราปทานที่ ๗ (๑๕๗)	๑๗๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิซ้อน	๑๗๓
นาคปุปผิยเถราปทานที่ ๘ (๑๕๘)	๑๗๔
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกสารภีที่ทางเสด็จ	๑๗๔
ปุนนาคปุปผิยเถราปทานที่ ๙ (๑๕๙)	๑๗๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกปุนนาค	๑๗๕
กุมุทธายกเถราปทานที่ ๑๐ (๑๖๐)	๑๗๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัวโกมุท	๑๗๕
สุปาริจริยเถราปทานที่ ๑ (๑๖๑)	๑๗๗
ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงพระศาสดา	๑๗๗
กณเวรปุปผิยเถราปทานที่ ๒ (๑๖๒)	๑๗๗
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกชบาถวาย	๑๗๗
ขัชชทายกเถราปทานที่ ๓ (๑๖๓)	๑๗๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะพร้าว	๑๗๘
เทสชุกเถราปทานที่ ๔ (๑๖๔)	๑๗๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาสถานที่	๑๗๙
กณิการณนียเถราปทานที่ ๕ (๑๖๕)	๑๗๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยร่มดอกกรรณิการิ	๑๗๙
สัปปิทายกเถราปทานที่ ๖ (๑๖๖)	๑๘๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนยใส	๑๘๐
ยุธิกปุปผิยเถราปทานที่ ๗ (๑๖๗)	๑๘๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกเข็ม	๑๘๐
ทุสสทายกเถราปทานที่ ๘ (๑๖๘)	๑๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้า	๑๘๑
สมาทปกเถราปทานที่ ๙ (๑๖๙)	๑๘๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเรือนยอด	๑๘๒
ปัญจังคุลียเถราปทานที่ ๑๐ (๑๗๐)	๑๘๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยของหอม	๑๘๒

กฎหมายียเถรอปทานที่ ๑ (๑๗๑)	๑๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัวโกมุท	๑๘๕
นิสเสนียายกเถรอปทานที่ ๒ (๑๗๒)	๑๘๕
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างบันได	๑๘๕
รัตติยูปปิยเถรอปทานที่ ๓ (๑๗๓)	๑๘๖
ว่าด้วยผลของการถวายดอกอัญชัญ	๑๘๖
อุทปานทายกเถรอปทานที่ ๔ (๑๗๔)	๑๘๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบ่อน้ำ	๑๘๗
สีหาสนทายกเถรอปทานที่ ๕ (๑๗๕)	๑๘๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาของหอม	๑๘๗
มคคทัตติกเถรอปทานที่ ๖ (๑๗๖)	๑๘๘
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้	๑๘๘
เอกทีปิยเถรอปทานที่ ๗ (๑๗๗)	๑๘๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป	๑๘๘
มณิบุชกเถรอปทานที่ ๘ (๑๗๘)	๑๘๙
ว่าด้วยผลแห่งพุทธรูชา	๑๘๙
ติกิจจกเถรอปทานที่ ๙ (๑๗๙)	๑๘๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายยา	๑๘๙
สังฆุปัฏฐากเถรอปทานที่ ๑๐ (๑๘๐)	๑๙๐
ว่าด้วยผลแห่งการอุปัฏฐาก	๑๙๐
กุกุชูปปิยเถรอปทานที่ ๑ (๑๘๑)	๑๙๑
ว่าด้วยผลแห่งพุทธรูชา	๑๙๑
พันธุชีวกเถรอปทานที่ ๒ (๑๘๒)	๑๙๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกชบา	๑๙๑
โกตุมพริยเถรอปทานที่ ๓ (๑๘๓)	๑๙๒
ว่าด้วยผลแห่งพุทธรูชา	๑๙๒
ปัญจทัตติยเถรอปทานที่ ๔ (๑๘๔)	๑๙๒
ว่าด้วยผลแห่งพุทธรูชา	๑๙๒
อิสิมคคทายกเถรอปทานที่ ๕ (๑๘๕)	๑๙๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง	๑๙๓
โพธิอุปัฏฐายกเถรอปทานที่ ๖ (๑๘๖)	๑๙๔
ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงไม้โพธิ์	๑๙๔

เอกจินติกเถราปทานที่ ๗ (๑๘๗)	๑๙๔
ว่าด้วยผลแห่งการที่กุศลตกเดือน	๑๙๔
ติกรณุปุพฺพียเถราปทานที่ ๘ (๑๘๘)	๑๙๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกเจตพังคี	๑๙๕
เอกจารียเถราปทานที่ ๙ (๑๘๙)	๑๙๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมณฑารพ	๑๙๖
ติวัณฏฐุปุพฺพียเถราปทานที่ ๑๐ (๑๙๐)	๑๙๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้ต่าง ๆ	๑๙๖
ตมัลลุปุพฺพียเถราปทานที่ ๑ (๑๙๑)	๑๙๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกकुณ	๑๙๘
ติณสันถารทายกเถราปทานที่ ๒ (๑๙๒)	๑๙๘
ว่าด้วยผลแห่งการทำหลังคา	๑๙๘
ขันธพุลลียเถราปทานที่ ๓ (๑๙๓)	๑๙๙
ว่าด้วยผลแห่งการทำให้ขรุขระให้เรียบ	๑๙๙
อโสกปุชกเถราปทานที่ ๔ (๑๙๔)	๒๐๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกอโศก	๒๐๐
อังโกลกเถราปทานที่ ๕ (๑๙๕)	๒๐๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกปฐ	๒๐๐
กิสลยปุชกเถราปทานที่ ๖ (๑๙๖)	๒๐๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยใบไม้อ่อน	๒๐๑
ดินทุททายกเถราปทานที่ ๗ (๑๙๗)	๒๐๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะพลับ	๒๐๒
คิริเนลมุฏฐิปุชกเถราปทานที่ ๘ (๑๙๘)	๒๐๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้	๒๐๒
ติกัณฐิปุพฺพียเถราปทานที่ ๙ (๑๙๙)	๒๐๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคล้า	๒๐๓
ยูลิกปุพฺพียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๐๐)	๒๐๔
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคัตถ์	๒๐๔
กณิการุปุพฺพียเถราปทานที่ ๑ (๒๐๑)	๒๐๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกณิการ	๒๐๕
มิเนลุปุพฺพียเถราปทานที่ ๒ (๒๐๒)	๒๐๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกเทียนขาว	๒๐๕

กิงกณิกปุပ္ผิยเถราปทานที่ ๓ (๒๐๓)	๒๐๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกหงอนไก่	๒๐๖
ตรณียเถราปทานที่ ๔ (๒๐๔)	๒๐๖
ว่าด้วยผลแห่งการข้ามสังพระพุทธรเจ้า	๒๐๖
นิกคณติปุပ္ผิยเถราปทานที่ ๕ (๒๐๕)	๒๐๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกย่านทราย	๒๐๗
อุทกทายกเถราปทานที่ ๖ (๒๐๖)	๒๐๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ	๒๐๘
สลพมาลียเถราปทานที่ ๗ (๒๐๗)	๒๐๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้พร้อมทั้งข้าว	๒๐๘
โกธรรณพปุပ္ผิยเถราปทานที่ ๘ (๒๐๘)	๒๐๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกหงอนไก่พร้อมทั้งราก	๒๐๙
อาธารทายกเถราปทานที่ ๙ (๒๐๙)	๒๐๙
ว่าด้วยการถวายเชิงรองบาตร	๒๐๙
ปาปนิวารียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๑๐)	๒๑๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายร่ม	๒๑๐
หัตถิตายกเถราปทานที่ ๑ (๒๑๑)	๒๑๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายช้างงา	๒๑๑
ปานธิตายกเถราปทานที่ ๒ (๒๑๒)	๒๑๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายรองเท้า	๒๑๑
สัจจสัญญาเถราปทานที่ ๓ (๒๑๓)	๒๑๒
ว่าด้วยผลแห่งสัจจสัญญา	๒๑๒
เอกสัญญาเถราปทานที่ ๔ (๒๑๔)	๒๑๓
ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ผ้าบังสุกุล	๒๑๓
รังสีสัญญาเถราปทานที่ ๕ (๒๑๕)	๒๑๓
ว่าด้วยผลแห่งการได้สัญญาในพระพุทธรเจ้า	๒๑๓
สันธิเถราปทานที่ ๖ (๒๑๖)	๒๑๔
ว่าด้วยผลแห่งการได้สัญญาในพระพุทธรเจ้า	๒๑๔
ตาลวิณญายกเถราปทานที่ ๗ (๒๑๗)	๒๑๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัดใบตาล	๒๑๔
อักษณตสัญญาเถราปทานที่ ๘ (๒๑๘)	๒๑๕
ว่าด้วยผลแห่งการปูผ้าให้ทรงเหยียบ	๒๑๕

สัปททายกเถราปทานที่ ๙ (๒๑๙)	๒๑๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนยใสและน้ำมัน	๒๑๖
ปาปนิवारียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๒๐)	๒๑๖
ว่าด้วยผลแห่งการแต่งที่จรงกรม	๒๑๖
อาลัมพทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๒๑)	๒๑๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายราวสะพาน	๒๑๘
อชินทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๒๒)	๒๑๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายท่อนหนึ่ง	๒๑๘
เทวรัตนียเถราปทานที่ ๓ (๒๒๓)	๒๑๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนื้อ	๒๑๙
อารักขทายกเถราปทานที่ ๔ (๒๒๔)	๒๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างไฟที	๒๒๐
อพยาริกเถราปทานที่ ๕ (๒๒๕)	๒๒๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายโรงไฟ	๒๒๐
วกุลุปุพยียเถราปทานที่ ๖ (๒๒๖)	๒๒๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกพิกุล	๒๒๑
โสวรรณวัญสกีเยเถราปทานที่ ๗ (๒๒๗)	๒๒๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพวงมาลัย	๒๒๑
มิญชวัญสกีเยเถราปทานที่ ๘ (๒๒๘)	๒๒๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาโพธิพฤกษ์	๒๒๒
สุกตาเวหียเถราปทานที่ ๙ (๒๒๙)	๒๒๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายพวงมาลัย	๒๒๓
เอกวันทนิยเถราปทานที่ ๑๐ (๒๓๐)	๒๒๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม	๒๒๓
อุทกาสนทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๓๑)	๒๒๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะตั่งน้ำ	๒๒๔
ภาชนทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๓๒)	๒๒๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายภาชนะ	๒๒๔
สาละปุพยียเถราปทานที่ ๓ (๒๓๓)	๒๒๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสาละ	๒๒๖
กิลัญชทายกเถราปทานที่ ๔ (๒๓๔)	๒๒๖
ว่าด้วยผลแห่งการให้เสื้อลำแพน	๒๒๖

เวทียายกเถรภาพทานที่ ๕ (๒๓๕)	๒๒๗
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างไฟที่	๒๒๗
วรรณการยกเถรภาพทานที่ ๖ (๒๓๖)	๒๒๘
ว่าด้วยผลแห่งการให้สี	๒๒๘
ปิยาลูปุณียเถรภาพทานที่ ๗ (๒๓๗)	๒๒๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะหาด	๒๒๘
อัมพยาคทายกเถรภาพทานที่ ๘ (๒๓๘)	๒๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะม่วง	๒๒๙
ชคตการยกเถรภาพทานที่ ๙ (๒๓๙)	๒๒๙
ว่าด้วยผลแห่งการสร้างลานดิน	๒๒๙
วาสิทายกเถรภาพทานที่ ๑๐ (๒๔๐)	๒๓๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมิด	๒๓๐
ตุรฐฐิตายกเถรภาพทานที่ ๑ (๒๔๑)	๒๓๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายก้อนดินแดง	๒๓๑
นาคเกสริยเถรภาพทานที่ ๒ (๒๔๒)	๒๓๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกนูนาค	๒๓๑
นพินเกสริยเถรภาพทานที่ ๓ (๒๔๓)	๒๓๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว	๒๓๒
วิรวิปุณียเถรภาพทานที่ ๔ (๒๔๔)	๒๓๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกท้าวยายม่อม	๒๓๒
กฏฐูปกเถรภาพทานที่ ๕ (๒๔๕)	๒๓๓
ว่าด้วยผลแห่งการให้เครื่องอบ	๒๓๓
ปัตตทายกเถรภาพทานที่ ๖ (๒๔๖)	๒๓๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบาตร	๒๓๓
ธาดูปุชกเถรภาพทานที่ ๗ (๒๔๗)	๒๓๔
ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงพระธาดู	๒๓๔
สัตตสัตตลูปุณยชกเถรภาพทานที่ ๘ (๒๔๘)	๒๓๔
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะลิ	๒๓๔
พิมพิชาลูปุณียเถรภาพทานที่ ๙ (๒๔๙)	๒๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะกล่ำหลวง	๒๓๕
อุททาลทายกเถรภาพทานที่ ๑๐ (๒๕๐)	๒๓๕
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคูณ	๒๓๕

โฉมกเถรพทณที่ ๑ (๒๕๑)	๒๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ	๒๓๗
เอกาสนททยกเถรพทณที่ ๒ (๒๕๒)	๒๓๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบิณฑบาต	๒๓๗
จิตกปุชกเถรพทณที่ ๓ (๒๕๓)	๒๓๘
ว่าด้วยผลแห่งการทำพุทธานุชา	๒๓๘
จัมปกปุปผียเถรพทณที่ ๔ (๒๕๔)	๒๓๘
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกจำปา	๒๓๘
ลัตตปาณลียเถรพทณที่ ๕ (๒๕๕)	๒๓๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกแคฝอย	๒๓๙
อุพาหนททยกเถรพทณที่ ๖ (๒๕๖)	๒๓๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายรองเท้า	๒๓๙
มัญชรปัชกเถรพทณที่ ๗ (๒๕๗)	๒๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ต่าง ๆ	๒๔๐
ปรรณททยกเถรพทณที่ ๘ (๒๕๘)	๒๔๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายใบไม้	๒๔๐
กุฎิททยกเถรพทณที่ ๙ (๒๕๙)	๒๔๑
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยกุฎี	๒๔๑
อัครปุปผียเถรพทณที่ ๑๐ (๒๖๐)	๒๔๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคันทรง	๒๔๒
อาทาสุกขิปยเถรพทณที่ ๑ (๒๖๑)	๒๔๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว	๒๔๓
เตลมักขียเถรพทณที่ ๒ (๒๖๒)	๒๔๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยการทาน้ำมัน	๒๔๓
อัทธจันทียเถรพทณที่ ๓ (๒๖๓)	๒๔๔
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาโพธิพฤกษ์	๒๔๔
ทีปททยกเถรพทณที่ ๔ (๒๖๔)	๒๔๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป	๒๔๔
วิฬาททยกเถรพทณที่ ๕ (๒๖๕)	๒๔๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายมันมือเสือ	๒๔๕
มัจฉททยกเถรพทณที่ ๖ (๒๖๖)	๒๔๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายปลา	๒๔๖

ชวหังสเถราปทานที่ ๗ (๒๖๗)	๒๔๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม	๒๔๖
สลหปุณณียเถราปทานที่ ๘ (๒๖๘)	๒๔๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสน	๒๔๗
อุปากตทาสนียเถราปทานที่ ๙ (๒๖๙)	๒๔๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม	๒๔๗
ตรณียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๗๐)	๒๔๘
ว่าด้วยผลแห่งการข้ามสง	๒๔๘
สุวรรณพิมโพหนียเถราปทานที่ ๑ (๒๗๑)	๒๔๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายหมอน	๒๔๙
ติลมนุญญียเถราปทานที่ ๒ (๒๗๒)	๒๔๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายงา	๒๔๙
จิงโกฏกียเถราปทานที่ ๓ (๒๗๓)	๒๕๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผอบดอกไม้	๒๕๐
อพัทญชนทายกเถราปทานที่ ๔ (๒๗๔)	๒๕๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายยาหยอดตา	๒๕๐
เอกัญชลียเถราปทานที่ ๕ (๒๗๕)	๒๕๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเครื่องลาด	๒๕๑
โปตถทายกเถราปทานที่ ๖ (๒๗๖)	๒๕๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าเปลือกไม้	๒๕๒
จิตกปุชกเถราปทานที่ ๗ (๒๗๗)	๒๕๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจิตกาธาน	๒๕๒
อาลุตทายกเถราปทานที่ ๘ (๒๗๘)	๒๕๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามัน	๒๕๓
ปุนทริกเถราปทานที่ ๙ (๒๗๙)	๒๕๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัวขาว	๒๕๓
ตรณียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๘๐)	๒๕๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายสะพาน	๒๕๔
ปรณทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๘๑)	๒๕๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผัก	๒๕๕
ผลทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๘๒)	๒๕๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้	๒๕๕

ปัจจุคณินิยเถรปาทานที่ ๓ (๒๘๓)	๒๕๖
ว่าด้วยผลแห่งการต้อนรับ	๒๕๖
เอกุปิยเถรปาทานที่ ๔ (๒๘๔)	๒๕๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้	๒๕๖
มฆวุปิยเถรปาทานที่ ๕ (๒๘๕)	๒๕๗
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้	๒๕๗
อุปัฏฐายิกเถรปาทานที่ ๖ (๒๘๖)	๒๕๘
ว่าด้วยการบูชาด้วยการถวายคนอุปัฏฐาก	๒๕๘
อปทานิยเถรปาทานที่ ๗ (๒๘๗)	๒๕๘
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ	๒๕๘
สัตตาทปัพพชิตเถรปาทานที่ ๘ (๒๘๘)	๒๕๙
ว่าด้วยผลแห่งการบวช	๒๕๙
พุทธูปัฏฐายิกเถรปาทานที่ ๙ (๒๘๙)	๒๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการบำรุง	๒๖๐
บุพพังคณินิยเถรปาทานที่ ๑๐ (๒๙๐)	๒๖๐
ว่าด้วยผลแห่งการสำรวม	๒๖๐
จิตกပ္ปชกเถรปาทานที่ ๑ (๒๙๑)	๒๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ต่าง ๆ	๒๖๓
บุพผธารกเถรปาทานที่ ๒ (๒๙๒)	๒๖๓
ว่าด้วยผลแห่งการยกดอกไม้ขึ้นบูชา	๒๖๓
ฉัตตทายกเถรปาทานที่ ๓ (๒๙๓)	๒๖๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายฉัตร	๒๖๔
สัททสัณญกเถรปาทานที่ ๔ (๒๙๔)	๒๖๔
ว่าด้วยผลแห่งการได้สัททสัณญา	๒๖๔
โคสีสนิกเขปกเถรปาทานที่ ๕ (๒๙๕)	๒๖๕
ว่าด้วยผลแห่งการลาดไม้จันทน์ขาว	๒๖๕
ปทပ္ปชกเถรปาทานที่ ๖ (๒๙๖)	๒๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระบาท	๒๖๖
เทสกิตติกเถรปาทานที่ ๗ (๒๙๗)	๒๖๖
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ	๒๖๖
สรณคณินิยเถรปาทานที่ ๘ (๒๙๘)	๒๖๗
ว่าด้วยผลแห่งการถึงสรณะ	๒๖๗

อัมพปิตติยเถราปทานที่ ๙ (๒๙๙)	๒๖๗
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะม่วง	๒๖๗
อนุสังสาวกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๐๐)	๒๖๘
ว่าด้วยผลแห่งการประกาศคุณวิเศษ	๒๖๘
ปทุมเกสรียเถราปทานที่ ๑ (๓๐๑)	๒๖๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยการโปรยเกสรดอกบัว	๒๖๙
สรรพคณียเถราปทานที่ ๒ (๓๐๒)	๒๖๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายของหอมและดอกไม้	๒๖๙
ปรมนันทายกเถราปทานที่ ๓ (๓๐๓)	๒๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวอย่างดี	๒๗๐
ธรรมสังญูกเถราปทานที่ ๔ (๓๐๔)	๒๗๐
ว่าด้วยผลแห่งการฟังธรรม	๒๗๐
ผลทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๐๕)	๒๗๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้	๒๗๑
สัมปสาทิกเถราปทานที่ ๖ (๓๐๖)	๒๗๒
ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใสคุณวิเศษ	๒๗๒
อารามทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๐๗)	๒๗๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาราม	๒๗๒
อนุเลปทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๐๘)	๒๗๓
ว่าด้วยผลแห่งการฉาบสี	๒๗๓
พุทธสังญูกเถราปทานที่ ๙ (๓๐๙)	๒๗๔
ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า	๒๗๔
ปัพพาททายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๑๐)	๒๗๔
ว่าด้วยผลแห่งการชำระและตั้งหม้อน้ำ	๒๗๔
อารักขทายกเถราปทานที่ ๑ (๓๑๑)	๒๗๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอารักขา	๒๗๖
โกชนทายกเถราปทานที่ ๒ (๓๑๒)	๒๗๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายโกชนะ	๒๗๖
คตสังญูกเถราปทานที่ ๓ (๓๑๓)	๒๗๗
ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า	๒๗๗
สัตตปทุมียเถราปทานที่ ๔ (๓๑๔)	๒๗๗
ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา	๒๗๗

ปูพาสนทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๑๕)	๒๗๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะดอกไม้	๒๗๘
อาสนถวิกเถราปทานที่ ๖ (๓๑๖)	๒๗๙
ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ	๒๗๙
ลัทธสัณญูกเถราปทานที่ ๗ (๓๑๗)	๒๘๐
ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า	๒๘๐
ติรังสียเถราปทานที่ ๘ (๓๑๘)	๒๘๐
ว่าด้วยผลแห่งความสรรเสริญ	๒๘๐
นาลิปุพพิยเถราปทานที่ ๙ (๓๑๙)	๒๘๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัว ๗ ดอก	๒๘๑
กุมทมาลียเถราปทานที่ ๑๐ (๓๒๐)	๒๘๒
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงโกมุท	๒๘๒
อุมมาปูพพิยเถราปทานที่ ๑ (๓๒๑)	๒๘๓
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกผักตบ	๒๘๓
บุพินบุชกเถราปทานที่ ๒ (๓๒๒)	๒๘๓
ว่าด้วยผลแห่งการโปรยทราย	๒๘๓
หาสนกเถราปทานที่ ๓ (๓๒๓)	๒๘๔
ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า	๒๘๔
ยัญญูสามิกเถราปทานที่ ๔ (๓๒๔)	๒๘๕
ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า	๒๘๕
นิมิตตสัณญูกเถราปทานที่ ๕ (๓๒๕)	๒๘๖
ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า	๒๘๖
อันนสังสาวกเถราปทานที่ ๖ (๓๒๖)	๒๘๖
ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษา	๒๘๖
นิคฺคฺณฺทฺธิปูพพิยเถราปทานที่ ๗ (๓๒๗)	๒๘๗
ว่าด้วยผลแห่งกรรมดี	๒๘๗
สุนาเวฬียเถราปทานที่ ๘ (๓๒๘)	๒๘๙
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงมาลัยดอกมะลิ	๒๘๙
ปูพฉัตติยเถราปทานที่ ๙ (๓๒๙)	๒๙๐
ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยฉัตรดอกบัว	๒๙๐
สปรวารฉัตตทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๓๐)	๒๙๑
ว่าด้วยผลแห่งการถวายฉัตร	๒๙๑

คันธรูปยเถราปทานที่ ๑ (๓๓๑)	๒๙๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายรูปหอม	๒๙๓
อุทกปุชกเถราปทานที่ ๒ (๓๓๒)	๒๙๓
ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ	๒๙๓
บุณนาคปุปฺปียเถราปทานที่ ๓ (๓๓๓)	๒๙๔
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบุณนาค	๒๙๔
เอกทุสสทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๓๔)	๒๙๕
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าผืนเดียว	๒๙๕
มุสสิตกัมมียเถราปทานที่ ๕ (๓๓๕)	๒๙๖
ว่าด้วยผลแห่งการตักน้ำในบึงถวาย	๒๙๖
ปงฺกกรเถราปทานที่ ๖ (๓๓๖)	๒๙๗
ว่าด้วยผลแห่งการชำระพระสญฺูป	๒๙๗
ติณกุฎิทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๓๗)	๒๙๘
ว่าด้วยผลแห่งการถวายกุฎิหญ้า	๒๙๘
อุตตเรยยทายกเถราปทานที่ ๘ (๓๓๘)	๒๙๙
ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้า	๒๙๙
ธรรมสวนียเถราปทานที่ ๙ (๓๓๙)	๓๐๐
ว่าด้วยผลแห่งการฟังธรรม	๓๐๐
อุกขิตตปทุมียเถราปทานที่ ๑๐ (๓๔๐)	๓๐๒
ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุมดอกเดียว	๓๐๒
อธิบายศัพท์ อปทาน ๑	๓๐๕
ของฝากท้ายเล่ม	๓๑๗
บทปลงสังขาร	๓๑๙
คาถาเงินล้าน	๓๒๑
จริยธรรมของพระโพธิสัตว์ ๑๐ ประการ	๓๒๒
คำอุทิศส่วนกุศลเวลาบำเพ็ญทาน	๓๒๔
คำขอขมาลาโทษทั้ง ๓๑ ภูมิ	๓๒๕
คำถอนอธิษฐานที่เป็นมิฉชาติภูมิ	๓๒๖
คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐาน	๓๒๗
คำอธิษฐานเพื่อพ้นทุกข์โทษเวรภัย	๓๒๙
คำประกาศโทษตน	๓๓๐
คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรม	๓๓๑
คาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์	๓๓๒

คำแผ่เมตตา ๖ ทิศ	๓๓๔
คำอธิษฐานที่พุทธคยา	๓๓๕
คำอธิษฐานย้ายบัญชีทองคำ	๓๓๘
(คำบูชาครู)	๓๓๘
(บทวสรวงท้าวมหาราชทั้ง ๔)	๓๓๘
(บทชุมนุมเทวดา)	๓๓๙
คำอธิษฐานเมื่อออกกรณและเดินทางไกล	๓๔๕
บทขอขมากรรมสำนึกผิด	๓๔๖

พระธาตุเจดีย์บุพเพชา ริมฝั่งแม่น้ำอรวดี
สมัยอาณาจักรปยู สร้างโดยพระเจ้าปยูชอที

พระสูตรตันตปิฎก
ขุททกนิกาย อปทาน

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น !

วิหารสัพพัญญู วิหารที่สูงที่สุดของพุทธาม
สร้างโดยพระเจ้าอลองสิทฺธ

พุทธวรรคที่ ๑

พุทธาปทานที่ ๑

ว่าด้วยเหตุให้สำเร็จเป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้า

- [๑] พระอานนท์เวทมนี มีอินทรียี่สามรวมแล้ว ได้ทูลถามพระตถาคตผู้ประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวันว่า ได้ทราบว่ พระสัพพัญญูพุทธเจ้ามีอยู่ เพราะเหตุไรท่าน จึงได้เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้าผู้เป็นนักปราชญ์? ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาค ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ เป็นพระสัพพัญญูผู้ประเสริฐ ได้ตรัสกะท่านพระอานนท์ ด้วยพระสุรเสียงอันไพเราะว่า ชนเหล่าใดสร้างสมกุศลสมภารในพระพุทเจ้าทุก พระองค์ แต่ยังไม่ได้โมกขธรรมความหลุดพ้นในศาสนาของพระชินเจ้าทั้งหลาย เหล่านั้น ชนเหล่านั้นเป็นนักปราชญ์โดยมุ่งความสำคัญเป็นใหญ่ คือ การตรัสรู้ นั้นแล มีอหยาตย์อันเข้มแข็ง มีปัญญาแก่กล้า ย่อมได้บรรลุความเป็นพระสัพพัญญู ด้วยเดชแห่งพระปัญญา แม้เราผู้เป็นธรรมราชาในบัดนี้เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยบารมี ๓๐ ทศ ก็ได้ตั้งปรารถนาความเป็นพระพุทเจ้าไว้ในสำนักพระพุทเจ้าองค์ก่อน ๆ นับไม่ถ้วน นมัสการพระพุทเจ้าผู้เป็นนายกของโลกพร้อมด้วยสงฆ์ด้วยนั้ว ทั้ง ๑๐ แล้วกราบไหว้พระสัมโพธิญาณของพระพุทเจ้าผู้ประเสริฐสุดทั้งหลายด้วย เคารเกล้า

(เพื่อที่จะทรงแสดงให้เห็นบุพกรรมของพระองค์ว่า ในช่วงที่พระองค์เสวย พระชาติเป็นพระโพธิสัตว์ ได้เสวยพระชาติชวนชวายุสร้างพระบารมีเพื่อพุทธุภูมิ มานับไม่ถ้วนชาตินั้น พระองค์ได้เคยถวายทานแก่พระสัมมาสัมพุทเจ้า พระปัจเจกพุทเจ้า และพระสาวก ในครั้งอดีตกาลมานับไม่ถ้วนพระองค์ ดังพรรณนา โวหารโดยปุคคลาธิษฐานที่พระองค์จะทรงแสดงดังต่อไปนี้)

ในพุทธุเกษตรทั้งหลาย มีรัตนะทั้งที่มีในอากาศและอยู่ที่พื้นดิน มีประมาณ เท่าใด เราจักนำรัตนะทั้งหมดนั้นมาด้วยใจ ณ พื้นที่เป็นรูปิยะนั้น เราได้นิรมิต ปราสาทหลายชั้น อันสำเร็จด้วยรัตนะ สูงตระหง่านจรดฟ้า มีเสาอันวิจิตร ได้ ถัดส่วน จัดไว้ดี ควรค่ามาก มีคันทวยทำด้วยทองคำ ประดับด้วยนกกะเรียนและ ฉัตร พื้นชั้นแรกเป็นแก้วไพฑูรย์ งามปราศจากมลทิน ไม่มีฝ้า เคลื่อนกลาดด้วย ดอกบัวหลวง มีพื้นทองคำอย่างดี พื้นบางชั้นมีสีดังแก้วประพาพ เป็นกึ่งก้านนำ

รื่นเริง บางชั้นแดงงาม บางชั้นปลั่งรัศมี ดังสีแสดล่งค่อมทอง บางชั้นสว่างทั่วทิศ
ในปราสาทนั้น มีศาลาสี่หน้ามุข มีประตุน้ำต่างจัดไว้เรียบร้อย มีชุกชี และหลุม
ตาข่ายสี่แห่ง มีพวงมาลัยหอมนำรื่นรมย์ใจห้อยอยู่ ยอดปราสาทนั้นประดับด้วย
แก้ว ๗ ประการ มีสีเขียว เหลือง แดง ขาว ดำล้วน ประกอบด้วยยอดเรือนชั้น
เยี่ยม มีสระประทุมชูดอกบานสะพรั่ง งามด้วยฝูงเนื้อและนก บางชั้นดาดด้วย
ดาวนักษัตร ประดับด้วยรูปดวงจันทร์และดวงอาทิตย์ ปกคลุมด้วยพวงดอกไม้ทอง
ดาดด้วยตาข่ายทองนำรื่นรมย์ ห้อยย้อยด้วยกระดิ่งทอง เปล่งเสียงด้วยกำไล
ลม ปราสาทนั้นวิจิตรด้วยธงสีต่าง ๆ คือ ธงสีชมพู สีแดง สีเหลือง สีเขียว และ
สีทอง ปักไว้เป็นระเบียบ แผ่นกระดานต่าง ๆ มากหลายร้อย ทำด้วยเงิน ทำด้วย
แก้วมณี ทับทิม ทำด้วยแก้วมรกต วิจิตรด้วยที่นอนต่าง ๆ ลาดด้วยผ้าเมืองกาสี
ละเอียดอ่อน เราปูลาดเครื่องลาดต่าง ๆ ด้วยผ้ากำพล ผ้าทูลพัสดุ ผ้าเมืองจีน ผ้า
เมืองแขก และผ้าห่มเหลืองทุกแห่ง ด้วยใจ ที่พื้นนั้น ๆ ประดับด้วยยอดแก้ว คน
หลายร้อยยืนถือประทีปแก้วมณีอันส่องแสงเรืองอยู่ เสาระเนียด เสาข่มประตู่ ทำ
ด้วยทองชมพูนุท ไม้แก่นและเงินบ้าง มีที่ต่อหลายแห่ง จัดไว้เรียบร้อย วิจิตรด้วยบาน
ประตูและกลอน ย่อมยังปราสาทให้งาม สองข้างปราสาทนั้นมีกระถางน้ำเต็มเปี่ยม
หลายกระถาง ปลุกบัวหลวงและอุบลไว้เต็ม

เรานิรมิตพระพุทธเจ้าในอดีต ผู้เป็นนายกของโลกทุกพระองค์ พร้อมด้วย
พระสงฆ์สาวก ด้วยวรรณและรูปตามปกติ พระพุทธเจ้าทุกพระองค์พร้อมด้วย
พระสาวกเข้าไปทางประตูนั้น หมู่พระอริยเจ้านั่งบนตั่งอันทำด้วยทองคำล้วน ๆ
พระพุทธเจ้าผู้ยอดเยี่ยมในโลก มีอยู่ ณ บัดนี้ก็ดี เป็นอดีตก็ดี ปัจจุบันก็ดี ทุก
พระองค์ได้ขึ้นปราสาทของเรา พระสยัมภูปัจเจกพุทธเจ้าหลายร้อย ผู้ไม่พ่ายแพ้
ทั้งในอดีตและปัจจุบันได้ขึ้นปราสาทของเราทั้งหมด ตันกัลปพฤกษ์ทั้งเป็นของ
ทิพย์และของมนุษย์มีมาก เรานำเอาผ้าทุกอย่างจากตันกัลปพฤกษ์นั้น มาทำไตร-
จีวรถวายให้ท่านเหล่านั้นครอง ของเขียว ของฉ้น ของลี้มน น้ำและข้าวมีสมบูรณ์ เรา
ใส่อาหารเต็มบาตรงามทำด้วยแก้วมณีแล้วถวาย พระอริยเจ้าทั้งผองครองผ้าทิพย์
ครองจีวรเนื้อเกลี้ยง อิมหันตสาราญด้วยน้ำตาลกรวด น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อยรสหวาน
น้ำและด้วยข้าวปายาส หมู่พระอริยเจ้าเหล่านี้เข้าห้องแก้ว สำเร็จสหัสยาบนที่นอนอัน
ควรค่ามาก ดังไกรสรนอนในถ้ำที่อยู่ มีสัมปชัญญะรู้สึกตัวอยู่ ลูกขึ้นนั่งคู่บัลลังก์
บนที่นอน เป็นผู้เพียบพร้อมด้วยความยินดีในฌานอันเป็นโคจรของพระพุทธเจ้า
ทุกพระองค์ บางพวกแสดงธรรม บางพวกเข้าฌานด้วยฤทธิ์ บางพวกเข้าอัปปนา-
ฌาน และบางพวกอบรมอภิฌาวยวสี บางพวกแผลงฤทธิ์ คนเดียวเป็นได้หลายร้อย

หลายพัน แม้พระพุทธเจ้าก็ถามปัญหาอันเป็นอาภรณ์ คือ วิสัยของพระสัพพัญญู
กะพระพุทธเจ้า ท่านเหล่านั้น ย่อมตรัสรู้เหตุอันละเอียดลึกซึ้งด้วยพระปัญญา พระ
สาวกทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าตรัสถามพระสาวก ท่านเหล่านั้นถามกัน
และกัน และพยากรณ์กันและกัน พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า และพระสาวกผู้
เป็นศิษย์ ท่านเหล่านั้นรื่นรมย์อยู่ด้วยความยินดีอย่างนี้ อภิรมย์อยู่ในปราสาทของ
เรา จัตรและจัตรซ้อน มีรัศมีดังไม้ไฟแก้วตั้งไว้ ทุก ๆ องค์ทรงไว้ซึ่งจัตรอัน
ห้อยย้อยด้วยตาข่ายทอง ขจิตด้วยตาข่ายเงิน วงรอบด้วยตาข่ายมุกดา บนเสีรมี
เพดานผ้า แวววาวด้วยดาวทอง งดงามดาราด้วยพวงมาลัยทุก ๆ องค์ ทรง
ไว้รอบ ๆ จัตรดาราด้วยพวงมาลัย งามด้วยพวงดอกไม้หอม เคลื่อนด้วยพวง
ผ้า ประดับด้วยพวงแก้ว เคลื่อนกลาดด้วยดอกไม้ งดงามยิ่งนัก ร่มด้วยของหอม
น่าพอใจ เติมด้วยของหอม มุงด้วยเครื่องมุงทอง ในสถิตแห่งปราสาท มีสระอัน
ดาราด้วยปทุมและอุบล หอมตลบด้วยเกสรดอกปทุม ปรากฏดังสีทองคำ โดย
รอบปราสาท มีต้นไม้ทุกชนิด ดอกบานสะพรั่ง และดอกไม้หล่นลงเอง เรี่ยรายอยู่
ยังปราสาท ใกล้ ๆ ปราสาทนั้นมีฝูงนกยูงรำแพนหาง ฝูงหงส์ทิพย์ส่งเสียง ฝูง
นกการวิกขับขาน หมุ่นกร้ออยู่โดยรอบปราสาท เสียงกลองเกร์ทุกอย่างจงเป็น
ไป เสียงพิณทุกชนิดจงดีด เสียงสังคีตทุกอย่างจงขับขาน โดยรอบปราสาท ขอ
บัลลังก์ทองใหญ่ สมบูรณ์ด้วยรัศมี ไม่มีช่อง ประดับด้วยแก้ว จงตั้งอยู่ในกำหนด
พุทธเขต และในหมื่นจักรวาล ขอต้นไม้ประจำทวีปจงรุ่งเรือง เป็นไม้สว่างไสว
เช่นเดียวกัน สืบต่อกันไปตั้งหมื่นต้น หลิงเด่นรำ หลิงขับร้อง จงเด่นรำ ขับร้อง
หมุ่นางอัปสรผู้มีอวัยวะต่าง ๆ กัน จงปรากฏ (ฟ้อน) อยู่โดยรอบปราสาท เราให้
ชักธงทุกชนิดมีห้าสีงามวิจิตรขึ้นอยู่บนยอดไม้ ยอดภูเขา และบนยอดสิเนรุ หมู
ชน ฝูงนาค คนธรรพ์ และเทวดาทุกท่านนั้น มาประนมหัตถ์นมัสการแวดล้อม
ปราสาทอยู่ กุศลกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นกิริยาที่เราพึงทำด้วยกาย วาจา และ
ใจ กุศลกรรมนั้นเราทำแล้ว ได้ไปสู่สวรรค์ชั้นไตรทศ สัตว์เหล่าใดมีสัญญา และ
สัตว์เหล่าใดไม่มีสัญญา มีอยู่ ขอสัตว์ทั้งหมดนั้นจงเป็นผู้มีส่วนแห่งผลบุญ ที่เรา
ทำแล้ว สัตว์เหล่าใดทราบบุญที่เราทำแล้ว เราขอให้ผลบุญแก่สัตว์เหล่านั้น บรรดา
สัตว์เหล่านั้น สัตว์เหล่าใดที่ยังไม่รู้ ขอทวยเทพจงไปบอกแก่สัตว์เหล่านั้นให้รับรู้
ปวงสัตว์ในโลกผู้อาศัยอาหารเป็นอยู่ทุกจำพวก ขอจงได้อาหารอันพึงใจ ด้วยใจของ
เรา เรามีใจเลื่อมใสในทานที่เราให้แล้วด้วยใจอันผ่องใส เราบูชาพระสัมพุทธเจ้าทุก
พระองค์แล้ว บูชาแก่พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย เพราะกุศลกรรมที่เราทำดีแล้ว
นั้น และเพราะความปรารถนาแห่งใจ เราละกายมนุษย์แล้ว ได้ไปยังดาวดึงส์พิภพ
เราย่อมรู้ทั่วความเป็นเทวดาและมนุษย์ในสองภพ ย่อมไม่รู้จักคดีอื่น (หมายถึงเกิด

อยู่เฉพาะเขตสวรรค์และมนุษย์ ไม่ได้ไปเกิดในอบายภูมิเลย) นี่เป็นผลแห่งความปรารถนาด้วยใจ เราเป็นใหญ่กว่าเทวดา เป็นใหญ่กว่ามนุษย์ เป็นผู้สมบูรณ์ด้วยรูปลักษณะ ไม่มีใครเสมอเราด้วยปัญญา โภชนะต่าง ๆ อย่างประเสริฐ และรัตนะมากมาย ผ้าต่างชนิด ย่อมมาจากฟากฟ้ามาสู่เราพลัน เราขีมือไปในที่ใด คือที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า อาหารทิพย์ย่อมมาหาเราเอง เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า รัตนะทุกอย่างย่อมมาหาเรา เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า ของหอมทุกชนิดย่อมมาหาเราเอง เราขีมือไปในที่ใด คือที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า ยวดยานทุกอย่างย่อมมาหาเรา เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า ดอกไม้ทุกชนิดย่อมมาหาเรา เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า เครื่องประดับย่อมมาหาเรา เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า ปวงนางกัญญา่อมมาหาเรา เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า น้ำผึ้งและน้ำตาลกรวด ย่อมมาหาเรา เราขีมือไปในที่ใด คือ ที่แผ่นดิน ภูเขา บนอากาศ ในน้ำและในป่า ของเกี้ยวทุกอย่างย่อมมาหาเรา เราได้ให้ทานอันประเสริฐนั้นในคนไม่มีทรัพย์ คนเดินทางไกล ยาก และคนเดินทางเปลี่ยว เพื่อต้องการบรรลुพระสัมโพธิญาณอันประเสริฐ เรายังภูเขาหินให้บันลืออยู่ ยังเขาอันแน่นหนาให้กระหึ่มอยู่ ยังมนุษย์โลก พร้อมทั้งเทวโลกให้รำเรงอยู่ จะเป็นพระพุทธเจ้าในโลก อันว่าทิศทั้ง ๑๐ นั้นมีอยู่ในโลก ที่สุดย่อมไม่มีแก่บุคคลผู้ไปอยู่ (หมายถึงว่าจักรวาลนั้นกว้างใหญ่ไพศาลนัก) ก็นิทศานาคานั้น พุทธเขตนับไม่ได้ รัศมีของเราปรากฏเปล่งออกเป็นคู่ ๆ ข่าย (หมู่, คู่) รัศมีมีอยู่ในระหว่างนี้ เราเป็นผู้มีแสงสว่างมาก ปวงชนในโลกธาตุประมาณเท่านี้จงเห็นเรา จงมีใจยินดีทั้งหมดเทียว จงประพฤติตามเราทั้งหมด เราตักลงอมฤต มีเสียงบันลือไพเราะสละสลวย ปวงชนในระหว่างนี้ จงได้ยินเสียงอันไพเราะของเรา เมื่อฝนคือธรรมเทศนาตกลง ปวงชนจงเป็นผู้ไม่มีอาสวะ บรรดาชนเหล่านั้น สัตว์ผู้เกิดสุดท้ายภายหลัง จงเป็นพระโสดาบัน เราให้ทานที่ควรให้แล้ว บำเพ็ญศีลโดยไม่เหลือ ถึงที่สุดเนกขัมมบารมีแล้ว ฟังได้บรรลुพระสัมโพธิญาณอันอุดม เราเรียนถามบัณฑิตแล้ว ทำความเพียรอย่างสูงสุด ถึงที่สุดขันติบารมีแล้ว ฟังได้บรรลुพระสัมโพธิญาณอันอุดม เรากระทำอธิฐานจิตมั่นคงแล้ว บำเพ็ญสัจจบารมี ถึงที่สุดแห่งเมตตาบารมีแล้ว ฟังได้บรรลुพระสัมโพธิญาณอันอุดม เราเป็นผู้มีใจเสมอในอารมณ์ทั้งปวง คือ ในลาภ ความเสื่อม ลาภ สุข ทุกข์ สรรเสริญ และนิทาน ฟังได้บรรลुพระสัมโพธิญาณอันอุดม ทานทั้งหลายเห็นความเกียจคร้านโดยเป็นภัย และเห็นความเพียรโดยความเกษมแล้ว จง

ปรารภความเพียร นี่เป็นอนุศาสน์ของพระพุทธเจ้า ท่านทั้งหลายเห็นความวิเวก โดยเป็นภัย และเห็นความไม่วิเวกโดยเกษมแล้ว จงสมัคสมานกัน กล่าววาจา อ่อนหวานแก่กัน นี่เป็นอนุศาสน์ของพระพุทธเจ้า ท่านทั้งหลายเห็นความประมาท โดยเป็นภัย และเห็นความไม่ประมาทโดยเกษมแล้ว จงอบรมอภิวรรค นี่เป็น อนุศาสน์ของพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า และพระอรหันต์ทั้งหลาย มาประชุมกัน อยู่มาก ทุกประการ ท่านทั้งหลายจงกราบไหว้วันมัสการพระสัมพุทธเจ้า และพระ อรหันต์ทั้งหลาย ด้วยประการฉะนี้ พระพุทธเจ้า (และ) ธรรมของพระพุทธเจ้า เป็น อจินไตย เมื่อบุคคลเลื่อมใสในพระพุทธเจ้าและพระธรรม อันเป็นอจินไตย ย่อมมี ผลอันเป็นอจินไตยแล.

ทราบว่า เมื่อพระผู้มีพระภาคจะทรงให้ท่านพระอานนท์รู้พระพุทธจิตของพระองค์ จึง ได้ตรัสธรรมบรรยายนี้ อันมีชื่อว่า พุทธาปทานิยะ ด้วยประการฉะนี้.

พุทธาปทานจบบริบูรณ์.

ปัจเจกพุทธาปทานที่ ๒

ว่าด้วยการให้สำเร็จเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

ลำดับนี้ ขอจงฟังปัจเจกพุทธาปทาน

- [๒] พระอานนท์เวทมนฺนี ผู้มีอินทรีย์อันสมบูรณ์แล้ว ได้ทูลถามพระตถาคต ผู้ประทับอยู่ ณ พระวิหารเชตวันว่า ทราบด้วยเกล้าฯ ว่า พระปัจเจกพุทธเจ้ามีอยู่ เพราะเหตุไรท่านเหล่านั้นจึงได้เป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า ผู้เป็นนักปราชญ์ ? ใน กาลครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคสัพพัญญูผู้ประเสริฐ ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ตรัสตอบ ท่านพระอานนท์ผู้เจริญ ด้วยพระสุรเสียงไพเราะว่า พระปัจเจกพุทธเจ้า สร้าง บุญญานุการไว้ในพระพุทธเจ้าทั้งปวง ยังไม่ได้โมกขธรรมในศาสนาของพระชินเจ้า เหล่านั้น ด้วยมุข คือ ความสังเวชนั้นแล ท่านเหล่านั้นเป็นนักปราชญ์ มีปัญญาแก่กล้า ถึงจะเว้นจากการได้สดับฟังพระธรรมเทศนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ย่อม สามารถบรรลุปัจเจกโพธิญาณได้ด้วยตนเอง แม้ด้วยอารมณ์นิดหน่อย (คือไม่ยิ่ง ใหญ่กว้างขวางเท่ากับอภัยชัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) แต่ในโลกทั้งปวงนี้ ถ้า ยกเว้นเรา (คือพระสัมมาสัมพุทธเจ้า) แล้ว ไม่มีใครมีคุณสมบัติของพระปัจเจกพุทธเจ้า

เลย เราจับบอกคุณเพียงสังเขปนี้ของท่านเหล่านั้น ท่านทั้งหลาย จงฟังคุณของพระมหากรุณาให้ดี ท่านทั้งปวงปรารถนาหนีพยาน อันเป็นโอสถวิเศษ จงมีจิตผ่องใส พึงถ้อยคำดี อันอ่อนหวานไพเราะของพระปัจเจกพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณใหญ่ ตรัสรู้เอง คำพยากรณ์โดยสืบ ๆ กันมาเหล่าใด ของพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลายผู้มาประชุมกัน โทษ เหตุ ปราศจากราคะ และพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย บรรลุโพธิญาณด้วยประการใด พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย มีสัญญาในวัตถุอันมีราคาว่า ปราศจากราคะ มีจิตปราศจากกำหนดในโลกอันกำหนด ละครกรรมเครื่องเน้นซ้ำ การแพ้และความดิ้นรน แล้ว จึงบรรลุปัจเจกโพธิญาณ ณ สถานที่นั้นเอง (ต่อจากนี้ไปจะเป็นคาถาที่กล่าวโดยพระปัจเจกพุทธเจ้าแต่ละองค์ ซึ่งปกติมักจะลงท้าย ด้วยคำว่า *เทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น*)

(แรดในอินเดียจะมีนอเดียว จึงเปรียบเทียบไปไหนมาไหนผู้เดียวว่าเช่นกับนอแรด ไม่เหมือนเขาวัวควายที่เปรียบเหมือนกับการไปเป็นคู่)

ท่านวางอาณูในสรรพสัตว์ ไม่เบียดเบียนแม้ผู้หนึ่งในสัตว์เหล่านั้น มีจิตประกอบด้วยเมตตา หวังประโยชน์เกื้อกูล เทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านวางอาณูในปวงสัตว์ ไม่เบียดเบียนแม้ผู้หนึ่งในสัตว์เหล่านั้น ไม่ปรารถนาบุตร ที่ไหนจะปรารถนาสหาย เทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ความแสหาย่อมมีแก่บุคคลผู้เกิดความเกี่ยวข้อง ทุกข์ที่อาศัยความแสหานี้มีมากมาย ท่านเล็งเห็นโทษอันเกิดแต่ความแสหา จึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ผู้มีจิตพัวพัน ช่วยอนุเคราะห์มิตรสหาย ย่อมทำตนให้เสื่อมประโยชน์ ท่านมองเห็นภัยนี้ ในความสนิทสนม จึงเทียวไปแต่ผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ความแสหาในบุตรและภรรยา เปรียบเหมือนไม้ไผ่กอใหญ่เกี่ยวกันอยู่ ท่านไม่ข้องในบุตรและภรรยา ดังหน่อไม้ไผ่ เทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

เนื้อในป่าไม่ถูกมัด เทียวหาเหยื่อได้ตามความปรารถนา จันใด ท่านเป็นวิญญูชนหวังความเสรี จึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ต้องมีการปรึกษากันในท่ามกลางสหาย ทั้งในที่อยู่ ที่บำรุง ที่ไป ที่เทียว ท่านเล็งเห็นความไม่โลภ ความเสรี พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

การเล่น (เป็น) ความยินดี มีอยู่ในท่ามกลางสหาย ส่วนความรักในบุตรเป็นกิเลสใหญ่ ท่านเกลียดความวิปริต (ทุกข์ใจจากการพลัดพราก) เพราะของที่รัก พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านเป็นผู้แผ่เมตตาไปในสัตว์ และไมโกรธเคือง ยินดีด้วยปัจจัยตามมีตาม
ได้ เป็นผู้อดทนต่อมวลอันตรายได้ ไม่หวาดเสียว เทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด
ฉะนั้น,

แม้บรรพชิตบางพวก และพวกคฤหัสถ์ผู้ครองเรือน สงเคราะห์ได้ยาก ท่าน
เป็นผู้มีความขวนขวายน้อยในบุตรคนอื่น พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านปลงเครื่องปรากฏ (ละเพศ) คฤหัสถ์ กล้าหาญ ตัดกามอันเป็นเครื่องผูก
ของคฤหัสถ์ เปรียบเหมือนไม้ทองเหลืองมีใบขาดหมด พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอ
แรด ฉะนั้น,

ถ้าจะพึงได้สหายผู้มีปัญญารักษาดน ประพฤติเช่นเดียวกัน อยู่ด้วยกรรมดี
เป็นนักปราชญ์ พึงครอบงำอันตรายทั้งสิ้นเสียแล้ว พึงดีใจ มีสติเทียวไปกับสหาย
นั้น,

ถ้าจะไม่ได้สหายผู้มีปัญญารักษาดน ประพฤติเช่นเดียวกัน อยู่ด้วยกรรมดี
เป็นนักปราชญ์ พึงเทียวไปผู้เดียว เหมือนพระราชาทรงละแฉ่งแฉ่งที่ทรงชนะ
แล้ว เทียวไปผู้เดียว ดังช้างมาดั่งกะ ละโขลงอยู่ในป่า ฉะนั้น,

ความจริง เราย่อมสรรเสริญความถึงพร้อมด้วยสหาย พึงล่องเสพสหายที่
ประเสริฐกว่า หรือที่เสมอกัน (เท่านั้น) เมื่อไม่ได้สหายเหล่านี้ ก็พึงดำรงตนใน
กรรมอันไม่มีโทษ พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านเห็นกำไลมือทองคำอันผูกมัดอยู่ที่นายช่างทองทำสำเร็จสวยงาม กระทบ
กันอยู่ที่แขนทั้งสอง พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

การเปล่งวาจา หรือวาจาเครื่องข้องของเรานั้น พึงมีกับเพื่อนอย่างนี้ ท่านเล็ง
เห็นภัยนี้ต่อไป พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ก็กามทั้งหลายอันวิจิตร หวาน อร่อย เป็นที่รื่นรมย์ใจ ย่อมย้ายจิตด้วยสภาพ
ต่าง ๆ ท่านเห็นโทษในกามคุณทั้งหลาย พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ความจัญไร หัวผี อุบาทว์ โรค กิเลสจุลจุกตร และภัยนี้ ท่านเห็นภัยนี้ใน
กามคุณทั้งหลาย พึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านครอบงำอันตรายแม้ทั้งหมดนี้ คือ หนาว ร้อน ความหิว ความกระหาย
ลม แดด เหลือบ ยุง และสัตว์เลื้อยคลาน แล้วพึงเทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด
ฉะนั้น,

ท่านพึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นนอแรด เปรียบเหมือนช้างละโง่งไว้แล้ว มีขันธเกิดพร้อมแล้ว มีสีกายดังดอกปทุมใหญ่โต อยู่ในป่านานเท่าที่ต้องการ ฉะนั้น,

ท่านใคร่ครวญถ้อยคำของพระพุทธเจ้าผู้เป็นเผ่าพันธุ์พระอาทิตย์ว่า บุคคลพึงถูกต้องวิมุตติอันเกิดเองนี้ มีฐานะของผู้ทำความคลุกคลีด้วยหมู่มาก พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านเป็นไปล่วงทฎฐิอันเป็นข้าศึก ถึงความแน่นอน มีมรรคอันได้แล้ว เป็นผู้มีญาณเกิดขึ้นแล้ว อันบุคคลอื่นไม่ต้องแนะนำ พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านไม่มีความโลภ ไม่โง่ง ไม่กระหาย ไม่ลบหลู่คุณท่าน มีโมหะจนน้ำผาอันกำจัดแล้ว เป็นผู้ไม่มีต้นหาในโลกทั้งปวง พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

คุณบุตรพึงเว้นสหายผู้ลามก ผู้มักชี้ทางแห่งความเสื่อม ตั้งมั่นอยู่ในฐานะผิดธรรมดา ไม่พึงเสพสหายผู้วนขวาย ผู้ประมาทด้วยตน พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

คุณบุตรพึงคบมิตรผู้เป็นพหูสูต ทรงธรรม มีคุณยิ่ง มีปฏิภาณ ท่านรู้ประโยชน์ทั้งหลาย บรรเทาความสงสัยแล้ว เที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านไม่พอใจในการเล่น ความยินดี และกามสุขในโลก ไม่เพ่งเล็งอยู่ คลายยินดีจากฐานะที่ตกแต่ง มีปกติกล่าวคำสัตย์ พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ท่านละบุตร ภริยา บิดา มารดา ทรัพย์ ข้าวเปลือก พวกรพ้อง และกามทั้งหลายตามที่ตั้งลง พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ในความเกี่ยวข้องนี้มีความสุขชนิดน้อย มีความพอใจน้อย มีทุกข์มากยิ่ง บุรุษผู้มีความรู้ทราบว่ ความเกี่ยวข้องนี้ จุลลภะ พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

คุณบุตรพึงทำลายสังโยชน์ทั้งหลาย เปรียบเหมือนปลาทำลายข่าย แล้วไม่กลับมา ดังไฟไหม้เชื้อ ลามไปแล้วไม่กลับมา พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงทอดจักษุลง ไม่คะนองเท้า มีอินทรีย์อันคุ้มครองแล้ว รักษาเมณัส อันราคะไม่ชุ่มแล้ว อันไฟกิเลสไม่เผาผลาญ พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงละเครื่องหมายแห่งเพศฤๅษีแล้ว ถึงความตัดตอน เหมือนไม้ทองกวาวที่มีใบขาดแล้ว นุ่งห่มผ้ากาสาเยาะ ออกบวชแล้ว พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ไม่พึงทำความกำหนดในรส ไม่โลเล ไม่ต้องเลี้ยวผู้อื่น เทียววิณฑาตามลำดับตรอก มีจิตไม่ข้องเกี่ยวในสกุล พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงละนิวรณ์เครื่องกั้นจิต ๕ ประการ พึงบรรเทาอุปกิเลสเสียทั้งสิ้น ไม่อาศัยตัณหาและทิฐิ ตัดโทษอันเกิดแต่ติเนหาแล้ว พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงทำสุข ทุกข์ โทมนัสและโสมนัสก่อน ๆ ไว้เบื้องหลัง ได้อุเบกขา สมณะความหมดจดแล้ว พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงปรารถนาความเพียรเพื่อบรรลุนิพพาน มีจิตไม่หวั่น ไม่ประพฤติกิจจคร้าน มีความเพียรมัน (ก้าวออก) เข้าถึงด้วยกำลัง เรี่ยวแรง พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ไม่พึงละการหลีกเร้นและฌาน มีปกติประพฤติธรรมสมควรแก่ธรรมเป็นนิตยพิจารณาเห็นโทษในภพทั้งหลาย พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงปรารถนาความสิ้นตัณหา ไม่ประมาท เป็นผู้ฉลาดเฉียบแหลม มีการดับมัสติ มีธรรมอันพิจารณาแล้ว เป็นผู้เที่ยง มีความเพียร พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ไม่พึงสะดุ้งในเพราะเสียง ดังสีหะ ไม่ขัดข้อง อยู่ในตัณหาและทิฐิ เหมือนลมไม่ติดตาข่าย ไม่ติดอยู่ในโลก ดูกดอกลพทุม ไม่ติดน้ำ พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงเสพเสนาสนะอันสงัด เหมือนราชสีห์มีเขี้ยวเป็นกำลัง เป็นราชาของเนื้อ มีปกติประพฤติข่มขี่ ครอบงำ พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงเจริญเมตตาวิมุตติ กรุณาวิมุตติ มุทิตาวิมุตติ และอุเบกขาวิมุตติทุกเวลา ไม่พิโรธด้วยสัตว์โลกทั้งปวง เทียวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

พึงละราคะโทสะและโมหะ พึงทำลายสังโยชน์ทั้งหลายเสีย ไม่สะดุ้งในเวลาสิ้นชีวิต พึงเที่ยวไปแต่ผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

ชนทั้งหลายมีเหตุเป็นประโยชน์ จึงคบหาสมาคมกัน มิตรทั้งหลายไม่มีเหตุหาได้ยากในวันนี้ มนุษย์ทั้งหลายมีปัญญามองประโยชน์ตน เป็นคนไม่สะอาด พึงเที่ยวไปผู้เดียว เช่นกับนอแรด ฉะนั้น,

นักปราชญ์เหล่าใดมีศีลบริสุทธิ มีปัญญาหมดจดดี มีจิตตั้งมั่น ประกอบความเพียร เจริญวิปัสสนา มีปกติเห็นธรรมวิเศษ พึงรู้แจ้งธรรมอันสัมปยุตด้วยองค์

มรรคและโพชนงค์ นักปราชญ์เหล่าใดเจริญสุญญตวิโมกข์ อนิมิตตวิโมกข์ และอัป-
ปณิหิตวิโมกข์ ยังไม่ได้บรรลุความเป็นพระสาวกในศาสนาพระชินเจ้า นักปราชญ์
เหล่านั้นย่อมบรรลุเป็นพระสัณณูปัจเจกพุทธเจ้า มีธรรมใหญ่ มีธรรมกายมาก มี
จิตเป็นอิสระ ข้ามห้วงทุกข์ทั้งมวลได้ มีจิตโสมนัส มีปกติเห็นประโยชน์อย่างยิ่ง
เปรียบดังราชสีห์ เช่นกับนอแรด พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านี้ มีอินทรีย์ระงับ มีใจ
สงบ มีจิตมั่นคง มีปกติประพฤติด้วยความกรุณาในสัตว์เหล่าอื่น เกื้อกูลแก่สัตว์
รุ่งเรืองในโลกนี้และโลกหน้า เช่นกับประทีป ปฏิบัติเป็นประโยชน์แก่สัตว์ พระปัจ-
เจกพุทธเจ้าเหล่านี้ ละกิเลสเครื่องกั้นทั้งปวงหมดแล้ว เป็นจอมแห่งชน เป็นประทีป
ส่องโลกให้สว่าง เช่นกับรัศมีแห่งทองชมพูนุท เป็นทักษิณียบุคคลชั้นดีของโลก
โดยไม่ต้องสงสัย บริบูรณ์อยู่เนื่องนิตย์ คำสุภาสิตของพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย
ย่อมเป็นไปในโลกทั้งเทวโลก ชนเหล่าใดผู้เป็นพาลได้ฟังแล้ว ไม่ทำเหมือนดั่งนั้น
ชนเหล่านั้นต้องเที่ยวไปในสังสารทุกข์บ่อย ๆ คำสุภาสิตของพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้ง
หลาย เป็นคำไพเราะ ดั่งน้ำผึ้งรวงอันหลั่งออกอยู่ ชนเหล่าใดได้ฟังแล้ว ประกอบ
การปฏิบัติตามนั้น ชนเหล่านั้น ย่อมเป็นผู้มีปัญญา เห็นสัจจะ คาถาอันโอฬารอัน
พระปัจเจกพุทธชินเจ้าผู้ออกบวช กล่าวไว้แล้ว คาถาเหล่านั้น พระตถาคตผู้สืบทอด
ศาการาช ผู้สูงสุดกว่านรชน ทรงประกาศแล้ว เพื่อให้รู้แจ้งธรรม คาถาเหล่านี้ พระ
ปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นรจนาวี้อย่างวิเศษ เพื่อความอนุเคราะห์โลก อันพระสัณณู
ผู้สืบทอดทรงประกาศแล้ว เพื่อยังความสังเวช การไม่คลุกคลีและปัญญาให้เจริญ ฉะนี้
แล.

จบ ปัจเจกพุทธธาปทาน.

จบ อปทานที่ ๒.

สาริปุตตเถราปทานที่ ๓ (๑)

ว่าด้วยบุพจริยาของพระสารีบุตร

ลำดับนี้เชิญฟังเถราปทาน

- [๓] ในที่ไม่ไกลแต่หิมวันตประเทศ มีภูเขาชื่อลัมพะกะ เราสร้างอาศรมไว้อย่าง
ดี สร้างบรรณศาลาไว้ใกล้ภูเขานั้น อาศรมของเราไม่ไกลจากฝั่งแม่น้ำอันไม่ลึก มี

ทำน้ำราบเรียบเป็นที่รื่นรมย์ใจ เคลื่อนกล่นด้วยหาดทรายขาวสะอาด ที่ใกล้อาศรม
ของเรานั้น มีแม่น้ำไม่มีก้อนกรวด ตลิ่งไม่ชัน น้ำจิตสนิทไม่มีกลิ่นเหม็น ไหลไป
ทำให้อาศรมของเรางาม ฝูงจระเข้ มังกร ปลาฉลามและเต่า วายน้ำเล่นอยู่ในแม่น้ำ
นั้น แม่น้ำนั้นไหลไป ณ ที่ใกล้อาศรมของเรา ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ฝูง
ปลาสดาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้า ปลาตะเพียน ปลานกกระจอก วาย
โลดกระโดดอยู่ ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ที่สองฝั่งแม่น้ำ มีหมู่ไม้ดอก หมู่ไม้
ผล ห้อยย้อยอยู่ทั้งสองฝั่ง ย่อมทำอาศรมของเราให้งาม ไม้มะม่วง ไม้รัง หมา
เฒ่า แคล้อย ไม้ยางทราย สังกลิ้นหอมอบอวลอยู่เป็นนิภ บานอยู่ใกล้อาศรมของ
เรา ไม้จำปา ไม้ฮ้อยช้าง ไม้กระทุ่ม กระดินพิมาน บุนนาค และลำเจียกมีกลิ่นหอม
ฟุ้งไปเป็นนิภ บานสะพรั่งอยู่ใกล้อาศรมของเรา ไม้ลำดวน ต้นโอศก ดอกกุหลาบ
บานสะพรั่ง อยู่ใกล้อาศรมของเรา ไม้ปฐู และมะกล่ำหลวง ดอกบานสะพรั่งอยู่ใกล้
อาศรมของเรา การะเกด พยอมขาว พิกุล และมะลิซ้อน มีดอกหอมอบอวล ทำ
อาศรมของเราให้งาม ไม้เจตภังคี ไม้กรรณิการ์ ไม้ประดู่ และไม้ฮ้อยชัน มีมาก มี
ดอกหอมฟุ้งทำให้อาศรมของเรางาม มะนาว มะงั่ว และแคล้อย ดอกบานสะพรั่ง
หอมตลบอบอวล ทำอาศรมของเราให้งาม ไม้ราชพฤกษ์ ฮ้อยชันเขียว ไม้กระทุ่ม
และพิกุลมีมาก ดอกหอมฟุ้งไป ทำอาศรมของเราให้งาม ถั่วดำ ถั่วเหลือง ถั่วเขียวและ
มะกรูด งอกงามด้วยน้ำหอม ออกผลสะพรั่ง ดอกปทุมอย่างอื่นบานเบ่ง ดอกบัว
ชนิดอื่นก็เกิดขึ้น บัวหลวงชนิดหนึ่ง ดอกร่วงพรุ บานอยู่ในบึงในกาลนั้น กอปทุม
มีดอกตูม เหง้าบัวเลื้อยไปเสมอ กระจับเคลื่อนด้วยใบ งามอยู่ในบึงในกาลนั้น ไม้
ตาเสือ จงกลนี้ ไม้อุตตรา และชบา กลิ่นหอมตลบไป ดอกบานอยู่ในบึงในกาลนั้น
ฝูงปลาสดาด ปลากระบอก ปลาสวาย ปลาเค้า ปลาตะเพียน ปลาสังกุล และปลา
รำพัน มีอยู่ในบึงในกาลนั้น ฝูงจระเข้ ปลาสดาด ปลาฉลาม ฝี่เสื่อน้ำ และงูเหลือม
ใหญ่ที่สุด อยู่ในบึงในกาลนั้น ฝูงนกคืบแค นกเป็ดน้ำ นกจากพราด (ห่าน) นก
กาน้ำ นกดูเหว่า และสาธิกา อาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ฝูงนกกวัก ไก่ป่า ฝูงนก
กะลิงป่า นกค้อยตีวิด นกแขกเต้า ย่อมอาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ฝูงหงส์ นก
กระเรียน นกยูง นกดูเหว่า ไก่กวาง นกค้อนหอย และนกโพระดก ย่อมอาศัยเลี้ยง
ชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ฝูงนกแสก นกหัวขวาน นกเขา เขียว และฝูงนกกาน้ำจำนวน
มาก ย่อมอาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ฝูงเนื้อฟาน กวาง หมู หมาป่า หมาจิ้งจอก
ละมั่ง และเนื้อทรายมากมาย ย่อมอาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ราชสีห์ เสือโคร่ง
เสือเหลือง หมี หมาในกับเสือดาว โขลงช้าง แยกเป็นสามพวก อาศัยเลี้ยงชีวิต
อยู่ใกล้สระนั้น เหล่ากินนร วานรและแม่มคนทำางานในป่า หมาไล่เนื้อ และนาย
พราน ก็อาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ต้นมะพลับ มะหาด มะขาง หมาเฒ่า เผล็ด

ผลทุกฤดูกาล อยู่ ณ ที่ใกล้อาศรมของเรา ต้นคำ ต้นสน กระทุ่ม สะพรั่งด้วยผลมี
รสหวาน เผล็ดผลทุกฤดู อยู่ ณ ที่ใกล้อาศรมของเรา ต้นสมอ มะขามป้อม ต้นหว้า
สมอพิเภก กระเบา ไม้รักฟ้า และมะตูม เผล็ดผลเป็นนิตย์ เหง้ามัน มันอ่อน ต้น
นมแมว มันนก กะเม็ง และคั้ดมอน มีอยู่มากมายใกล้อาศรมของเรา ณ ที่ใกล้อาศรม
ของเรานั้น มีสระที่ขุดไว้อย่างดี มีน้ำใสเย็นจืดสนิท มีทำนบารบเรียบเป็นที่รื่นรมย์
ใจ ดารดาษด้วยบัวหลวง อุบลและบัวขาว เคลื่อนกลาดด้วยบัวชม บัวเผื่อน กลิ่น
หอมตลบไป ในกาลนั้น เราเป็นดาบส ชื่อสุรุจิ เป็นผู้มีศีล สมบูรณ์ด้วยวัตร มีปกติ
เพ่งฌาน ยินดีในฌานทุกเมื่อ บรรลุถึงอภิญญาพละ ๕ ประการ อยู่ในอาศรมที่สร้าง
เรียบร้อย นารัณรมย์ ในป่าอันบริบูรณ์ด้วยไม้ใบ ไม้ดอก และไม้ผลทุกสิ่งอย่างนี้
ศิษย์ ๒๔,๐๐๐ นี้แล เป็นพราหมณ์ทั้งหมด ผู้มีชาติ มียศ บำรุงเรา มวลศิษย์ของเรา
นี้ เป็นผู้เข้าใจด้วยบท เข้าใจไวยากรณ์ ในตำราทำนายลักษณะ และในคัมภีร์อิติहाสะ
พร้อมทั้งคัมภีร์นิฆนตะและคัมภีร์เกฏฐะ รู้จบไตรเพท บรรดาศิษย์ของเราเป็นผู้
ฉลาดในทางตรีราย ในนิมิตตรีราย และในลักษณะทั้งหลาย ศึกษาดีแล้ว ในพื้นแผ่นดิน
และในอากาศ ศิษย์เหล่านี้มีความปรารถนาล้น มีปัญญา กิณหนเดียว ไม่โลภ
สันโดษด้วยลาภและความเสื่อมลาภ บำรุงเราทุกเมื่อ เป็นผู้เพ่งฌาน ยินดีในฌาน
เป็นนักปราชญ์ มีจิตสงบ ตั้งมั่น ปรารถนาความไม่มีกังวล บำรุงเราอยู่ทุกเมื่อ เป็น
ผู้ถึงที่สุดอภิญญา ยินดีในอารมณ์อันเป็นโคจรของบิดา เทียวไปในอากาศ เป็นนัก
ปราชญ์ บำรุงเราอยู่ทุกเมื่อ ศิษย์ของเราเหล่านั้น ดำรวมในทวารทั้ง ๖ ไม่หวั่นไหว
รักษาอินทรีย์ ไม่คลุกคลีด้วยหมู่คณะ เป็นนักปราชญ์ หาผู้อื่นเสมอได้ยาก ศิษย์ของ
เราเหล่านั้น ยับยั้งอยู่ด้วยการนั่งคู้บัลลังก์ การยืนและการเดินตลอดราตรี หาผู้อื่น
เสมอได้ยาก มวลศิษย์ของเราไม่กำหนดในธรรมเป็นที่ตั้งความกำหนด ไม่ขัดเคือง
ในธรรมเป็นที่ตั้งความขัดเคือง ไม่หลงในธรรมเป็นที่ตั้งความหลง หาผู้อื่นเสมอได้
ยาก ศิษย์เหล่านั้นแสดงฤทธิ์ได้ต่าง ๆ ประพุดตออยู่เป็นนิตยกาล บันดาลให้แผ่นดิน
ไหวก็ได้ ยากที่ใคร ๆ จะแข่งได้ ศิษย์เหล่านั้นเข้าปฐมฌานเป็นต้น พวกหนึ่งไปยัง
อมรโคยานทวิป พวกหนึ่งไปยังปุปพวิเทหทวิป พวกหนึ่งไปยังอุตตรกุรุทวิป ไป
นำเอาผลหว่ามา ศิษย์ของเรา หาผู้อื่นเสมอได้ยาก ศิษย์เหล่านั้นส่งหาบไปข้างหน้า
ตนไปข้างหลัง ท้องฟ้าเป็นฐานะอันดาบส ๒๔,๐๐๐ ปกปิดแล้ว (คือหมายความว่าเวลาดาบสเหล่านี้ใช้อภิญญาเหาะออกจากอาศรมพร้อมกันดูเต็มท้องฟ้าไปหมด)
ศิษย์บางพวกปิ้งให้สุกด้วยไฟกิน บางพวกกินดิบ ๆ นั้นเอง บางพวกเอาฟันแทะ
เปลือกออกแล้วกิน บางพวกซ้อมด้วยครกแล้วกิน บางพวกทุบด้วยหินกิน บางพวก
กินผลไม้ที่หล่นเอง บางพวกชอบสะอาด ลงอาบน้ำทั้งเวลาเย็นและเช้า บางพวก
เอน้ำราดตัว ศิษย์ของเราหาผู้อื่นเสมอได้ยาก ศิษย์ของเราปล่อยเล็บมือ เล็บเท้า

และชนรักแรงอกยาว จี๋ฟันเลอะเทอะ มีรูลึบนีรยะ แต่หอมด้วยกลิ่นศีล หาผู้อื่น
เสมอได้ยาก ดาบสทั้งหลายมีตบะแรงกล้า ประชุมกันในเวลาเช้าแล้ว ไปประกาศ
ลาถนอยลามมากในอากาศในกาลนั้น เมื่อดาบสเหล่านี้หลีกไป เสียงอันดังย่อมเป็น
ไป เทวดาทั้งหลายย่อมยินดีด้วยเสียงหนึ่งสัตว์ ฤษีเหล่านั้นกล้าแข็งด้วยกำลังของ
ตน เหาะไปในอากาศ ไปสู่ทิศน้อยทิศใหญ่ตามปรารถนา ปวงฤษีนี้แล ทำแผ่น
ดินให้ห้วนไหว เทียวไปในอากาศ มีเดชแผ่ไป ยากที่จะข่มขี่ได้ ดังสาครยากที่
ใคร ๆ จะให้ชุ่มได้ ฤษีศิษย์ของเราบางพวกประกอบการยืนและเดิน บางพวกไม่
นอน บางพวกกินผลไม้ที่หล่นเอง หาผู้อื่นเสมอได้ยาก ท่านเหล่านี้ มีปกติอยู่ด้วย
เมตตาแสวงหาประโยชน์ เกื้อกูลแก่สรรพสัตว์ ไม่ยกย่องตนทั้งหมด ไม่ติเตียนใคร
ๆ ทั้งนั้น เป็นผู้ไม่สะดุ้ง ดังพระยาราชสีห์ มีกำลังเหมือนพระยาขसार ยากที่จะ
ข่มขี่ ดูกเสือโคร่ง ย่อมมาในสำนักของเรา พวกวิฆาทร เทวดา นาค คนธรรพ์
ผีเสื้อน้ำ กุมภภัณฑ์ อสูร และครุฑ ย่อมอาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ศิษย์ของ
เราเหล่านั้น ทรงขงา สมบูรณ์ด้วยหาวบิหารของดาบส นุ่งห่มหนังสัตว์ เทียว
ไปในอากาศได้ทุกคน อาศัยเลี้ยงชีวิตอยู่ใกล้สระนั้น ในกาลนั้น ศิษย์เหล่านี้เป็นผู้
สมควร มีความเคารพกันและกัน เสียงโอรามของศิษย์ทั้ง ๒๔,๐๐๐ ย่อมไม่มี ท่าน
เหล่านี้ ช้อนเท้าบนเท้า เจียบเสียง สังวรดี เข้ามาไหว้เราด้วยเศียรเกล้าทั้งหมด
นั้น เราผู้เพ่งฉาน ยินดีในฉาน ห้อมล้อมด้วยศิษย์เหล่านั้น ผู้สงบระงับ มีตบะ
อยู่ในอาศรมนั้น อาศรมของเรามีกลิ่นหอมด้วยกลิ่นศีลของเหล่าฤษีและด้วยกลิ่น
สองอย่าง คือ กลิ่นดอกไม้และกลิ่นผลไม้ เราไม่รู้ลึกในการผ่านไปของกาลเวลา
ตลอดคืนตลอดวัน ความไม่ยินดีไม่มีแก่เรา เราสั่งสอนบรรดาศิษย์ของตน ย่อมได้
ความร่าเริงอย่างยิ่ง เมื่อดอกไม้ทั้งหลายบาน และเมื่อผลไม้ทั้งหลายสุก กลิ่นหอม
ตลบอบอวล ทำอาศรมของเราให้งาม เราออกจากสมาธิแล้ว มีความเพียร มีปัญญา
ถือเอาบิหารของดาบสเข้าป่า ในกาลนั้น เราศึกษาชำนาญในทางดีเลวร้าย ผันดี
ผันร้าย และดำราทำนายลักษณะ ทรงลักษณะมนต์อันกำลังเป็นไป พระผู้มีพระภาค
พระนามว่าโณมทัสสี เป็นผู้ประเสริฐในโลก เป็นนระผู้องอาจ ทรงใคร่วิเวก เป็น
พระสัมพุทธเจ้า เข้าไปยังป่าหิมวันต์ พระองค์ผู้เลิศ เป็นมุณีประกอบด้วยกรุณา
เป็นอุดมบุรุษ เสด็จเข้าป่าหิมวันต์แล้ว ทรงนั่งคู้บัลลังก์ เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า
พระองค์นั้น มีรัศมีสว่างจ้า นำเร้นรมย์ใจ ดังดอกบัวเขียว ทรงรุ่งเรืองควรบูชา
ดังกองไฟ เราได้เห็นพระนายกของโลก ทรงรุ่งโรจน์ดุจดวงไฟ เหมือนสายฟ้าใน
อากาศ เช่นกับพระยารังมิดอกบานสะพรั่ง เพราะอาศัยการได้เห็นพระผู้มีพระภาค
ผู้ประเสริฐ เป็นมหาวีระ ทรงทำที่สุดทุกข์ เป็นมุณีนี้ ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้งปวง
ได้ ครั้นเราได้เห็นพระผู้มีพระภาคผู้เป็นเทวดาล่วงเทวดาแล้ว ได้ตรวจดูลักษณะว่า

เป็นพระพุทธเจ้าหรือมิใช่ ฉะนั้นเราจะดูพระผู้มีพระภาคผู้มีจักขุ เราได้เห็นจักรมี
 กำพันหนึ่งที่พื้นฝ่าพระบาท ครั้นได้เห็นพระลักษณะของพระองค์แล้ว จึงถึงความ
 ตกลงใจในพระตถาคตในกาลนั้น เราจับไม้กวาดกวาดที่นั่นแล้ว ได้นำเอาดอกไม้
 ๘ ดอกมาบูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ครั้นบูชาพระพุทธเจ้าผู้ข้ามโอฆะไม่มี
 อาสวะนั้นแล้ว ทำหนังสือตวัเจวียงปาข้างหนึ่ง นมัสการพระนายกของโลก พระ
 สัมพุทธเจ้าผู้ไม่มีอาสวะ ทรงอยู่ด้วยพระญาณใด เราจักประกาศพระญาณนั้น ท่าน
 ทั้งหลายจงฟังคำเรากล่าว พระสยัมภูผู้มีความเจริญมากที่สุด ทรงถอนสัตว์โลก
 นี้แล้ว สัตว์เหล่านั้น อาศัยการได้เห็นพระองค์ ย่อมข้ามกระแสน้ำคือความสงสัย
 ได้ พระองค์เป็นพระศาสดา เป็นยอด เป็นธงไชย เป็นหลัก เป็นร่มเงา เป็นที่พึ่ง
 เป็นประทีปส่องทาง เป็นพระพุทธเจ้าของสัตว์ทั้งหลาย น้ำในสมุทรอาจประมาณ
 ได้ด้วยมาตราดวง แต่ใคร ๆ ไม่อาจประมาณพระสัพพัญญุตญาณของพระองค์ได้
 เลย เอาดินมาชั่งดูแล้วอาจประมาณแผ่นดินได้ แต่ใคร ๆ ไม่อาจประมาณพระ
 สัพพัญญุตญาณของพระองค์ได้เลย อาจวัดอากาศได้ด้วยเชือก หรือด้วยนิ้วมือ แต่
 ใคร ๆ ไม่อาจประมาณพระสัพพัญญุตญาณของพระองค์ได้เลย พึงประมาณลำนํ้า
 ในมหาสมุทรและแผ่นดินทั้งหมดได้ แต่จะถือเอาพระพุทธานุภาพมาประมาณนั้นไม่
 ควร ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักขุ จิตของสัตว์โลกพร้อมทั้งเทวโลก ย่อมเป็นไป สัตว์
 เหล่านี้เข้าไปภายในข่าย คือ พระญาณของพระองค์ พระองค์ทรงบรรลุโพธิญาณ
 อันอุดมสิ้นเชิงด้วยพระญาณใด พระสัพพัญญูก็ทรงย้ายอิฏฐิเดรัจฉัยด้วยพระญาณ
 นั้น ท่านสุรจิตตาสกล้าวชมเชยด้วยคาถาเหล่านั้นแล้ว ภูลาดหนึ่งเสียบบนแผ่นดินแล้ว
 นั่งอยู่ ท่านกล่าวไว้ในบัดนี้ว่า ขุนเขาสูงสุดหยั่งลงในห้วงมหารณพ ๘๔,๐๐๐ โยชน์
 ขุนเขาเสินรุทั้งด้านยาวและด้านกว้าง สูงสุดเพียงนั้น ทำให้ละเอียดได้ด้วยประเภท
 การนับว่าแสนโกฏิ เมื่อตั้งเครื่องหมายไว้ พึงถึงความสิ้นไป แต่ใคร ๆ ไม่อาจ
 ประมาณพระสัพพัญญุตญาณของพระองค์ได้เลย ผู้ใดพึงเอาขำยตาเล็ก ๆ ล้อมนํ้า
 ไว้ สัตว์น้ำบางเหล่า พึงเข้าไปภายในข่ายของผู้นั้น ข้าแต่พระมหาวีระ เดียรธีย์ผู้มี
 กิเลสหนาบางพวกก็ฉนั้นนั่น แล่นไปถือเอาทิฏฐิผิด หลงอยู่ด้วยการลบล้าง เดียรธีย์
 เหล่านี้เข้าไปภายในข่าย ด้วยพระญาณอันบริสุทธิ์ มีปกติทรงเห็นได้โดยไม่ติดขัด
 ไม่ล่วงพ้นพระญาณของพระองค์ไปได้ ก็สมัยนั้น พระผู้มีพระภาค พระนามว่า
 อโนมทัสสี ผู้มียศใหญ่ ทรงชำระกิเลส เสด็จออกจากสมาธิแล้วทรงตรวจดูทิศ
 พระอัครสาวกนามว่า นิสสะ ของพระมุนีพระนามว่าอโนมทัสสี ทราบพระดำริ
 ของพระพุทธเจ้าแล้ว อันพระชีณาสพหนึ่งแสน ผู้มีจิตสงบระงับ มั่นคง บริสุทธิ์
 สะอาด ได้อภิญญา ๖ คงที่ แวดล้อมแล้ว เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคผู้นำยกของ
 โลก ท่านเหล่านั้นอยู่บนอากาศ ได้ทำประทักษิณพระผู้มีพระภาคแล้วลงมาประนม

อัญชลี นมัสการอยู่ในสำนักพระพุทธเจ้า พระผู้มีพระภาค พระนามว่าโณมทัสสี
เชษฐบุรุษของโลก เป็นนระอาจหาญ ทรงชำนาญกิเลส ประทับนั่งท่ามกลางภิกษุสงฆ์
ทรงยิ้มแย้ม ภิกษุนามว่าวรุณะ อุปัฏฐากของพระศาสดาพระนามว่าโณมทัสสี ห่ม
ผ้าเฉียงบ่าข้างหนึ่งแล้ว ทูลถามพระผู้มีพระภาคผู้นำของโลกว่า ข้าแต่พระผู้มี-
พระภาค อะไรเป็นเหตุให้พระศาสดาทรงยิ้มแย้มหนอ อันพระพุทธเจ้าย่อมไม่ทรง
ยิ้มแย้ม โดยไม่มีสาเหตุ พระผู้มีพระภาคทรงพระนามว่าโณมทัสสีเชษฐบุรุษของ
โลก เป็นนระองอาจ ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุแล้ว ได้ตรัสพระคานีว่า ผู้ใด
บูชาเราด้วยดอกไม้ และเชยชมผญาของเรา เราจักประกาศผู้นั้น ท่านทั้งหลายจง
ฟังเรากล่าว เทวดาทิ้งปวง พร้อมทั้งมนุษย์ ทราบพระดำรัสของพระพุทธเจ้าแล้ว
ประสงค์จะฟังพระสัทธรรม จึงพากันมาเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า หมู่ทวยเทพผู้มีฤทธิ์
มากในหมื่นโลกธาตุ ประสงค์จะฟังพระสัทธรรม จึงพากันมาเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า

จตุรงคเสนา คือ พลช้าง พลม้า พลรถ พลเดินเท้า จักแวดล้อมผู้นี้เป็นนิจ นี้
เป็นผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้า คนตรีกหหมื่น กลองที่ประดับสวยงาม จักบำรุงผู้
นี้เป็นนิจ นี้เป็นผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้า หญิงล้วนแต่สาว ๆ หกหมื่น ประดับ
ประดาสวยงาม มีผ้าและเครื่องอาภรณ์อันวิจิตร สวมแก้วมณี และกุณฑล มีหน้า
แหลม ยิ้มแย้ม ตะโกนผายไหล่ผึ่ง เอวเล็กเอวกลม จักห้อมล้อมผู้นี้เป็นนิจ นี้
เป็นผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้า ผู้นี้จักรัณมรย์อยู่ในเทวโลกตลอดแสนกัลป์ จัก
ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชในแผ่นดินพันครั้ง จักเป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติ
ในเทวโลกพันครั้ง จักเป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูรณ์นับไม่ถ้วน ครั้นถึงภพ
ที่สุด ถึงความเป็นมนุษย์ จักหลุดจากกรรมแห่งนางพราหมณ์ชื่อสารี นระนี้จัก
ปรากฏตามชื่อและโคตรของมารดา โดยชื่อว่า สารีบุตร จักมีปัญญาคมกล้า จัก
เป็นผู้ไม่มีกังวล ละทิ้งทรัพย์ประมาณ ๘๐ โกฏิแล้วออกบวช จักเที่ยวแสวงหา
สันติบททั่วแผ่นดินนี้ ในกัลป์อันประมาณมิได้ แต่กัลป์นี้ พระศาสดาทรงพระนาม
ว่าโคดมโดยพระโคตร สมภพในสกุลพระเจ้าโอกกากราช จักมีในโลก ผู้นี้จักเป็น
โอรสทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น อันธรรมนิรมิตแล้ว จักได้เป็น
พระอัครสาวกมีนามว่าสารีบุตร แม่น้ำคงคาชื่อภาคิรีสินี ไหลมาแต่ประเทศหิมวันต์
ย่อมไหลไปถึงมหาสมุทรยังห้วงน้ำใหญ่ให้เต็ม ฉันทิ พระสารีบุตรนี้ก็ฉันทิ เป็น
ผู้อาจหาญ แก้วกล้าในเวทสาม ถึงที่สุดแห่งปัญญาบารมี จักยังสัตว์ทั้งหลายให้
อิมหนำตำราญ ตั้งแต่ภูเขาคิมวันต์จนถึงมหาสมุทรสาคร ในระหว่างทางนี้ โดย
ถ้าหากจะนับเม็ดทรายตามรายทางนั้น ย่อมเหลือคณานับ การนับทรายเมื่อนั้น ก็
อาจนับได้โดยไม่เหลือ ฉันทิ อย่างไรก็ตามที่ ที่สุดแห่งปัญญาของพระสารีบุตร
จักไม่มี ฉันทิเหมือนกัน เมื่อตั้งคะแนนไว้ ทรายในแม่น้ำคงคาพึงสิ้นไป ฉันทิ

แต่ที่สุดแห่งปัญญาของพระสารีบุตรจักไม่เป็นฉันนั้นเลย คลื่นในมหาสมุทรโดยจะ
นับกันนับไม่ถ้วน ฉันใด ที่สุดแห่งปัญญาของพระสารีบุตรจักไม่มี ฉันนั้นเหมือน
กัน พระสารีบุตร ยังพระสัมพุทธเจ้าผู้สากยโคดมสูงสุดให้โปรดปรานแล้ว จักได้
เป็นพระอัครสาวกถึงที่สุดแห่งปัญญา จักยังธรรมจักรที่พระผู้มีพระภาคสากยบุตร
ให้เป็นไปแล้ว ให้เป็นไปตามโดยชอบ จักยังเมล็ดฝืน คือ ธรรมให้ตกลง พระโคดม
ผู้สากยสูงสุดทรงทราบข้อนั้นทั้งมวลแล้ว จักประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ทรง
ตั้งไว้ในตำแหน่งอัครสาวก

โอ กุศลกรรมเราได้ทำแล้ว เราได้ทำการบูชาพระศาสดาพระนามว่าโณมทัสสี
ด้วยดอกไม้แล้ว ได้ถึงที่สุดในที่ทุกแห่ง กรรมที่เราทำแล้วประมาณไม่ได้ พระ-
ผู้มีพระภาคทรงแสดงผลแก่เรา ณ ที่นี้ เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว เปรียบเหมือน
กำลังของลูกศรอันพ้นแล้วด้วยดีจากแฉ่ง เรานี้แสวงหาบทอันปัจจัยไม่ปรุงแต่ง ดับ
สนิท ไม่หวั่นไหว ค้นหาหลักที่ทั้งปวงอยู่ ท่องเที่ยวไปแล้วในภพ คนเป็นไข้พึง
แสวงหาโอสถ ต้องสั่งสมทรัพย์ไว้ทุกอย่างเพื่อพ้นจากความป่วยไข้ ฉันใด เรา
ก็ฉันนั้น แสวงหาบทอันปัจจัยไม่ปรุงแต่ง ดับสนิท ไม่หวั่นไหว ได้บวชเป็นฤๅษี
ห้าร้อยครั้งโดยไม่มีระหว่างกันเลย เราทรงขุลาเลี้ยงชีวิตด้วยหาคอน นุ่งห่มหนัง
เสือ ถึงที่สุดอดิภยาแล้ว ได้ไปสู่พรหมโลก ความบริสุทธิ์ในลัทธิภายนอกย่อมไม่มี
ยกเว้นจะแสวงหาในศาสนาของพระชินเจ้า สัตว์ผู้มีปัญญาทั้งปวง ย่อมบริสุทธิ์ได้
ในศาสนาของพระชินเจ้า ฉะนั้น เราจึงไม่นำเรานี้ผู้ใคร่ประโยชน์ไปในลัทธิภาย
นอก เราแสวงหาบทอันปัจจัยไม่ปรุงแต่งอยู่ เทียวไปสู่ลัทธิอันผิด บुरุษผู้ต้องการ
แก่นไม้ พึงตัดต้นกล้วยแล้วผ่าออก ก็ไม่พึงได้แก่นไม้ในต้นกล้วยนั้น เพราะมัน
ว่างจากแก่น ฉันใด คนในโลก ผู้เป็นเดียรฉัตรเป็นอันมาก มีทิฐิต่างกัน ก็ฉันนั้น
คนเหล่านั้นเป็นผู้ว่างเปล่าจากอสังขตบท เหมือนต้นกล้วยว่างเปล่าจากแก่น ฉะนั้น
ครั้นเมื่อภพถึงที่สุดแล้ว เราได้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งพราหมณ์ เราละทิ้งโภคสมบัติเป็น
อันมาก แล้วออกบวชเป็นบรรพชิต.

จบ ปฐมภาณวาร ฯ.

ข้าพระองค์อยู่ในสำนักพราหมณ์นามว่า ลัญชัย ซึ่งเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำนงค์
รู้จบไตรเพท ข้าแต่พระมหาวีระ พราหมณ์ชื่อ อัสดชิ สาวกของพระองค์ หาผู้
เสมอได้ยาก มีเดชรุ่งเรือง เทียววิณฑบาตอยู่ในกาลนั้น ข้าพระองค์ได้เห็นท่านผู้มี
ปัญญา เป็นมุณี มีจิตตั้งมั่นในความเป็นมุณี มีจิตสงบระงับ เป็นมหานาค แยมบาน
ดังดอกประทุม ครั้นข้าพระองค์เห็นท่านผู้มีอินทรีย์ฝักติแล้ว มีใจบริสุทธิ์ งามอาจ
ประเสริฐ มีความเพียร จึงเกิดความคิดว่า ท่านผู้นี้จักเป็นพระอรหันต์ ท่านผู้นี้มี

อิริยาบถน่าเลื่อมใส มีรูปงาม ตำรวมดี จักเป็นผู้ที่ฝึกแล้วในอุบายเครื่องฝึกอันสูงสุด จักเป็นผู้เห็นอมตบท ฝิฉะนั้น เราพึงถามท่านผู้มีใจยินดีถึงประโยชน์อันสูงสุด หากเราถามแล้ว ท่านจักตอบ เราจักสอบถามท่านอีก ข้าพระองค์ได้ตามไปข้างหลังของท่านซึ่งกำลังเที่ยวบิณฑบาต รอคอยโอกาสอยู่ เพื่อจะสอบถามอมตบท ข้าพระองค์เข้าไปหาท่านซึ่งพักอยู่ในระหว่างถนน แล้วได้ถามว่า ข้าแต่ท่านผู้นิรทุกข์ มีความเพียร ท่านมีโคตรอย่างไร ท่านเป็นศิษย์ของใคร ท่านอันข้าพระองค์ถามแล้ว ไม่ครั้นคร้ามดังพระยาไกรสร ได้พยากรณ์ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติแล้วในโลก อาตมาเป็นศิษย์ของพระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ข้าแต่ท่านผู้มีความเพียรใหญ่ ผู้อนุชาตบุตร มียศมาก ศาสนธรรมแห่งพระพุทธเจ้าของท่าน เป็นเช่นไร ขอได้โปรดบอกแก่ข้าพเจ้าเถิดท่าน ข้าพระองค์ถามแล้ว ท่านกล่าวบทอันลึกซึ้งละเอียดทุกอย่าง เป็นเครื่องฆ่าลูกศร คือ ตัณหา เป็นเครื่องบรรเทาความทุกข์ทั้งหมดว่า ธรรมเหล่าใดมีเหตุเป็นแดนเกิด พระตถาคตเจ้าตรัสเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และ ความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระมหาสมณเจ้ามีปกติตรัสอย่างนี้จะ เมื่อท่านพระอัสสชิแก้ปัญหมาแล้ว ข้าพระองค์นั้นได้บรรลุผลที่หนึ่ง (โสดาบัน) เป็นผู้ปราศจากฐลี้ ปราศจากมลทิน เพราะได้ฟังคำสอนของพระพุทธเจ้า ข้าพระองค์ได้ฟังคำของท่านมุณีได้เห็นธรรมอันสูงสุด จึงหยั่งลงสู่พระสัทธรรม ได้กล่าวคำนี้ว่า ธรรมนี้แล เหมือนบทอันมีสภาพเห็นประจักษ์ ไม่มีความสงสัย ข้าพระองค์ไม่ได้เห็นล่วงเลยไปแล้วหลายหมื่นกัลป์ ข้าพระองค์แสวงหาธรรมอยู่ ได้เที่ยวไปในลัทธิผิด ก็ในบัดนี้ประโยชน์นั้นข้าพระองค์บรรลุแล้ว จึงไม่ใช่ว่าจะประมาท ข้าพระองค์อันท่านพระอัสสชิให้ยินดีแล้ว บรรลุบทอันไม่หวั่นไหว ข้าพระองค์เมื่อจะแสวงหาสหาย (พระโมคคัลลานะ) จึงได้ไปยังอาศรม สหายเห็นข้าพระองค์แต่ไกลทีเดียว อันข้าพระองค์ให้ศึกษาดีแล้ว ถึงพร้อมด้วยอิริยาบถ ได้กล่าวคำนี้ว่า ท่านเป็นผู้มีหน้าและตาอันส่องใส ย่อมจะเห็นความเป็นมุณีแน่ ท่านได้บรรลุอมตบทอันดับสนิทไม่เคลื่อนแลหรือ ท่านมีรูปงามราวกะว่า มีความไม่หวั่นไหวอันได้ทำแล้ว มาแล้ว ฝึกแล้วในอุบายอันฝึกแล้ว เป็นผู้สงบระงับแล้วหรือ (เราตอบว่า) พราหมณ์ เราได้บรรลุอมตบท อันเป็นเครื่องบรรเทาลูกศร คือ ความสงสัยแล้ว แม้ท่านก็จงบรรลุอมตบทนั้น เราไปสำนักพระพุทธเจ้ากันเถิด สหายผู้อันข้าพระองค์ให้ศึกษาดีแล้ว รับคำแล้ว ได้จูมมือพากันเข้ามายังสำนักของพระองค์ ข้าแต่พระองค์ผู้สากโยรส แม้ข้าพระองค์ทั้งสอง จักบวชในสำนักของพระองค์ จักขออาศัยคำสอนของพระองค์ เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ท่านโกณฑิยะ (พระโมคคัลลานะ) เป็นผู้ประเสริฐด้วยฤทธิ์ ข้าพระองค์ถึงที่สุดแห่งปัญหา เราทั้งสองจะร่วมกันทำพระศาสนาให้งาม ข้าพระองค์มีความดำริยังไม่ถึงที่สุด จึงเที่ยวไปในลัทธิผิด เพราะได้อาศัยทาสนะของพระองค์

ความดำริของข้าพระองค์จึงเต็ม ต้นไม้ตั้งอยู่บนแผ่นดิน มีดอกบานตามฤดูกาล ส่งกลิ่นหอมตลบอบอวล ยังสัตว์ทั้งปวงให้ยินดี จันใด ข้าแต่พระมหาวีรศากยโอรสผู้มียศใหญ่ ข้าพระองค์ก็ฉันนั้น ดำรงอยู่ในศาสนธรรมของพระองค์แล้ว ย่อมแบ่งบานในสมัย ข้าพระองค์แสวงหาดอกไม้ คือ วิมุติ เป็นที่พึงภพสงสาร ย่อมยังสัตว์ทั้งปวงให้ยินดี ด้วยการให้ได้ดอกไม้ คือ วิมุติ ข้าแต่พระองค์ผู้มีจักขุ เว้นพระองค์ผู้ทรงเป็นพระมहามุนีแล้ว ในตลอดพุทธเขต ไม่มีใครเสมอด้วยปัญญาแห่งข้าพระพุทธเจ้าผู้เป็นบุตรของพระองค์ ศิษย์และบริษัของพระองค์ พระองค์แนะนำดีแล้ว ให้ศึกษาดีแล้ว ฝึกแล้วในอุบายเครื่องฝึกจิตอันสูงสุด ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ท่านเหล่านั้นเพ่งฌาน ยินดีในฌาน เป็นนักปราชญ์ มีจิตสงบ ตั้งมั่นเป็นมุนี ถึงพร้อมด้วยความเป็นมุนี ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ท่านเหล่านั้นมีความปรารถนาน้อย มีปัญญาเป็นนักปราชญ์ มีอาหารน้อย ไม่โลเล ยินดีทั้งลาภและความเสื่อมลาภ ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ท่านเหล่านั้นถือการอยู่ป่าเป็นวัตร ยินดีธุดงค์ เพ่งฌาน มีจิรวเร้าหมอง ยินดียิ่งในวิเวก เป็นนักปราชญ์ ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ปฏิบัติตั้งอยู่ในผล เป็นพระเสขะพร้อมด้วยผล หวังผลประโยชน์อันอุดม ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ทั้งท่านที่เป็นโสดาบัน ทั้งที่เป็นพระสกทาคามี อนาคามี และอรหันต์ ปราศจากมลทิน ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ สาวกของพระองค์เป็นอันมาก ฉลาดในสติปัญญา ยินดีในโพชฌงค์าวนา ทุกท่าน ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ท่านเหล่านั้นเป็นผู้ฉลาดในอิทธิบาท ยินดีในสมาธิภาวนา หมั่นประกอบในสัมมปปธาน ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ท่านเหล่านั้นมีวิชา ๓ มีอภิญญา ๖ ถึงที่สุดแห่งฤทธิ์ ถึงที่สุดแห่งปัญญา ย่อมแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า บรรดาศิษย์ของพระองค์เช่นนี้แลหนอ ศึกษาดีแล้ว หาผู้เสมอได้ยาก มีเดชรุ่งเรืองแวดล้อมพระองค์อยู่ทุกเมื่อ พระองค์อันศิษย์เหล่านั้นผู้สำรวจแล้ว มีตบะแวดล้อมแล้วไม่ครันคร้ามดังราชสีห์ ย่อมมดงามดุจพระจันทร์ ต้นไม้ตั้งอยู่บนแผ่นดินแล้วย่อมงามถึงความไพบูลย์ และย่อมแผ่ดีผล จันใด ข้าแต่พระองค์ผู้ศากยบุตร ผู้มียศใหญ่ พระองค์เป็นเช่นกับแผ่นดิน ศิษย์ทั้งหลายก็ฉันนั้น ตั้งอยู่ในศาสนาของพระองค์แล้ว ย่อมได้อมฤตผล แม่น้ำสินธุ แม่น้ำสรัสติ แม่น้ำจันทกาคา แม่น้ำคงคา แม่น้ำยมุนา แม่น้ำสรวุ และแม่น้ำมही เมื่อแม่น้ำเหล่านั้นไหลมา สาคกร (ทะเล) ย่อมรับไว้หมด แม่น้ำเหล่านี้ ย่อมละชื่อเดิม ย่อมปรากฏเป็นสาครนั่นเอง จันใด วรรณะ ๔ เหล่านี้ก็ฉันนั้น บวชแล้วในสำนักของพระองค์ ย่อมละชื่อเดิมทั้งหมด ปรากฏว่าเป็นบุตรของพระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนดวงจันทร์อันปราศจากมลทิน โคจรอยู่ในอากาศ ย่อมรุ่งโรจน์ล่องมวลหมู่ดาวในโลกด้วยรัศมี จันใด ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า

พระองค์ก็ฉันนั้น อันศิษย์ทั้งหลายแวดล้อมแล้ว ย่อมรุ่งเรือง ก้าวล่วงเทวดาและมนุษย์ตลอดพุทธเขตทุกเมื่อ คลื่นตั้งขึ้นในน้ำอันลึก ย่อมไม่ล่วงเลยฝั่งไปได้ คลื่นเหล่านั้นกระทบทั่วฝั่ง ย่อมเป็นระลอกเล็กน้อย เรี่ยรายหายไป ฉนใด ชนในโลกเป็นอันมากผู้เป็นเดียรฉัตรก็ฉันนั้น มีทิฐิต่าง ๆ กัน ต้องการจะข้ามธรรมของพระองค์ แต่ก็ไม่สามารถย่นพระองค์ผู้เป็นมุณีไปได้ ข้าแต่พระองค์ผู้มีพระจักขุ ก็ถ้าชนเหล่านั้นมาถึงพระองค์ด้วยความประสงค์จะคัดค้าน เข้ามายังสำนักของพระองค์แล้ว ย่อมกลายเป็นจวนไป เปรียบเหมือนดอกโกมุท บัวชม และบัวเผื่อนเป็นอันมาก เกิดในน้ำ ย่อมเอิบอาบ (ฉาบ) อยู่ด้วยน้ำและเปือกตม ฉนใด สัตว์เป็นอันมากก็ฉันนั้น เกิดแล้วในโลก ย่อมงอกงาม ไม่อ้อมด้วยราคะและโทสะ เหมือนดอกกุมุทในเปือกตม ฉะนั้น ดอกบัวหลวงเกิดในน้ำ ย่อมไพบโรจน์ในท่ามกลางน้ำ มันมีเกษรบริสุทธิ ไม่ติดอยู่ด้วยน้ำ ฉนใด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า พระองค์ก็ฉันนั้น เป็นมхамุณีเกิดแล้วในโลก ไม่ติดอยู่ด้วยโลก ดังดอกปทุมไม่ติดด้วยน้ำฉะนั้น เปรียบเหมือนดอกไม้ อันเกิดในน้ำเป็นอันมาก ย่อมบานในเดือนกัตติกมาส ไม่พ้นเดือนนั้นไป สมัยนั้นเป็นสมัยดอกไม้บาน ฉนใด ข้าแต่พระองค์ผู้ศากยบุตร พระองค์ก็ฉันนั้น เป็นผู้บานแล้วด้วยวิมุติของพระองค์ สัตว์ทั้งหลายไม่ล่วงเลยศาสนาของพระองค์ ดังดอกบัวเกิดในน้ำย่อมบานไม่พ้นเดือนกัตติกมาส ฉะนั้น เปรียบเหมือนพระยาไมรั้ง ดอกบานสะพรั่ง กลิ่นหอมตลบไป อันไมรั้งอื่นแวดล้อมแล้วย่อมงามยิ่ง ฉนใด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า พระองค์ก็ฉันนั้น บานแล้วด้วยพระพุทธญาณ อันภิกษุสงฆ์แวดล้อมแล้ว ย่อมงามเหมือนพระยาไมรั้ง ฉะนั้น เปรียบเหมือนภูเขาหินมีชื่อว่า หิมวันต์ เป็นที่เกิดโอสถของปวงสัตว์ เป็นที่อยู่ของพวกนาค อสูร และเทวดาทั้งหลาย ฉนใด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า พระองค์ก็ฉันนั้น เป็นโอสถของมวลสัตว์ ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า บุคคลผู้บรรลุนิชา ๓ บรรลุภิญญา ๖ ถึงที่สุดแห่งฤทธิ์ ผู้ที่พระองค์ทรงพระกรุณาปราธอนแล้ว ย่อมยินดีด้วยความยินดีในธรรม ย่อมอยู่ในศาสนาของพระองค์ เปรียบเหมือนราชสีห์ผู้เป็นพระยาเหนือ ออกจากถ้ำที่อยู่แล้ว เหลียวดูทิศทั้ง ๔ แล้วบันลือสีหนาท ๓ ครั้ง เมื่อราชสีห์คำราม เนื้อทั้งปวง ย่อมสะดุ้ง แท้จริง ราชสีห์ผู้มีชาติกำเนิดนี้ ย่อมยังสัตว์เลี้ยงให้สะดุ้งทุกเมื่อฉนใด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า เมื่อพระองค์ทรงบันลืออยู่ พสุธานี้ย่อมหวั่นไหว สัตว์ผู้ควรจะตรัสรู้ย่อมตื่น หมู่มารย่อมสะดุ้งกลัว ฉนนั้น ข้าแต่พระมхамุณี เมื่อพระองค์ทรงบันลืออยู่ ปวงเดียรฉัตรย่อมสะดุ้ง ดังฝูงกา เหยี่ยวและเนื้อ วังกระเจิงเพราะราชสีห์ ฉะนั้น ผู้เป็นเจ้าคณะทั้งปวง ชนทั้งหลายเรียกว่าเป็นพระศาสดาในโลก ท่านเหล่านั้น ย่อมแสดงธรรมอันปรีมปราสปี ๗ กันมาแก่บริษัทของตน ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า ส่วนพระองค์ไม่ทรงแสดงธรรมแก่มวลสัตว์อย่างนั้น พระองค์ตรัสรู้ดีจะทั้งหลาย

และพระโพธิปักขิยธรรมด้วยพระองค์เองแล้ว ทรงทราบอภัยภัย กิเลส อินทรีย์ พละ และมีใช้พละ ทรงทราบภัพบุคคลและอภัพบุคคลแล้ว จึงทรงบันลือ เหมือน มหาเมฆ บริษัทพื้เงาอยู่เต็มตลอดที่สุดจักรวาล มีทิวทัศน์ต่าง ๆ กัน คิดต่าง ๆ กัน เพื่อจะทรงตัดความสงสัยของบริษัทเหล่านั้น พระองค์ผู้เป็นมุณี ทรงทราบจิตของ บริษัททั้งปวง ทรงฉลาดในข้ออุปมาตรัสแก้ปัญหาข้อเดียวเท่านั้น ก็ทรงตัดความ สงสัยของสัตว์ทั้งหลายได้ แผ่นดินพื้เงาเต็มไปด้วยมนุษย์มากมายเช่นกับจอกแห่น้ำ น้ำ มนุษย์ทั้งหมดนั้น ประนมมืออัญชลีสรรเสริญพระองค์ผู้นายกโลก หากว่าเขา เหล่านั้น สรรเสริญอยู่ตลอดกาลป พื้สรรเสริญพระองค์ด้วยคุณต่าง ๆ ก็ไม่สามารถ สรรเสริญคุณของพระองค์ให้หมดสิ้นไปได้ พระตถาคตเจ้ามีพระคุณหาประมาณ มิได้ ด้วยว่า พระมหาชินเจ้า อันใคร ๆ สรรเสริญด้วยกำลังของตนเหมือนอย่าง นั้น ขนทั้งหลายจะคอยสรรเสริญจนที่สุดเวลาตลอดโกฏิกัลป์ ก็พื้สรรเสริญอย่าง นี้ ๆ ถ้าแหละว่า ใคร ๆ เป็นเทวดาหรือมนุษย์ผู้ศึกษาดีแล้ว จะพื้สรรเสริญให้หมด สิ้นเชิง ผู้นั้นก็จะพื้ได้ความเหนื่อยเท่านั้น ข้าแต่พระองค์ผู้ศากยบุตร มียศมาก ข้าพระองค์ตั้งอยู่ในศาสนาของพระองค์ ถึงที่สุดแห่งปัญญาแล้ว เป็นผู้หาอาสวะ มิได้อยู่ ข้าพระองค์จะยำยิ่ววาทะของพวกเดียรฉิย์ ยังศาสนาของพระชินเจ้าให้เป็น ไป วันนี้เป็นวันที่ข้าพระองค์เข้าถึงที่ธรรมเสนาบดี ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค ศากยบุตร กรรมดีที่ข้าพระองค์ทำแล้วหาประมาณมิได้ แสดงผลแก่ข้าพระองค์ ณ ที่นี้ ข้าพระองค์เผากิเลสได้แล้ว สามารถถอนลูกศรพันได้ด้วยดีแล้ว มนุษย์คนใด คนหนึ่งพื้เทิน (ทูน) ของหนักไว้บนศีรษะเสมอ ต้องลำบากด้วยภาระฉันใด อัน ภาระเราต้องแบกอยู่ ก็ฉันนั้น เราถูกไฟ ๓ กองเผาอยู่ เป็นทุกข์ด้วยการแบกภาระ ในภพ ท่องเที่ยวไปในภพทั้งหลาย เหมือนถอนขุนเขาสิเนรุ ฉะนั้น ก็ (บัดนี้) เราปลงภาระลงแล้ว กำจัดภพทั้งหลายได้แล้ว กิจที่ควรทำทุกอย่างในศาสนาของ พระผู้มีพระภาคศากยบุตร เราทำเสร็จแล้ว ในกำหนดพุทธเขต เว้นพระผู้มีพระ- ภาคศากยบุตร เราเป็นผู้เลิศด้วยปัญญา ไม่มีใครเสมอเหมือนเรา (ด้วยปัญญา) เรา เป็นผู้ฉลาดในสมาธิ ถึงที่สุดแห่งฤทธิ วันนี้เราปรารถนาจะนิรมิตคนสักพันคนก็ได้ พระมหารุณิทรทรงเป็นผู้ชำนาญในอนุปปวหารธรรม ตรัสคำสั่งสอนแก่เรา นิโรธ เป็นวิหารธรรมของเรา เรามีทิพยจักขุอันหมดจด เราเป็นผู้ฉลาดในสมาธิ หมั่น ประกอบในสัมมปปธาน ยินดีในการเจริญโพชฌงค์ อันกิจทุกอย่างที่พระสาวกพื้ ทำ เราทำเสร็จแล้วแล เว้นพระโลกนาถแล้ว ไม่มีใครเสมอด้วยเรา เป็นผู้ฉลาดใน สมาบัติ ได้ฌานและวิโมกข์เร็วพลัน ยินดีในการเจริญโพชฌงค์ ถึงที่สุดแห่งสาวก คุณ เราทั้งหลายมีความเคารพในอุดมบุรุษ ด้วยการถูกต้องสาวกคุณ ด้วยปัญญา เครื่องตรัสรู้ จิตของเราสงเคราะห์เพื่อนพรหมจรรย์ด้วยศรัทธาทุกเมื่อ เรามีมานะ

และความเขลา (กระด้าง) อันวางเสียแล้ว ดุจถูกถอนเขียวแล้ว ดังโคอุสุภราชถูกตัดเขาเสียแล้ว เข้าไปหาหมู่คณะด้วยคารวะหนัก ถ้าปัญญาของเราพึงมีรูป ก็พึงเสมอด้วยพระเจ้าแผ่นดินทั้งหลาย นี่เป็นผลแห่งการชมเชยพระญาณของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าอโนมทัสสี เราย่อมยังธรรมจักรอันพระผู้มีพระภาคศากยบุตรผู้คงทำให้เป็นไปแล้ว ให้เป็นไปตามโดยชอบ นี่เป็นผลแห่งการชมเชยพระญาณบุคคลผู้มีความปรารถนาลามก ผู้เกียจคร้าน ผู้ละความเพียร ผู้มีสุตะน้อย และผู้ไม่มีอาจารย์ อย่าได้สมาคมกับเราในที่ไหน ๆ ลักครั้งเลย ส่วนบุคคลผู้มีสุตะมาก ผู้มีเมธา ผู้ตั้งมั่นอยู่ด้วยดีในศีลทั้งหลาย และผู้ประกอบด้วยสมณะทางใจ ของจงตั้งอยู่บนกระหม่อมของเรา เหตุนั้น เราจึงขอล่าวกะท่านทั้งหลาย ขอความเจริญจงมีแก่ท่านทั้งหลาย ผู้มาประชุมกันในสมาคมนี้ ท่านทั้งหลายจงมีความปรารถนา น้อย สันโดษ ให้ท่านทุกเมื่อ เราเป็นผู้ปราศจากฐลีปราศจากมลทิน เพราะเห็นท่านอัสสชีก่อน ท่านพระสาวกนามว่าอัสสชินั้น เป็นอาจารย์ของเรา เป็นนักปราชญ์ เราเป็นสาวกของท่าน วันนี้เป็นวันที่เราผู้เป็นธรรมเสนาบดี ถึงที่สุดในที่ทุกแห่ง เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ท่านพระสาวกนามว่าอัสสชि เป็นอาจารย์ของเรา ท่านอยู่ในทิศใด เราย่อมทำท่านไว้เหนือศีรษะในทิศนั้น (คือจะนอนหันศีรษะไปทางทิศที่พระอัสสชิอยู่) พระโคตม ศากยบุตรพุทธเจ้า ทรงระลึกถึงกรรมของเราแล้ว ประทับนั่งใน (ท่ามกลาง) ภิกขุสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้ในตำแหน่งอันเลิศ

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราก็ก่อสร้างเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระสารีบุตรเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สารีปุตตเถราปทาน.

มหาโมคคัลลานเถราปทานที่ ๔ (๒)

ว่าด้วยบุพจริยาของพระมหาโมคคัลลาน์

[๔] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอโนมทัสสี เป็นผู้ประเสริฐสุดในโลก เป็นนระผู้
องอาจ อันเทวดาและภิกขุสงฆ์แวดล้อมประทับอยู่ ณ ประเทศหิมวันต์

เวลานั้น เราเป็นนาคราช มีนามว่า วรุณ แปลงรูปอันน่าใคร่ได้ต่าง ๆ อาศัย

อยู่ในทะเลใหญ่ เราละหมูนาคซึ่งเป็นบริวารทั้งสิ้น มาตั้งวงดนตรี ในกาลนั้น หมูนาคแวดล้อมพระสัมพุทธเจ้าประโคมดนตรีอยู่ เมื่อดนตรีของมนุษย์และนาคประโคมอยู่ ดนตรีของเทวดาก็ประโคม พระพุทธเจ้าทรงสดับเสียงดนตรีทั้งสองฝ่ายแล้ว ทรงตื่นบรรทม เรานิมิตพระสัมพุทธเจ้า ทูลเชิญให้เสด็จเข้าไปยังภพของเรา เราปูลาดอาสนะแล้วกราบทูลเวลาเสวยพระกระยาหาร พระผู้มีพระภาคผู้นายกของโลก อันพระจีณาสพพันหนึ่งแวดล้อมแล้ว ทรงยังทิสทุกทิสให้สว่างไสว เสด็จมายังภพของเรา เวลานั้น เรายังพระมหาวีรเจ้าผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นนระผู้องอาจ ซึ่งเสด็จเข้ามา (พร้อม) กับภิกษุสงฆ์ให้อิ่มหนำด้วยข้าวและน้ำ

พระมหาวีรเจ้าผู้เป็นสยัมภูอัครบุคลลทรงอนุโมทนาแล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้บูชาสงฆ์และได้บูชาพระพุทธเจ้าผู้นายกของโลก ด้วยจิตอันเลื่อมใส ผู้นั้นจักไปสู่เทวโลก จักเสวยเทวราชสมบัติสิ้น ๓๓ ครั้ง จักเสวยราชสมบัติในแผ่นดิน ครอบครองพสุธา ๑๐๘ ครั้ง และจะเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๕ ครั้ง โภคสมบัติอันนับไม่ถ้วน จักบังเกิดแก่ผู้นั้นในขณะนั้น

ในกัลป์นับไม่ถ้วน แต่กัลป์นี้ พระศาสดาพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติขึ้นในโลก ผู้นั้นเคลื่อนจากนรกแล้ว จักถึงความเป็นมนุษย์ จักเป็นบุตรพราหมณ์ มีนามว่า โกลิตะ ภายหลังอันกุศลมูลตกเตือนแล้วเขาจักออกบวช จักได้เป็นพระสาวกองค์ที่สองของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม จักปรารภความเพียรมอบกายถวายชีวิต บรรลุถึงที่สุดแห่งฤทธิ์ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะจักปรินิพพาน

(เมื่อก่อน) เราอาศัยมิตรผู้ลามก ตกอยู่ในอำนาจกามราคะ มีใจอันโทษประทุษร้ายแล้ว ได้ฆ่าทั้งมารดาและบิดา ด้วยกรรมนั้นเราได้เข้าถึงนรก หรือแม้เข้าถึงความเป็นมนุษย์ อันพรั่งพร้อมด้วยวิบากกรรมลามกนั้น ยังต้องศีรษะแตกตายทุกชาติ

นี่เป็นวิบากกรรมครั้งสุดท้ายของเรานะ ภพที่สุดย่อมเป็นไป วิบากกรรมเช่นนี้จักมีแก่เราในเวลาใกล้จะตายแม้ในชาตินี้

เราหมั่นประกอบในวิเวก ยินดีในสมาธิภาวนา กำหนดรู้อาสวะทั้งปวง เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

แม้แผ่นดินอันลึกหนา อันอะไรจะจัดได้ยาก เราผู้ถึงที่สุดแห่งฤทธิ์พึงให้แผ่นดินนั้นสั่นไหวได้ด้วยนิ้วแม่มือซ้าย

เราไม่เห็นอัสมิมานะ เราไม่มีมานะ เรากระทำความยำเกรงอย่างหนักแม้ที่สุด

ในสามเณร

ในกัลปอันประมาณมิได้แต่กัลปนี้ เราสังสมกรรมใดไว้ เราบรรลุดังภูมิแห่งกรรมนั้น เป็นผู้บรรลุดังกรรมเครื่องสิ้นอาสวะแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนา เราทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบว่ ท่านพระมหาโมคคัลลานเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหาโมคคัลลานเถรปาทาน.

มหากัสสปเถรปาทานที่ ๕ (๓)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างพุทธเจดีย์

[๕] ในกาลเมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตตระเชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ผู้เป็นนาถะของโลก นิพพานแล้ว ชนทั้งหลายทำการบูชาพระศาสดา หมุ่มชนมีจิต ร่าเริง เบิกบาน บันเทิง เมื่อเขาเหล่านั้นเกิดความสังเวช ปิตย้อมเกิดแก่เรา เราประชุมญาติและมิตรแล้ว ได้กล่าวคำนี้ว่า พระมหาวิรเจ้าปรินิพพานแล้ว เชิญเรามา ทำการบูชากันเถิด พวกเขารับคำว่าสาธุแล้ว ทำความร่าเริงให้เกิดแก่เราอย่างยิ่งว่า พวกเราจักทำทานก่อสร้างบุญ ในพระพุทธเจ้าผู้เป็นนาถะของโลก เราได้สร้างเจดีย์ อันมีค่า ทำอย่างเรียบร้อย สูงร้อยศอก กว้างร้อยห้าสิบศอก สูงจรดท้องฟ้า ครั้น สร้างเจดีย์อันมีค่างดงามด้วยระเบียบอันดีไว้ที่นั่นแล้ว ได้ยังจิตของตนให้เลื่อมใส บูชาเจดีย์อันอุดม เจดีย์นั้นย่อมรุ่งเรือง ดังกองไฟโพลงอยู่ในอากาศ เช่นพระยารังกำลังดอกบาน ย่อมสว่างจ้าทั่วสี่ทิศเหมือนสายฟ้าในอากาศ เรายังจิตให้เลื่อมใส ในห้องพระบรมธาตุนั้น ก่อสร้างกุศลเป็นอันมาก ระลึกถึงกรรมเก่าแล้ว ได้เข้าถึง ไตรทศ เราอยู่บนยานทิพย์อันเทียมด้วยม้าสินธพพันตัว วิมานของเราสูงตระหง่าน สูงสุดเจ็ดชั้น ภูฏาคาร (ปราสาท) พันหนึ่ง สำเร็จด้วยทองคำล้วน ย่อมรุ่งเรือง ยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสวด้วยเดชของตน ในกาลนั้น ศาลาหน้ามุขแม่เหล่าอื่นอัน สำเร็จด้วยแก้วมณี มีอยู่ แม้ศาลาหน้ามุขเหล่านั้นก็โชติช่วงด้วยรัศมีทั่วสี่ทิศโดย รอบ ภูฏาคารอันบังเกิดขึ้นด้วยบุญกรรม อันบุญกรรมนิรมิตไว้เรียบร้อย สำเร็จ ด้วยแก้วมณีโชติช่วงทั่วทิศน้อยใหญ่โดยรอบ โอภาสแห่งภูฏาคารอันโชติช่วงอยู่

เหล่านั้น เป็นสิ่งไพบูลย์ เราย่อมครอบงำเทวดาทั้งปวงได้ นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดินามว่า อุพพิทชะ ครอบครองแผ่นดิน มีสมุทรสาคร ทั้งสี่เป็นขอบเขต ในหกหมื่นกัลป์ ในภัทรกัลป์นี้ เราได้เป็นเหมือนอย่างนั้น ๓๓ ครั้ง เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีกำลังมาก ยินดีในกรรมของตน สมบูรณ์ด้วยรัตนะ ๓ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ ในครั้งนั้น ปราสาทของเราสว่างไสวด้วยไฟฟ้า ด้านยาว ๒๔ โยชน์ ด้านกว้าง ๑๒ โยชน์ พระนครชื่อรัมมกะ มีกำแพงและค่าย มั่นคง ด้านยาว ๕๐๐ โยชน์ ด้านกว้าง ๒๕๐ โยชน์ คับคั่งด้วยหมู่ชน เหมือน เทพนครของชาวไตรทศ เข้ม ๒๕ เล่ม เขาใส่ไว้ในกล่องเข็ม ย่อมกระทบกันและ กัน เบียดเสียดกันเป็นนิจ จันใด แม่นครของเราก็จันนั้น กลั่นด้วยช้างม้าและรถ คับคั่งด้วยหมู่มนุษย์ นารี نرمย์ เป็นนครอุดม เรากินและดื่มอยู่ในนครนั้น แล้วไป เกิดเป็นเทวดาอีก ในภพที่สุด กุศลสมบัติได้มีแล้วแก่เรา เราสมภพในสกุลพราหมณ์ ตั้งสมรรัตนะมาก ละเงินประมาณ ๘๐ โกฏิเสียแล้ว ออกบวช

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบว่ ท่านพระมหากัสสปเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหากัสสปเถรปาทาน.

อนุรุธเถรปาทานที่ ๖ (๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป

- [๖] เราได้เห็นพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุเมธเชฏฐบุรุษของโลก เป็นนระผู้่องอาจ ุ้ณายกของโลก เสด็จหลีกออกเร้นอยู่ จึงได้เข้าไปเฝ้าพระสุเมธสัมพุทธเจ้า ุ้ณายก ของโลก แล้วได้ประครองอัญชลีทูลอ้อนวอนพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดว่า ข้าแต่ พระมหาวิรเจ้าผู้เชฏฐบุรุษของโลก เป็นนระผู้่องอาจ ขอจงทรงอนุเคราะห์เกิด ข้า พระองค์ขอถวายประทีปแก่พระองค์ผู้เข้านานอยู่ที่ควงไม้ พระสยัมภูผู้ประเสริฐ ฐิรเจ้านั้น ทรงรับคำแล้ว เราจึงห้อยไว้ที่ต้นไม้ประกอบยนต์ ในกาลนั้น ได้ถวาย ไม้ตะเกียงน้ำมันพันหนึ่ง แก่พระพุทธเจ้าผู้เฝ้าพันธุ์ของโลก ประทีปโพลงอยู่ตลอด ๓ วันแล้วดับไปเอง ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น และด้วยการตั้งเจตนาไว้ เราละกาย

มนุษย์แล้ว ได้เข้าถึงวิมาน เมื่อเราเข้าถึงความเป็นเทวดา วิมานอันบุญกุศลนิรมิตไว้
เรียบร้อย ย่อมรุ่งโรจน์โดยรอบ นี่เป็นผลแห่งการถวายประทีป เราได้เป็นพระเจ้า
จักรพรรดิ ๒๘ ครั้ง เวลานั้น เรามองเห็นได้ตลอดโยชน์หนึ่งโดยรอบ ทั้งกลาง
วันกลางคืน เราย่อมไฟโรจน์ทั่วโยชน์หนึ่งโดยรอบ ในกาลนั้นย่อมครอบงำเทวดา
ทั้งปวงได้ นี่เป็นผลแห่งการถวายประทีป เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติใน
เทวโลก ๓๐ กัลป์ ใคร ๆ ย่อมดูหมิ่นเราไม่ได้ นี่เป็นผลแห่งการถวายประทีป เราได้
บรรลุนิพพานในศาสนาของพระพุทธเจ้า ย่อมมองเห็นได้ด้วยญาณตลอดพันโลก
นี่เป็นผลแห่งการถวายประทีป

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่าสุเมธ เสด็จอุบัติในสามหมื่นกัลป์แต่กัลป์นี้
เรามีจิตผ่องใส ได้ถวายประทีปแก่พระองค์

คุณพิเศษคือ ปฏิสัมภี ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว
พระพุทธศาสนาเราทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระอนุรุธเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อนุรุธเถรปาทาน.

ปุณณมันตานีปุตตเถรปาทานที่ ๗ (๕)

ว่าด้วยผลแห่งการแสดงธรรม

- [๗] เราเป็นพราหมณ์ผู้เล่าเรียน ทรงจำนต รู้จบไตรเพท พกศิษย์ห้อมล้อมแล้ว
ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคผู้อุดมบุคล พระมหามุนี พระนามว่าปทุมุตระ ทรง
รู้แจ้งโลก ทรงรับเครื่องบูชาแล้ว ทรงประกาศกรรมของเราโดยย่อ เราได้ฟังธรรม
นั้นแล้ว ได้บังคมพระศาสดาประครองอัญชลี มุ่งหน้าเฉพาะทิศทักษิณกลับไป ครั้น
ได้ฟังโดยย่อแล้ว แสดงได้โดยพิสดาร ศิษย์ทุกท่านดีใจ ฟังคำเรารู้กล่าวอยู่ บรรเทา
ทกฐิของตนแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า เปรียบเหมือนเราแม้ฟังโดยย่อ ก็
แสดงได้โดยพิสดาร ฉะนั้น เราเป็นผู้ฉลาดในนัยแห่งพระอภิธรรม เป็นผู้ฉลาดใน
ความหมจดแห่งกถาวัตถุ ยังปวงชนให้รู้แจ้งแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่ ในกัลป์ที่
๕๐๐ แต่ภัทรกัลป์นี้ มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ผู้ปรากฏด้วยดี ทรงสมบุรณ์
ด้วยรัตนะ ๗ ประการ เป็นใหญ่ใน ๔ ทวีป

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว
พระพุทธศาสนาทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระปุลณมันตานีปุตตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุณณมันตานีปุตตเถรปาทาน.

อุปาลีเถรปาทานที่ ๘ (๖)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างสังฆาราม

- [๘] ในพระนครหงสวดี มีพราหมณ์ชื่อว่า สุชาติ สังกศมทรัพย์ไว้ประมาณ ๘๐ โกฏิ มีทรัพย์และข้าวเปลือกมากมาย เป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำนต ผู้จบไตรเพท ถึงที่สุด ในตำราทำนายลักษณะคัมภีร์อติหาสะ และในคัมภีร์พราหมณ์ ในกาลนั้นปริพาชก ผู้มุ่นผมรวมกัน และดาบสผู้สืบข่าว พวกกันท่องเที่ยวไปในพื้นแผ่นดิน แม้พวกเขา ก็ห้อมล้อมข้าพระองค์ ด้วยคิดว่า เป็นพราหมณ์มีชื่อเสียง ชนเป็นอันมากบูชา ข้าพระองค์ แต่ข้าพระองค์ไม่บูชาใคร ๆ เพราะข้าพระองค์ไม่เห็นใครที่ควรบูชา เวลานั้น ข้าพระองค์มีมานะจัด คำว่าพุทโธ ยังไม่มี ตลอดเวลาที่พระชินเจ้ายังไม่อุบัติ โดยกาลล่วงวันและคืนไป พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้เป็นนายก ทรงบรรเทาความมืดทั้งปวงแล้ว เสด็จอุบัติขึ้นในโลก ในศาสนาของพระองค์ มีหมู่ชน แพร่หลายมากมาย แน่นหนา เวลานั้น พระพุทธเจ้าเสด็จเข้าไปสู่พระนครหงสวดี พระพุทธเจ้าผู้มีจักขุ ทรงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์แก่พระพุทธบิดา ในกาลนั้น บริษัทโดยรอบประมาณโยชน์หนึ่ง ในกาลนั้นดาบสชื่อสุนันทะอันหมุ่มนุษย์สมมติ แล้ว (ว่าเลิศ) ได้เอาดอกไม้มัทำร่มบังแดดให้ทั่วพุทธบริษัท พระพุทธเจ้าทรงประกาศ สัจจะ ๔ ภายใต้มณฑปดอกไม้อันประเสริฐ ธรรมาภิสมัยได้มีแก่สัตว์ประมาณแสน โกฏิ พระพุทธเจ้าทรงยังเมล็ดฝน คือ ธรรมให้ตกตลอด ๗ คืน ๗ วัน เมื่อถึงวันที่ ๘ พระชินเจ้าทรงพยากรณ์สุนันทดาบสว่า ท่านผู้นี้เมื่อท่องเที่ยวอยู่ในเทวโลก หรือในมนุษย์ จักเป็นคนประเสริฐกว่าเขาทั้งหมด ท่องเที่ยวไปในภพ ในแสนกัลป พระศาสดามีพระนามว่าโคดม มีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้เป็นบุตรของนางมันตานีชื่อปุลณณะ จักเป็นสาวกของพระศาสดาพระองค์ นั้น จักเป็นโอรสผู้รับมรดกในธรรมทั้งหลาย อันธรรมนิรมิตแล้ว เวลานั้น พระ

สัมพุทธเจ้าทรงยังชนทั้งปวงให้รำเริง ทรงแสดงพระกำลังของพระองค์ พยากรณ์
ศุภันตดาบสด้วยประการอย่างนี้ ชนทั้งหลายประนมอัญชลีนมัสการศุภันตดาบส
ในกาลนั้น ครั้นศุภันตดาบสทำสักการะในพระพุทธเจ้าแล้ว จึงชำระคติของตน
เพราะข้าพระองค์ได้ฟังคำรัสของพระมุณี จึงได้มีความดำริ ณ ที่นั้นว่า เราจัก
ก่อสร้างบุญสมภารบ้าง ครั้นข้าพระองค์คิดอย่างนี้แล้ว จึงคิดถึงบุญกิริยาว่า เราจะ
พึงก่อสร้างอย่างไร จะประพฤติกกรรมอะไร ในบุญเขตอันยอดเยี่ยม

(ได้เห็นภิกษุรูปหนึ่ง) ก็ภิกษุนี้ชำนาญบาลีทั้งปวงในศาสนา พระศาสดาทรง
ตั้งไว้เป็นเลิศฝ่ายวินัย เราพึงปรารถนาฐานะนั้นเถิด โภคสมบัติของข้าพระองค์
ประมาณมิได้ เปรียบดังสาครอันอะไรให้กระเพื่อมมิได้ ข้าพระองค์ได้สร้างอาราม
ถวายแก่พระพุทธเจ้า ด้วยโภคสมบัตินั้น ได้ชื่ออารามนามว่าโสภณ ณ เบื้องหน้า
พระนคร ด้วยทรัพย์แสนหนึ่ง ถวายให้เป็นสังฆาราม ข้าพระองค์ได้สร้างเรือน
ยอด ปราสาท มณฑป เรือนโล้น และถ้ำอย่างสวยงาม ไว้ในที่จงกรมใกล้สังฆาราม
ได้สร้างเรือนไฟ โรงไฟ หม้อน้ำ และห้องอาบน้ำแล้ว ได้ถวายแก่ภิกษุสงฆ์ ได้
ถวายเก้าอี้นอน ตั้ง ภาชนะเครื่องใช้สอย คนเฝ้าอาราม และเกสสนั้นทุก ๆ อย่าง
ได้ตั้งอารักขาไว้แล้ว ให้สร้างกำแพงอย่างมั่นคงด้วยหวังว่า ใคร ๆ อย่าเบียด
เบียนสังฆารามของท่านผู้มีจิตระงับ ผู้คงที่เลย ได้ให้สร้างกุฏิที่อยู่แสนหลังไว้ใน
สังฆาราม ครั้นให้สร้างสำเร็จไปพลุลย์แล้ว น้อมถวายกับพระสัมพุทธเจ้าว่า ข้าแต่
พระมุณี ข้าพระองค์สร้างอารามสำเร็จแล้ว ขอพระองค์โปรดทรงรับเถิด ข้าแต่พระ
ธีรเจ้า ข้าพระองค์มอบถวายพระองค์ ขอได้โปรดทรงรับเถิดพระเจ้าข้า พระพุทธ-
เจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้ทรงรู้แจ้งโลก เป็นนายกของโลก ทรงควรรับเครื่องบูชา
ทรงทราบความดำริของข้าพระองค์แล้ว ได้ทรงรับสังฆาราม ข้าพระองค์ทราบ
ว่าพระสัพพัญญูผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงรับแล้ว ให้ตระเตรียมโภชนะเสร็จ
แล้ว จึงกราบทูลเวลาเสวย เมื่อข้าพระองค์กราบทูลเวลาเสวยแล้ว พระปทุมุตระ
ผู้นำกของโลก เสด็จมาสู่อารามของข้าพระองค์ พร้อมด้วยพระชีนาสพพันหนึ่ง
ข้าพระองค์ทราบเวลาว่าพระองค์ประทับนั่งแล้ว ได้ถวายการเลี้ยงดูให้อิ่มหนำด้วย
ข้าวน้ำ ครั้นได้ทราบเวลาเสวยเสร็จแล้ว ได้กราบทูลดังนี้ว่า ข้าพระองค์ซื้ออาราม
ชื่อ โสภณ ด้วยทรัพย์แสนหนึ่ง ได้สร้างจนเสร็จด้วยทรัพย์เท่า นั้นเหมือนกัน ขอ
ได้โปรดทรงรับเถิดพระมุณี ด้วยการถวายอารามนี้ และด้วยการตั้งเจตนาไว้ เมื่อข้า
พระองค์เกิดอยู่ในภพ ย่อมได้สิ่งที่ปรารถนา พระสัมพุทธเจ้าทรงรับสังฆารามที่ข้า
พระองค์สร้างเสร็จแล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระดำรัสว่า ผู้
ใดได้ถวายสังฆารามที่สร้างสำเร็จแล้วแด่พระพุทธเจ้า เราจะพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้ง

หลายจงฟังเรากล่าว จตุรงคเสนา คือ พลช้าง พลม้า พลรถ พลราบ จะแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิจ นี่เป็นผลแห่งการถวายสังฆาราม ดนตรีหกหมื่น และเกรียนประดับประดาสวยงาม จะแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิจ นี่เป็นผลแห่งการถวายสังฆาราม นางนารีแปดหมื่นหกพัน อันตกแต่งงดงาม มีผ้าและอาภรณ์อันวิจิตร สวมสอดแก้วมณีและกุณฑล มีหน้าแฉล้ม ยิ้มแย้ม ตะโพกผึ่งผาย เอวเล็กเอวบาง จะแวดล้อมผู้นี้อยู่เป็นนิจ นี่เป็นผลแห่งการถวายสังฆาราม ผู้นี้จักรัณมรย์อยู่ในเทวโลก ตลอดสามหมื่นกัลป์ จักเป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลกพันครั้ง จักได้ของทุกอย่างที่ท้าวเทวราชจะพึงได้ จักเป็นผู้มีโชคสมบัติไม่รู้จักพร่อง เสวยเทวราชสมบัติอยู่ จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิอยู่ในแคว้นแคว้นพันครั้ง จักเป็นพระราชอาณัติในแผ่นดินโดยจะคณานับไม่ถ้วน ในแสนกัลป์ พระศาสดาพระนามว่า โคดมโดยพระโคตรซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้จักเป็นสาวกของพระศาสดาพระองค์นั้น เป็นโอรสผู้รับมรดกในธรรม อันธรรมนิรมิต มีนามชื่อว่า อุบาสี จักถึงที่สุดนิพพานในพระวินัย จลตในฐานะและมีใช้ฐานะ ดำรงพระศาสนาของพระชินเจ้า ไม่มีอาสวะอยู่ พระโคดมศากยบุตรผู้ประเสริฐ ได้ทรงทราบข้อนี้ทั้งสิ้นแล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ จักทรงตั้งไว้ในเอตทัคคะสถาน ข้าพระองค์อาศัยบุญกุศลอันประมาณมิได้ ย่อมปรารถนา (ว่าพึงเป็นภิกษุผู้เลิศกว่าบรรดาภิกษุผู้ทรงพระวินัย) ในศาสนาของพระองค์ ประโยชน์ คือ ความสิ้นสังโยชน์ทั้งปวงนั้น ข้าพระองค์บรรลุแล้ว เปรียบเหมือนคนอันพระราชอาญาคุกคาม ถูกเสียบด้วยหลาว ไม่ได้ความสุขที่หลาว ปรารถนาจะพ้นไปอย่างเดียว ฉันทิด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า ข้าพระองค์ก็ฉันทันนั้น อันอาญา คือ ภพคุกคามแล้ว ถูกเสียบด้วยหลาว คือ กรรม ถูกเวทนา คือ ความกระหายบีบคั้น ไม่ได้ความสุขในภพ ถูกไฟ ๓ กอง (คือ ราคะ โทสะ โมหะ) แผลเผาอยู่ ย่อมแสวงหาอุบายเครื่องพ้น ดังคนแสวงหาอุบายเพื่อแก้ยาพิษ พึงแสวงหา ยา เมื่อแสวงหาอยู่ พึงพบยาเครื่องแก้ยาพิษ ดมยานั้นแล้วพึงมีสุข เพราะพ้นจากพิษฉันทิด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า ข้าพระองค์ก็เหมือนคนอันยาพิษบีบคั้น ฉันทันนั้น ถูกอวิชชาบีบคั้นแล้ว ก็พึงแสวงหา ยา คือ พระสัทธรรม เมื่อแสวงหา คือ ธรรมอยู่ ได้พบศาสนาของพระองค์ผู้ศากยบุตร อันเป็นของจริงอย่างเลิศสุดยอดของโอสธ เป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ทั้งปวง ข้าพระองค์ดมยา คือ ธรรมแล้ว ถอนยาพิษ คือ สังสารทุกข์ได้หมดแล้ว ข้าพระองค์ได้พบนิพพานอันไม่แก่ไม่ตาย เป็นธรรมชาติเย็นสนิท เปรียบเหมือนคนถูกฝีคุกคาม ได้รับทุกข์เพราะฝี sting พึงแสวงหาหมอฝีเพื่อจะพ้นจากฝี เมื่อแสวงหาไป ก็พึงพบหมอฉลาดในวิชาไล่ฝี หมอนั้นพึงขับฝีให้แก่คนนั้น และพึงให้สิ่งร้ายนั้นพินาศ (ขับไล่ไป) พร้อมทั้งเราก ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า ข้าพระองค์ก็ฉันทันนั้น ได้รับทุกข์เพราะความมืดเข้าจับ จึง

ต้องแสวงหาแสงสว่าง คือญาณเพื่อจะพ้นจากความมืด ที่นั่นจึงได้พบพระศากยมุนี ผู้ชำระความมืด คือ กิเลสให้หมดจด (สว่าง) ได้ พระองค์ทรงบรรเทาความมืดให้ ข้าพระองค์แล้ว ดังหมอผีขับไล่ผีไปได้ ฉะนั้น ข้าพระองค์ตัดกระแสสงสารได้แล้ว ห้ามกระแสตัณหาได้แล้ว ถอนภพได้สิ้นเชิงเหมือนหมอผีขับไล่ผีพร้อมทั้งถอนราก ฉะนั้น เปรียบเหมือนพระยาครุฑ โฉบลงเพื่อจับนาคอันเป็นเหยื่อของตน ย่อมยัง น้ำในสระใหญ่ให้กระเพื่อมตลอดร้อยโยชน์โดยรอบ ครั้นมันจับนาคได้แล้ว ห้อย หัวนาคไว้เบื้องต่ำทำให้ลำบาก ครุฑนั้นพาเอานาคไปได้ตามความปรารถนา ฉันทิด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า ข้าพระองค์แสวงหาสังฆตธรรม เหมือนครุฑมีกำลัง บิน แสวงหานาค ฉะนั้น ข้าพระองค์ได้กายโทษทั้งหลายแล้ว ข้าพระองค์เห็นธรรมอัน ประเสริฐ เป็นสันติบท ไม่มีธรรมอื่นยิ่งกว่า ข้าพระองค์ถือเอาธรรมนี้อยู่ เหมือน ครุฑจับนาคบินไปฉะนั้น เถาวัลย์ชื่ออาสาวดี เกิดในสวนจิตลดา โดยลวงไปพันปี จึงผลิตผล ๆ หนึ่ง เทวดาทั้งหลายได้ใช้สอยผลอาสาวดีนั้น ซึ่งกว่าจะมีผลคราว หนึ่ง นานเพียงนั้น เถาวัลย์อาสาวดีนั้นมีผลอุดม เป็นที่รักของเทวดาทั้งหลายอย่าง นี้ ข้าพระองค์อาศัยแสนปี จึงได้เที่ยวมาใกล้พระองค์ผู้เป็นมุนี ได้นมัสการทั้งเวลา เย็นเวลาเช้า เหมือนเทวดาเชยชมผลอาสาวดี ฉะนั้น การได้มาใกล้ไม่เป็นหมัน และการนมัสการไม่เป็นโมฆะ แม้ข้าพระองค์จะมาแต่ที่ไกล ขณะก็ไม่ลวงเลยข้า พระองค์ไป ข้าพระองค์ค้นคว้าหาปฏิสนธิในภพก็ไม่พบ ฉะนั้น ข้าพระองค์จึงไม่มี อุปธิ พันวิเศษแล้ว สงบระงับ เทียวไป เปรียบเหมือนดอกปทุม ย่อมบานเพราะ รัศมีพระอาทิตย์ถูกต้อง ฉันทิด ข้าแต่พระมหาวิรเจ้า ข้าพระองค์ก็ฉันทัน บานแล้ว เพราะรัศมีพระพุทธรเจ้า เปรียบเหมือน (ตามความเชื่อในโบราณกาล) นกยางตัวผู้ ย่อมไม่มีในกำเนदनกยางทุกเมื่อ เมื่อเมฆร้องกระหึ่ม นกยางมันย่อมมีครรภ์ทุกเมื่อ พวกมันย่อมทรงครรรภ์อยู่แน้นานตลอดเวลาที่สายฝนยังไม่ตก พวกมันย่อมพ้นจากการทรงครรรภ์เมื่อเวลาที่สายฝนตก ฉันทิด ข้าพระองค์ก็ฉันทันนั้น เมื่อพระพุทธรเจ้า ทรงพระนามว่าปทุมุตระ ทรงประกาศกึกก้องด้วยเมฆ คือ ธรรม ได้ถือเอาครรรภ์ คือ ธรรม ด้วยเสียงแห่งเมฆ คือ ธรรม ข้าพระองค์อาศัยแสนกัลปทรงครรรภ์ คือ บุญอยู่ ยังไม่พ้นจากภาระ คือ สงสาร ตลอดเวลาที่สายฝน คือ ธรรมจากพระองค์ ยังไม่ตก ข้าแต่พระศากยมุนี เมื่อเวลาที่พระองค์ทรงประกาศกึกก้องด้วยสายฝน คือ ธรรม ในพระนครกบิลพัสดุ์ อันนารีรัมย์ ข้าพระองค์จึงได้พ้นจากภาระ คือ สงสาร ข้าพระองค์สะสาง (ชำระ) ธรรม คือสุญญตวิโมกข์ อนิมิตตวิโมกข์ อัปปณิหิตวิโมกข์ และผล ๔ ทั้งหมดเมื่อนั้นให้สะอาดได้แล้ว.

จบ ทุตติยภาณวาร.

ข้าพระองค์ปรารถนาศาสนาของพระองค์ ตั้งต้นแต่กัลปอันประมาณมิได้ ประโยชน์นั้น ข้าพระองค์ถึงแล้ว สันติบทอันยอดเยี่ยมข้าพระองค์บรรลุแล้ว ข้าพระองค์เป็นผู้เลิศ เหมือนภิกษุผู้ชำนาญพระบาลีถึงที่สุดวินัย ฉะนั้น ไม่มีใครเสมอด้วยข้าพระองค์ ข้าพระองค์ย่อมทรงพระศาสนาไว้ ข้าพระองค์ไม่มีความสงสัยในวินัยชั้นธกะ คัมภีร์บริวาร ในอักขระหรือพยัญชนะ ในวินัยปิฎกนี้เลย ข้าพระองค์เป็นผู้ฉลาดในนิคหกรรมการลงโทษ ในปฏิกรรมการแก้ไขทำคืนอาบัติ ในฐานะและมีฐานะ ในการชักเข้าหมู่และการให้ออกจากอาบัติ ถึงที่สุดในวินัยกรรมทั้งปวง ข้าพระองค์ตั้งบทไว้ในวินัย ชั้นธกะ และในอุกโตวิภังค์แล้ว พึงชักเข้าหมู่ (ประชุม) ตามกิจ ข้าพระองค์เป็นผู้ฉลาดในนิรุตติ และเจียบแหลมในประโยชน์ และมีใช้ประโยชน์ ข้าพระองค์จะไม่รู้นั้นไม่มี ข้าพระองค์ผู้เดียวเป็นเลิศแห่งพระวินัยธรในพุทธศาสนา วันนี้ ข้าพระองค์บรรเทาความเคลือบแคลงได้ทั้งสิ้น ตัดความสงสัยได้ทั้งหมด ในคราวตัดสินวินัย ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค ศากยบุตร ข้าพระองค์เป็นผู้ฉลาดในฐานะทั้งปวง คือ บัญญัติ อนุบัญญัติ อักขระ พยัญชนะ นิทาน และปริโยสาน เปรียบเหมือนพระราชารู้ทรงพระกำลัง ทรงกำจัดเสนาของพระราชอื่นแล้ว ทำให้เดือดร้อน ชนะสงครามแล้ว สร้างนครไว้ ณ ที่นั้นรับสั่งให้สร้างกำแพง คู เสาระเนียด ชุมประตู่ และป้อมต่าง ๆ ไว้ในนครเป็นอันมาก พึงรับสั่งให้สร้างถนน วงเวียน ร้านตลาดอันจัดไว้เรียบร้อย และสถาปนาไว้ในนครนั้น เพื่อวินิจฉัยคดีและมีใช้คดี เพื่อจะป้องกันพวกศัตรู เพื่อจะรู้จักโทษและมีใช้โทษ และเพื่อจะรักษาพลกาย พระองค์จึงโปรดตั้งเสนาบดีไว้ เพื่อประสงค์จะทรงรักษาลิงของ พระองค์จึงโปรดตั้งขุนคลังไว้ในหน้าที่รักษาลิงของ โดยทรงหวังว่า ลิงของของเราย่าฉิบหายเสียเลย เขาเป็นผู้สามัคคีกับพระราช ปรารถนาความเจริญแก่ผู้ใด ย่อมให้อธิกรณ์แก่ผู้นั้น เพื่อปฏิบัติต่อมิตร (โดยไม่มีวิวาท) พระองค์โปรดตั้งคนผู้ฉลาดในลาภดีลาภร้ายในนิमित และตำราทำนายลักษณะ ผู้เล่าเรียนทรงจำมนต์ ไว้ในตำแหน่งปุโรหิต พระราชานั้นทรงสมบูรณ์ด้วยองค์เหล่านี้ มหาชนย่อมเรียกว่า กษัตริย์ เสนาบดีเป็นต้นเหล่านี้ย่อมรักษาพระราชาทูมเมื่อ ดังนกจกพรากรักษานกผู้เป็นญาติของตนที่ได้ทุกข์ ฉนโค ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า พระองค์ก็ฉนนั้น มหาชนย่อมกล่าวว่า พระธรรมราชาของโลกพร้อมทั้งเทวโลก เช่นพระราช าทรงกำจัดศัตรูได้แล้ว มหาชนเรียกว่า กษัตริย์ ฉะนั้น พระองค์ทรงปราบพวกเดียรธีย์ ทรงกำจัดมารพร้อมทั้งเสนาและความมืดมนอนธการแล้ว ได้ทรงสร้างนครธรรมไว้ ข้าแต่พระธีรเจ้า ในนครธรรมนั้น มีศีลเป็นกำแพง พระญาณของพระองค์เป็นชุมประตู่ ศรัทธาของพระองค์เป็นเสาระเนียด และสังวรของพระองค์เป็นนายประตู่ ข้าแต่พระมุณี สถิติปฏิฐานของพระองค์เป็นป้อม ปัญญาของพระองค์

เป็นทางสี่แพร่ง อิทธิบาทเป็นทางสามแพร่ง ธรรมวิธีพระองค์ทรงสร้างไว้สวยงาม พระวินัย พระสูตร พระอภิธรรม และพระพุทธรูปอันมีองค์ ๕ ทั้งสิ้นนี้ เป็นธรรมสถานในนครธรรมของพระองค์ วิหารธรรม คือ สุธมฺมมณี วิโมกข์ อนิมิตต-วิโมกข์ อปฺปมฺหิตวิโมกข์ อเนญชสมวัตติและนิโรธนี้เป็นธรรมกุฎีในนครธรรมของพระองค์ ธรรมเสนาบดีของพระองค์ มีนามว่าพระสารีบุตร ทรงตั้งไว้ว่า เป็นผู้เลิศด้วยปัญญาและว่าฉลาดในปฏิภาณ ข้าแต่พระมุนี ปุโรหิตของพระองค์มีนามชื่อว่า พระโกลิตะ ผู้ฉลาดในจตุตถะและอุปัติ ถึงที่สุดแห่งฤทธิ์, ข้าแต่พระมุนี พระมหากัส-สพเถระผู้ดำรงวงศ์โบราณ มีเดชรุ่งเรือง หาผู้เสมอไต่ยาก เลิศในธุดงค์คุณ เป็นผู้พิพากษาของพระองค์ ข้าแต่พระมุนี พระเถระขุนคลังธรรมของพระองค์ มีนามชื่อว่าพระอาณนท เป็นพหูสูตร ทรงธรรม และชำนาญในพระบาลีทั้งหมดในศาสนา พระผู้มีพระภาคผู้แสวงหาคุณอันมากแก่ข้าพระองค์ ทรงตั้งพระเถระทั้งหมดนี้แล้ว ทรงประทานการวินิจฉัยในพระวินัย อันภิกษุผู้รู้แจ้งแสดงแล้ว แก่ข้าพระองค์ ภิกษุสาวกของพระพุทธเจ้าบางรูป ถ้ามปัญหาในวินัย ในปัญหานั้น ข้าพระองค์ไม่ต้องคิด ย่อมแก้เนื้อความนั้นได้ทันที ตลอดในพระพุทธเขต เว้นพระมหามุนีเสีย ไม่มีใครเสมอกับข้าพระองค์ในด้านวินัย ที่ไหนจะมียิ่งกว่า พระโคตมประทับนั่งในท่ามกลางสงฆ์แล้ว ทรงประกาศอย่างนี้ว่า ไม่มีใครจะเสมอกับพระอุบาลี ในวินัยและในชั้นชก เรากล่าวสัตตสุตสันมีองค์ ๕ ตลอดถึงที่พระพุทธเจ้าตรัสแล้วทั้งหมด ไว้ในวินัยแก่บุคคลผู้เห็นมูลพระวินัย พระโคตมศากยบุตรผู้ประเสริฐ ทรงระลึกถึงกรรมของเรา ประทับนั่งในท่ามกลางสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้ในเอตทัคคะสถาน เราได้ปรารธนาตำแหน่งนี้ไว้ ตั้งต้นแต่แสนกัลป ประโยชน์นั้นเราได้ถึงแล้ว เราถึงที่สุดในพระวินัย เมื่อก่อนเราเป็นช่างกลบผู้ยังความยินดีให้เกิดแก่เจ้าศากยะทั้งหลาย เราละเพศนั้นแล้ว เกิดเป็นบุตรโดยธรรมของพระผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ในอดีตกาลในกัลปที่สองแต่ภัทรกนี้ พระมหากษัตริย์เจ้าแผ่นดินพระนามว่าอัญชสะ มีพระเดชาภาพสูงสุด มีบิรवारประมาณมิได้ มีทรัพย์มากมาย เราเป็นกษัตริย์พระนามว่าจันทะ เป็นโอรสของพระราชอาพระองค์นั้น เป็นคนกระด้างเพราะความเมาด้วยชาติ และเพราะความเมาด้วยยศและโภคะ ช้างแสนหนึ่ง อันประดับด้วยเครื่องอสังการทุกอย่าง เป็นช้างตกมันโดยฐานะสาม เกิดในตระกูลมาตังคะ ห้อมล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ เราห้อมล้อมด้วยพลของตน ประสงค์จะประพาสุอุทยาน จึงขึ้นช้างชื่อสิริแล้ว ออกจากนครในกาลนั้น พระปัจเจกพุทธเจ้านามว่าเทวละ สมบูรณ์ด้วยจรณะ คุ่มครองทวาร และดำรงเป็นอันดี เดินมาข้างหน้าเรา เวลานั้นเราได้ไสดช้างสิรินาคไปให้จับพระปัจเจกพุทธเจ้า ลำดับนั้น ช้างทำเหมือนเกิดความโกรธ แต่ไม่ยกเท้าขึ้น เราเห็นช้างร้องไห้ จึงได้ทำความโกรธในพระปัจเจกพุทธเจ้า เราเบียด

เขียนพระปัจเจกพุทธเจ้าแล้ว ได้ไปสู่อุทยาน ณ ที่นั้น เราไม่ได้ความสุขเสียเลย เหมือนไฟโผลงอยู่บนตีสระ และย้อมเดือดร้อน ด้วยความร่ำร้อนดังปลาติดเบ็ด แผ่นดินมีสมุทรสาครเป็นที่สุด ปรากฏเหมือนไฟติดทั่วแก่เรา เราเข้าไปเฝ้าพระชนกแล้ว ได้กราบทูลดังนี้ว่า หม่อมฉันได้ไสขังอันจับมั่น ดังอสรพิษโกรธ ดังกองไฟไหม้ลามมา ผู้ฝึกแล้ว ไปให้จับพระปัจเจกพุทธเจ้า หม่อมฉันรุกรานพระปัจเจกพุทธเจ้าผู้เป็นพระชินเจ้า มีเดชรุ่งเรือง ย่อมกลัว พระชนกตรัสว่า พวกเราชาวบุรีทั้งหมดจักพินาศ เราจะไปขอมาพระมุนีนั่น ถ้าเราจะไม่มาท่านผู้มีदनอันฝึกแล้ว มีจิตตั้งมั่น ภายในวันที่ ๓ แวันแคว้นของเราจักพินาศ สุมะขลราชา โกสิยราชา ลิกควราชา และสัตตกกราชา ได้รุกรานฤๅษีทั้งหลาย ทานเหล่านั้นพร้อมทั้งเสนาคยาค (ถึงความพินาศ) ฤๅษีทั้งหลายผู้ดำรงแล้ว ประพฤติพรหมจรรย์ โกรธเคืองเมื่อใด เมื่อนั้น ทานย่อมยังมนุษย์โลกพร้อมทั้งเทวโลก สาครและภูเข ให้พินาศ เราจึงสั่งให้ประชุมบุรุษทั้งหลายในประเทศ ประมาณตามพันโยชน์ เพื่อต้องการจะแสดงโทษ จึงได้เข้าไปหาพระปัจเจกพุทธเจ้า เราทั้งหมดมีผ้าเปียก มีตีสระเปียก ประนมอัญชลี พากันหมอบลงแทบเท้าของพระปัจเจกพุทธเจ้า แล้วได้เรียนท่านดังนี้ว่า ข้าแต่พระมหาวิระ ขอเจ้าประคุณได้โปรดอดโทษเถิด มหาชนอ่อนวอนเจ้าประคุณ ขอเจ้าประคุณได้โปรดบรรเทาความร่ำร้อน และขออย่าให้แวันแคว้นพินาศเสียเลย มนุษย์พร้อมทั้งเทวดา อสูร และผีเสื้อทั้งหมด พึงต่อยตีสระของกระผมด้วยข้อนเหล็กทุกเมื่อ พระปัจเจกพุทธเจ้ากล่าวว่า ไฟไม่ตั้งอยู่ในน้ำ ไฟไม่อกบนหินล้วน กิมีชาติไม่ดำรงอยู่ในยาพิษ ฉันทใด ความโกรธย่อมไม่เกิดในพระพุทธรูป ฉันทนั้น อนึ่ง พื้นดินไม่หวั่นไหว สมุทรสาครประมาณมิได้ และอากาศไม่มีที่สุด ฉันทใด พระพุทธรูปนั้นอันใคร ๆ ให้กำเรบด้วยความโกรธไม่ได้ ฉันทนั้น พระมหาวิระเจ้าทั้งหลายมีदनฝึกแล้ว อดทน และมีตบะ เจ้าประคุณทั้งหลายผู้อดทน ประกอบด้วยความอดทน จะไม่มีการแปรไป พระปัจเจกพุทธเจ้ากล่าวดังนี้แล้ว ได้บรรเทาความร่ำร้อนให้หมดไป เวลานั้น แล้วได้เหาะขึ้นสู่อากาศข้างหน้าของมหาชน ข้าแต่พระวิระเจ้า เพราะกรรมนั้น ข้าพระองค์ได้เข้าถึงความเลวทราม ล่วงชาตินั้นแล้ว จึงได้เข้าสู่บุรีอันไม่มีภัย ข้าแต่พระมหาวิระเจ้า แม้ในกาลนั้น พระองค์ก็ได้บรรเทาความร่ำร้อนอันตั้งอยู่ด้วยดี ให้แก่ข้าพระองค์ผู้เดือดร้อนอยู่ และข้าพระองค์ก็ได้ขมาพระสยัมภูแล้ว ข้าแต่พระมหาวิระเจ้า แม้วันนี้พระองค์ได้ดับไฟ ๓ กองให้ข้าพระองค์ผู้ถูกไฟ ๓ กองเผาอยู่ และข้าพระองค์ได้ถึงความเย็นแล้ว ทานเหล่าใดมีการเจียไสตกลงพัง ขอทานเหล่านั้นจงฟังเรากล่าว เราก็บอกเนื้อความแก่ท่านตามบทที่เราเห็นแล้ว เราได้เคยดูหมิ่นพระสยัมภู (พระปัจเจกพุทธเจ้า) ผู้มีจิตสงบระงับ มีใจมั่นคงนั้นแล้ว เพราะกรรมนั้น วันนี้ จึงได้

เกิดในวรรณะต่ำทราหม ขณะอย่าพลาด (ล้วงเลย) ท่านทั้งหลายไปเสีย เพราะผู้ที่ ล้วงขณะย่อมเศร้าโศก ท่านทั้งหลายพึงพยายามในประโยชน์ของตน ท่านทั้งหลาย จงเก็บขณะไว้

ยาธำรอกของบุคคลบางพวก เป็นยาถ่ายของบุคคลบางพวก, ยาพิษแก้กล้า ร้ายของคนบางพวก เป็นยาถ่ายของคนบางพวก, ยาพิษแก้ร้ายแรงของคนบาง พวก เป็นยารักษาโรคของคนบางพวก, (พระผู้มีพระภาคทรงทราบแล้วโดยลำดับ) ได้ตรัสบอกการเปลื้องสงสารแก่ผู้ปฏิบัติ ตรัสบอกการออกจากสงสารแก่ผู้ตั้งอยู่ใน ผล ตรัสบอกโอสธแก่ผู้ได้ผล ตรัสบอกบุญเขตแก่ผู้แสวงหา ตรัสบอกยาพิษอัน กล้าแข็งแก่บุคคลผู้เป็นปฏิปักษ์ต่อพระศาสนา อบายภูมิที่ย่อมเผาไหม้ร้อนนั้น เหมือน อสรพิษมีพิษร้าย ฉะนั้น ยาพิษอันกล้าแข็งที่บุคคลดื่มแล้วย่อมยังชีวิตให้พินาศครั้ง เดียว คนผิดต่อพระศาสนาแล้ว ย่อมถูกไฟเผาไหม้ไปในโกฏิกัป พระพุทธชนนั้น ย่อมข้ามโลกพร้อมทั้งเทวโลกได้เพราะขันติ อวิหิงสา และเพราะมีจิตเมตตา ฉะนั้น พระพุทธเจ้าเหล่านั้น อันใคร ๆ ทำให้พิโรธไม่ได้ เพราะพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เป็นประดุจเช่นกับแผ่นดิน ไม่ต้องอยู่ในลาภและความเสื่อมลาภ ในความสรรเสริญ และดูหมิ่น ฉะนั้น พระพุทธเจ้าเหล่านั้น อันใคร ๆ ทำให้พิโรธไม่ได้ พระมุนี มีจิตเสมอในสรรพสัตว์ คือ ในพระเทวทัต นายขมังธนู (ที่พระเทวทัตว่าจ้างให้ มาปลงพระชนม์) องคุลิมาลโจร พระราหุล และในช้างชนบาล (ช้างนาฬาคีรี) พระพุทธเจ้าเหล่านี้ย่อมไม่มีความโกรธ ไม่มีความกำหนัด พระพุทธเจ้ามีจิตเสมอ ในชนทั้งปวง คือมีจิตเสมอในผู้ที่ถูกใช้วานให้มาฆ่าพระองค์และพระโอรสของ พระองค์ ใคร ๆ เห็นผ้ากาสาละอันเขาทิ้งไว้ที่หนทางเปื้อนของไม้สะอาด อันเป็น ธงชัยของฤๅษี พึงยกกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้าไหว้เถิด อันว่าพระพุทธเจ้าในอดีต ก็น่า ปัจจุบันก็ดี อนาคตก็ดี ย่อมบริสุทธิด้วยธงชัยนั้น เพราะฉะนั้น ธงชัยของ พระพุทธเจ้าเหล่านี้ควรนมัสการ เราย่อมทรงพระวินัยอันงามเช่นกับพระศาสดาไว้ ด้วยหทัย เราจักนมัสการพระวินัยในกาลทุกเมื่อ พระวินัยเป็นที่อาศัยของเรา พระ วินัยเป็นที่ยืนเดินของเรา เราจะสำเร็จการอยู่ในพระวินัย พระวินัยเป็นโคจรของ เรา ข้าแต่พระมหาวีรเจ้า เพราะฉะนั้น พระอุบาลีผู้ถึงที่สุดในพระวินัย และฉลาด ในสมณะ ถวายบังคมพระบาทของพระศาสดา ข้าพระองค์นั้น จะไปจากบ้านนี้สู่ บ้านโน้น จากบุรีนี้สู่บุรีโน้น เทียวประกาศนมัสการพระสัมพุทธเจ้าและพระธรรม อันพระผู้มีพระภาคทรงแสดงดีแล้ว ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้น ได้ทั้งหมดแล้ว อาสวะทั้งปวงสิ้นไปแล้ว บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี ข้าพระองค์ได้มาใน ลำนำของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เป็นการมาดีแล้วหนอ วิชา ๓ ข้าพระองค์

บรรลุแล้ว คำสอนของพระพุทธเจ้าข้าพระองค์กระทำเสร็จแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ได้ทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระอุปาลีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปาลีเถรปาทาน.

อัญญาโกณฑัญญเถรปาทานที่ ๙ (๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายปฐมภัตแก่พระพุทธเจ้า

- [๕] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก เป็นนายกอย่างวิเศษ บรรลุพุทธภูมิแล้ว เป็นครั้งแรก เทวดาประมาณเท่าไร มาประชุมกันที่ควงไม้โพธิ์ทั้งหมด แวดล้อมพระสัมพุทธเจ้า ประนมกรอัญชลีไหว้อยู่ เทวดาทั้งปวงมีใจยินดี เทียบประกาศไปในอากาศว่า พระพุทธเจ้านี้ทรงบรรเทาความมืดมนอนธการแล้ว ทรงบรรลุแล้ว เสียงบันลือลั่นของเทวดาผู้ประกอบด้วยความร่าเริงเหล่านั้นได้เป็นไปว่า เราจักเผากิเลสทั้งหลาย ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราได้ฟังเสียงอันเทวดาทั้งหลายเปล่งแล้วด้วยวาจา ร่าเริงแล้ว มีจิตยินดี ได้ถวายภิกษาก่อนใคร พระศาสดาผู้สูงสุดในโลก ทรงทราบความดำริของเราแล้ว ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางหมู่เทวดา ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า เราออกบวชได้ ๗ วันแล้ว จึงได้บรรลุพระโพธิญาณ ภัตอันเป็นปฐมของเราเป็นเครื่องยังชีวิตให้เป็นไปของผู้ประพตฺติพรหมจรรย์ เทพบุตรได้ออกจากดุสิต มา ณ ที่นี้ ได้ถวายภิกษาแก่เรา เราจักพยากรณ์เทพบุตรนั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักเสวยเทวราชสมบัติอยู่ประมาณ ๓ หมื่นกัลป์ จักครอบครองไตรทิพย์ ครอบงำเทวดาทั้งหมด เคลื่อนจากเทวโลกแล้ว จักถึงความเป็นมนุษย์ จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ เสวยราชสมบัติในมนุษย์โลกนับพันครั้ง ในแสนกัลป์ พระศาสดาพระนามว่าโคดมโดยพระโคตรซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นเคลื่อนจากไตรทศแล้ว จักถึงความเป็นมนุษย์ จักออกบวชเป็นบรรพชิตอยู่ ๖ ปี แต่นั้นในปีที่ ๗ พระพุทธเจ้าจักตรัสรู้ริยสัจ ๔ ภิกษุมีนามชื่อว่าโกณฑัญญะ จักทำให้แจ้งเป็นปฐม เมื่อเราออกบวช ได้บวชตามพระโพธิสัตว์ ความเพียรเราทำดีแล้ว เราบวช

เป็นบรรพชิตเพื่อต้องการจะเผากิเลส พระสัพพัญญูพุทธเจ้าเสด็จมา ตีกลองอมฤตในโลกพร้อมทั้งเทวโลกในป่าใหญ่กับเราด้วยนี้ บัดนี้ เราบรรลุมตบทอันสงบระงับอันยอดเยี่ยมนั้นแล้ว เรากำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระอัญญาโกณฑัญญเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัญญาโกณฑัญญเถรปาทาน.

ปิณฑิลการทวาชเถรปาทานที่ ๑๐ (๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุม

[๑๐] พระสยัมภูจินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เป็นบุคคลผู้เลิศประทับอยู่บนยอดภูเขาจิตกภูข้างหน้าภูเขามิวันต์ เราเป็นพระยาเนื้อผู้ไม่มีความกลัว สามารถจะไปได้ในทิศทั้ง ๔ พำนักอยู่ ณ ที่นั้น สัตว์เป็นอันมากได้ฟังเสียงของเราแล้วย่อมครั่นคร้าม เราคาบดอกปทุมที่บ้าน เข้าไปหาพระนราศก ได้บูชาพระพุทธเจ้าซึ่งเสด็จออกจากสมาธิ เวลานั้น เรานมัสการพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสูงสุดกว่านระไนสี่ทิศยังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้ว ได้บันลือสีหนาท พระปทุมุตระพุทธเจ้าผู้ทรงรู้แจ้งโลก ทรงรับเครื่องบูชาของเราแล้ว ประทับนั่งบนอาสนะของพระองค์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ ทวยเทพทั้งปวงได้ทราบพระดำรัสของพระพุทธเจ้าแล้ว มาประชุมกันกล่าวว่า พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐจักเสด็จมาแล้ว เราทั้งหลายจักฟังธรรมนั้น พระมหา牟尼ทรงเห็นกาลยาวไกล ผู้เป็นนายกของโลก ทรงประกาศเสียงบันลือของเรา ข้างหน้าของทวยเทพและมนุษย์ผู้ประกอบด้วยความรู้แจ้งเหล่านั้นว่า ผู้ใดได้ถวายปทุมนี้ และได้บันลือสีหนาท เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าวในกัลป์ที่ ๘ แต่ภัทรกัลป์นี้ ผู้นั้นจักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบุรณ์ด้วยรัตนะ ๓ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ จักเสวยความเป็นใหญ่ในแผ่นดิน ๖๔ ชาติ จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิทรงกำลัง มีพระนามชื่อว่าปทุม ในแสนกัลป์ พระศาสดาพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก เมื่อพระศาสดาพระองค์นั้นทรงประกาศพระศาสนาแล้ว พระยาสี่หะนี้จัก

เป็นบุตรของพราหมณ์ จักออกจากสกุลพราหมณ์แล้วบวชในพระศาสนาของพระ
ศาสดาพระองค์นั้น เขามีตนส่งไปแล้วเพื่อความเพียร สงบระงับไม่มีอุปธิ กำหนด
รู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน ณ เสนาสนะอันสงัด ปราศจากชนแต่
เกลื่อนกล่นด้วยเนื้อร้าย

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งแล้ว
พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบวา ท่านพระปิณฑโกลการทวาชเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปิณฑโกลการทวาชเถรปาทาน.

ขทิรวนิยเรวัตเถรปาทานที่ ๑๑ (๙)

ว่าด้วยผลแห่งการจัดเรื่อนำข้ามฟาก

- [๑๑] แม่น้ำคงคาชื่อภาคิรีสี เกิดแต่ประเทศหิมวันต์ เราเป็นนายเรืออยู่ที่ทำอันขรุขระ
ข้ามส่งคนจากฝั่งนี้ไปฝั่งโน้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้นายกของโลก
สูงส่งกว่าสรรพสัตว์ กับพระชีนาสพหนึ่งแสน จักข้ามกระแสนแม่น้ำคงคา เรานำ
เรือมารวมไว้เป็นอันมาก แล้วนำประทุนเรือที่นายช่างตกแต่งเป็นอันดี ไว้ต้อนรับ
พระนราศก ก็พระสัมพุทธเจ้าเสด็จมา แล้วเสด็จขึ้นเรือ พระศาสดาประทับยืน ณ
ท่ามกลางน้ำ (เมื่อเรืออยู่ที่กลางน้ำ พระศาสดาประทับยืน) ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดข้ามส่งพระสัมพุทธเจ้าและพระสงฆ์ผู้ไม่มีอาสวะ ผู้นั้นจักมีกรรมอยู่
ในเทวโลก ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น วิมานอันบุญกรรมทำไว้อย่างสวยงามมีสถานดัง
เรือ จักเกิดแก่ท่าน หลังจากดอกไม้อัศจรรย์อยู่บนอากาศทุกเมื่อ ในกัลป์ที่ ๕๘ ผู้นี้
จักได้เป็นกษัตริย์พระนามว่าตารณะ จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิทรงครอบครองแผ่น
ดิน มีสมุทรสาครเป็นที่สุด ในกัลป์ที่ ๕๙ จักได้เป็นกษัตริย์พระนามว่าจัมพะกะ
ทรงพระกำลังมาก จักรุ่งเรืองดังพระอาทิตย์อุทัย ฉะนั้น ในแสนกัลป์ พระศาสดา
พระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติ
ในโลก ผู้นี้เคลื่อนจากไตรทศแล้ว จักถึงความเป็นมนุษย์ จักเป็นบุตรแห่งพราหมณ์
มีนามชื่อว่าเรวตะ อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักออกจากเรือนบวชในศาสนาของ
พระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม ภายหลังเขาบวชแล้ว จักประกอบความเพียร

เจริญวิปัสสนากำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน

เรามีความเพียรอันนำไปซึ่งธุระ อันนำมาซึ่งธรรมเป็นแดนเกษมจากโยคะ เรา
ทรงกายอันมีในที่สุด ในศาสนาแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระขทิวณียเรวตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ขทิวณียเรวตเถรปาทาน.

อานันทเถรปาทานที่ ๑๒ (๑๐)

ว่าด้วยผลแห่งการกางฉัตรถวายพระพุทธเจ้า

[๑๒] พระมหามุนีพระนามว่าปทุมุตระ เสด็จออกจากประตูพระอารามแล้ว ทรง
ยังเมลิ็ดฝนอมฤตให้ตกอยู่ ยังมหาชนให้เย็นสบาย พระจินาสพผู้เป็นนักปราชญ์
เหล่านั้นประมาณตั้งแสน ได้อภิญญา ๖ มีฤทธิ์มาก แวดล้อมพระสัมพุทธเจ้า
ดูพระฉายาตามพระองค์ ฉะนั้น เวลานั้น เราอยู่บนคอช้าง ทรงไว้ซึ่งฉัตรขาว
อันประเสริฐสุด ปิety่อมเกิดแก่เราเพราะได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้มีรูปงาม เราลง
จากคอช้างแล้วเข้าไปเฝ้าพระนราศก ได้กั้นฉัตรแก้วของเราถวายแด่พระพุทธเจ้า
ผู้ประเสริฐสุด พระมหาฤาษีพระนามว่าปทุมุตระ ทรงทราบความดำริของเราแล้ว
ทรงหยุดกถานั้นไว้ แล้วตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้กั้นฉัตรอันประดับด้วย
เครื่องอลังการทอง เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว สัตว์ผู้นี้ไป
จากมนุษย์โลกแล้ว จักครอบครองดุสิต จักเสวยราชสมบัติ มีนางอัปสรทั้งหลาย
แวดล้อม จักเสวยเทวราชสมบัติ ๓๔ ครั้ง จักเป็นอธิบดีแห่งชน ครอบครองแผ่น
ดิน ๘๐๐ ครั้ง จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๘ ครั้ง จักเสวยราชสมบัติในประเทศราช
อันไพศาลในแผ่นดิน ในแสนกัลป์ พระศาสดาพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่ง
สมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นี้จักเป็นโอรสแห่งพระ
ญาติของพระพุทธเจ้าผู้เป็นชงชัย แห่งสกุลศากยะ จักเป็นพุทธอุปัฏฐาก มีนาม
ชื่อว่า อานนท์ จักมีความเพียร ประกอบด้วยปัญญา ฉลาดในพาหุสัจจะ มีความ
ประพฤติดุอ่อนน้อม ไม่กระด้าง ชำนาญในบาลีทั้งปวง พระอานนท์นั้นมีตนส่งไป

แล้วเพื่อความเพียร สงบระงับ ไม่มีอุปธิ จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มี
อาสวะนิพพาน

มีช้างกัญชรอยู่ในป่า อายุ ๖๐ ปี ตกมันสามครั้ง เกิดในตระกูลช้างมาตั้งแต่
มีางอนงาม ควรเป็นราชพาหนะอันใด แม้บัณฑิตทั้งหลายก็ฉันทัน ประมาณได้
หลายแสน มีฤทธิ์มาก บัณฑิตทั้งหมดนั้น ของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ เป็นผู้ไม่มี
กิเลส เราจักนมัสการทั้งในยามต้น ในยามกลาง และในยามสุด เรามีจิตผ่องใส
ปลื้มใจ บำรุงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เรามีความเพียร ประกอบด้วยปัญญา มี
สติสัมปชัญญะ บรรลุโสดาปัตติผล ฉลาดในเสขภูมิ ในแสนกัลป์ก่อนแต่กัลป์นี้ เรา
ก่อสร้างกรรมใด เราบรรลุถึงภูมิแห่งกรรมนั้นแล้ว ศรัทธาตั้งมั่นมีผลมาก การมา
ในสำนักพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดของเรา เป็นการมาดีหนอ วิชชา ๓ เราบรรลุ
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระอานันทเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อานันทเถรปาทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. พุทธปาทาน ๒. ปัจเจกพุทธปาทาน ๓. สาริปุตตเถ-
รปาทาน ๔. มหาโมคคัลลานเถรปาทาน ๕. มหากัสสปเถรปาทาน ๖. อนรุทธเถรปาทาน
๗. ปุณณมันตานีปุตตเถรปาทาน ๘. อุปาลีเถรปาทาน ๙. อัญญาโกณฑัญญเถรปาทาน
๑๐. ปิณโฑลภารทวาชเถรปาทาน ๑๑. ขทิวณียเวตเถรปาทาน ๑๒. อานันทเถรปาทาน
ท่านรวบรวมคาถาทั้งหมดได้ ๖๕๐ คาถา.

จบ อปทานพุทธวรรคที่ ๑.

สีหาสนนิยวรรคที่ ๒

สีหาสนทายกเถราปทานที่ ๑ (๑๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายราชอาสน์ทองคำ

[๑๓] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าสีหัตถะ ผู้สูงสุดกว่าสัตว์นิพพานแล้ว เมื่อพระศาสนา (แผ่) กว้างขวาง เมื่อพระศาสนามีท่านผู้รู้ (พระชีนาสพ) มาก เรามีจิตผ่องใส ใจผ่องแผ้ว ได้ทำราชอาสน์ทองคำ ครั้นทำราชอาสน์ทองคำแล้ว ได้ทำตั้งสำหรับรองเท้าถวาย ได้สร้างเรือนสำหรับเก็บราชอาสน์ทองคำนั้นในฤดูฝน ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราได้บังเกิดในภพดุสิตวิมานโดยยาว ๒๔ โยชน์ โดยกว้าง ๑๔ โยชน์ อัมบุณฺณกรรมสร้างอย่างงดงามมีอยู่ในภพดุสิตนั้นเพื่อเรา นางเทพกัญญา ๗ หมื่นแวดล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ และบัลลังก์ทองที่สร้างอย่างวิจิตร มีอยู่ในวิมานของเรา ยานช้าง ยานม้า ยานทิพย์ ตั้งไว้คอยรับเรา ปราสาทและวอย่อมบังเกิดตามความปรารถนา บัลลังก์แก้ว และบัลลังก์ไม้แก่นอย่างอื่นเป็นอันมาก ย่อมเกิดแก่เราทุกอย่าง นี่เป็นผลแห่ง (การถวาย) ราชอาสน์ทองคำ เราสวมรองเท้าทำด้วยทองคำ ทำด้วยเงิน ทำด้วยแก้วพลี ทำด้วยแก้วไพฑูรย์ นี่เป็นผลแห่งการถวายตั้งรองเท้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยผลกรรมนั้น เราไม่รู้ทุกขเลย นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๗๓ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามว่า อินท์ ในกัลป์ที่ ๗๒ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามว่า สุมนะ ในกัลป์ที่ ๗๐ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามว่า วรุณ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระสีหาสนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สีหาสนทายกเถราปทาน.

เอกถัมภิกเถราปทานที่ ๒ (๑๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเสาดั้นเดียว

[๑๔] ได้มีการประชุมมหาอุบาสกของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ และอุบาสกเหล่านั้นถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะเชื่อพระตถาคต อุบาสกทั้งหมดมาประชุมปรึกษากันจะสร้างศาลถวายแด่พระศาสดา ยังไม่ได้เสาดั้นหนึ่ง จึงพากันเที่ยวหาอยู่ในป่าใหญ่ เราพบอุบาสกเหล่านั้นในป่าแล้ว จึงเข้าไปหาคณะอุบาสกในเวลานั้น เราประนมกรอัญชลีสอบถามคณะอุบาสก อุบาสกผู้มีศีลเหล่านั้นอันเราถามแล้วตอบให้ทราบ ว่า เราต้องการจะสร้างศาล ยังหาเสาดั้นหนึ่งไม่ได้ อีกดั้นหนึ่ง ขอท่านจงให้เสากะเราดั้นหนึ่งเถิด ฉันทจักถวายแด่พระศาสดา ฉันทจักนำเสามาให้ท่านทั้งหลาย ไม่ต้องขวนขวายหา อุบาสกเหล่านั้นเลื่อมใสมีใจยินดีให้โอกาสในการถวายเสาดั้นแก่เรา แล้วกลับจากป่านั้นมาสู่เรือนของตน ๆ เมื่อคณะอุบาสกไปแล้วไม่นาน เราได้ถวายเสาดั้นในกาลนั้น เรายินดี มีจิตรา่เรียง ยกเสาดั้นก่อนเขา ด้วยจิตอันเลื่อมใสในนั้น เราได้เกิดในวิมาน ภพของเราตั้งอยู่โดดเดี่ยว ๗ ชั้น สูงตระหง่าน เมื่อกลองดัง กระหึ่มอยู่ เราบำเรออยู่ทุกเมื่อ ใน ๕๕ กัลป์ เราได้เป็นพระราชอาพาตพระนามว่าโยธธรรมา ในกาลนั้น ภพของเราถึงสูงสุด ๗ ชั้น ประกอบด้วยเรือนยอดอันประเสริฐ มีเสาดั้นหนึ่งเป็นที่รื่นรมย์ ใน ๒๑ กัลป์ เราเป็นกษัตริย์พระนามว่าอุเทน ในกาลนั้น ภพของเราถึง ๗ ชั้น ประดับอย่างสวยงาม เราเข้าถึงกำเนตใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือความเป็นมนุษย์ เราย่อมเสวยผลนั้น ๆ ทั้งหมด นี่เป็นผลแห่ง (การถวาย) เสาดั้นเดียว ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ ในกาลนั้นเราได้ให้เสาดั้น ด้วยบุญกรรมนั้น เราไม่รู้ลึกทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเสาดั้นเดียว

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบ ว่า ท่านพระเอกถัมภิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกถัมภิกเถราปทาน.

นันทเถราปทานที่ ๓ (๑๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้า

[๑๕] เราได้ถวายผ้าทอดด้วยเปลือกไม้ แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่า ปทุมุตระ เสด็จบุรุษของโลกผู้มั่นคง ตรัสรู้เอง แสงหาคุณอันใหญ่หลวง พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกพระนามว่า ปทุมุตระ ทรงพยากรณ์เรานั้นว่า ด้วยการถวายผ้านี้ ท่านจักเป็นผู้มีผิวพรรณดังทองคำ ได้เสวยสมบัติทั้งสองแล้ว อัญกุลมุลตักเตือน จักได้เป็นพระอนุชาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม ท่านอันราคะย่อมแล้ว มีปกติสุข ประกอบด้วยความกำหนดในกาม เป็นผู้อันพระพุทธเจ้าตักเตือนแล้ว แต่นั้นจักบวช ครั้นบวชในพระศาสนาของพระโคดมนั้นแล้ว อัญกุลมุลตักเตือน จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวง ไม่มีอาสวะนิพพาน ในแสนกัลป์ จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ ครั้ง พระนามว่าเจละ ใน ๖ หมื่นกัลป์ จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ ครั้ง พระนามว่าอุปเจละ ใน ๕ หมื่นกัลป์จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ ครั้ง พระนามว่าเจละเหมือนกัน สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบวา ท่านพระนันทเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นันทเถราปทาน.

จุลป็นถกเถราปทานที่ ๔ (๑๔)

ว่าด้วยพระจุลป็นถกปัญญาเขลา

[๑๖] เวลานั้น พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรับเครื่องบูชาแล้ว พระองค์เสด็จหลีกออกจากหมู่ ประทับอยู่ ณ ภูเขาหิมวันต์ แม้เวลานั้นเราก็ออยู่ในอาศรมใกล้ภูเขาหิมวันต์ เราได้เข้าไปเฝ้าพระมหาวิรเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ซึ่งเสด็จมาไม่นาน เราถือเอาฉัตรอันประดับด้วยดอกไม้ว เข้าไปเฝ้าพระนราสภ เราได้ทำ

อันตรายแก่พระผู้มีพระภาคซึ่งกำลังเข้าสมาธิ เราประคองฉัตรดอกไม้ด้วยมือทั้งสองถวายแด่พระผู้มีพระภาค พระผู้มีพระภาคมหามุนีพระนามว่าปทุมุตระทรงรับแล้ว เทวดาทั้งปวงมีใจชื่นบาน เข้ามาสู่ภูเขามิวันต์ ยังสาธุการให้เป็นไปว่า พระผู้มีพระภาคผู้มีจักขุ ทรงอนุโมทนา ครั้นเทวดาเหล่านั้นก็แล้วได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคผู้สูงสุดกว่านรชนใด เมื่อเราก็นฉัตรดอกบัวอันอุดมอยู่ในอากาศ (พระผู้มีพระภาคตรัสว่า) ดาบสได้ประคองฉัตรใบบัว ๗ ใบให้แก่เรา เราจักพยากรณ์ดาบสนั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ดาบสนี้จักเสวยเทวราชสมบัติอยู่ตลอด ๒๕ กัลป์ และจักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๔ ครั้ง จะท่องเที่ยวสู่กำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ จักทรงไว้ซึ่งดอกปทุมอันตั้งอยู่ในอากาศ ในแสนกัลป์ พระศาสดาพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก เมื่อพระศาสดาทรงประกาศพระศาสนา ดาบสผู้จักได้ความเป็นมนุษย์ เขาจักเป็นผู้อุดมในกายอันบังเกิดแล้วด้วยฤทธิ์อันสำเร็จด้วยใจ จักมีพี่น้องชายสองคนมีชื่อว่าบันถก แม้ทั้งสองคนเสวยประโยชน์อันสูงสุดแล้ว จักยังพระศาสนาให้รุ่งเรือง เรานั้นมีอายุ ๑๘ ปี ออกบวชเป็นบรรพชิต เรายังไม่ได้คุณวิเศษในศาสนาของพระศากยบุตร เรามีปัญญาเขลา เพราะเราอบรมอยู่ในบุรี พระพี่ชายจึงขับไล่เราว่า จงไปสู่เรือนเดี๋ยวนี้ เราถูกพระพี่ชายขับไล่แล้วน้อยใจ ได้ยืนอยู่ที่ซุ้มประตูสังฆาราม ไม่มีหวังในความเป็นสมณะ ลำดับนั้น พระศาสดาเสด็จมา ณ ที่นั้น ทรงดูบุตรของเรา ทรงจับเราที่แขน พาเข้าไปในสังฆาราม พระศาสดาได้ทรงอนุเคราะห์ ประทานผ้าเช็ดพระบาทให้แก่เราว่า จงอธิษฐานผ้าอันสะอาดอย่างนี้วางไว้ ณ ส่วนข้างหนึ่ง เราจับผ้านั้นด้วยมือทั้งสองแล้วจึงระลึกลึงดอกบัวได้ จิตของเราปล่อยไปในดอกบัวนั้น เราจึงได้บรรลอรหัตต์ เราถึงที่สุดนิมิตทั้งปวง ในกายอันบังเกิดแล้วแต่ใจ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้วไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบวาท่านพระจุลบันถกได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จุลบันถกเถรภาพทาน.

ปิลินทวัจจนเถรปาทานที่ ๕ (๑๕)

ว่าด้วยผลแห่งการไถ่ทาของหอม

[๑๗] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าสุเมธ เป็นบุคคลผู้เลิศ นิพพานแล้ว เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ทำการบูชาพระสถูปในสมาคมนั้น มีพระชีณาสพผู้ได้อิถุญา ๖ มีฤทธิมากเท่าใด เรานิมนต์พระชีณาสพเหล่านั้นมาประชุมกันในสมาคมนั้นแล้ว ได้ทำสังฆภัตถวาย เวลานั้น มีภิกษุอุปฐากของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุเมธ ท่านมีนามชื่อว่าสุเมธ ได้อนุโมทนาในเวลานั้น ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราได้เข้าถึง วิมาน นางอัปสรแปดหมื่นหกพันได้มีแก่เรา นางอัปสรเหล่านั้น ย่อมอนุวัตรตาม ความประสงค์ทุกอย่างของเราเสมอ เราย่อมครอบงำเทวดาเหล่าอื่น นี่เป็นผลแห่ง บุญกรรม ในกัลป์ที่ ๒๕ เราเป็นกษัตริย์ พระนามว่าวรุณ ในกาลนั้นเราได้เป็น พระเจ้าจักรพรรดิเสวยโภชนะอันขาวผ่อง ชนเหล่านั้นไม่ต้องหว่านพืช และไม่ต้อง นำไถไปไถ มนุษย์ทั้งหลายย่อมบริโภคน้ำสาละอันเกิดเองสูงเองในที่ที่ไม่ได้ไถ เรา เสวยราชสมบัติในภพนั้นแล้ว ได้ถึงความเป็นเทวดาอีก ถึงเวลานั้น โภคสมบัติเช่น นี้ก็บังเกิดแก่เรา สัตว์ทั้งปวงซึ่งเป็นมิตร หรือมิใช่มิตร ย่อมไม่เบียดเบียนเรา เรา เป็นที่รักของสัตว์ทุกจำพวก นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๓ หนึ่ เราได้ ให้ทานใดในกาลนั้น ด้วยการให้ทานนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการไถ่ ทาด้วยของหอม ในภัทร์กัปนี้ เราผู้เดียวได้เป็นอธิบดีของคน ได้เป็นราชฤๅษีผู้มี อาณาภพมาก ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิมีพลมาก เรานั้นตั้งอยู่ในศีล ๕ ได้ยังหมู่ชน เป็นอันมากให้ถึงสุคติ ได้เป็นที่รักของเทวดาทั้งหลาย

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอิถุญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบว่ ท่านพระปิลินทวัจจนเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปิลินทวัจจนเถรปาทาน.

ราหุลเถราปทานที่ ๖ (๑๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเครื่องลาด

[๑๘] เราได้ถวายเครื่องลาดในปราสาท ๗ ชั้น แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่า ปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ พระมหามุนีผู้เป็นจอมแห่งชน เป็นนระผู้ประเสริฐ อันพระจีณาสพพันหนึ่งแวดล้อมแล้ว เสด็จเข้าพระคันธกุฏี พระศาสดา ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นนระผู้องอาจ ทรงยังพระคันธกุฏีให้รุ่งเรือง ประทับยืนในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ที่นอนนี้ผู้ใดให้ โชติช่วงแล้ว ดังกระจกเงาอันขัดดีแล้ว เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ปราสาททองอันงดงาม หรือปราสาทแก้วไพฑูรย์เป็นที่รักแห่งใจจักบังเกิดแก่ผู้นั้น ผู้นั้นจักเป็นจอมเทวดา เสวยเทวราชสมบัติอยู่ ๖๔ ครั้ง ในกัลป์ที่ ๒๑ จักได้เป็นกษัตริย์พระนามว่าวิมล จักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิทรงครอบครองแผ่นดินมีสมุทรสาคร ๔ เป็นขอบเขต พระนครชื่อเรณูดีสร้างด้วยแผ่นอิฐ โดยยาว ๓๐๐ โยชน์ สี่เหลี่ยม จตุรัส ประสาทชื่อสุทัสนะ อันวิสสุกรรมเทพบุตรนิรมิตให้ ประกอบด้วยเรือนยอด อันประเสริฐ ประดับด้วยแก้ว ๗ ประการ วิทยาธรมีเสียงลิบอย่างต่าง ๆ กัน มาเกลื่อนกล่นอยู่ เหมือนจักเป็นนครชื่อสุทัสนะของเหล่าเทวดา รัศมีแห่งนครนั้น เปล่งปลั่งดังเมื่อพระอาทิตย์อุทัย นครนั้นจักรุงเรื่องจำโดยรอบ ๘ โยชน์อยู่เป็นนิจ ในแสนกัลป์ พระศาสดาทรงพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นอันกุศลมูลตกเตือนแล้ว จักเคลื่อนจากภพดุสิต จักได้เป็นพระราชโอรสของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม ถ้าจะพึงอยู่ครองเรือนผู้นั้นพึงได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ แต่ข้อที่เขาจะถึงความยินดีในเรือนนั้น ไม่เป็นฐานะที่จะมีได้ เขาจักออกบวชเป็นบรรพชิต เป็นผู้มิวัตรอันงาม จักได้เป็นพระอรหันต์มีนามชื่อว่าราหุล พระมหามุนีทรงพยากรณ์เราว่า มีปัญญาสมบูรณ์ด้วยศีล เหมือนนกต้อยตีวิดรักษาไข่ ดังจามรีรักษาขนหาง เรารู้ทั่วถึงธรรมของพระองค์แล้ว ยินดีอยู่ในศาสนา เรากำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบวาท่านพระราหุลเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ราหุลเถราปทาน.

อุปเสนวังคันทปุตตเถราปทานที่ ๗ (๑๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกกัณณิการ

[๑๕] เราได้เข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาค พระนามว่าปทุมตระเชษฐบุรุษของโลก เป็นนระผู้ประเสริฐ สูงสุดกว่านระ ประทับนั่งอยู่ที่จอมเขา เวลานั้นเราได้เห็นดอกกัณณิการกำลังบานจึงเด็ดขั้วมันแล้ว เอามาประดับที่จักร ยกขึ้นก้นถวายแด่พระพุทธเจ้า และเราได้ถวายบิณฑบาตมีข้าวชั้นพิเศษที่จัดว่าเป็นโภชนาอย่างดี ได้นิมนต์พระ ๘ รูป เป็น ๙ รูป ทั้งพระพุทธเจ้าให้ฉันที่บริเวณนั้น พระสยัมภูมหาวิรเจ้าผู้เป็นบุคคลผู้เลิศ ทรงอนุโมทนาว่า ด้วยการถวายฉัตรนี้ (และ) ด้วยจิตอันเลื่อมใสในการถวายข้าวชั้นพิเศษนั้น ท่านจักได้เสวยสมบัติ จักเป็นจอมเทวดาเสวยเทวราชสมบัติ ๓๐ ครั้ง และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๑ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราช อันไพบูรณ์ โดยคณานับไม่ถ้วน ในแสนกัลป์แต่กัลป์นี้ วงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักสมภพ ดาบสผู้มีปัญญากว้างขวางเสมอด้วยแผ่นดิน มีปัญญาดี มหาชนเรียกว่าสุเมธ จักเป็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร เมื่อพระศาสนากำลังรุ่งเรือง ผู้นี้จักถึงความเป็นมนุษย์จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามว่าอุปเสนะ เมื่อกาลเป็นไปถึงที่สุด เราอนภพได้ทั้งหมด เราชนะมารพร้อมทั้งพาหนะแล้ว ทรงกายอันเป็นที่สุดไว้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบ ว่า ท่านพระอุปเสนวังคันทปุตตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปเสนวังคันทปุตตเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๓.

รัฐपालเถราปทานที่ ๘ (๑๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายช้าง

[๒๐] เราได้ถวายช้างตัวประเสริฐ มิ่งงามอนามควรเป็นราชพาหนะ พร้อมทั้งลูกช้าง อันงามมีเครื่องหัตถาลังการ กันฉัตรขาวแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ เชนฐบุรุษของโลกผู้คงที่ เราซื้อสถานที่นั้นทั้งหมดแล้ว ได้ให้สร้างอารามถวายแก่สงฆ์ ได้ให้สร้างปราสาทไว้ภายในวิหารนั้น ๕๔,๐๐๐ หลัง ได้ทำทานดังห้วงน้ำใหญ่แล้ว มอบถวายแด่พระพุทธเจ้า พระสยัมภูมหาวิรเจ้าผู้เป็นอัครบุคล ทรงอนุโมทนา ทรงยังชนทั้งหมดให้ร่ำเริง ทรงแสดงอมตบท พระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกพระนามว่าปทุมุตระ ทรงทำผลบุญที่เราทำแล้วนั้นให้แจ้งชัดแล้ว ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้นี้ได้ให้สร้างปราสาท ๕๔,๐๐๐ หลัง เราจักแสดงวิบากของผู้นี้ ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ภูฏาการหมื่นแปดพัน จักมีแก่ผู้นี้ และภูฏาการเหล่านั้นสำเร็จด้วยทองล้วน เกิดในวิมานอันอุดม ผู้นี้จักเป็นจอมเทวดาเสวยเทวราชสมบัติ ๕๐ ครั้ง และจักเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๘ ครั้ง ในกัลป์ที่แสน พระศาสดาพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จจุบัตินโลก ผู้นี้อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักเคลื่อนจากเทวโลกไปบังเกิดในสกุลที่เจริญมีโภคสมบัติมาก ภายหลัง เขาอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักบวช จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามว่ารัฐปาละ เขามีตนส่งไปแล้ว เพื่อความเพียรสงบระงับ ไม่มีอุปธิ จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะนิพพาน เราลูกขึ้นแล้ว ละโลกสมบัติออกบวช ความรักในโภคสมบัติทั้งหลายที่เปรียบเหมือนก้อนเขพะไม่มีแก่เรา เรามีความเพียรอันนำธุระไป อันนำมาซึ่งธรรมเป็นแดนเกษมจากโยคะ เราทรงไว้ซึ่งกายอันมีในที่สุดในศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบวาท่านพระรัฐปาลเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รัฐปาลเถราปทาน.

โสปากเถราปทานที่ ๙ (๑๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะดอกไม้

[๒๑] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เสด็จมายังสำนักของเราซึ่งกำลังชำระ
เงื้อมเขายู่ที่ภูเขาสูงอันประเสริฐ เราเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จเข้ามา ได้ตกแต่งเครื่อง
ลาดแล้ว ได้ปูลาดอาสนะดอกไม้ถวายแด่พระโลกเชษฐผู้คงที่ พระผู้มีพระภาค
พระนามว่าสิทธัตถะนายกของโลกประทับนั่งบนอาสนะดอกไม้แล้ว ทรงทราบคติ
ของเรา ได้ตรัสสอนความเป็นอนิจจังว่า สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีความเกิด
ขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป ความที่สังขารเหล่านั้นสงบ
ระงับเป็นสุข พระสัพพัญญูเชษฐบุรุษของโลก เป็นพระผู้ประเสริฐ ทรงเป็นนัก
ปราชญ์ ตรัสดังนี้แล้ว เสด็จเหาะขึ้นในอากาศ ดังพระยาหงส์ในอัมพร เราละทิฐิ
ของตนแล้วเจริญอนิจจสัญญา ครั้นเราเจริญอนิจจสัญญาได้วันเดียวก็ทำกาละ ณ ที่
นั้นเอง เราสวयัมบัติทั้งสอง อัมกุศลมูลตักเตือนแล้วเกิดในภพที่สุด เข้าถึงกำเนต
พ่อครัว เราออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต เรามีกาลฝน ๗ โดยกำเนต ได้บรรลु
อรหัต เราปรารภความเพียร มีใจแน่วแน่ ตั้งมั่นอยู่ในศีลด้วยดี ยังพระมหานาคให้
ทรงยินดีแล้ว ได้อุปสมบท ในกัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น
ด้วยผลแห่งกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายอาสนะดอกไม้ ใน
กัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้เจริญสัญญาใดในกาลนั้น เราเจริญสัญญานั้นอยู่ ได้
บรรลुอาสวขัยแล้ว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระโสปากเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสปากเถราปทาน.

สุมังคลเถราปทานที่ ๑๐ (๒๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาหาร

[๒๒] เราประสงค์จะบูชาเครื่องเช่นสรวง จึงให้ตกแต่งโภชนาหารยื่นอยู่ที่โรงใหญ่ คอยต้อนรับพราหมณ์ทั้งหลาย ครั้งนั้นเราได้เห็นพระผู้มีพระภาคสัมพุทธเจ้า พระนามว่าปิยทัสสี ทรงมียศมาก ทรงนำโลกทั้งปวงให้วิเศษ เป็นสยัมภูอัครบุคคลผู้ โชติช่วง อันพระสาวกทั้งหลายแวดล้อม รุ่งเรืองดังพระอาทิตย์ เสด็จดำเนินไปใน ถนนวน จึงประนมอัญชลียังจิตของตนให้เลื่อมใส นิมนต์ด้วยใจเท่านั้นว่า ขอเชิญพระ มหามุนีเสด็จมา พระศาสดาผู้ยอดเยี่ยมในโลก ทรงทราบความดำริของเราเสด็จมา ผู้ประคองเรือนเราพร้อมกับพระชีนาสพหนึ่งพัน (เราทูลว่า) ขอนอบน้อมแด่พระ- องค์ผู้บุรุษอาชาไนย ขอนอบน้อมแด่พระองค์ผู้อุดมบุรุษ ขอเชิญเสด็จขึ้นปราสาท ประทับนั่งบนอาสนะอันอุดมเถิด พระเจ้าข้า พระผู้มีพระภาคทรงฝึกพระองค์แล้ว มีบริวารอันฝึกแล้ว ทรงข้ามพ้นแล้ว ประเสริฐกว่าบรรดาผู้ข้าม เสด็จขึ้นปราสาท แล้ว ประทับนั่งบนอาสนะอันประเสริฐ อามิสใดที่เรารวบรวมไว้อันมีอยู่ในเรือนตน เรามีจิตเลื่อมใส ได้ถวายอามิสนั้น แต่พระพุทธเจ้าด้วยมือทั้งสองของตนโดยการพ เรามีจิตเลื่อมใส มีใจผ่องแผ้ว เกิดโสมนัส ประนมอัญชลินมัสการพระพุทธเจ้าผู้ ประเสริฐสุดว่า โอ พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ ในระหว่างพระอริยบุคคล ๘ นั้นฉันอยู่ มีพระชีนาสพเป็นอันมาก อาณูภาพนี้ของท่านทั้งหลาย เรานับถือพระผู้มีพระภาค นั้นเป็นสรณะ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปิยทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐ กว่านระ ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้วได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้ นิมนต์สงฆ์ผู้ชื่อดี มีจิตมั่นคง และพระตถาคตสัมพุทธเจ้าให้ฉัน เราจักพยากรณ์ ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เสวยเทวราชสมบัติ ๒๗ ครั้ง จัก ปรรากในกรรมของตน รื่นรมย์อยู่ในเทวโลก จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๘๐ ครั้ง จักได้เป็นพระราชาในแผ่นดินครอบครองพสุธา ๕๐๐ ครั้ง เราเข้าไปพรวันอัน สัตว์ร้าย (เสือโคร่ง) อาศัยอยู่ เริ่มตั้งความเพียรแล้ว เฉากิเลสได้ ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ เราได้ให้ทานใดในเวลานั้น ด้วยผลแห่งทานนั้น เราไม่รู้ทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการ ถวายอาหาร

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด

แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระสุมังคลเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมังคลเถรปาทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สีหาสนทายกเถรปาทาน ๒. เอกถัมภิกเถรปาทาน ๓. นันทเถรปาทาน ๔. จุลบันถกเถรปาทาน ๕. ปิณทวัจจเถรปาทาน ๖. ราชูลเถรปาทาน ๗. อุปเสนวังคันตปุตตเถรปาทาน ๘. รัฐบาลเถรปาทาน ๙. โสปากเถรปาทาน ๑๐. สุมังคลเถรปาทาน ในวรรคนี้ท่านประกาศคาถาไว้ ๑๓๗ คาถา.

จบ สีหาสนียวรรคที่ ๒.

วิหารกู่เบ๊ยกจี ด้านในมีพระพุทธรูปสวยงามมาก
สร้างโดยเจ้าชายรัชกุมาร

สุภูติวรรคที่ ๓

สุภูติเถราปทานที่ ๑ (๒๑)

ว่าด้วยผลแห่งการเจริญพุทธานุสสติ

[๒๓] ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ มีภูเขาชื่อนิสกะ เราได้สร้างอาศรมไว้ที่ภูเขานิสกะ นั้นอย่างสวยงาม สร้างบรรณศาลาไว้ ในกาลนั้น เราเป็นขฤฬมีนามชื่อว่าโกลิยะ มีเดชรุ่งเรือง ผู้เดียว ไม่มีเพื่อน อยู่ที่ภูเขานิสกะ เวลานั้น เราไม่บริโภคผลไม้ เหง้ามันและใบไม้ที่ได้จากการเก็บหรือขุด ในกาลนั้น เราอาศัยใบไม้ที่หล่นลงมาจากต้นไม้อเองเลี้ยงชีวิต เราย่อมไม่ยังอาชีพอีกำเริบ แม้จะสละชีวิต ย่อมยังจิตของตนให้ยินดี เว้นขาดจากอนธนาการแสวงหาที่เกินประมาณ และถ้าจิตสัมปยุตด้วย ราคะเกิดขึ้นแก่เราเมื่อใด เมื่อนั้น เราจะตักเตือนตนเองว่า เราผู้เดียวต้องข่มขี้จิต นั้น ท่านกำหนดในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด ขัดเคืองในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง และหลงใหลในอารมณ์เป็นที่ตั้งแห่งความหลงใหล ก็จงออกไปเสียจากป่า ก็เพราะว่าที่อยู่นี้เป็นของท่านผู้บริสุทธฺิ ไม่มีมลทิน มีตบะ ท่านอย่าประทุษร้ายผู้บริสุทธฺิเลย จงออกไปเสียจากป่าเถิด ท่านจักเป็นเจ้าเรือนได้สิ่งทีควรได้เมื่อใด ท่านอย่ายินดีแม้ทั้งสองอย่างนั้นเลย จงออกไปจากป่าเถิด เปรียบเหมือน ฟืนเผาศพ ไม่ใช่ทำกิจอะไรที่ไหน ๆ ไม่นั้น เขาไม่ได้สมมติว่า เป็นไม้ในบ้าน หรือในป่า ฉันทใด ท่านก็เปรียบเหมือนฟืนเผาศพ ฉันทนั้น ไม่ใช่คฤหัสถ์ สมณะก็ไม่ใช่ วันนี้ ท่านพ้นจากเพศทั้งสอง จงออกจากป่าไปเสียเถิด ข้อนี้พึงมีแก่ท่าน หรือหนอ ใครจะรู้ข้อนี้ของท่าน ใครจะนำฐานะของเราไปโดยเร็ว เพราะท่านมากด้วยความเกียจคร้าน วิญญูชนจักเกลียดท่าน เหมือนชาวเมืองเกลียดของไม่สะอาด ฉะนั้น ฤาษีทั้งหลาย จักร่ำท่านมาโจททั่วทุกเมื่อ วิญญูชนจักประกาศท่านว่า มีศาสนาอันก้าวล่วงแล้ว ก็เมื่อไม่ได้สังวาส (ไม่มีใครคบ) ท่านจักเป็นอยู่อย่างไร ช้างมีกำลัง เข้าไปหาช้างกฤษณครตมัน ๓ ครั้ง เกิดในสกุลช้างมาตังคะ มีอายุ ๖๐ ถอยกำลังแล้ว มันถูกขับจากโขลงแล้ว ย่อมไม่ได้ความสุขสำราญ มันเป็นสัตว์มีทุกข์เศร้าใจ ชบเขา ห้วนไหวอยู่ ฉันทใด ขฤฬทั้งหลายจักขับแม้ท่านผู้มีปัญญาทรมอก ท่านถูกขฤฬเหล่านั้นขับไล่แล้ว จักไม่ได้ความสุขสำราญ ฉันทนั้น ท่านเปรียบพร้อมแล้วด้วยลูกศร คือ ความโศก ทั้งกลางวันและกลางคืน จักถูกความร่ำร้อนแผดเผา

เหมือนช้างถูกจับจากโขลง ฉะนั้น หมอน้ำทอง ย่อมไม่ไปในที่ไหน ๆ จันใด ท่านมีศีลอันเลื่อมแล้ว ก็ฉนั้น จักไม่ไปในที่ไหน ๆ แม้ท่านอยู่ครองเรือน ก็จักเป็นอยู่อย่างไร ทรัพย์อันเป็นของมารดา และแม่ของบิดาที่ฝังไว้ของท่านก็ไม่มี ท่านจักต้องทำการงานของตน จะต้องอาบเหงื่อต่างน้ำ จักเป็นอยู่ในเรือนอย่างนี้ กรรมที่ฉนั้น ท่านกลับไม่ชอบ เราจะพยายามห้ามใจอันหมักหมมด้วยสังกิเลสอย่างนี้ ในที่นั้น เราได้ธรรมกถาต่าง ๆ ห้ามจิตจากบาปกรรม เมื่อเรามีปกติอยู่ด้วยความไม่ประมาทอย่างนี้ เวลา ๓ หมื่นปีล่วงไปในปีใหญ่ฉนั้นแล พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงเห็นเราผู้ไม่ประมาท ผู้แสวงหาประโยชน์อันอุดม จึงเสด็จมายังสำนักของเรา พระพุทธเจ้ามีพระรัศมีดังสีทองชมพูท ประมาณมิได้ ไม่มีใครเปรียบ ไม่มีใครเสมอด้วยพระรูป เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศในเวลานั้น พระพุทธเจ้าไม่มีใครเสมอด้วยพระญาณ เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศในกาลฉนั้น ดังพระยารังมีดอกบานสะพรั่ง เหมือนสายฟ้าในระหว่างกลีบเมฆ พระองค์เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศในเวลานั้น ดังราชสีห์ผู้ไม่กลัว จูพญาช้างร้ายแรง เหมือนพญาเสือโคร่งผู้ไม่ครั่นคร้าม พระพุทธเจ้ามีพระรัศมีดังแท่งทองสิงคิ เปรียบด้วยถ่านเพลิงไม้ตะเคียน มีพระรัศมีโชติช่วงดังดวงแก้วมณี เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศในกาลฉนั้น พระพุทธเจ้ามีพระรัศมีเปรียบดังเขาไกรลาสอันบริสุทธิ เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศในเวลานั้น ดังพระจันทร์ในวันเพ็ญ จูพระอาทิตย์เวลาเที่ยง เวลานั้น เราได้เห็นพระองค์เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศ จึงคิดอย่างนี้ว่า สัตว์ผู้ฉนั้นเป็นเทวดาหรือว่าเป็นมนุษย์ นระเช่นนี้ เราไม่เคยได้ฟังหรือเห็น ในแผ่นดิน ในบพมณฑจะมีอยู่บ้างกระมัง หรือว่าผู้ฉนั้นจักเป็นพระศาสดา ครั้นเราคิดอย่างนี้แล้ว ได้ยังจิตของตนให้เลื่อมใส เรารวบรวมดอกไม้และของหอมต่าง ๆ ไว้ในเวลานั้น ได้ปูลาดอาสนะดอกไม้อันวิจิตรดีเป็นที่รื่นรมย์ใจ แล้วได้กล่าวคำนี้กะพระพุทธเจ้าผู้เลิศกว่านระ ผู้ทรงเป็นสารถิว่า ข้าแต่พระวิรเจ้า อาสนะอันสมควรแก่พระองค์นี้ ข้าพระองค์จัดไว้ถวายเป็นแล้ว ขอได้โปรดทรงยังจิตของข้าพระองค์ให้ร้ายแรง ประทับนั่งบนอาสนะดอกโกสุมเกิด พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าไม่ทรงตกพระทัย ดังพญาไกรสร ประทับนั่งบนอาสนะดอกโกสุมอันประเสริฐฉนั้น ๗ คืบ ๗ วัน เราก็ดำเนินมัสการพระองค์ ๗ คืบ ๗ วัน พระศาสดาผู้ยอดเยี่ยมในโลก เสด็จออกจากสมาธิแล้ว เมื่อทรงพยากรณ์กรรมของเรา ได้ตรัสพระดำรัสดังนี้ว่า ท่านจงเจริญพุทธานุสสติอันยอดเยี่ยมกว่าภาวนาทั้งหลาย ท่านเจริญพุทธานุสสตินี้แล้ว จักยังใจให้เต็มเปี่ยมได้ จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป์ จักได้เป็นจอมเทวดาเสวยเทวราชสมบัติอยู่ ๘๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิอยู่ในแคว้นแคว้น ๑,๐๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบุลย์โดยคณานับมิได้ จักได้เสวยสมบัติฉนั้นทั้งหมด นี่เป็นผลแห่งการเจริญ

พุทธานุสสติ เมื่อท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ จักได้โลกสมบัติเป็นอันมาก จะไม่มีความบกพร่องด้วยโรคะ นี่เป็นผลแห่งการเจริญพุทธานุสสติ ในแสนกัลป์ข้างหน้า พระศาสดาทรงพระนามว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ท่านจักถึงทรัพย์ ๘๐ โกฎิ ทาสและกรรมกรเป็นอันมาก จักบวชในพระศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม จักยังพระสัมพุทธเจ้าโคดมสากยบุตรผู้ประเสริฐให้ทรงยินดี จักได้เป็นสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่าสุภูติ พระศาสดาพระนามว่าโคดม ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว จักทรงตั้งท่านว่าเป็นผู้เลิศใน ๒ ตำแหน่ง คือ ในฐานะพระทักษิณยบุคคล ๑ ในการอยู่โดยไม่มีข้าศึก ๑ พระสัมพุทธเจ้าผู้รู้เรื่อง ทรงเป็นนายกสูงสุด เป็นนักปราชญ์ ครั้นตรัสอย่างนี้แล้ว เสด็จเหาะขึ้นสู่อากาศ ดังพญาหงส์ในอัมพร เราอันพระโลกนาถทรงพร่ำสอนแล้ว นมัสการพระตถาคต มีจิตเบิกบาน เจริญพุทธานุสสติอันอุดมทุกเมื่อ ด้วยกุศลกรรมที่เราทำดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตนาไว้ เราละกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ ได้เป็นจอมเทวดาเสวยทิพยสมบัติ ๘๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑,๐๐๐ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูรณ์ โดยคณานับมิได้ ได้เสวยสมบัติเป็นอันดี นี่เป็นผลแห่งการเจริญพุทธานุสสติ เมื่อท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยภพใหญ่ เราย่อมได้โลกสมบัติเป็นอันมาก เราไม่มีความบกพร่องในโรคะเลย นี่เป็นผลแห่งการเจริญพุทธานุสสติ ในแสนกัลป์แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมอันใดไว้ในกาลนั้น ด้วยผลแห่งกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขเลย นี่เป็นผลแห่งการเจริญพุทธานุสสติ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบว่ ท่านพระสุภูติเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุภูติเถรปาทาน.

อุปวาณเถราปทานที่ ๒ (๒๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายธง

[๒๔] พระสัมพุทธชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ทรงรุ่งเรือง
ดังกองไฟ เสด็จปรินิพพานแล้ว มหาชนมาประชุมกันบูชาพระตถาคต กระทำจิต-
กาธานอย่างสวยงามแล้วปลงพระสรีระ มหาชนทั้งหมดพร้อมทั้งเทวดาและมนุษย์
ทำสรีริกสำเร็จแล้ว รวบรวมพระธาตุไว้ ณ ที่นั้น ได้สร้างพระพุทธรูปไว้ ชั้น
ที่ ๑ แห่งพระพุทธรูปนั้นสำเร็จด้วยทอง ชั้นที่ ๒ สำเร็จด้วยแก้วมณี ชั้นที่
๓ สำเร็จด้วยเงิน ชั้นที่ ๔ สำเร็จด้วยแก้วผลึก ชั้นที่ ๕ ในพระพุทธรูปนั้น
สำเร็จด้วยแก้วทับทิม ชั้นที่ ๖ สำเร็จด้วยแก้วลาย (เพชรดาเมว) ชั้นบนสำเร็จ
ด้วยรัตนล้วน ทางเดินสำเร็จด้วยแก้วมณี ไฟที่สำเร็จด้วยรัตนะ พระสถูปสำเร็จ
ด้วยทองล้วน ๆ สูงสุดหนึ่งโยชน์ เวลานั้น เทวดาทั้งหลายมาร่วมประชุมปรึกษากัน
ณ ที่นั้นว่า แม้พวกเราจักสร้างพระสถูปถวายแด่พระโลกนาถผู้คงที่ พระธาตุ
จะได้ไม่เรี่ยราย พระสรีระจะรวมกันเป็นอันเดียว เราทั้งหลายจักทำกุญแจใส่ใน
พระพุทธรูปนี้ เทวดาทั้งหลายจึงนิรมิตพระสถูปให้สูงเพิ่มขึ้นอีกโยชน์หนึ่ง ด้วย
รัตนะ ๗ ประการ พระสถูปจึงสูง ๒ โยชน์ สว่างไสวขจัดความมืดได้ นาคทั้ง
หลายมาประชุมร่วมปรึกษากัน ณ ที่นั้นในเวลานั้นว่า มนุษย์และเทวดา ได้สร้าง
พระพุทธรูปแล้ว เราทั้งหลายอย่าได้ประมาทเลย ดังมนุษย์กับเทวดาไม่ประมาท
แม้พวกเราจักสร้างพระสถูปถวายแด่พระโลกนาถผู้คงที่ นาคเหล่านั้น จึงร่วมกัน
รวบรวมแก้วอินทนิล แก้วมหานิล และแก้วมณีมีรัศมีโชติช่วงปกปิดพระพุทธรูป
พระพุทธรูปเจดีย์ประมาณเท่านั้น สำเร็จด้วยแก้วมณีล้วน สูงสุด ๓ โยชน์ ส่งแสง
สว่างไสวในเวลานั้น ผุ่งครุฑมาประชุมร่วมปรึกษากันในเวลานั้นว่า มนุษย์เทวดา
และนาคได้สร้างพระพุทธรูปแล้ว เราทั้งหลายอย่าประมาทเลย ดังมนุษย์เป็นต้น
กับเทวดาไม่ประมาท แม้พวกเราจักสร้างสถูปถวายแด่พระโลกนาถผู้คงที่ ผุ่งครุฑ
จึงได้สร้างสถูปอันสำเร็จด้วยแก้วมณีล้วน ได้สร้างพระพุทธรูปเจดีย์ต่อขึ้นไปให้สูงอีก
โยชน์หนึ่ง พระพุทธรูปสูงสุด ๔ โยชน์ รุ่งเรืองอยู่ ยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสว
ดังพระอาทิตย์อุทัยฉะนั้น และพวกกุมภภักข์ก็มาประชุมร่วมปรึกษากันในเวลานั้น
ว่า พวกมนุษย์และพวกเทวดา ผุ่งนาคและผุ่งครุฑ ได้สร้างสถูปอันอุดม ถวาย

เฉพาะแต่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ พวกเราอย่าได้ประมาทเลย ดังมนุษย์เป็นต้นกับ เทวดาไม่ประมาท แม้พวกเราจักสร้างสถูปถวาย แต่พระโลกนาถผู้คงที่ พวกเรา จักปกปิดพระพุทธเจดีย์ต่อขึ้นไปด้วยรัตนะ พวกกุมภกัณฑ์ได้สร้างพระพุทธเจดีย์ ต่อขึ้นไปในที่สุดอีกโยชน์หนึ่ง เวลานั้นพระสถูปสูงสุด ๕ โยชน์ สว่างไสวอยู่ พวกยักษ์มาประชุมร่วมปรึกษากัน ณ ที่นั้นในเวลานั้นว่า เวลานั้น มนุษย์ เทวดา นาค กุมภกัณฑ์ (และ) ครุฑ ได้พากันสร้างสถูปอันอุดมถวายเฉพาะแต่พระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุด พวกเราอย่าได้ประมาทเลย ดังมนุษย์เป็นต้น พร้อมกับเทวดาไม่ ประมาท แม้พวกเราจักสร้างสถูปถวายแด่พระโลกนาถผู้คงที่ พวกเราจักปกปิด พระพุทธเจดีย์ต่อขึ้นไปด้วยแก้วผลึก พวกยักษ์จึงสร้างพระพุทธเจดีย์ต่อขึ้นไป ใน ที่สุดอีกโยชน์หนึ่ง เวลานั้น พระสถูปจึงสูงสุด ๖ โยชน์ สว่างไสวอยู่ พวกคนธรรพ์ พากันมาประชุมร่วมปรึกษากันในเวลานั้นว่า สัตว์ทั้งปวง คือ มนุษย์ เทวดา นาค ครุฑ กุมภกัณฑ์และยักษ์ พากันสร้างพระสถูปแล้ว บรรดาสัตว์เหล่านี้ พวกเรายังไม่ ได้สร้าง แม้พวกเราจักสร้างสถูปถวายต่อพระโลกนาถผู้คงที่ พวกคนธรรพ์จึงพา กันสร้างไฟที่ ๗ ขึ้น ได้สร้างตลอดทางเดิน เวลานั้น พวกคนธรรพ์ได้สร้างสถูป สำเร็จด้วยทองคำล้วน ในกาลนั้น พระสถูปจึงสูงสุด ๗ โยชน์ สว่างไสวอยู่ ไม่ว่า กลางคืนหรือกลางวันก็ตาม แสงสว่างมีอยู่เสมอไป พระจันทร์พระอาทิตย์พร้อมทั้ง ดาวครอบงำรัศมีพระสถูปนั้นไม่ได้ ก็แสงสว่างโพลงไปไกลร้อยโยชน์โดยรอบพระ สถูป ในเวลานั้น มนุษย์เหล่านี้จะบูชาพระสถูป พวกเขาไม่ต้องขึ้นพระสถูป พวก เขายกของที่ทำมาบูชาขึ้นไว้ในอากาศ ยังมียักษ์ตนหนึ่งที่พวกเทวดาตั้งเอาไว้ ชื่อ ว่าอภิสมมต ยักษ์นั้นจะยกธงทิวหรือพวงดอกไม้ที่นำมาเพื่อบูชาพระสถูปขึ้นไปใน เบื้องสูง มนุษย์เหล่านั้นมองไม่เห็นยักษ์ เห็นแต่พวงดอกไม้ลอยขึ้นไป ครั้นเห็นเช่น นี้แล้วย่อมได้ปีติเบิกบานกลับไป มนุษย์เหล่านั้นทั้งหมดย่อมไปสู่สุคติ มนุษย์เหล่า ใดขอบใจในปาพจน์ และเหล่าใดเลื่อมใสในพระศาสนา ต้องการจะเห็นปาฏิหาริย์ ย่อมมาบูชาพระสถูป

เวลานั้นเราเป็นคนยากไร้อยู่ในเมืองหงสวดี เราได้เห็นหมู่ชนเบิกบาน จึงคิด อย่างนี้ในเวลานั้นว่า เรือนพระธาตุเช่นนี้ ของพระผู้มีพระภาคพระองค์ใด พระ- ผู้มีพระภาคพระองค์นี้โอฬาร ก็หมู่ชนเหล่านี้มีใจยินดีไม่รู้จักอ้อมในสักการะที่ทำ อยู่ แม้เราก็จักทำสักการะแด่พระโลกนาถผู้คงที่บ้าง เราก็จักเป็นทนายทในธรรมของ พระองค์ในอนาคต เราจึงเอาเชือกผูกผ้าห่มของเราอันซีกขาวสะอาดแล้ว คล้อง ไว้ที่ยอดไม้ไผ่ ยกเป็นธงขึ้นไว้ในอากาศ ยักษ์อภิสมมตจับธงของเรานำขึ้นไปใน อัมพรสถาน เราเห็นธงอันลมสะบัด ได้เกิดความยินดีอย่างยิ่ง เรายังจิตให้เลื่อมใส ในพระสถูปนั้นแล้ว เข้าไปหาภิกษุรูปหนึ่ง กราบไหว้ภิกษุนั้นแล้ว ได้สอบถามถึง

ผลในการถวายขง ท่านยังความเพลิดเพลินและปีติให้เกิดแก่เรา กล่าวแก่เราว่า ท่าน จักได้เสวยวิบากของขงนั้นในกาลทั้งปวง จตุรงคเสนา คือ พลช้าง พลม้า พลรถ และพลเดินเท้า จักแวดล้อมท่านอยู่เป็นนิตย์ นี่เป็นผลแห่งการถวายขง คนตรีสิ่งละ ๖ หมื่น และกลองเกร์อันประดับอย่างสวยงามจะประโคมแวดล้อมท่านเป็นนิตย์ นี่เป็นผลแห่งการถวายขง หญิงสาวแปดหมื่นหกพัน อันประดับงดงาม มีผ้าและ อาภรณ์วิจิตร สวมใส่แก้วมณี และกลิ่นทล หน้าแล้้ม เย้มยั้ม มีตะโพกผึ่งผาย เอว เล็ก เอวบาง จักแวดล้อม (บ่าเรอ) ท่านเป็นนิตย์ นี่เป็นผลแห่งการถวายขง ท่านจัก รื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป จักได้เป็นจอมเทวดาเสวยเทวราชสมบัติอยู่ ๘๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑,๐๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอัน ใหญ่พลญ่โดยคณานับมิได้ ในแสนกัลป พระศาสดาทรงพระนามว่าโคดม ซึ่งมีสมภพ ในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ท่านอันกุศลมูลตักเตือน เคลื่อน จากเทวโลกแล้ว ประกอบด้วยบุญกรรม จักเกิดเป็นบุตรพราหมณ์ ท่านจักละทรัพย์ ๘๐ โกฏิ ทาสและกรรมกรเป็นอันมาก ออกบวชในพระศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่าโคดม ท่านจักยังพระสัมพุทธเจ้า พระนามว่าโคดมศากยบุตรผู้ประเสริฐ ให้โปรดปรานแล้ว จักได้เป็นพระสาวกของพระศาสดา มีชื่อว่าอุปวาณะ

กรรมที่เราทำแล้วในแสนกัลป ให้ผลแก่เราในที่นี้แล้ว เราเผากิเลสขงเราแล้ว ดูกำลังลูกศรพันเล่มไปแล้ว เมื่อเราเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ ขงทั้งหลายจักยกขึ้นโดยรอบ ๓ โยชน์ทุกเมื่อ ในแสนกัลปแต่กัลปนี้ เราได้ทำกรรม ได้ไว้ในเวลานั้นด้วยผลแห่งกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายขง

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และเมื้อภิญญา ๖ เราทำให้แจ้ง ชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบว่ ท่านพระอุปวาณเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปวาณเถรอปทาน.

ติณีสรรณาคมนิยเถราปทานที่ ๓ (๒๓)

ว่าด้วยผลแห่งการรับสรณะ ๓

[๒๕] เราเป็นคนบำรุงมารดาบิดา อยู่ในนครจันทวดีเวลานั้น เราเลี้ยงดูมารดาบิดาของเราผู้ตาบอด เรานั่งอยู่ในที่ลับ คิดอย่างนี้ในเวลานั้นว่า เราเลี้ยงดูมารดาบิดาอยู่ จึงไม่ได้ออกบวช ก็โลกทั้งหลายอันความมืดมนนอนชการปิดแล้ว ย่อมถูกไฟ ๓ กองเผา เมื่อเราเกิดแล้วในภพเช่นนี้ ไม่มีใครจะเป็นผู้แนะนำ พระพุทธเจ้าได้เสด็จอุบัติแล้วในโลก บัดนี้ พระพุทธศาสนากำลังรุ่งเรือง สัตว์ผู้ใคร่บุญอาจรื้อถอนตนขึ้นได้ เราจะได้รับสรณะ ๓ แล้ว จะรักษาให้บริบูรณ์ ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำแล้วนั้น เราจะพ้นทุกข์ได้ เราได้เข้าไปหาท่านพระสมณะชื่อนิสกะ อัครสาวกของพระพุทธเจ้าแล้ว รับสรณคมน์ ในครั้งนั้นเรามีอายุได้แสนปี ได้รักษาสรณคมน์ให้บริบูรณ์ ตลอดเวลาเท่านั้น เมื่อกาลที่สุดล่วงไป เราได้ระลึกถึงสรณคมน์ ด้วยกุศลกรรมที่ได้ทำแล้วนั้น เราได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ เมื่อเรายังอยู่ในเทวโลก ประกอบแต่บุญกรรม เราอุบัติ ณ ประเทศใด ๆ เราย่อมได้เหตุ ๘ ประการ ในประเทศนั้น ๆ คือ เราเป็นผู้อันเขาบูชาทุกทิศ ๑ เป็นผู้มีปัญญาคมกล้า ๑ เทวดาทั้งปวงย่อมประพฤติดำตามเรา ๑ เราย่อมได้โลกสมบัติไม่ขาดสาย ๑ เป็นผู้มีความพรหมดังทอง ๑ เป็นผู้ปฏิบัติในทั้งปวง ๑ เป็นผู้ไม่หวั่นไหวต่อมิตร ๑ ยศของเราสูงสุด ๑ เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยเทวราชสมบัติอยู่ ๘๐ ครั้ง อันนางอัปสรแวดล้อมเสวยสุขอันเป็นทิพย์ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๙๕ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพศาล โดยคณนานับมิได้ เมื่อถึงภพที่สุด เราประกอบด้วยบุญกรรม เกิดในสกุลพราหมณ์ มหาศาลมั่งคั่งที่สุดในนครสาวัตถี เวลายืน (วันหนึ่ง) เราต้องการจะเล่น แวดล้อมด้วยพวกเด็ก ออกจากนครแล้ว เข้าไปสู่สังฆาราม ณ ที่นั้น เราได้เห็นพระสมณะผู้พ้นวิเศษแล้ว ไม่มีอุปธิ ท่านแสดงธรรมแก่เรา และได้ให้สรณะแก่เรา เรานั้นฟังสรณะแล้ว ระลึกถึงสรณะของเราได้ นั่งอยู่บนอาสนะอันหนึ่ง ได้บรรลอรหัต เราได้บรรลอรหัตนับแต่เกิดมาอายุได้เจ็ดปี พระพุทธเจ้ามีพระจักขุ ทรงรู้คุณของเรา ด้วยพระญาณแล้ว ทรงประทานอุปสมบทให้แก่เรา ในกาลอันนับประมาณมิได้แต่กาลนี้ เราได้ถึงสรณะ กรรมที่เราทำดีแล้วเพียงนั้น ได้ให้ผลแก่เรา ณ ที่นี้ สรณะอันเรารักษาดีแล้ว ความปรารถนาแห่งใจเรานั้นตั้งไว้ดีแล้ว เราได้เสวยยศทุกอย่างแล้ว

ได้บรรลุปธานไม่หวั่นไหว ท่านเหล่าใดมีความต้องการฟัง ท่านเหล่านั้นจงฟังเรา
กล่าว เราจักบอกความแห่งบทที่เราเห็นเองแก่ท่านทั้งหลาย พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติ
แล้วในโลก ศาสนาของพระชินเจ้าเป็นไปอยู่ พระองค์ทรงดึกดองอมฤต อันเป็น
เครื่องบรรเทาทุกข์ คือความโศกได้ ท่านทั้งหลายพึงทำสักการะอันยิ่งในบุญเขต
อันยอดเยี่ยม ตามกำลังของตน ท่านทั้งหลายจักพบนิพพาน ท่านทั้งหลายจงรับ
ไตรสรณคมน์ จงรักษาศีล ๕ ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าแล้ว จักทำที่สุดทุกข์
ได้ ท่านทั้งหลายจงยกเราเป็นตัวอย่าง รักษาศีลแล้ว แม้ทุกท่านก็จักได้บรรลुरัตต์
โดยไม่นานเลย เราเป็นผู้มีวิชา ๓ บรรลุนิพพาน ๓ ชาติในเจโตปริยญาณ ข้าแต่พระ
มหาวิรเจ้า ข้าพระองค์เป็นสาวกของพระองค์ ขอถวายบังคมจรณะของพระศาสดา
ในกาลก่อนประมาณมิได้แต่กาลนี้ เราได้นับถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ เราไม่รู้จัก
ทุกข์เลย นี่เป็นผลในการถึงสรณคมน์

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระติณฺณสรวณคณินยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณฺณสรวณคณินยเถรปาทาน.

เบญจศีลสมาทานียเถรปาทานที่ ๔ (๒๔)

ว่าด้วยผลแห่งการรักษาเบญจศีล

[๒๖] เวลานั้น เราเป็นคนทำการรับจ้างอยู่ในนครจันทวดี เรามัวประกอบในการนำ
มาซึ่งงานของผู้อื่น จึงไม่ได้บวช โลกทั้งหลายถูกความมืดใหญ่หลวงปิดบัง
แล้ว ย่อมถูกไฟ ๓ กองเผา เราควรจะต้องประกอบด้วยอุบายอะไรหนอ ไทยธรรม
ของเราไม่มี และเราเป็นคนยากไร้ทำการรับจ้างอยู่ ฉะนั้น เราพึงรักษาเบญจศีล
ให้บริบูรณ์เถิด เราจึงเข้าไปหาพระภิกษุชื่ออนิสสะ ผู้เป็นสาวกของพระมุณีพระนาม
ว่าอนิมทสสี แล้วได้รับสักขาบท ๕ เวลานั้นเรามีอายุแสนปี เรารักษาเบญจศีลให้
บริบูรณ์ ตลอดเวลาเท่านั้น เมื่อเวลาใกล้ตายมาถึงเข้า ทวยเทพย่อมยังเราให้ชื่นชม
(เชื้อเชิญเรา) ว่า ท่านผู้นิรทุกข์ รอดอันเทียมด้วยม้าพันธ์หนึ่งนี้ปรากฏแล้วเพื่อท่าน
เมื่อจิตดวงสุดท้ายของภพชาติเป็นไป เราได้ระลึกถึงศีลของเรา ด้วยกุศลกรรมที่ได้

ทำแล้วนั้น เราได้ไปสู่ภพดาวดึงส์ ได้เป็นจอมเทวดาเสวยราชสมบัติในเทวโลก ๓๐ ครั้ง แวดล้อมด้วยนางอัปสรทั้งหลาย เสวยสุขอันเป็นทิพย์อยู่ และได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๕ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพศาลโดยคณานับมิได้ เราอันกุศลมูลตกเดือนแล้ว เคลื่อนจากเทวโลก มาเกิดในสกุลพราหมณ์มหาศาลอันมั่งคั่งในนครเวสาลี เมื่อศาสนาของพระชินเจ้ายังรุ่งเรืองอยู่ มารดาและบิดาของเราได้รับสิกขาบท ๕ ในเวลาใกล้พรรษา เราพึงศีลอยู่พร้อมกับมารดาและบิดา จึงระลึกถึงศีลของเราได้ เรานั่งอยู่บนอาสนะอันเดียว ได้บรรลอรหัตต์แล้ว เราได้บรรลอรหัตต์นับแต่เกิดมาอายุได้ ๕ ปี พระพุทธเจ้าผู้มีจักขุทรงทราบคุณของเราด้วยพระญาณแล้ว ได้ประทานอุปสมบทให้เรา เรารักษาสิกขาบท ๕ ให้บริบูรณ์แล้ว ไม่ได้ไปสู่วินิบาตเลย ตลอดกัลปหาประมาณมิได้แต่กัลปนี้ เรานั้นได้เสวยยศเพราะกำลังแห่งศีลเหล่านั้น เมื่อจะแจกแจงปาวประกาศผลของศีลที่เราได้เสวยแล้ว โดยจะนำมาประกาศไปในเวลาตลอดโกฏีกัลป ก็พึงสามารถประกาศได้เพียงเอกเทศบางส่วนเท่านั้น เรารักษาเบญจศีลแล้ว ย่อมได้เหตุ ๓ ประการ คือ เราเป็นผู้มีอายุยืนนาน ๑ มีโรคสมบัติน้อย ๑ มีปัญญาคมกล้า ๑ เมื่อเราประกาศผลของศีลทั้งปวงกะหมู่มนุษย์อันมีประมาณยิ่ง เราท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ ย่อมได้ฐานะเหล่านี้ พระสาวกของพระชินเจ้าทั้งหลาย ประพฤติอยู่ในศีลหาประมาณมิได้ ถ้าจะพึงยินดีอยู่ในภพ จะพึงมีผลเช่นไร เบญจศีลอันเราผู้เป็นคนรับจ้าง มีความเพียรประพฤติดิแล้ว เราพ้นจากเครื่องผูกทั้งปวงได้ในวันนี้ ด้วยศีลนั้น ในกัลปอันประมาณมิได้ แต่กัลปนี้ เรารักษาเบญจศีลแล้ว ไม่รู้จักทุกข์เลย นี่เป็นผลแห่ง (การรักษา) เบญจศีล

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และมรรคญาณ ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบว่ ท่านพระเบญจศีลสมาทานียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เบญจศีลสมาทานียเถรปาทาน.

อन्नสังสาวกเถราปทานที่ ๕ (๒๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษา

[๒๓] เราได้ปัดอย่างยิ่ง เพราะได้เห็นสัมพุทเธ้า ผู้มีพระฉวีวรรณดังทองคำ พระนามว่าสิทธัตถะ เสด็จดำเนินอยู่ในระหว่างตลาด เช่นกับเสาทองคำ มีพระลักษณะประเสริฐ ๓๒ ประการ ดังดวงประทีปส่องโลกให้โชติช่วงหาประมาณมิได้ ไม่มีใครเปรียบ ทรงฝึกพระองค์แล้ว ทรงความรู้เรื่อง เราถวายอภิวาทพระสัมพุทเธ้าแล้ว นิมนต์พระองค์ผู้มหาภูมิให้เสวย พระมุนีผู้ประกอบด้วยกรุณาในโลก ทรงอนุโมทนาแก่เราในกาลนั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทเธ้า ผู้ทรงพระมหากรุณาพระองค์นั้น ทรงทำความชื่นชมอย่างยิ่งแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป์หนึ่ง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใดในเวลานั้น ด้วยผลแห่งทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายภิกษา

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทเธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบว่ ท่านพระอन्नสังสาวกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อन्नสังสาวกเถราปทาน.

รูปทายกเถราปทานที่ ๖ (๒๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายรูป

[๒๔] เรามีจิตเลื่อมใส ได้ถวายรูปไว้ในพระคันธกุฎีของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ เมื่อเราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เราย่อมเป็นที่รักของชนแม่ทั้งหมด นี่เป็นผลแห่งการถวายรูป ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายรูปใดในเวลานั้น ด้วยผลแห่งการถวายรูปนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายรูป

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบวา ท่านพระรูปทวยกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รูปทวยกเถรอปทาน.

ปุณินปุชกเถรอปทานที่ ๗ (๒๗)

ว่าด้วยผลแห่งการเกลี้ยทราย

[๒๕] เราชนเอาทรายเก่าที่โพธิมณฑลอันอุดม แห่งพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสิ
ออกทิ้ง แล้วเกลี้ยทรายใหม่อันสะอาดลงไว้ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้เราได้ถวายเป็น
ไถ ด้วยผลการถวายเป็นไถนั้นเราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเป็นไถ ใน
กัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระราชาครอบครองคน ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
มีกำลังมาก มีพระนามว่ามหาปุณินะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบวา ท่านพระปุณินปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุณินปุชกเถรอปทาน.

อุตติยเถราปทานที่ ๘ (๒๘)

ว่าด้วยผลแห่งการส่งข้ามฟาก

[๓๐] เวลานั้น เราเป็นจระเข้อยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทกาคา เราชวนขวายหาเหยื่อของตน ได้ไปยังท่าน้ำ สมัยนั้น พระสยมภูผู้อัครบุคลลพระนามว่าลัทธัตถะ พระองค์ประสงค์จะเสด็จข้ามแม่น้ำ จึงเสด็จเข้ามาสู่ท่าน้ำ ก็เมื่อพระสัมพุทธเจ้าเสด็จมาถึง แม้เราก็มายังที่ท่าน้ำนั้น เราได้เข้าไปใกล้พระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้กราบทูลดังนี้ว่า เชิญเสด็จขึ้น (หลังของข้าพระองค์) เถิดพระมหาวิรเจ้า ข้าพระองค์จักนำพาข้ามส่งพระองค์ ขอพระองค์ทรงอนุเคราะห์วิสัยอันเป็นของบิดาแห่งข้าพระองค์เถิด พระมหารุณี พระมหารุณีทรงสดับคำทูลเชิญของเราแล้วเสด็จขึ้นหลัง เราเร่ง มีจิตยินดี ได้นำพาข้ามส่งพระผู้มีพระภาค ผู้นายกของโลก ที่ฝั่งแม่น้ำโน้น พระผู้มีพระภาคลัทธัตถะนายกของโลก ทรงยังเราให้พอใจ ณ ที่นั้นว่า ท่านจักได้บรรลุอมตธรรม

เมื่อเราเคลื่อนจากกายนั้นแล้ว ได้ไปสู่เทวโลก แวดล้อมด้วยนางอัปสร เสวยสุขอันเป็นทิพย์อยู่ เราได้เป็นจอมเทวดา เสวยเทวราชสมบัติอยู่ ๗ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน ๓ ครั้ง เราชวนขวายในวิเวก มีปัญญาและตำรวมแล้วด้วยดี ทรงกายอันเป็นที่สุดอยู่ในศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้นำพาข้ามส่งพระนราสภ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการนำพาข้ามส่งพระนราสภ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนั้นแล.

ทราบวาท่านพระอุตติยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุตติยเถราปทาน.

เอกัณฺชลิกเถราปทานที่ ๙ (๒๙)

ว่าด้วยผลแห่งการประนมอัญชลี

[๓๑] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระฉวีวรรณเปล่งปลั่งดั่งทอง พระนามว่าวิปัสสี เลิศกว่าผู้นำหมู่ เป็นนระผู้แก่แล้วกล้า ทรงแนะนำดี ทรงทรมานผู้ที่ยังมิได้ทรมาน (ทรมาน หมายถึง ปรามพยศให้กลายเป็นคนดี) ผู้คงที่ ทรงมีวาตะมาก มีมตมาก เสด็จดำเนินไประหว่างตลาด จึงมีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ประนมอัญชลีไหว้ ใน กัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ประนมอัญชลีไหว้อันใดในเวลานั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการประนมอัญชลีไหว้

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระเอกัณฺชลิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกัณฺชลิกเถราปทาน.

โฆมทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าโฆมะ

[๓๒] เวลานั้น เราเป็นพ่อค้าอยู่ในนครพันธุมดี ด้วยการค้าขายนั้น เราได้เลี้ยงดูภริยา และก่อสร้างกุศลสมบัติ เราต้องการกุศล ได้ถวายผ้าโฆมะผืนหนึ่งแด่พระศาสดา พระนามว่าวิปัสสี ผู้ทรงแสวงหาคุณใหญ่หลวง เสด็จดำเนินอยู่ในถนน ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เวลานั้น เราได้ถวายผ้าโฆมะใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลการถวายผ้าโฆมะ ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ เราเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่า สิ้นชวสันทนะ สมบูรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภี ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระโฆมททยกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โฆมททยกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สุกุติเถรอปทาน ๒. อุปวาณเถรอปทาน ๓. ตีณีสร-
ณาคมนียเถรอปทาน ๔. เบญจสีลสมาทานียเถรอปทาน ๕. อันนสังสวากเถรอปทาน ๖.
ฐปททยกเถรอปทาน ๗. ปุพินปุชกเถรอปทาน ๘. อุตตยเถรอปทาน ๙. เอกัญชลิกเถรอป-
ทาน ๑๐. โฆมททยกเถรอปทาน คาถารวมทั้งหมดที่ท่านกล่าวไว้มี ๑๘๕ คาถา.

จบ สุกุติวรรคที่ ๓.

จบ ภาณวารที่ ๔.

กุณฑธานวรรคที่ ๔

กุณฑธานเถราปทานที่ ๑ (๓๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลกล้วย

[๓๑] เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้บำรุงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ตรัสรู้เอง เป็นอัคร-
บุคคล ซึ่งทรงหลักเรือนอยู่ตลอด ๗ วัน เรารู้เวลาที่พระองค์เสด็จออกจากที่หลักเรือน
ได้ถือผลกล้วยใหญ่เข้าไปถวายพระมหามุนีพระนามว่าปทุมตระ พระผู้มีพระภาค
สัพพัญญูผู้นำของโลก เป็นมหามุนี ทรงยังจิตของเราให้เลื่อมใส ทรงรับไว้แล้ว
เสวย พระสัมพุทธเจ้าผู้ทรงนำหมู่ชนยอดเยี่ยมเสวยแล้ว ประทับนั่งบนอาสนะของ
พระองค์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ยักษ์เหล่าใดประชุมกันอยู่ที่ภูเขานี้ และคณะ
ญาติในป่าทั้งหมดนั้น จงฟังคำเรา ผู้ใดบำรุงพระพุทธเจ้าผู้เที่ยง ดังไกรสรราชสีห์
เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เป็นท้าวเทวราช ๑๑
ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๔ ครั้ง ในกัลป์ที่แสน พระศาสดาทรงพระนาม
ว่าโคดมโดยพระโคตร ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก
ผู้นั้นมีกรรมเก่าติดมา ที่ได้เคยด่าสมณะทั้งหลายผู้มีศีล หาอาสวะมิได้ จักถูกตั้งชื่อ
ในทางที่เสื่อมเสีย (อันเหมาะสม) ด้วยวิบากแห่งกรรมเก่าอันไม่ดีที่ได้เคยทำไว้ แต่
ด้วยบุญกุศลเก่าที่ทำมา เขาจักได้เป็นโอรสทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์
นั้น อันธรรมนิรมิตแล้ว จักเป็นสาวกมีชื่อว่ากุณฑธานะ

เราประกอบเนื่อง ๆ ซึ่งความสัจ พะณาน ยินดีในทาน ยังพระศาสดาให้ทรง
โปรดปราน ไม่มีอาสวะอยู่ พระชินเจ้าอันพระสาวกทั้งหลายแวดล้อม ห้อมล้อม
ด้วยภิกษุสงฆ์ ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางสงฆ์แล้ว ทรงให้เรารับการแจกสลาก เราห่ม
ผ้าเหลืองบ่าข้างหนึ่ง ถวายบังคมพระศาสดาผู้นำของโลก เมื่อภิกษุทั้งหลายว่ากล่าว
อยู่ ได้รับสลากที่หนึ่งไว้ข้างหน้าของผู้ประเสริฐ ด้วยกรรมนั้น พระผู้มีพระภาค
ทรงยังหมั่นโลกธาตุให้หวั่นไหว ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้
ในอัครฐาน เรามีความเพียรอันน่าซึ่งธุระ นำความเกษมจากโยคะมาให้ เราทรงกาย
เป็นที่สุดไว้ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระกุนทธานเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุณฑธานเถราปทาน.

สาเกตเถราปทานที่ ๒ (๓๒)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญพระพุทธเจ้า

[๓๔] ในกาลนั้น เราเป็นพราหมณ์มีนามชื่อว่า โสภิตะ อันบริวารพร้อมด้วยศิษย์
แวดล้อมแล้ว ได้ไปยังอาราม สมัยนั้นพระผู้มีพระภาคผู้อุดมบุรุษ เสด็จออกมาจากประตูพระอารามแล้วประทับยืนอยู่ เราได้เห็นพระสัม-
พุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้ฝึกพระองค์แล้ว เสด็จออกมาด้วยภิกษุสงฆ์ผู้ฝึกตนแล้ว จึง
ยังจิตของตนให้เลื่อมใส แล้วเชยชมพระองค์ผู้นำของโลกว่า ต้นไม้ทุกชนิดนั้น
งอกงามบนแผ่นดิน จันใด สัตว์ผู้มีความรู้ก็จันนั้น ย่อมงอกงามในศาสนาของพระ
ชินเจ้า พระองค์สัตบุรุษ ผู้ทรงนำหมู่แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ทรงถอนคนเป็นอัน
มากออกจากทางผิดแล้ว ตรัสบอกทางที่ถูก พระองค์ฝึกพระองค์แล้ว เสด็จออกมาด้วย
ผู้ฝึกตนแล้ว ทรงเพ่งฌาน เสด็จออกมาด้วยผู้เพ่งฌาน ทรงมีความเพียร เสด็จออกมาด้วย
ผู้มีความเพียร ผู้สงบระงับและผู้คงที่ ประดับด้วยบริษัท ย่อมงามด้วยพระญาณ
อันเกิดแต่บุญ รัศมีของพระองค์รุ่งเรือง ดังพระอาทิตย์อุทัยฉะนั้น พระศาสดา
พระนามว่า ปทุมุตระ ผู้ทรงแสวงหาคุณใหญ่ ทอดพระเนตรเห็นเราผู้มีจิตเลื่อมใส
ประทับยืนท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า พราหมณ์ใดยังความ
ร่าเริงให้เกิดแล้ว สรรเสริญเรา พราหมณ์นั้นจักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอดแสน
กัลป์ อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักเคลื่อนจากสวรรค์ชั้นดุสิต แล้วจักบวชในศาสนา
ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม ครั้นบวชในศาสนาแล้วจักได้ความยินดีและ
ความร่าเริง จักเป็นสาวกของพระศาสดามีนามว่าสาเกตะ

เราบวชแล้ววันกรรมอันลามกด้วยกาย ละวจีทุจริต ยังอาชีพอภัยให้บริสุทธิ์ เรา
เป็นอยู่อย่างนี้ เป็นผู้ฉลาดในเตโชธาตุ (เชี่ยวชาญในเตโชกสิณ) กำหนดรู้อาสวะทั้ง
ปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสาคตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สาคตเถราปทาน.

มหากัจจายนเถราปทานที่ ๓ (๓๓)

ว่าด้วยผลแห่งการทาทองพระเจดีย์

[๓๕] เราได้ให้ทำแผ่นศิลาไว้แล้ว ได้เอาทองฉาบทาพระเจดีย์ชื่อปทุม ของพระผู้มีพระภาคผู้เป็นทีปิ่งของโลกพระนามว่าปทุมตระ และได้กั้นฉัตรอันสำเร็จด้วยแก้วแล้วเอาพัทวาลวษนี้พัทธวยพระพุทเจ้าผู้เป็นเฝ้าพันธุ์ของโลก ผู้คงที่ ภูมิเทวดามีประมาณเท่าไร มาประชุมกันทั้งหมดในเวลานั้น ด้วยความหวังว่า พระศาสดาจักตรัสผลแห่งอาสนะและฉัตรแก้ว พวกเราจักฟังพระศาสดาตรัสทั้งหมดนั้น ฟังยังความร่าเริงให้เกิดอย่างยิ่ง ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทเจ้า พระสัณณูผู้้อครบุคคลประทับนั่งบนอาสนะทองแล้ว แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้ถวายอาสนะอันสำเร็จด้วยทองและแก้วนี้ เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักเป็นจอมเทวดาเสวยเทวรัชมบัติอยู่ ๓๐ กัลป์ จักมีรัศมีแผ่ไปโดยรอบตลอดร้อยโยชน์ มาสู่มนุษยโลกแล้ว จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามว่าภัสสระ จักเป็นผู้มีเดชอันรุ่งเรือง จักได้เป็นกษัตริย์ มีรัตนะ ๘ ประการ โชติช่วงอยู่โดยรอบ ทั้งกลางคืนกลางวัน ดังพระอาทิตย์อุทัยฉะนั้น ในกัลป์ที่แสน พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักเคลื่อนจากภพดุสิต จักเป็นบุตรพราหมณ์ มีนามชื่อว่ากัจจายนะ ภายหลัง เขาบวชแล้ว จักตรัสรู้ ไม่มีอาสวะอยู่ พระโคดมผู้ส่องโลกให้โชติช่วง จักทรงตั้งไว้ในตำแหน่งอันเลิศ ผู้นั้นจักกล่าวแก้ปัญหาก็ถูกถามแล้วโดยย่อให้ละเอียดละออพิสดาร และเมื่อกล่าวปัญหานั้น จักยังอรรถาัยของผู้ฟังให้เต็ม (พอใจในคำตอบ)

พราหมณ์ผู้เป็นอริชาตบุตรเกิดในสกุลอันมั่งคั่ง เรียนจบมนต์ ละทรัพย์และข้าวเปลือกแล้ว บวชเป็นบรรพชิต เมื่อถูกถามปัญหาแม้โดยย่อ เราก็กกล่าวแก้ได้โดยพิสดาร เราย่อมยังอรรถาัยของชนเหล่านั้นให้เต็ม ย่อมยังพระผู้มีพระภาคผู้สูงกว่าสัตว์ให้โปรดปราน พระมหาวิรเจ้าผู้ตรัสรู้เอง เป็นอัครบุคคล ทรงโปรดปรานเรา

ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางสงฆ์แล้ว ทรงตั้งเราไว้ในเอตทัคคสถาน

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระมหากัจจายนเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหากัจจายนเถรปาทาน.

กาฬุทายีเถรปาทานที่ ๔ (๓๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวชั้นพิเศษ

[๓๖] เมื่อพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่เสด็จดำเนินทางไกล เทียวจาริกไป ในเวลานั้น เราได้ถือเอาดอกปทุม ดอกอุบล และดอกมะลิซ้อนอันบานสะพรั่ง และถือข้าว (สุก) ชั้นพิเศษมาถวายแด่พระศาสดา พระมหาวีรชินเจ้า ทรงเสวยข้าวชั้นพิเศษอันเป็นโภชนะดี และทรงรับดอกไม้เหล่านั้นแล้ว ทรงยังเราให้รื่นเริงว่า ผู้ใดได้ถวายดอกปทุมอันอุดม เป็นที่ปรารถนา เป็นที่ใคร่ในโลกลี้แก่เรา ผู้นั้นทำกรรมที่ทำได้ยากนัก ผู้ใดได้บูชาด้วยดอกไม้ และได้ถวายข้าวชั้นพิเศษแก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เสวยเทวราชสมบัติ ๑๘ ครั้ง ดอกอุบล ดอกปทุม และดอกมะลิซ้อน จะมีในเบื้องบนผู้นั้นด้วยผลแห่งบุญนั้น ผู้นั้นจักสร้างหลังคาอันประกอบด้วยของหอมอันเป็นทิพย์ไว้ในอากาศ จักทรงไว้ในเวลานั้น จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๕ ครั้ง จักได้เป็นพระราชาในแผ่นดินครอบครองพสุธา ๕๐๐ ครั้ง ในกัลป์ที่แสน พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จจุติในโลก ผู้นั้นปรารถนาในกรรมของตน อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักได้เป็นบุตรผู้มีชื่อเสียง ทำความเพียรเพียรให้เกิดแก่เจ้าศากยะทั้งหลาย แต่ภายหลัง ผู้นั้นอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักบวช จักกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะนิพพาน พระโคดมผู้เฝ้าพันธุ์ของโลก จักทรงตั้งผู้นั้นซึ่งบรรลุปฏิสัมภีธา ได้ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ในเอตทัคคสถาน ผู้นั้นมีตนส่งไปแล้วเพื่อความเพียร สงบระงับ ไม่มีอุปธิ จักเป็นสาวกของพระศาสดามีนามว่าอุทายี เรากำจัดราคะ โทสะ โมหะ มานะ และมักขะได้แล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

เรายังพระสัมพุทธเจ้าให้ทรงโปรดปราน มีความเพียร มีปัญญา และพระ
สัมพุทธเจ้าทรงเลื่อมใส ทรงตั้งเราไว้ในเขตทักษ์สถาน

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระกาฬทายีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กาฬทายีเถรปาทาน.

โมฆราชเถรปาทานที่ ๕ (๓๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคมพระพุทธรเจ้า

[๓๗] ก็พระผู้มีพระภาคผู้สยัมภู พระนามว่าอตถทัสสี ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ แวดล้อม
ด้วยภิกษุสงฆ์ เสด็จดำเนินไปในถนน เราแวดล้อมด้วยพวกศิษย์ทั้งหลายออกจาก
เรือนไป ครั้นแล้วได้พบพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลกที่ถนนนั้น เราได้
ประนมอัญชลีบนเศียรเกล้าถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้า ยังจิตของตนให้เลื่อมใส
แล้ว เชมชมพระองค์ผู้นายกของโลก สัตว์มีรูปกิติ ไม่มีรูปกิติ มีสัญญากิติ ไม่มี
สัญญากิติ ประมาณเท่าใด สัตว์เหล่านั้นย่อมเข้าไปภายในพระญาณของพระองค์
ทั้งหมด เปรียบเหมือนสัตว์ในน้ำเหล่าใดเหล่าหนึ่ง สัตว์เหล่านั้นย่อมติดอยู่ภายใน
ข่ายของคนที่เขาข่ายตาเล็ก ๆ เหวี่ยงลงในน้ำจะนั้น อนึ่งสัตว์ผู้มีเจตนาเหล่าใด
คือ สัตว์มีรูป และไม่มีรูป สัตว์เหล่านั้นย่อมเข้าไปภายในพระญาณของพระองค์
ทั้งหมด พระองค์ทรงถอนโลกอันอาภูลด้วยความมิดนี้ขึ้นได้แล้ว สัตว์เหล่านั้นได้
พึงธรรมของพระองค์แล้ว ย่อมข้ามกระแสความสงสัยได้ โลกอันอวิชชาห่อหุ้มแล้ว
อันความมิดท่วมทับ ทรงกำจัดความมิดได้ ส่งแสงโชติช่วงอยู่ เพราะพระญาณของ
พระองค์ พระองค์ผู้มีจักขุเป็นผู้ทรงบรรเทาความมิดมนของสัตว์ทั้งปวง ชนเป็น
อันมากพึงธรรมของพระองค์แล้ว จักนิพพาน ดังนี้แล้ว เราเอาน้ำผึ้งรวงอันไม่มี
ตัวผึ้งใส่เต็มหม้อแล้ว ประคองด้วยมือทั้งสอง น้อมถวายแด่พระผู้มีพระภาค พระ
มหาวิรเจ้าผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง ทรงรับด้วยพระหัตถ์อันงาม ก็พระสัพพัญญู
เสวยน้ำผึ้งนั้นแล้ว เสด็จเหาะขึ้นสู่บนอากาศ พระศาสดาพระนามว่าอตถทัสสีนรา
สก ประทับอยู่ในอากาศ ทรงยังจิตของเราให้เลื่อมใส ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า

ผู้ใดชมเชยญาณนี้ และชมเชยพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยจิตอันเลื่อมใสในผู้นั้นจะไม่ได้ไปสู่อสุคติ และผู้นั้นจักเสวยเทวราชสมบัติ ๔๖ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชครอบครองแผ่นดิน ๘๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชเสวยสมบัติอยู่ในแผ่นดินนับไม่ถ้วน จักเป็นผู้เล่าเรียน ทรงจำนต รู้จบไตรเพท จักบวชในศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม จักพิจารณาอรรถอันลึกซึ้งอันละเอียดได้ด้วยญาณ จักเป็นสาวกของพระศาสดา มีนามว่าโมฆราช จักถึงพร้อมด้วยวิชา ๓ ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ พระโคดมผู้ทรงเป็นยอดของผู้นำหมู่ จักทรงตั้งผู้นั้นไว้ในเอตทัคคสถาน

เราละกิเลสเครื่องประกอบของมนุษย์ ตัดเครื่องผูกพันในภพ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระโมฆราชเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โมฆราชเถรปาทาน.

อติมุตตกเถรปาทานที่ ๖ (๓๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอภัย

[๓๘] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าอัสสชิ ผู้เป็นอุดมบุคลลเสด็จนิพพานแล้ว เรามีจิตเลื่อมใส นิมนต์ภิกษุสงฆ์ เราทำมณฑปด้วยอภัยแล้ว นิมนต์สังฆรัตนะ ผู้ชื้อตรงมีจิตตั้งมั่นเป็นสงฆ์ผู้อุดม ให้ฉันอภัย เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ ก็ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เราย่อมครอบงำสัตว์ทั้งปวง นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ เราได้ให้ทานใดในเวลานั้น ด้วยผลแห่งทานนั้น เราไม่รู้จักทุกขเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายอภัย

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอติมุตตกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

ลสฺสณทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกระเทียม

[๓๕] ในกาลนั้น เราเป็นดาบสอยู่ที่ไมโกถภูเขามิวันต์ เราอาศัยกระเทียมเลี้ยงชีวิต กระเทียมเป็นอาหารของเรา เราใส่กระเทียมเต็มหาบแล้ว ได้ไปสู่อารามสงฆ์ เรา รำเริง มีจิตโสมนัส ได้ถวายกระเทียมแก่สงฆ์ ครั้นถวายกระเทียมแก่สงฆ์ผู้ให้เกิด ความยินดีเหลือเกินในศาสนาพระวิปัสสีผู้เลิศกว่านรชนแล้ว ได้บังเกิดในสวรรค์ ตลอดกัลป์ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ให้กระเทียมใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จัก ทอดิเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายกระเทียม

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระลสฺสณทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ลสฺสณทายกเถราปทาน.

อายาททายกเถราปทานที่ ๘ (๓๘)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างศาลาโรงฉัน

[๔๐] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าลชี ผู้ประเสริฐนิพพานแล้ว เรารำเริง มีจิตโสมนัส ได้ไหว้พระสตูปอันอุดม ในกาลนั้น เรารำเริง มีจิตโสมนัส ให้คนไปบอกกับนายช่าง ให้ทรัพย์แล้ว จ้างให้ทำศาลาโรงฉัน เราอยู่ในเทวโลกตลอด ๘ กัลป์ โดยไม่สับสน กันเลย ในกัลป์ที่เหลือ เราท่องเที่ยวไปสับสนกัน (คือได้ไปเกิดเป็นมนุษย์บ้างเทวดา บ้าง) ยาพิษย่อมไม่กล้ากรายในกายเรา และศาตราไม่กระทบกายเรา เราไม่พึงตาย ในน้ำ นี่เป็นผลแห่งการสร้างศาลาโรงฉัน เราปรารถนาฝนเมื่อใด มหาเมฆย่อมยัง

ฝนให้ตกเมื่อนั้น แม้เทวดาทั้งหลายก็ตกอยู่ในอำนาจเรา นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ ๓๐ ครั้ง ใคร ๆ ย่อมไม่ดูหมิ่นเรา นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ให้สร้างศาลาโรงจันใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการสร้างศาลาโรงจัน

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระอภัยมณีได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อภัยมณีนิพนธ์.

ธรรมจักรกถาตอนที่ ๙ (๓๙)

ว่าด้วยผลแห่งการตั้งธรรมจักรบูชา

[๔๑] เราได้ตั้งธรรมจักรนี้ ทำอย่างสวยงาม อันวิญญูชนชมเชย บูชาไว้ข้างหน้าอาสนะอันประเสริฐ แห่งพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เราย่อมรุ่งเรืองกว่าวรรณะทั้งสี่ มีคนใช้ พลทหารและพาหนะ คนเป็นอันมากย่อมติดตามห้อมล้อมเราเป็นนิตย์ เราแวดล้อมด้วยดนตรีหกลีลาทุกเมื่อ เราย่อมงามด้วยบริวาร นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ตั้งธรรมจักรโคบูชา ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการตั้งธรรมจักรบูชา ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิหลายพระองค์ มีพลมาก มีพระนามว่า สหัสสราชา ผู้เป็นใหญ่กว่าชน ได้มีปรากฏตลอด ๑๑ กัลป์แต่กัลป์นี้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระธรรมจักรกถาได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธรรมจักรกถา.

กัปปกรุกขียเถราปทานที่ ๑๐ (๔๐)

ว่าด้วยผลแห่งการตั้งต้นกัลปพฤกษ์บูชา

[๔๒] เราได้คล้องผ้าอันวิจิตรหลายผืนไว้ตรงหน้าพระสถูปอันประเสริฐ ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ แล้วตั้งต้นกัลปพฤกษ์ไว้ เราเข้าถึงกำเหนิดใด ๆ ก็คือความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเหนิดนั้น ๆ ต้นกัลปพฤกษ์อันงาม ย่อมประดิษฐานอยู่ใกล้ประตูเรา เวลานั้น เราเอง บริษัทเพื่อนและคนคุ้นเคย ได้ถือเอาผ้าจากต้นกัลปพฤกษ์นั้นมานุ่งห่ม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ตั้งต้นกัลปพฤกษ์ได้ไว้ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการตั้งต้นกัลปพฤกษ์ และในกัลป์ที่ ๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ องค์ ทรงพระนามว่าสุเจดะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกัปปกรุกขียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กัปปกรุกขียเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. กุณฑธานเถราปทาน ๒. สาคตเถราปทาน ๓. มหา-
กัจจายนเถราปทาน ๔. กาฬุทายีเถราปทาน ๕. โมฆราชเถราปทาน ๖. อธิมุตตกเถรา-
ปทาน ๗. ลสฺสุนทหายกเถราปทาน ๘. อายาตทหายกเถราปทาน ๙. ธรรมจักกิกเถราปทาน
๑๐. กัปปกรุกขียเถราปทาน และมีคาถา ๑๑๒ คาถา.

จบ กุณฑธานวรรคที่ ๔.

อุปาลิวรรคที่ ๕

อุปาลิเถราปทานที่ ๑ (๔๑)

ว่าด้วยพระอุปาลิปรารภกรรมของตน

[๔๓] พระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลก แวดล้อมด้วยพระชีนาสหหนึ่งพัน พระองค์ทรงประกอบความสัจ แสดงไปเพื่ออยู่ในที่ลับ เรานุ่งห่มหนังสัตว์ ถือไม้เท้าตามง่ามเที่ยวไป ได้พบพระผู้มีพระภาคผู้นำของโลก แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ จึงทำหนังสัตว์เฉวียงป่าข้างหนึ่ง ประนมอัญชลีเหนือเศียรเกล้า ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้า แล้วชมเชยพระองค์ผู้นำของโลกว่า สัตว์ทั้งหลายที่เกิดในไข่ เกิดในเถา ไคล เกิดผุดขึ้น เกิดในครรภ์ และนกกามีกำเนิดขึ้นทั้งหมด ย่อมเที่ยวไปในอากาศทุกเมื่อ ฉันทใด สัตว์เหล่าใดเหล่าหนึ่ง มีสัญญาก็ตาม ไม่มีสัญญาก็ตาม สัตว์เหล่านั้น ก็ ฉันทนั้น ย่อมเข้าไปภายในพระญาณของพระองค์ทั้งหมด อนึ่ง กลิ่นหอมอันมีอยู่ที่ ภูเขา ณ ภูเขาหิมวันต์อันเป็นภูเขาสูงสุด กลิ่นหอมทั้งหมดนั้น ย่อมไม่ถึงแม้ส่วนเสี้ยวในศีลของพระองค์ โลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก เล่นไปเข้าความมืดมนใหญ่ โลกกำจัดความมืดได้ ส่องแสงโชติช่วงอยู่ เพราะพระญาณของพระองค์ เปรียบเหมือนพระอาทิตย์อัสดงคตแล้ว โลกก็ถึงความมืด ฉันทใด เมื่อพระพุทธรเจ้ายังไม่เสด็จอุบัติ สัตว์โลกก็ถึงความมืด ฉันทนั้น (อนึ่ง) เปรียบเหมือนเมื่อพระอาทิตย์อุทัย ย่อมขจัดความมืดได้ทุกเมื่อ ฉันทใด พระองค์ผู้เป็นพระพุทธรเจ้าอันประเสริฐสุด ก็ขจัดความมืดได้ทุกเมื่อ ฉันทนั้น พระองค์ทรงส่งพระองค์ไปเพื่อความเพียร ได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธรเจ้าในโลก พร้อมทั้งเทวโลก ทรงยังหมู่ชนเป็นอันมากให้ยินดีด้วยการปรารภกรรมของพระองค์ พระมหามุนีพระนามว่าปทุมุตระผู้เป็นนักปราชญ์ ทรงสดับคํานั้นแล้ว ทรงอนุโมทนา แล้วเสด็จเหาะขึ้นในอากาศ ดังพระยาหงส์ในอัมพร พระสัมพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง พระนามว่าปทุมุตระ เป็นศาสดาของ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ทรงเหาะขึ้นไปประทับอยู่ในอากาศ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดชมเชยญาณอันประกอบด้วยข้ออุปมาทั้งหลายนี้ เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว เขาจักได้เป็นท้าวเทวราช ๑๘ ครั้ง จักได้เป็นพระราชาในแผ่นดินครอบครองพสุธา ๓๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๕ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพศาล โดยจะคณานับมิได้ ในกัลป์ที่แสน พระ

ศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก เขาอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักเคลื่อนจากภพดุสิต จักเป็นผู้ต่ำโดยชาติ (มีวรรณะต่ำ) มีชื่อว่าอุบาลี และภายหลังเขาบวชแล้ว หน่ายกรรมอันลามก กำหนดรู้ อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน พระโคดมพุทธเจ้าผู้ศากยบุตร มียศใหญ่ จักทรงโปรดตั้งเขาไว้ในเอตทัคคสถานในทางเป็นผู้ยิ่งด้วยวินัย

เราบวชด้วยศรัทธา ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวง ไม่มีอาสวะอยู่ และพระผู้มีพระภาคทรงอนุเคราะห์เราว่า เราแก่แล้วกล้าในวินัย เราปรารถนาในกรรมของตน ไม่มีอาสวะอยู่ เราเข้าร่วมในพระปาฏิโมกข์และในอินทรี ๕ ทรงพระวินัยอันเป็นบ่อเกิดรัตนะไว้ได้หมดทั้งสิ้น พระศาสดาผู้ไม่มีใครเทียบถึงในโลก ทรงรู้คุณของเราแล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้ในเอตทัคคสถาน

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุบาลีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุบาลีเถรปาทาน.

โสณโกฏิยเวสสเถรปาทานที่ ๒ (๔๒)

ว่าด้วยผลแห่งการทำที่จงกรม

[๔๔] เราได้ให้ทำที่จงกรม ซึ่งทำการฉาบทาด้วยปูนขาว ถวายแด่พระมุณีพระนามว่าโณมทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ เราได้เอาดอกไม้ต่าง ๆ สี ถาดที่จงกรม ทำเพดานบนอากาศ แล้วทูลเชิญพระพุทธเจ้าผู้สูงสุดให้ทรงใช้สอย เวลานั้น เราประนมกรอัญชลิตถวายบังคมพระองค์ผู้มีวัตรอันงาม แล้วมอบถวายศาลาแด่พระผู้มีพระภาค พระผู้มีพระภาคผู้เป็นศาสดายอดเยี่ยมในโลก มีพระจักขุ ทรงรู้ความดำริของเรา จึงอนุเคราะห์รับไว้ พระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นทักขิไณยบุคคลในโลก พร้อมทั้งเทวโลก ครั้นทรงรับแล้ว ประทับนั่ง ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดมีจิตโสมนัส ได้ถวายศาลาแก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลาย จงฟังเรากล่าว รตอันเทียมด้วยม้าพันหนึ่ง จักปรากฏแก่ผู้นี้ พร้อมเพรียงด้วยบุญ

กรรม ในเวลาใกล้ตาย ผู้นี้จักไปสู่เทวโลกด้วยยานนั้น เทวดาทั้งหลายจักพลอย
บันทิง ในเมื่อผู้นี้ไปถึงภพอันดี วิมานอันควรค่ามาก เป็นวิมานประเสริฐ ฉาบทา
ด้วยเครื่องฉาบทาอันสำเร็จด้วยรัตนะ ประกอบด้วยปราสาทเรือนยอดอันประเสริฐ
จักครอบงำวิมานอื่น ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป์ จักได้เป็น
ท้าวเทวราชตลอด ๒๕ กัลป์ และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิตลอด ๘๘ กัลป์
พระเจ้าจักรพรรดินั้นแม่ว่าทั้งหมดมีพระนามเดียวกันว่าโยธธะ ผู้นี้ได้สวดยสมบัติทั้ง
สองแล้ว ก่อสร้างสังฆมณูญ จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิใน ๒๘ กัลป์ (อีก) แม้
ในภพนั้น จักมีวิมานอันประเสริฐ ที่วิสสุกรรมเทพบุตรนิรมิตให้ ผู้นี้จักครองบุรี
ซึ่งมีเสียง ๑๐ อย่างต่าง ๆ กัน ในกัลป์จะนับประมาณมิได้ แต่กัลป์นี้ ผู้นี้จักได้
เป็นพระราชารักษาแผ่นดิน มีฤทธิ์มาก มีพระนามชื่อว่าโอกากะ อยู่ในแคว้น
นางกษัตริย์ผู้มีวัยอันประเสริฐ มีชาติสูงกว่าหญิง ๖ หมื่น ทั้งหมด จักประสูติพระ
ราชบุตรและพระราชบุตร ๘ พระองค์ ครั้นประสูติพระราชบุตรและพระราชบุตร
๘ พระองค์แล้ว จักสิ้นพระชนม์ พระเจ้าโอกากะราชจักทรงอภิเษกนางกัญญาผู้เป็น
ที่รัก กำลังรุ่นเป็นมเหสี พระนางจักยังพระเจ้าโอกากะราชให้โปรดปรานแล้วได้พร
ครั้นพระนางได้พรแล้ว จักให้ขับไล่พระราชบุตรและพระราชบุตร พระราชบุตร
และพระราชบุตรทั้งหมดนั้นถูกขับไล่แล้ว จักไปยังภูเข เพราะกลัวความปะปน
ด้วยชาติ (ถือตัวว่ามีตระกูลสูงจึงกลัวว่าเชื้อสายของตัวเองจะถูกแปดเปื้อนปะปน)
พระราชบุตรทั้งหมดจักสมสู่กับพระกนิษฐภคินี (มาตั้งเมืองกบิลพัสดุ์) ส่วนพระ
เชษฐภคินีพระองค์หนึ่งจักเป็นโรคผิวน้ำ กษัตริย์ทั้งหลายจักตั้งใจลงมั้นว่า เชื้อ
สายของเราอย่าแปดเปื้อนเลย จึงขุดหลุมให้อยู่ หลังจากนั้น ได้มีกษัตริย์องค์หนึ่ง
จากที่อื่นทรงนำพระเชษฐภคินีนั้นไปรักษาจนหายแล้วสมสู่ด้วย สกุลโอกากะจึง
มีความแตกแยกออกมาอีกสายหนึ่ง (มาตั้งเมืองเทวทหะ) และจักมีพระนามโดย
เชื่องช้าว่าโกธียะ จักได้สวดยโคธสมบัติ อันเป็นของมนุษย์มีใช้น้อยในภพนั้น ผู้นี้
เคลื่อนจากภพนั้นแล้วจักไปสู่เทวโลก แม้ในเทวโลกนั้น จักได้วิมานอันประเสริฐ
เป็นที่รื่นรมย์ใจ ผู้นี้อันกุศลมูลตกเตือนแล้ว จักเคลื่อนจากเทวโลกมาสู่ความเป็น
มนุษย์ จักมีชื่อว่าโสณะ จักปรารภความเพียร มีใจแน่วแน่ ตั้งความเพียรในศาสนา
ของพระศาสดา กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน พระผู้มีพระ
ภาคพระนามว่า โคดมศากยบุตร ผู้ประเสริฐ ผู้รู้วิเศษ เป็นมหาวิระ ทรงเห็นคุณ
อนันต์จักตั้งไว้ในตำแหน่งเลิศ

เมื่อฝนตก หล้าประมาณ ๔ นิ้ว บนเนิน ลมพัดไหวแล้ว เว้นพระผู้มีพระ
ภาคเจ้าผู้คงที่ ซึ่งทรงประกอบความเพียรถึงฝั่งแล้ว ไม่มีใครมีความเพียรยิ่งไปกว่า

เขา

เรามีตนฝึกแล้วในการฝึกอันอุดม เราตั้งจิตไว้ดีแล้ว เราปลงภาระทั้งปวงลงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะ ดับแล้ว พระอังคีรสมหานาค มีพระชาติสูง ดังพระยาไกรสรประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้ในเขตทักษ์สถาน

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระโสณโกฏิยเวสสเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสณโกฏิยเวสสเถรปาทาน.

ภทฺธิยกาฬิโครายปุตตเถรปาทานที่ ๓ (๔๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะทอง

[๔๕] หมู่ชนทั้งปวงเข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงมีจิตเมตตา เป็นมหามุนีอัคนายกของโลกทั้งปวง ชนทั้งปวงย่อมถวายอามิส คือ สัตตูก้อน สัตตุงวง น้ำและข้าวแก่พระศาสดา และในสงฆ์ผู้เป็นนาคบุญ ไม่มีนาคบุญอื่นยิ่งกว่า แม้เราก็จักนิมนต์พระพุทธรเจ้าผู้ประเสริฐสุดและสงฆ์ผู้ยอดเยี่ยมแล้ว จักถวายทานแก่พระผู้มีพระภาคผู้ประเสริฐกว่าเทวดา ผู้คงที่ คนเหล่านี้เราส่งไปให้นิมนต์พระศาสดา และภิกษุสงฆ์ทั้งสิ้น ผู้เป็นนาคบุญ ไม่มีนาคบุญอื่นยิ่งกว่า บัลลังก์ทอง ๑ แสน ลาดด้วยเครื่องลาดพิเศษมีขนยาว ด้วยเครื่องลาดยัดนุ่น เครื่องลาดมีรูปดอกไม้ ผ้าเปลือกไม้และผ้าฝ้าย เราได้ให้จัดตั้งอาสนะอันควรค่ามาก สมควรแด่พระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้ทรงรู้แจ้งโลก ประเสริฐกว่าเทวดา ผู้องอาจกว่านระ แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ เสด็จเข้ามาสู่ประตูบ้านเรา เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ต้อนรับพระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนาถะของโลก ทรงมียศ แล้วนำเสด็จมาสู่เรือนของตน เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส อังคาสภิกษุ ๖ แสน และพระพุทธรเจ้าผู้นายกของโลก ให้อิมหันด้วยข้าวชั้นพิเศษ พระพุทธรเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้ทรงรู้แจ้งโลก ทรงรับเครื่องบูชาแล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดถวายอาสนะทองอันลาดด้วยเครื่องลาดพิเศษมีขนยาวนี้ เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เป็นท้าวเทวราช อันนาง

อัปสรแวดล้อม เสดยสมบัติอยู่ ๗๔ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราช ครอบครอง
พสุธา ๑,๐๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๕๑ ครั้ง จักเป็นผู้มีสกุลสูงใน
กำเนิดและภพทั้งปวง ภายหลัง ผู้นั้นอันกุศลมูลตกเตือนแล้วจักบวช จักได้เป็นพระ
สาวกของพระศาสดา มีนามว่า ภัททียะ

เราเป็นผู้ขวนขวายในวิเวก มีปกติอยู่ในเสนาสนะอันสงัด ผลทั้งปวงเราบรรลु
แล้ว วันนี้ เราเป็นผู้ไม่มีความเศร้าหมองจิต พระสัพพัญญูผู้นำกของโลกร ทรง
ทราบคุณทั้งปวงของเราแล้ว ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ทรงตั้งเราไว้ใน
เอตทัคคสถาน

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระภัททียกาฬโคธายปุตตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้
แล.

จบ ภัททียกาฬโคธายปุตตเถรปาทาน.

สันนิฏฐาปกเถรปาทานที่ ๔ (๔๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลแพง

[๔๖] เราทำกระท่อมไว้ในป่า อยู่ในระหว่างภูเขา มีจิตเป็นกลางในความมีลาภและ
ความเสื่อมลาภ ด้วยความมียศและความเสื่อมยศ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุ-
มุตระผู้รู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา เสด็จมาในสำนักเราพร้อมด้วยภิกษุ ๑ แสน
เมื่อพระมหานาคทรงพระนามว่าปทุมุตระ ผู้อุดมเสด็จเข้ามา เราได้ปูลาดเครื่อง
ลาดหญ้าถวายแด่พระศาสดา เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ถวายผลแพงและ
น้ำจั้นแด่พระผู้มีพระภาคผู้ชื่อตรง ด้วยใจอันผ่องใส ในแสนกัลป์แต่กัลป์นี้ เราได้
ถวายทานใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลแพง ใน
กัลป์ที่ ๔๑ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง พระนามว่าอรินทมะ ทรงสมบุรณ์
ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระสันนิฏฐาปกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สันนิฏฐาปกเถราปทาน.

ปัญจหัตถียเถราปทานที่ ๕ (๔๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว ๕ ก้า

[๔๓] พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสุเมธ ผู้มีพระจักขุทอดลง ตรัสพอประมาณ มีสติ ทรงดำริรวมอินทรีย์ เสด็จมาในแควตลาด ดอกอุบลห้าก้ามอยู่ในบ่อน้ำของเรา เราเลื่อมใสได้เอาดอกอุบลนั้นบูชาพระพุทธเจ้า ด้วยมือทั้งสองของตน และดอกไม้เหล่านั้นเรายกขึ้นเป็นหลังคาแห่งพระศาสนานั้น เราทรงดอกไม้ถวายพระมหานาค ดั่งศิษย์กัณฐกถวายอาจารย์ ฉะนั้น ในกัลป์ที่ ๓ หมื่น เราได้ยกดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ใน ๒ พันกัลป์แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นกษัตริย์ ๕ พระองค์ ทรงพลมาก มีพระนามชื่อว่าหัตถียะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระปัญจหัตถียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัญจหัตถียเถราปทาน.

ปทุมฉทนิยเถราปทานที่ ๖ (๔๖)

ว่าด้วยผลแห่งการกัณฐกเป็นพุทธบูชา

[๔๔] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าวิปัสสี ผู้อัครบุคลเสด็จนิพพานแล้ว เราถือดอกปทุมอันบานดียกขึ้นบูชาที่จิตกาธาน ในเมื่อมหาชนยกพระศพขึ้นจิตกาธาน จิตกาธานสูงขึ้นไปจรดนภากาศ เราได้ทำร่มไว้ในอากาศ กัณฐกที่จิตกาธาน ในกัลป์ที่ ๕๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ยกดอกไม้ใดบูชา ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผล

แห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๔๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดินามว่าปทุมิสระ เป็นใหญ่ มีพลมาก ครอบครองแผ่นดินมีสมุทรสาคร ๔ เป็นที่สุด

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปทุมฉนทนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมฉนทนิยเถรอปทาน.

สยันทายกเถรอปทานที่ ๗ (๔๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายที่นอน

[๔๕] เราได้ถวายที่นอนอย่างดีเลิศ ลาดด้วยภันฑะ คือผ้า แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธิชัตตะ ผู้มีจิตเมตตา ผู้คงที่ พระผู้มีพระภาคชินเจ้า ทรงรับที่นอนอันเป็นกัปปิยะแล้ว เสด็จลุกจากที่นอนนั้น เหาะขึ้นสู่อากาศ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายที่นอนใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายที่นอน ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามว่าวรุณเทพ ทรงสมบูรณด้วยรัตนะ ๗ ประการ มีกำลังพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสยันทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สยันทายกเถรอปทาน.

จังกมทายกเถราปทานที่ ๘ (๔๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายที่จงกรม

[๕๐] เราได้ให้ทำสถานที่จงกรมก่อด้วยอิฐ ถวายแด่พระมุนีพระนามว่าอัทธทัสสี ผู้เป็นเชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ สถานที่จงกรมสร้างสำเร็จดีแล้ว โดยสูง ๕ สอก โดยยาว ๑๐๐ สอก ควรเป็นที่เจริญภาวา น่ารื่นรมย์ใจ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัทธทัสสีผู้เป็นนระอุดมทรงรับแล้ว ทรงกำหนดด้วยฝ่าพระหัตถ์แล้ว ได้ตรัสประกาศาเหล่านี้ว่า ด้วยการถวายทรายนี้ และด้วยการถวายที่จงกรมอันทำเสร็จดีแล้ว ผู้นั้นจักได้เสวยผลแต่ทรายอันประกอบด้วยแก้ว ๗ ประการ จักเสวยเทวรัชมบัติในเทวดาทั้งหลายตลอด ๓ กัลป์ อันนางอัปสรแวดล้อมแล้วเสวยสมบัติ เขามาสู่มนุษยโลกแล้ว จักได้เป็นพระราชาในแว่นแคว้น และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิในแผ่นดิน ๓ ครั้ง ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ เราได้ทำกรรมใดในเวลานั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายที่จงกรม

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระจังกมทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จังกมทายกเถราปทาน.

สุกัถทเถราปทานที่ ๙ (๔๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยผอบไม้จันทน์

[๕๑] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา ผู้มียศมาก ทรงถอนหมู่ชนขึ้นแล้ว จะเสด็จนิพพาน ก็เมื่อพระสัมพุทธเจ้าทรงยังหมื่นโลกธาตุให้หวั่นไหวแล้ว จะเสด็จนิพพาน หมู่ชนและเทวดาเป็นอันมากได้ประชุม

กันในเวลานั้น เราเอากุณฑลและดอกมะลิซ้อนใส่ผอบไม้จันทน์เต็มแล้ว ร่ำเรียง มีจิตโสมนัส ยกขึ้นบูชาพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนระอุดม พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ยอดเยี่ยมในโลก ทรงทราบความดำริของเรา ทรงบรรทมอยู่นั้นแล ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดเอา (ร่ม) กุณฑลและมะลิซ้อนบังร่มให้เราในกาลที่สุด เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว บุคคลผู้นี้เคลื่อนจากโลกนี้แล้ว จักไปสู่หมู่เทวดาชั้นดุสิต เขาได้เสวยเทวราชสมบัติในชั้นดุสิตนั้นแล้ว จักไปสู่ชั้นนิมมานรดี เขาถวายดอกมะลิซ้อนอันประเสริฐสุดด้วยอุบายนี้แล้ว จักปรารภกรรมของตนเสวยสมบัติ บุคคลผู้นี้จักบังเกิดในชั้นดุสิตนั้นอีก เคลื่อนจากชั้นนั้นแล้ว จักไปสู่ความเป็นมนุษย์ พระมหานาคศากยบุตรผู้เลิศในโลกพร้อมทั้งเทวโลก ผู้มีพระจักขุ ทรงยังสัตว์ให้ตรัสรู้เป็นอันมากแล้ว จักเสด็จนิพพานในกาลนั้น เขาอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว จักเข้าไปเฝ้า ครั้นเข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าแล้ว จักทูลถามปัญหาในกาลนั้น พระสัพพัญญูสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ทรงให้ร่ำเรียง ทรงทราบบุรพกรรมแล้ว จักทรงเปิดเผย (แสดง) สัจจะทั้งหลาย เขายินดีว่า ปัญหานี้ พระศาสดาทรงปรารภ (แก้) แล้ว มีใจชื่นชม ถวายบังคมพระศาสดาแล้ว จักทูลขอบวช พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงฉลาดในธรรมอันเลิศ ทรงเห็นว่าเขามีใจเลื่อมใส ยินดีด้วยกรรมของตน จักทรงให้บวช บุคคลผู้นั้นพยายามแล้ว จักกำหนดรู้ อาสวะทั้งปวงได้ แล้วจักไม่มีอาสวะนิพพานในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า.

จบ ภาณวารที่ ๕.

เราประกอบด้วยบุพกรรม มีจิตชื่นชม ตั้งมั่นด้วยดี เป็นบุตรผู้เกิดแต่พระหทัยของพระพุทธเจ้า อันธรรมนิรมิตดีแล้ว เราเข้าไปเฝ้าพระธรรมราชาแล้ว ได้ทูลถามปัญหาอันสูงสุด และเมื่อพระผู้มีพระภาคจะทรงแก้ปัญหามาตรัสกระแสดธรรม เรารู้ทั่วถึงธรรมของพระองค์แล้ว ยินดีในศาสนาอยู่ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่ ในแสนกัลป์แต่กัลป์นี้ พระผู้มีพระภาคพระนามว่า ปทุมุตระผู้นายกอุดม ไม่ทรงมีอุปาทาน เสด็จนิพพานแล้ว ดังประทับดับเพราะสิ้นน้ำมัน ฉะนั้น พระสถูปแก้วของพระผู้มีพระภาคสูงประมาณ ๓ โยชน์ เราได้ทำทางสวายนามกว่างทั้งปวง เป็นที่รื่นรมย์ใจ บูชาไว้ที่พระสถูปนั้น พระอัครสาวกชื่อติสสะ ของพระพุทธเจ้าพระนามว่ากัสสป เป็นบุตรผู้เกิดในหทัยของเรา เป็นทายาทในพระพุทธศาสนา เรามีใจเลวทรามได้กล่าววาจาอันไม่เจริญแก่พระอัครสาวกนั้น ด้วยผลแห่งกรรมนั้น เราจึงไม่ได้พบความนำอัศจรรย์ของพระพุทธานุศาสน์ตั้งแต่เนิ่น ๆ ความเจริญจึงได้มีแก่เราในภายหลัง พระมุณีมหาวิริขินเจ้าผู้ทรงเกื้อกูลประกอบด้วยพระกรุณา ทรงประทานบรรพชาแก่เราในสถานที่บรรทม

ครั้งสุดท้าย ณ ดาววันอันเป็นที่เวียนมาแห่งมัลลษัตริย์ทั้งหลาย บรรพชาก็มีในวันเดียวกันเอง อุปสมบทในวันเดียวกันเอง ปรีณิพพานในวันเดียวกันเอง เฉพาะพระพักตร์ของพระผู้มีพระภาคผู้สูงสุดกว่าสัตว์ทั้งปวง

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุกัททเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุกัททเถรปาทาน.

จุนทเถรปาทานที่ ๑๐ (๕๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้

[๕๒] เราได้ให้ทำดอกไม้อันเป็นวัตถุควรบูชา เพื่อถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าลัทธัตตะ เชนฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ แล้วปกปิดด้วยดอกมะลิ เราให้ทำดอกไม้ นั้นสำเร็จแล้ว น้อมเข้าไปถวายแด่พระพุทธเจ้า และถือเอาดอกไม้ที่เหลือไปบูชาพระพุทธเจ้า เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส นำเอาดอกไม้เข้าไปบูชาพระพุทธเจ้าผู้ เช่นกับทองคำมีค่า เป็นอัครนายกของโลก พระสัมพุทธเจ้าผู้ทรงข้ามความสงสัย แล้ว ผู้ข้ามห้วงกิเลสได้แล้ว แวดล้อมด้วยพระจีณาสพ ประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุ สงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้ถวายดอกไม้มีค่า มีกลิ่นหอมฟุ้งแก่เรา เรา จักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว บุคคลผู้นี้เคลื่อนจากโลกนี้แล้ว จัก แวดล้อมด้วยหมู่เทวดา เคลื่อนกล่นด้วยดอกมะลิ จักไปสู่เทวโลก ภพของบุคคลนั้น สูงยิ่ง สำเร็จด้วยทองและแก้วมณี วิมานทั้งหลายอันเกิดด้วยกรรม จักปรากฏ เขา จักได้เสวยเทวราชสมบัติ ๗๔ ครั้ง จักแวดล้อมด้วยนางอัปสรเสวยสมบัติ จักได้เป็น พระราชาในแผ่นดิน ครอบครองพสุธา ๓๐๐ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๗๕ ครั้ง จักเป็นใหญ่กว่ามนุษย์ มีนามชื่อว่าทุชชยะ เสวยบุญนั้นประกอบด้วยกรรม ของตน ไม่ไปสู่วิบัติ จักไปสู่ความเป็นมนุษย์ เงินที่บุคคลนั้นสั่งสมไว้แล้ว ตั้ง ร้อยโกฏิมิใช่น้อย บุคคลนั้นจักบังเกิดในกำเนิดเป็นพราหมณ์ เป็นบุตรผู้มีปัญญา ของวงศ์คณพราหมณ์ เป็นโอรสผู้เป็นที่รักของนางสารีพราหมณี และภายหลัง เขา จักบวชในศาสนาของพระอัสสิริส จักได้เป็นพระสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่า

จุพจนทะ เขาจักได้เป็นพระชีณาสพแต่ยังเป็นสามเณรทีเดียว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน

เราได้บำรุงพระมหาวิรเจ้าและพระสาวกอื่น ๆ ผู้มีศีลเป็นอันมาก และบำรุงพระเถระผู้พี่ชายของเรา (คือพระสารีบุตร) เพื่อบรรลุประโยชน์อันสูงสุด ครั้นเราบำรุงพระเถระผู้พี่ชายของเราแล้ว ในกาลอันเป็นที่สุด เมื่อท่านนิพพานแล้ว เราได้อาพระธาตุของท่านใส่ไว้ในบาตร นำเข้าไปถวายพระสัมพุทธเจ้าเชษฐบุรุษของโลก ผู้มีราสก พระพุทธเจ้าในโลกพร้อมทั้งเทวโลก ทรงรับพระธาตุนั้นด้วยพระหัตถ์ทั้งสอง แล้วจักทรงพระโอวาท จึงทรงประกาศคุณของพระอัครสาวก

จิตของเราพ้นวิเศษดีแล้ว และศรัทธาของเราตั้งมั่นดีแล้ว เรากำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระจุณทเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จุนทเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อุปาลีเถรอปทาน ๒. โสณโกฏิยเวสสเถรอปทาน ๓. ภัททียกาปิโครายปุตตเถรอปทาน ๔. สันนิฏฐาปกเถรอปทาน ๕. ปัญจหัตถียเถรอปทาน ๖. ปทุมฉกนียเถรอปทาน ๗. สยันทายกเถรอปทาน ๘. จังกมทายกเถรอปทาน ๙. สุภัททเถรอปทาน ๑๐. จุนทเถรอปทาน คาถาในวรรคนี้มี ๑๔๔ คาถา.

จบ อุปาลีวรรคที่ ๕.

วิชนีวรรคที่ ๖

วิรูปนทายกเถราปทานที่ ๑ (๕๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัต

[๕๑] เราได้ถวายพัตเล่มหนึ่ง แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชนฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ผู้เป็นจอมแห่งสัตว์ มั่นคง เรายังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้ว ประนมกรอัญชลิตถวายเป็นพุทธบูชา บ่ายหน้าไปทางทิศอุดรหลีกไป พระศาสดาผู้อัครนายกของโลกทรงรับพัตวิชนีแล้ว ประทับยืน ณ ท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ด้วยการถวายพัตนี้ และด้วยการตั้งจิตไว้ ผู้นี้จักไม่ไปสู่วินิบาตตลอดแสนกัลป

เราปรารภความเพียร มีจิตแน่วแน่ มีใจตั้งมั่นในเจโตคุณ (คุณคือการกำหนดรู้ใจผู้อื่น) มีอายุ ๗ ปีโดยกำเนิด ได้บรรลอรหัต ใน ๖ หมื่นกัลป ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ ทรงกำลังมากพระนามเหมือนกันว่า พิชชมานะ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระวิรูปนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วิรูปนทายกเถราปทาน.

สตรังสิยเถราปทานที่ ๒ (๕๒)

ว่าด้วยผลแห่งการชมเชยพระผู้โลกนายก

[๕๔] พระผู้มีพระภาคผู้อุดมบุรุษ เสด็จขึ้นภูเขอันสูงสุดแล้ว ประทับนั่งอยู่ เราเป็นพราหมณ์ผู้เรียนจบมนต์ อยู่ในที่ไม่ไกลภูเขา ได้เข้าไปเฝ้าพระมหาวิรเจ้าผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นนราสก ประนมกรอัญชลีแล้ว ชมเชยพระผู้นำกของโลก

ว่า พระมหาวิรูปุทธเจ้าพระองค์นี้ ทรงประกาศธรรมอันประเสริฐ แวดล้อมด้วย
ภิกษุสงฆ์ ทรงรุ่งเรืองดังกองไฟ พระผู้มีพระภาคผู้มีพระจักขุ ไม่ทรงกำริบดัง
มหาสมุทร หาผู้ต้านทานได้ยาก ดูจรรณพ ไม่ทรงครั่นคร้ามเหมือนราชสีห์ ทรง
แสดงธรรม พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ทรงทราบความดำริของเรา ประทับ
ยืนในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดได้ถวายอัญชลีนี้ และ
เชยชมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้นั้นจักได้เสวยเทวราชสมบัติตลอด ๓ หมื่นกัลป์ ใน
แสนกัลป์ พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าอังคีระส ผู้มีกิเลสดังหลังคาเปิด จักเสด็จอุบัติ
ในภพนั้น ผู้นั้นจักเป็นโอรสผู้รับมรดกในธรรมของพระสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้นอัน
ธรรมนิรมิตแล้ว จักเป็นพระอรหันต์มีชื่อว่าสตรังสี

เรามีอายุ ๗ ปีโดยกำเนิด ออกบวชเป็นบรรพชิตมีชื่อว่าสตรังสี รัศมีของเราแผ่
ออกไป เรามักเพ่งฌานยินดีในฌานอยู่ที่มณฑปหรือโคนไม้ เราทรงกายอันเป็นที่สุด
อยู่ในศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตลอด ๖ หมื่นกัลป์ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔
พระองค์ ทรงพระนามว่าโรมะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภี ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสตรังสีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สตรังสีเถรปาทาน.

สยันทายกเถรปาทานที่ ๓ (๕๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายที่นอน

[๕๕] เรามีจิตเลื่อมใส ได้ถวายที่นอนแด่พระพุทธรเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรง
อนุเคราะห์โลกทั้งปวงพระองค์นั้น ด้วยการถวายที่นอนนั้น โภคสมบัติย่อมเกิดแก่
เรา เปรียบเหมือนพืช (ข้าวกล้า) สำเร็จในนาดี นี่เป็นผลแห่งการถวายที่นอน เรา
ย่อมสำเร็จการนอนในอากาศ ย่อมทรงแผ่นดินนี้ไว้ เราเป็นใหญ่ในสัตว์ทั้งหลาย นี่
เป็นผลแห่งการถวายที่นอน ใน ๕ พันกัลป์ ได้มีพระเจ้ามหาวิระ ๘ พระองค์ ใน
กัลป์ที่ ๓,๔๐๐ ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพลมาก ๔ พระองค์

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้เสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสยันทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สยันทายกเถรปาทาน.

คันโธทกทายกเถรปาทานที่ ๔ (๕๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายหมอน้ำหอม

[๕๖] ในกาลนั้น ได้มีการฉลองพระมหาโพธิ์แห่งพระพุทธเจ้า พระนามว่าปทุมุตระ
เราได้ถือเอาหมอนอันวิจิตร บรรจุเต็มด้วยน้ำหอมแล้วได้ถวาย ก็ในเวลาตรงนำไม้
โพธิ์ มหาเมฆยังฝนให้ตก และได้มีเสียงบันลือดังลั่น ในเมื่อสายฟ้าผ่า ด้วยกำลัง
สายฟ้านั้นแล เราทำกาละ (ตาย) ณ ที่นั้น เราอยู่ในเทวโลก ได้กล่าวคาถาเหล่านี้ว่า
โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ พระคุณสมบัติแห่งพระศาสดาของเราทั้งหลาย
ซากศพของเราตกลง แต่เราไปปรินิรมย์อยู่ในเทวโลก ภพของเรา ๗ ชั้น สูงสุด นาง
เทพกัญญา ๑ แสนแวดล้อมเราเสมอ ความป่วยไข้ไม่มีแก่เรา ความเศร้าโศกไม่มีแก่
เรา เราไม่เห็นความเดือดร้อนเลย นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๒,๘๐๐ ได้มี
พระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าสังวสิตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนา เราทำได้เสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระคันโธทกทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คันโธทกทายกเถรปาทาน.

โอปวยหเถรปทานที่ ๕ (๕๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายม้าอาชาไนย

[๕๓] เราได้ถวายม้าอาชาไนย แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ครั้นมอบถวายในพระพุทธเจ้าแล้ว ได้กลับไปเรือนของตน พระอัครสาวกของพระศาสดามีนามชื่อว่าเทวิล ผู้เป็นทายาทแห่งธรรมอันประเสริฐ ได้มาสู่สำนักของเรา (กล่าวว่า) พระผู้มีพระภาคผู้นำประโยชน์ทั้งปวงตรัสว่า ม้าอาชาไนยไม่ควรแก่สมณะ พระองค์ผู้มีจักขุทรงทราบความดำริของท่าน จึงทรงรับไว้ เราจึงตีราคาม้าสินธพซึ่งมีกำลังวิ่งเร็วดังลม เป็นพาหนะเร็ว แล้วได้ถวายของที่ควรแต่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ม้าอาชาไนยอันมีกำลังวิ่งเร็วดังลม เป็นที่ยินดี ย่อมเกิดแก่เรา

(เราดำริว่า) ชนเหล่าใดได้อุปสมบท ชนเหล่านั้นได้ดีแล้วหนอ เราพึงเข้าไปเฝ้าบ่อย ๆ ถ้าพระพุทธเจ้ามีในโลก

เราได้เป็นพระราชาผู้มีพลมาก ครอบครองแผ่นดินมีสมุทร ๔ เป็นที่สุด เป็นใหญ่แห่งชนชาวชมพูทวีป ๒๘ ครั้ง

ภพที่สุดย่อมเป็นไปแก่เรา นี่เป็นครั้งสุดท้าย เราละความชนะและความแพ้แล้ว ได้ถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว

ในกัลป์ที่ ๓,๕๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นกษัตริย์มีเดชมาก ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระโอปวยหเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โอปวยหเถรปทาน.

สปริวาราสนเถราปทานที่ ๖ (๕๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบิณฑบาต

[๕๘] เราไปสู่สถานที่อันไม่เศร้าหมอง ประดับด้วยมะลิซ้อน แล้วได้ถวายบิณฑบาตแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ พระพุทธเจ้าผู้อัศรนายกของโลก ผู้ชื่อตรง มีพระหฤทัยมั่นคง ประทับนั่งบนอาสนะนั้น ทรงประกาศอานิสงส์บิณฑบาตว่า พี่ แม้จะน้อยที่ขาวนาปลูกลงในนาดี มหาเมฆสายฝนให้ตกเสมอ ผลย่อมยังขาวนาให้ ยินดี ฉนโค บิณฑบาตนี้ ท่านปลูกลงในนาดี ผลจักยังท่านให้ยินดีในภพที่เกิด ฉน นั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้อุดม ตรัสดังนี้แล้ว ทรงรับบิณฑบาต แล้วบ้ายพระพักตร์ทางทิศอุดรเสด็จไป

เราล้ารวมในพระปาฏิโมกข์และในอินทรีย์ ๕ ขวนขวยในวิเวก ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระสปริวาราสนเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สปริวาราสนเถราปทาน.

ปัญจทีปกเถราปทานที่ ๗ (๕๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป

[๕๙] เราเชื่อสนิทในพระสัทธรรม ของพระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตระ ผู้ทรงอนุเคราะห์สัตว์ทั้งปวง เป็นผู้มีความเห็นตรง เราได้ถวายประทีป (ทำการบูชาด้วยประทีป) แวดล้อมไว้ที่ไม้โพธิ์ ในครั้งนั้นเราเชื่อ จึงได้ทำการบูชาด้วยประทีปที่ไม้โพธิ์ เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เทวดาทั้งหลายย่อมทรงดวงไฟไว้ในอากาศ นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยประทีป เราย่อมสามารถมองเห็นได้ภายในหม้อ ภายในหินล้วน ตลอดล่วงภูเขาในที่ร้อยโยชน์โดยรอบ ด้วยกรรมที่เหลืออยู่นั้น

เราเป็นผู้บรรลุความสิ้นอาสวะ เราทรงกายอันเป็นที่สุดนี้ อยู่ในศาสนาของ
พระผู้มีพระภาคผู้จอมสัตว์

ในกาลปีที่ ๓,๔๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่าสตัจจุ มีพระเชษฐาภาพ
มาก มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปัญจที่ปกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัญจที่ปกเถรพทาน.

ธทายกเถรพทานที่ ๘ (๕๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายธงและบำรุง

[๖๐] เราเราเริง มีจิตโสมนัส ได้ยกธงขึ้นปักไว้ที่ไม้โพธิ์อันเป็นต้นไม้อุดม แห่ง
พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เราเก็บใบโพธิ์ที่หล่นเอาไปทิ้งภายนอก ได้ให้
ไม้โพธิ์อันอุดม ดังได้ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าผู้หมดจดทั้งภายในภายนอก ทรง
พันวิเศษแล้ว ไม่มีอาสวะเหมือนดังเฉพาะพระพักตร์

พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก ผู้ควรรับเครื่องบูชา ประทับยืน
ท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ด้วยการถวายธงและด้วยการบำรุง
ทั้งสองนี้ เขาจะไม่ไปสู่ทุกคติตลอดแสนกัลป์ จักได้เสวยความเป็นเทวดารูปงามไม่
น้อยในเทวดาทั้งหลาย จักได้เป็นพระราชาในแว่นแคว้นหลายร้อยครั้ง จักได้เป็น
พระเจ้าจักรพรรดิมีพระนามชื่อว่าอุคคตะ

ครั้นเสวยสมบัติแล้ว อัญกุศลมูลตักเตือน จักยินดียิ่งในพระศาสนาของพระ-
ผู้มีพระภาคพระนามว่าโคดม เราเป็นผู้มีจิตแน่วแน่เพื่อความเพียรสงบระงับไม่มี
อุปธิ ทรงกายอันเป็นที่สุดอยู่ในพระศาสนาของพระสัมพุทธเจ้า

ในกาลปีที่ ๕,๑๐๐ ได้มีกษัตริย์หลายพระองค์ พระนามว่าอุคคตะ มีเสนา
ประมาณ ๕ หมื่น มีชื่อว่าขมะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระรชทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รชทายกเถรปาทาน.

ปทุมเถรปาทานที่ ๙ (๕๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุมพร้อมด้วยธง

[๖๑] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ กำลังทรงประกาศสัจจะ ๔ ทรงยังธรรมอันประเสริฐให้เป็นไป ทรงยังสายฝนอมฤตให้ตก ดับความเร้าร้อนมหาชนอยู่

เรายืนถือดอกปทุมพร้อมด้วยธงอยู่ที่ไกล ๒๕๐ ชั่วชนู มีความโสมนัสได้โยนดอกปทุมพร้อมด้วยธงขึ้นไปบนอากาศ เพื่อบูชาพระมุนีพระนามว่าปทุมุตระ

และเมื่อดอกปทุมกำลังตกลงมา ความอัศจรรย์ก็เกิดมีในขณะนั้น พระผู้มีพระภาคผู้ประเสริฐกว่าบรรดาคน ทรงทราบความดำริของเรา ทรงรับไว้ พระศาสดาทรงรับดอกปทุมอันอุดมด้วยพระหัตถ์อันประเสริฐแล้ว ประทับยืนในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดโยนดอกปทุมนี้มาในพระสัพพัญญูผู้นายกอุดม เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักเป็นจอมเทวดาเสวยเทวราชสมบัติตลอด ๓๐ กัลป์ จักได้เป็นพระราชาในแผ่นดินครอบครองพลุชาอยู่ ๓๐๐ กัลป์ จักถือเอาอัฐภาพในภพนั้นแล้ว จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิในกาลนั้น สายฝนดอกปทุมจักตกจากอากาศมากมาย ในแสนกัลป์ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นจักเป็นออรสผู้เป็นทายาทในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น อันธรรมนิรมิตกำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน

เราออกจากครรรค์แล้วมีสติสัมปชัญญะ มีอายุ ๕ ปีโดยกำเนิด ได้บรรลุอรหัต

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปทุมเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

อสณโพธิยเถราปทานที่ ๑๐ (๖๐)

ว่าด้วยผลแห่งการปลูกไม้โพธิ์

[๖๒] เรามีอายุ ๗ ปีโดยกำเนิด ได้พบพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลก เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้เข้าไปเฝ้าพระองค์ผู้สูงสุดกว่านรชน เราเร่ง มีจิตโสมนัส ได้ปลูกไม้โพธิ์อันอุดม ถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ต้นไม้อันงอกขึ้นบนแผ่นดิน โดยนามบัญญัติชื่อว่าอสนะ (ประดู่) เราบำรุงโพธิ์ชื่ออสนะอันอุดมนี้อยู่ ๕ ปี จึงได้เห็นต้นไม้มีดอกบานน่าอัศจรรย์ เป็นเหตุให้ชนพองสยองเกล้า เมื่อจะประกาศกรรมของตน จึงเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เวลานั้น องค์พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ เป็นสยัมภูอัครบุคลประทับนั่งในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ แล้วได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดปลูกต้นโพธิ์นี้ และกระทำพุทธบูชาโดยเคารพ เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรากล่าว ผู้นั้นจักได้เสวยเทวราชสมบัติในเทวดาทั้งหลายตลอด ๓๐ กัลป์ และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๖๔ ครั้ง เคลื่อนจากดุสิตภพแล้ว อัญชลมุลตักเตือน เสวยสมบัติทั้งสองแล้ว จักรัณมัยอยู่ในความเป็นมนุษย์ ผู้นั้นมีใจแน่วแน่เพื่อความเพียร สงบระงับ ไม่มีอุปธิ กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักไม่มีอาสวะนิพพาน

เราประกอบวิเวกเนื่อง ๆ เป็นผู้สงบระงับ ไม่มีอุปธิ ตัดเครื่องผูกตั้งข้างทำลายปลอกแล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ปลูกต้นโพธิ์ในเวลานั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งการปลูกต้นโพธิ์

ในกัลป์ที่ ๗๔ แต่กัลป์นี้ เวลานั้นได้มีพระเจ้าจักรพรรดิทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีนามปรากฏว่าทัณฑเสน ในกัลป์ที่ ๗๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีพระนามว่าสมันตเนมิ ในกัลป์ที่ ๒๐ ถ้วนแต่กัลป์นี้ ได้มีกษัตริย์พระนามว่าปุณณะ เป็นพระเจ้าจักรพรรดิทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด

แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้เสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอสนโทธิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อสนโทธิยเถรปาทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. วิรูปนทายกเถรปาทาน ๒. สตรังสิยเถรปาทาน ๓. สยันทายกเถรปาทาน ๔. คันโทททายกเถรปาทาน ๕. โอปยุทเถรปาทาน ๖. สปริวาราสนเถรปาทาน ๗. ปัญจทีปิกเถรปาทาน ๘. ธชทายกเถรปาทาน ๙. ปทุมเถรปาทาน ๑๐. อสนโทธิยเถรปาทาน มีคาถา ๙๒ คาถา.

จบ วิธีนี้วรรคที่ ๖.

วิหารทีโลมินโล แปลว่าเศวตฉัตรเสี่ยงทาย
สร้างโดยพระเจ้าันตาวังเมียะ

สกจิตตนิยวรรคที่ ๗

สกจิตตนิยเถราปทานที่ ๑ (๖๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายสฐูป

[๖๓] เราได้เห็นป่าช้ญใหญ่สงัดเสียง ปราศจากอันตราย เป็นที่อยู่อาศัยของพวกฤาษี ดังกับจะรับเครื่องบูชา เราจึงเอาไม้ไผ่มาทำเป็นสฐูป แล้วเกลี้ย (โปรย) ดอกไม้ต่าง ๆ ได้ให้ไว้พระสฐูป คุณถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้า ซึ่งยังทรงพระชนม์อยู่เฉพาะ พระพักตร์

เราได้เป็นพระราชา สมบูรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ เป็นใหญ่ในแคว้น แคว้นปรารกด้วยกรรมของตน นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราโปรยดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๘๐ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มียศอนันต์ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ เป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสกจิตตนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สกจิตตนิยเถราปทาน.

อาโปปุပ္ผิยเถราปทานที่ ๒ (๖๒)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้บูชา

[๖๔] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าลชี เสด็จออกจากวิหาร แล้วขึ้นที่จงกรม ทรงประกาศสัจจะ ๔ ทรงแสดงอมฤตบท ๓ ที่จงกรมนั้น ข้าพระองค์ผู้ (ได้ฟัง) พระสูตรเสียงของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดพระนามว่าลชี ผู้คงที่แล้ว จับดอกไม้ต่าง ๆ

โยนขึ้นไปในอากาศ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นจอมสัตว์เชษฐบุรุษของโลกผู้ปราศ ด้วย
กรรมนั้น ข้าพระองค์ผู้ละความชนะและแพ้แล้ว ได้บรรลุถึงฐานะอันไม่ไหวหวั่น
ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์โปรดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้
ทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๒๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีกษัตริย์
พระนามว่าสุเมธ เป็นพระเจ้าจักรพรรดิทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้
แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอาโปปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อาโปปผิยเถรปาทาน.

ปัจจาคมนิยเถรปาทานที่ ๓ (๖๓)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกสาหร่าย

[๖๕] ในกาลนั้น เราเป็นนกกจักรพราอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำสินธุ เรามีสาหร่ายล้วน ๆ เป็น
ภักขาและตำรวมดีในสัตว์ทั้งหลาย เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลีเสด็จไป
ในอากาศ จึงเอายอดปากคาบดอกสาหร่าย บูชาแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่า
วิปัสสี

ผู้ใดตั้งศรัทธาอันไม่หวั่นไหวไว้ด้วยดี ในพระตลาคด้วยจิตอันเลื่อมใสใน
ผู้นั้นจะไม่ไปสู่ทุกติ การที่เราได้มาในสำนักพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐเป็นการมาดี
หนอ เราเป็นนกกจักรพราได้ปลุกพืชไว้ดีแล้ว ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราบูชา
พระผู้มีพระภาคด้วยดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่ง
พุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑๗ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ มีผลมาก ทรงพระนาม
เดียวกันว่าสุจารุทัตตะนะ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปัจจาคมนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัจจาคมนิยเถรปาทาน.

ปรีปสาทกเถราปทานที่ ๔ (๖๔)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ

[๖๖] ใครได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้องอาจ ผู้ประเสริฐ ผู้แก้แค้นผู้แสวงหาคุณใหญ่ ทรงชนะผู้วิเศษ มีพระฉวีวรรณดังทองแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ใครเห็นพระฌานของพระพุทธเจ้า (อัน) เปรียบเหมือนภูเขาหิมวันต์อันประมาณไม่ได้ ดังสาครอันข้ามได้ยาก แล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า ใครเห็นศีลของพระพุทธเจ้า ซึ่งเปรียบเหมือนแผ่นดินอันประมาณมิได้ ดูกมลยประดับตึระอันวิจิตร ฉะนั้น แล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า ใครเห็นพระญาณของพระพุทธเจ้า ซึ่งเปรียบดังอากาศอันไม่กำริบ ดูกอากศอันนับไม่ได้ ฉะนั้น แล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า

พราหมณ์ชื่อว่าโสนะ ได้สรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดพระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้ไม่ทรงแพ้อะไร ด้วยคาถา ๔ คาถานี้แล้ว ไม่ได้เข้าถึงทุกติเลยตลอด ๕๔ กัลป์

เราได้เสวยสมบัติอันดีงามมิใช่น้อยในสุคติทั้งหลาย ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราสรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้นำของโลกแล้ว ไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการสรรเสริญ ในกัลป์ที่ ๑๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ผู้สูงศักดิ์ ทรงสมบุรณ์ด้วยรัตนะ ๗ ประการ มีพลมาก

คุณสมบัติเหล่านี้ คือปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปรีปสาทกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปรีปสาทกเถราปทาน.

ภิสททยกเถรพทณที่ ๕ (๖๕)

ว่ำด้วยผลแห่งการถวยเหง้ำมันและรกกบว

[๖๓] พระผู้มีพระภคมีพระนอมชื่อว่าเวสสกุ เป็นองค์ที่ ๓ แห่งพระผู้มีพระภคผู้เป็นฤษีทั้งหลาย (หมยถึงว่ ถ้ำเริ่มนับจกพระวปีสลิ) พระองค์ผู้เป็นอุดมบุรุษเสด็จเข้ำปำชัญแล้วประทับอยู่ เรำได้ถือเอเหง้ำมันและรกกบวไปนถำนกพระพุทเจ้า และเรำมีจิตเลื่อมใส ได้ถวยเหง้ำมันและรกกบวนั้น แต่พระพุทเจ้าด้วยมือทั้งสองของทณ

ก็ทณที่เรำถวยนั้น พระผู้มีพระภคพระนอมว่เวสสกุ ผู้มีพระปัญญอันประเสริฐ ทรงลบกถำด้วยพระหัตถ์ เรำไม่รู้สีกว่จะมีความสุขอันเสมอด้วยสุขนั้นที่ไหนดจะมีสุขย้งไปกว่นั้น

อถภพที่สุดย้อมเป็นไปแก่เรำ เรำถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ตัดเครื่องผูกขาคไปดั่งขำงทำลยปลอกแล้ว ไม่มีอสวะอยู่ ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนึ เรำได้ทำกรรมใดในกณนั้น ด้วยกรรมนั้น เรำไม่รู้จกทุกคิเลย นึเป็นผลแห่งการถวยเหง้ำมันและรกกบว ในกัลปที่ ๑๓ แต่กัลปนึ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิรวม ๑๖ พระองค์ เป็นใหญ่กว่มนุษย์ มีพลมก

คุณวิเศษเหลำนึ คือ ปฏิธัมภิท ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิญญ ๖ เรำทำให้แจ้งซัดแล้ว พระพุทศสนเรำได้ทำเสร็จแล้ว ดั่งนึ.

ทรพว่ ทำนพระภิสททยกเถระได้กล่ำควถาเหลำนึ ด้วยประการจะนึแล.

จบ ภิสททยกเถรพทณ.

สุจินตเถราปทานที่ ๖ (๖๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนื้อดี

[๖๘] เราเป็นผู้เที่ยวอยู่ที่ภูเขาดังไกรสรราชสีห์ผู้เป็นอภิชาติสัตว์ เราม่าหมูเนื้อเลี้ยงชีวิตอยู่ระหว่างภูเขา ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอตถทัสสีสัมพัณฺณผู้ประเสริฐกว่าบรรดาคน พระองค์ทรงประสงค์จะถอนเราขึ้น จึงเสด็จมายังภูเขาสูง

เรามาเนื้อฟานแล้วนำมาเพื่อกิน สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเสด็จเข้ามาภิชาจาร เราได้เลือกหยิบเอาเนื้อดีถวายแด่พระศาสดาพระองค์นั้น ในกาลนั้น พระมหาวิรเจะทรงยังเราให้เย็น จึงทรงอนุโมทนา ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราเข้าไปในระหว่างภูเขา ยังปีติให้เกิดขึ้นแล้ว ทำกาละ (ตาย) ณ ที่นั้น

ด้วยการถวายเนื้อนั้น และด้วยการตั้งจิตไว้ดี เราเริ่มรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๑,๕๐๐ กัลป์

ในกัลป์ทั้งหลายที่เหลือ เราทำกุศลด้วยการถวายเนื้อนั้น และด้วยการอนุสรณ์ถึงพระพุทธเจ้า

ในกัลป์ที่ ๓๘ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ พระนามว่าทีฆายุ ในกัลป์ที่ ๖๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๒ พระองค์ พระนามว่าสธณะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิณฺญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระสุจินตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุจินตเถราปทาน.

วัตถหายกเถราปทานที่ ๗ (๖๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าผืนหนึ่ง

[๖๕] ในกาลนั้นเราเกิดเป็นพระยาครุฑสุบรรณ เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากรูติ เสด็จไปสู่ภูเขาคันธมาถ์ เราละเพศนกรุฑแล้วแปลงเป็นมาณพ เราถวายผ้าผืนหนึ่งแด่พระพุทธเจ้าผู้คงที่

พระพุทธเจ้าผู้ศาสดาอัครนายกของโลกทรงรับผ้าผืนนั้นแล้ว ประทับยืนอยู่ในอากาศ ได้ตรัสพระคาถาว่า ด้วยการถวายผ้านี้และด้วยการตั้งจิตไว้ดี ผู้นี้ละกำนิคนกรุฑแล้ว จักรันรมย์อยู่ในเทวโลก ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอตถทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ผู้นราสก ทรงสรรเสริญการถวายผ้าเป็นทานแล้ว ป้ายพระพักตร์ทางทิศอุดรเสด็จไป

ในภพที่เราเกิด เรามีผ้าสมบุรณ์ ผ้าเป็นหลังคาบังร่มอยู่ในอากาศ นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้า ในกัลป์ที่ ๓๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ มีพระนามว่าอรุณสะ มีพลมาก เป็นใหญ่กว่ามนุษย์

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภี ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระวัตถหายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วัตถหายกเถราปทาน.

อัมพทายกเถราปทานที่ ๘ (๖๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะม่วงสุก

[๓๐] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าโณมทัสสี ผู้ไม่มีอุปธิ ประทับนั่งอยู่ ณ ระหว่างภูเขา ได้ทรงแผ่เมตตาไปในโลกอันมีสัตว์หาประมาณมิได้ ในกาลนั้น เราเป็น

พระยาวานรอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์อันสูงสุด ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้มีพระคุณไม่ทรมาน ผู้ยิ่งใหญ่ จึงยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า เวลานั้นต้นมะม่วงกำลังผลัดผล มีอยู่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ เราได้ไปเก็บผลมะม่วงสุกจากต้นนั้นมาถวายพร้อมด้วยน้ำผึ้ง

พระพุทธเจ้ามหาโมหิพระนามว่าอินมทัสสี ทรงพยากรณ์เรานั้นว่า ด้วยการถวายน้ำผึ้ง และด้วยการถวายมะม่วงทั้งสองนี้ ผู้นี้จักรื่นรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๕๗ กัลป์ ในกัลป์ทั้งหลายที่เหลือ จักท่องเที่ยววัฏสันกันไป จักใช้กรรมอันลามกให้สิ้นแล้ว เมื่อความเจริญแก่งอม จักมาจากทุกติมีวิบาตเป็นต้นแล้ว จักเผากิเลสให้ไหม้

เราเป็นผู้อันพระผู้มีพระภาคผู้แสวงหาคุณยิ่งใหญ่ ทรงฝึกแล้วด้วยการฝึกอันอุดม เราเป็นผู้ละความขนะและความแพ้อแล้ว บรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว

ในกัลป์ที่ ๗,๗๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๔ พระองค์ ทุกพระองค์มีพระนามว่าอัมพัฏฐชัย มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอัมพทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพทายกเถรปาทาน.

สุมณเถรปาทานที่ ๙ (๖๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ

[๗๑] ในกาลนั้น เราเป็นนายมาลาการมีนามชื่อว่าสุมณะ ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี ทรงสมควรรับเครื่องบูชาของโลก จึงเอามือทั้งสองประคองดอกมะลิที่บานดีบูชาแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าลชี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ด้วยการบูชาดอกไม้นี้ และด้วยการตั้งจิตไว้ เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ผู้มีพระยศมาก ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำแจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสมณเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมณเถราปทาน.

ปุพพจังโกฎิยเถราปทานที่ ๑๐ (๗๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผอบดอกอังกาบ

[๗๒] ข้าพระองค์เอาดอกอังกาบอันบานดี ใส่ในผอบจนเต็มแล้ว ได้บูชาพระพุทธเจ้า พระนามว่าลชีผู้ประเสริฐสุด ผู้ไม่ทรงครั่นคร้ามดังลีหะ เหมือนพระยาครุฑ งาม ประเสริฐดุจพระยาเสือโคร่ง มีพระชาติดีเหมือนไกรสรราชสีห์ เป็นสรณะของโลก ตาม ผู้ไม่หวั่นไหว ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ ผู้เลิศกว่าบรรดาผู้มาภิเษ ประทับนั่ง แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ พร้อมทั้งผอบใหญ่

ข้าแต่พระองค์ผู้จอมลัตว์ ผู้ปราศ ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น ข้าพระองค์เป็นผู้ ละความชนะและแพ้แล้ว บรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ ข้า พระองค์ได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็น ผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๓๐ ถ้วนแต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๕ พระองค์ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพระนามว่าเทวภูติเหมือนกัน

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้ แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา ข้าพระองค์ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปุพพจังโกฎิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุพพจังโกฎิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สกจิตตนิยเถราปทาน ๒. อาโปปุพพิยเถราปทาน ๓. ปัจจาคมนียเถราปทาน ๔. ปรัปสาทกเถราปทาน ๕. ภิสทายกเถราปทาน ๖. สุจินตติ-เถราปทาน ๗. วัตถทายกเถราปทาน ๘. อัมพทายกเถราปทาน ๙. สุมณเถราปทาน ๑๐. ปุพพจังโกฎิยเถราปทาน คาถาอันแสดงอรรถที่ท่านกล่าวแล้วนับได้ ๗๑ คาถา ฉะนี้แล.

จบ สกจิตตนิยวรรคที่ ๗.

นาคสมาลวรรคที่ ๘

นาคสมาลเถราปทานที่ ๑ (๗๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาสถูปด้วยดอกแคฝอย

[๗๑] เราถือเอาดอกแคฝอยไปบูชาที่พระสถูป ซึ่งมหาชนสร้างไว้ที่หนทางใหญ่ ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าลชชีผู้เผ่าพันธุ์ของโลก ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระสถูป ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ พระนามว่า ปุบผิยะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระนาคสมาลเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นาคสมาลเถราปทาน.

ปทสัญญูกเถราปทานที่ ๒ (๗๒)

ว่าด้วยผลแห่งการเลื่อมใสรอยพระบาท

[๗๒] ก็เราได้เห็นรอยพระบาทที่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ผู้เป็นเผ่าพันธุ์พระอาทิตย์ ทรงเหยียบไว้ เป็นผู้มีใจร่าเริงโสมนัส ยังจิตให้เลื่อมใสในรอยพระบาท ในกัลป์ที่ ๔๒ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยสัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญาในรอยพระบาท ในกัลป์ที่ ๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าสุเมธ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระปทสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทสัณญูกเถรอปทาน.

สุสัณญูกเถรอปทานที่ ๓ (๗๓)

ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ผ้าบังสุกุลจีวร

[๗๕] เราได้เห็นผ้าบังสุกุลจีวรของพระศาสดาห้อยอยู่บนยอดไม้ แล้วได้ประนมอัญชลีไปทางนั้นไหว้บังสุกุลจีวร ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งสัณญูในบังสุกุลจีวร ในกัลป์ที่ ๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าทุมหระ ทรงครอบครองแผ่นดินมีสมุทรสาคร ๔ เป็นที่สุด มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุสัณญูกเถรอปทาน.

ภิสาลูวทายกเถรอปทานที่ ๔ (๗๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามันผลไม้และน้ำ

[๗๖] เราเข้าไปยังป่าชฎอยู่ในป่าใหญ่ ได้พบพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้สมควรรับเครื่องบูชา จึงได้ถวายเหง้ามัน ผลไม้และน้ำสำหรับล้างพระหัตถ์ ถวายบังคมพระบาทด้วยเศียรเกล้าแล้ว มุ่งหน้าทางทิศอุดรหลีกไป ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเหง้ามันและผลไม้ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม และในกัลป์ที่ ๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าภิสสมมต ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระภิสาลูทหายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภิสาลูทหายกเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๖.

เอกสัณญูกเถราปทานที่ ๕ (๗๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษาทัฬหีหนึ่ง

[๗๕] ข้าพระองค์ได้ถวายภิกษาทัฬหีหนึ่ง แก่พระอัครสาวกของพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี มีนามชื่อว่าขันฑะ ผู้สมควรรับเครื่องบูชาของโลก ข้าแต่พระองค์ผู้จอมสัตว์นราสภ ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุกข์เลย นี่เป็นผลแห่งการถวายภิกษาทัฬหีหนึ่ง ในกัลป์ที่ ๔๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าวรุณ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระเอกสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกสัณญูกเถราปทาน.

ติณสันถารทหายกเถราปทานที่ ๖ (๗๖)

ว่าด้วยผลแห่งการลาดหญ้ามาลาถวาย

[๗๖] ในที่ไม่วิไลฎฐเขาหิมวันต์ มีสระใหญ่อยู่สระหนึ่ง คาคาษาไปด้วยดอกปทุม เป็นที่อาศัยของนกต่าง ๆ เราอบและคั้นน้ำในสระนั้นแล้ว อยู่ในที่ไม่วิไลฎฐ ได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้เลิศกว่าสมณะเสด็จไปในอากาศ พระศาสดาผู้ยอดเยี่ยมในโลก ทรง

ทราบความดำริของเรา เสด็จลงจากอากาศแล้ว ประทับยืนอยู่ที่พื้นดินในขณะนั้น เราได้เกี่ยวหญ้ามาลาดถวายเป็นที่ประทับนั่ง พระผู้มีพระภาคผู้เป็นใหญ่ในโลก ๓ เป็นนายก ประทับนั่งบนนั้น เรายังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้ว ได้ถวายบังคมพระองค์ผู้นายกของโลก นั่งกระโห้ยเพ่งดูพระมหามุนีไม่กระพริบตา ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราเข้าถึงภพชั้นนิมมานรดี เราไม่รู้จักทุกข์เลย นี่เป็นผลการถวายเครื่องลาดหญ้า

ในกัลป์ที่ ๒ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่ามิตตสัมมตะ ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระติณสัณณการทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตินสัณณการทายกเถระปาทาน.

สุจิตายกเถระปาทานที่ ๗ (๗๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเข็ม

[๗๕] ในกัลป์ที่ ๓ หมิ่น แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเข็ม ๕ เล่ม แต่พระพุทธเจ้า ผู้เป็นนายกของโลก มีพระนามชื่อว่าสุเมธ มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ มีพระฉวีวรรณดังทองคำ ผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้คงที่ เพื่อต้องการเย็บจีวร

ด้วยการถวายเข็มนั้นแล ญาณเป็นเครื่องเห็นแจ้ง อรรถอันละเอียด คมกล้า เกิดขึ้นแก่เรารวดเร็วและสะดวก เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นแล้ว เราทรงกายครั้งที่สุดอยู่ในศาสนาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรงพระนามว่าทิปทาธิบดี ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสุจิตายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุจิตายกเถราปทาน.

ปาฏลিপุปผิยเถราปทานที่ ๘ (๗๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกแคฝอย

[๘๐] ในกาลนั้น เราเป็นบุตรเศรษฐีสุขุมลชาติ ตั้งอยู่ในความสุข ได้เอาดอกแคฝอย ห่อพกไปบูชาพระสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระณวिरรรณดังทองคำ เช่นกับแท่งทองคำอัน มีค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ กำลังเสด็จดำเนินอยู่ในละแวก ตลาด เราเร่ง มีจิตโสมนัส บูชาพระองค์ด้วยดอกไม้ ถวายนมัสการพระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ทรงรู้แจ้งโลก เป็นนาถะของโลก ประเสริฐกว่านระ ในกัลป์ที่ ๘๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็น ผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้

ในกัลป์ที่ ๖๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิมีพระนามว่าอภิสम्मต ทรง สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปาฏลিপุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปาฏลিপุปผิยเถราปทาน.

ฐิตัญชลียเถราปทานที่ ๙ (๗๙)

ว่าด้วยผลแห่งการประนมกรอัญชลี

[๘๑] เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื่ออยู่ในป่าชฎ ได้พบพระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระลักษณะ อันประเสริฐ ๓๒ ประการ ในป่านั้น ณ ที่นั้น เราประนมกรอัญชลีแล้ว เดินบ่าย หน้าไปทางทิศปราจีน ขณะเมื่อเรานั่งอยู่บนเครื่องลาดใบไม้ที่เรานำมาในที่ไม้ไผ่กล อสนีบาตตกลงบนกระหม่อมของเราในเวลานั้น ในเวลาใกล้ตาย เราได้ประนมกร

อัญชลีอีกครั้งหนึ่ง ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำอัญชลีในกาลนั้น ด้วยกรรม
นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการทำอัญชลี

ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามว่ามิกเกตุ ทรง
สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระฐิตัญชลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ฐิตัญชลียเถรปาทาน.

ติณปิฑุมิยเถรปาทานที่ ๑๐ (๘๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุม ๓ ดอก

[๘๒] ในกาลนั้น พระชินเจ้าพระนามปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ทรงฝึก
พระองค์เองแล้ว ทรงแวดล้อมด้วยพระสาวกผู้ฝึกตนแล้ว เสด็จออกจากนคร เวลา
นั้น เราเป็นช่างดอกไม้ อยู่ในพระนครหงสวดี เราถือดอกปทุม ๓ ดอก อย่างดี
เลิศ (จะไป) ในพระนครนั้น ได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี เสด็จดำเนินอยู่ใน
ละแวกตลาด พร้อมกับได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า เราได้คิดอย่างนี้ในกาลนั้นว่า จะมี
ประโยชน์อะไรแก่เราด้วยดอกไม้เหล่านี้ ที่เรานำไปบำรุงพระราชา เราจะพึงได้บ้าน
หรือคามเขตหรือทรัพย์พันหนึ่ง (เท่านั้น) เราบูชาพระพุทธเจ้าผู้ฝึกคนที่มีได้ฝึกตน
ผู้แก่ล้าแล้ว ทรงนำสุขมาให้แก่สัตว์ทั้งปวง เป็นนาถะของโลกแล้ว จักได้ทรัพย์อัน
ไม่ตาย ครั้นเราคิดอย่างนี้แล้ว จึงยังจิตของตนให้เลื่อมใส แล้วจับดอกปทุม ๓ ดอก
โยนขึ้นไปบนอากาศ ในกาลนั้น พอเราโยนขึ้นไป ดอกปทุมเหล่านั้นก็แผ่ (บาน) อยู่
ในอากาศ มีขั้วขึ้นข้างบน ดอกลงข้างล่าง ลอยระดับอยู่เหนือพระเศียรในอากาศ
มนุษย์เหล่าใดเหล่าหนึ่งเห็นแล้ว พวกนั้นให้ร้องเกรียวกราว ทวยเทพเจ้าในอากาศพา
กันช้องสาธุการว่า ความอัศจรรย์เกิดขึ้นแล้วในโลก เราทั้งหลายจักนำดอกไม้มา
บูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เราทั้งหมดจักฟังธรรม จักนำดอกไม้มาบูชา

พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลก ทรงสมควรรับเครื่อง
บูชา ประทับยืนอยู่ที่ถนนนั้นเอง ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า มาณพิด ได้บูชา

พระพุทธเจ้าด้วยดอกบัวแดง เราจักพยากรณ์มาณพนั้น ท่านทั้งหลายจงฟังเรา
กล่าว มาณพนั้นจักมีนรมย์อยู่ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป์ และจักได้เป็นจอม
เทวดาเสวยเทวราชสมบัติอยู่ ๓๐ ครั้ง จักมีวิมานเชื่อมหาวิถาริกะในเทวโลกนั้น สูง
๓๐๐ โยชน์ กว้าง ๑๕๐ โยชน์ พวงดอกไม้ ๔๐๐,๐๐๐ พวงที่เทวดานิรมิตอย่าง
สวยงามห้อยอยู่ที่ปราสาทอันประเสริฐ และประดับที่นอนใหญ่ นางอัปสรแสนโกฏิ
มีรูปอุดม ฉลาดในการฟ้อน การขับรำและการประโคม จักแวดล้อมอยู่โดยรอบ ใน
กาลนั้น ฝนดอกไม้ทิพย์มีสีแดง จักตกลงในวิมานประเสริฐ อันเกลื่อนกล่นด้วยหมู่
เทพนารีเช่นนี้ แก้วปทุมราคะโตประมาณเท่าจักร จักห้อยอยู่ที่ตะปูฝาที่ไม้พินาค
ที่บานประตู และที่เสาระเนียด ที่วิมานนั้น นางเทพอัปสรทั้งหลายจักลาด จักห่ม
ด้วยใบบัว นอนอยู่ภายในวิมานอันประเสริฐซึ่งดาดด้วยใบบัว ดอกบัวแดงล้วน
เหล่านั้น แวดล้อมภพ ส่งกลิ่นหอมคลบไปประมาณร้อยโยชน์โดยรอบ

มาณพนี้จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๕ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราช
อันไพศาลย์โดยคณานับมิได้ ได้เสวยสมบัติทั้ง ๒ แล้ว หากังวลมิได้ ไม่มีอันตราย
เมื่อกาลเป็นที่สุดมาถึงแล้ว จักได้บรรลุนิพพาน

พระพุทธเจ้าเราได้เห็นดีแล้วหนอ การค้าเราประกอบแล้ว เราบูชา (พระพุทธ-
เจ้าด้วย) ดอกบัว ๓ ดอกแล้ว ได้เสวยสมบัติ ๓ ดอกบัวแดงอันบานงาม จักทรงไว้
บนกระหม่อมของเราผู้บรรลุนิพพาน พันวิเศษแล้วโดยประการทั้งปวงในวันนี้

เมื่อพระปทุมตรบรมศาสดาตรัสกรรมของเราอยู่ ธรรมภิกษุสมัยได้มีแก่สัตว์
หลายแสน ในกัลป์ที่หนึ่งแสนแต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าได้ ด้วยการบูชานั้น
เราไม่รู้จักทุกขเลย นี่เป็นผลแห่ง (การบูชาด้วย) ดอกบัว ๓ ดอก

เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นแล้ว อาสวะทั้งหมดสิ้นรอบแล้ว
บัดนี้ ภพใหม่ไม่มี

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระตีณปิฎกมียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตีณปิฎกมียเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. นาคสมาลเถรอปทาน ๒. ปทสัณญูกเถรอปทาน ๓.
สุสัณญูกเถรอปทาน ๔. ภิสาลุททายกเถรอปทาน ๕. เอกสัณญูกเถรอปทาน ๖. ตินสันถา-
รทายกเถรอปทาน ๗. สุธิตายกเถรอปทาน ๘. ปาฏลิกปุณณิยเถรอปทาน ๙. จิตฺตัญชลียเถ-

รพท ๑๐. ติณปุทมิยเถรพท มีคถ ๗๕ คถ.

จป นคสมลวรรคที่ ๘.

ติมิรปุปผิยวรรคที่ ๙

ติมิรปุปผิยเถราปทานที่ ๑ (๘๑)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกดีหมี

[๘๑] เรา (เทียว) ไปตามกระแสน้ำใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ได้เห็นพระสมณะ ซึ่งประทับนั่งอยู่ ผู้ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระสมณะนั้น แล้วให้คิดอย่างนี้ในกาลนั้นว่า พระผู้มีพระภาคนี้ทรงข้ามเองแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้ข้าม ทรงทรมาน (ทรมานหมายถึงฝึกฝนตัดขัดเกลารให้ดี) เองแล้ว จักทรงทรมานสรรพสัตว์ให้พ้นจากความเศร้าหมอง ทรงเบาพระทัยเองแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้เบาใจ ทรงสงบเองแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้สงบ ทรงพ้นเองแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้พ้น ทรงดับเองแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้ดับ ครั้นเราคิดอย่างนี้แล้ว ได้ถือเอาดอกดีหมี มาโปรยลงบนพระเศียรแห่งพระพุทธเจ้า ผู้แสวงหาคุณใหญ่ พระนามว่าสิทธัตถะ ในกาลนั้น (บุชา) แล้วประนมอัญชลี ทำประทักษิณพระองค์ และถวายบังคมพระบาทพระศาสดาแล้ว กลับไปทางทิศอื่น พอเราไปแล้วไม่นาน พระยานี้อ (สัตว์ร้าย) ได้เบียดเบียนเรา เราเดินไปตามริมเหว ได้ตกลงในเหวนั้นนั่นเอง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาด้วยดอกไม้ดี ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกขเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ พระนามว่ามหารหะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระติมิรปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติมิรปุปผิยเถราปทาน.

คตสัณญูกเถราปทานที่ ๒ (๘๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกรรณิการ ๗ ดอก

[๘๔] เรามีอายุ ๗ ปีโดยกำเนิด บรรพชาเป็นสามเณร มีใจเลื่อมใส ได้ถวายบังคม พระบาทของพระศาสดา ได้โยนดอกไม้มกรรณิการ ๗ ดอกขึ้นไปในอากาศ อุทิศ เฉพาะพระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ผู้ทรงคุณอนันต์ดังศาคร มีใจยินดีและ เลื่อมใสบูชาหนทางที่พระสุคตเสด็จดำเนิน ได้กระทำอัญชลีด้วยมือทั้งสองของตน ในกัลป์ที่ ๘๒ แต่กัลป์นี้ ได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๘ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ มีพระนามว่าอัคคิสิขะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระคตสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คตสัณญูกเถราปทาน.

นิปันนัญชลิกเถราปทานที่ ๓ (๘๓)

ว่าด้วยผลแห่งการประนมอัญชลีด้วยจิตเลื่อมใส

[๘๕] เราเป็นไข้หนักนั่งอยู่ที่โคนไม้ ในป่าชัฏใหญ่ เป็นผู้ควรได้รับความกรุณาอย่าง ยิ่ง พระศาสดาพระนามว่าติสสะ ทรงอนุเคราะห์เสด็จมาหาเรา เรานั้นนอนอยู่ ได้ ประนมกรอัญชลีเหนือเศียรเกล้า เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ถวายบังคมพระ สัมพุทธเจ้าผู้สูงสุดกว่าสรรพสัตว์ แล้วได้ทำกาละ ณ ที่นั้น ในกัลป์ที่ ๘๒ แต่กัลป์ นี้ เราถวายบังคมพระพุทธเจ้าผู้อุดมบุรุษ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติเลย นี่เป็น ผลแห่งการถวายบังคม ในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๕ พระองค์ มีพระนามว่ามหาสิขะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระนินันชชลิเกระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นินันชชลิเกระปทาน.

อโรปปพิยเถราปทานที่ ๔ (๘๔)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้บูชา

[๘๖] ภิกษุชื่ออภิกุ เป็นอัครสาวกของพระพุทธเจ้า พระนามว่าลธิชี มีอานุภาพมาก บรรลุวิชา ๓ เข้ามาสู่ภูเขาคิมวันต์ในกาลนั้น แม้เราก้เป็นฤๅษีผู้ชำนาญในอัป-มัณญาและฤทธิ์ อยู่ในอาศรมอันรมณียสถาน ใกล้ภูเขาคิมวันต์ เราปรารถนาภูเข-อย่างยิ่ง เปรียบเหมือนนกในอากาศปรารถนาอากาศ ฉะนั้น เราเก็บดอกไม้ที่เขิงเขาแล้ว มาสู่ภูเขาคิมวันต์ ๓ ดอกโปรยลงบนพระเศียร เราอันพระวิระแลดูแล้ว เดินบ้ายหน้าไปทางทิศปรายจัน เรามุ่งไปสู่ที่อยู่ ถึงอาศรมแล้ว เก็บหาบเครื่องบริขาร แล้วเดินไปตามระหว่างภูเขาคิมวันต์ เป็นสัตว์ร้ายกาจ มีกำลังมาก รัตเราเราระลึกถึงบุรพกรรม ได้ทำกาละ ณ ที่นั้น ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราโปรยดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคิเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา เราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอโรปปพิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อโรปปพิยเถราปทาน.

รังสีสัญญาญกเถราปทานที่ ๕ (๘๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม

[๘๓] เมื่อก่อน เราสำเร็จการอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์ เรานุ่งห่มหนังสัตว์อยู่ในระหว่างภูเขา เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ ดูพระอาทิตย์แผดแสง เสด็จเข้าป่า งามเหมือนพระยารังมิดอกบาน จึงยังจิตให้เลื่อมใสในรัศมีแล้วนั่งกระโห่ ประนมอัญชลี ถวายบังคมแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ด้วยเศียรเกล้า ในกัลป์ที่ ๕๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญา (กำหนดหมาย ให้ความสนใจใส่ใจ) ในรัศมี

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระรังสีสัญญาญกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รังสีสัญญาญกเถราปทาน.

รังสีสัญญาญกเถราปทานที่ ๖ (๘๖)

ว่าด้วยผลแห่งการทำจิตให้เลื่อมใสในพุทธรัศมี

[๘๔] เราทรงผ้าเปลือกไม้คารองอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์ ขึ้นสู่ที่จอมกรมแล้วนั่งผินหน้าไปทางทิศปราจีน เราได้เห็นพระสุคตเจ้าพระนามว่าสุสสะ ผู้ยินดีในฌานทุกเมื่อ เสด็จมาบนภูเขา จึงประนมกรอัญชลีแล้วยังจิตให้เลื่อมใสในพระรัศมี ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญา (กำหนดหมาย ให้ความสนใจใส่ใจ) ในพระรัศมี

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระรังสิสัณญิกเถระไดกลาวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รังสิสัณญิกเถรปาทาน.

ผลทายกเถรปาทานที่ ๗ (๘๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้

[๘๕] เราทรงหนังสือทวิหยาบอยู่ที่ภูเขาหิมวันต์ได้เห็นพระชินเจ้าผู้ประเสริฐ พระนามว่าผุสสะ จึงถือผลไม้ไปถวาย เรามีใจผ่องใส ได้ถวายผลไม้ใด ผลไม้นั้นบังเกิดแก่เราในภพที่เราเกิดแล้ว ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผลไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลไม้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้ชัดแจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระผลทายกเถระไดกลาวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผลทายกเถรปาทาน.

สัททสัณญูกเถรปาทานที่ ๘ (๘๘)

ว่าด้วยผลแห่งการเลื่อมใสตามเสียงแสดงธรรม

[๕๐] เราอยู่บนเครื่องลาดใบไม้ ณ ภูเขาหิมวันต์ ได้ยังจิตให้เลื่อมใสในพระสุรเสียงของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าผุสสะ กำลังทรงแสดงธรรม ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสัททสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัททสัณญูกเถราปทาน.

โพธิสัณญูกเถราปทานที่ ๙ (๘๙)

ว่าด้วยผลแห่งการรดน้ำโพธิพฤกษ์

[๕๑] ได้มีการฉลองพระมหาโพธิแห่งพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ในกาลนั้น เราบวชอยู่ใต้ถ่อเอาดอกโกสุมเข้าไปบูชา แล้วเอาน้ำเข้าไปรดที่โพธิพฤกษ์ด้วย แล้วกล่าวว่า พระผู้มีพระภาคทรงพื้นแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้พ้น ทรงดับแล้ว จักทรงยังสรรพสัตว์ให้ดับหนอ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้รดน้ำโพธิพฤกษ์ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการรดน้ำไม้โพธิ์ ในกัลป์ที่ ๓๓ อันกำลังเป็นไป ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้เป็นจอมชนรวม ๘ พระองค์ ทรงพระนามว่าอุทกาเสจนะ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระโพธิสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โพธิสัณญูกเถราปทาน.

ปทุมปุปผียเถราปทานที่ ๑๐ (๙๐)

ว่าด้วยผลแห่งการโยนดอกปทุมขึ้นบูชา

[๕๒] เราเข้าไปยังป่าบัว บริโภคแห่งบัวอยู่ ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า พระนามว่าสุสตะ มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ เราจับดอกปทุมโยนขึ้นไปในอากาศ เราระลึกถึงกรรมอันลามกแล้ว ออกบวชเป็นบรรพชิต ครั้นบวชแล้ว มีกายและใจอันสำรวมแล้ว ละวจีทุจริต ขำระอาชีวะให้บริสุทธิ์ แต่กัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราบูชา

(พระพุทธเจ้าด้วย) ดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่ง
พุทธบูชา ได้มีพระเจ้าแผ่นดิน (จักรพรรดิ) ๑๘ พระองค์ ทรงพระนามเหมือนกัน
ว่า ปทุมภาส ในกัลป์ที่ ๑๘ ได้มีพระเจ้าแผ่นดิน ๔๘ พระองค์

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปทุมปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมปุปผิยเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ติมिरปุปผิยเถรอปทาน ๒. คตสัณญกเถรอปทาน ๓.
นิปันนัญชลิเถรอปทาน ๔. อโรปุปผิยเถรอปทาน ๕. รังสิสัณญกเถรอปทาน ๖. รังสิสัณญ-
ญิกเถรอปทาน ๗. ผลทายกเถรอปทาน ๘. สัททสัณญกเถรอปทาน ๙. โพธิสัณญกเถรอป-
ทาน ๑๐. ปทุมปุปผิยเถรอปทาน และท่านประกาศคาถาไว้ ๕๖ คาถา.

จบ ติมिरปุปผิยวรรคที่ ๙.

วิหารไม้ตีว (ตาสีพยา) อยู่ข้างวิหารสัพพัญญู
สร้างโดยพระราชธิดาของพระเจ้าอลองสิทฺฐ มีความศักดิ์สิทธิ์มาก

สุธาศิปณตียเถรอปทานที่ ๑ (๙๑)

ว่าด้วยผลบุญของผู้บูชาไม่อาจนับได้

[๕๓] ใคร ๆ ไม่อาจจะนับบุญของบุคคลผู้บูชา พระพุทธเจ้า พระปัจเจกพุทธเจ้า หรือพระสาวก ผู้สมควรบูชา ผู้ล่วงกรรมเครื่องให้เนิ่นช้า ผู้ข้ามความโศกและความ รำไรแล้ว ว่าบุญนี้มีประมาณเท่านี้ได้ ใคร ๆ ไม่อาจจะนับบุญของบุคคลผู้บูชา บูชาบุคคลเหล่านั้น เช่นนั้น ผู้ดับแล้ว ไม่มีภัยแต่ที่ไหน ๆ ว่าบุญนี้มีประมาณ เท่านี้ได้ การที่บุคคลในโลกนี้ พึงให้ทำความเป็นใหญ่ในทวีปทั้ง ๔ นี้ สมบัตินั้นก็ ยังไม่ถึงเสียที่ ๑๖ แห่งการบูชา

เรามีใจพองโต ได้ไต่ก่อนปุนขาวในระหว่างแผ่นอิฐ ที่พระเจดีย์ แห่งพระผู้มี- พระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้เลิศกว่านระ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรม ใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขคติเลย นี่เป็นผลแห่งการปฏิบัติสังฆะพระ เจดีย์ ในกัลป์ที่ ๓๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๓ พระองค์ ทรงพระนาม ว่าปฏิสังขาระ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุธาศิปณตียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุธาศิปณตียเถรอปทาน.

สุปฺปิฏฺยเถราปทานที่ ๒ (๙๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายตั้ง

[๕๔] เรายินดีมีจิตโสมนัส ได้ถวายตั้งอันสวยงามแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ผู้เป็นนาถะของโลก เป็นเผ่าพันธุ์พระอาทิตย์ ในกัลป์ที่ ๓๘ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็น พระราชาพระนามว่ามหารุจิ โภคสมบัติอันไพบูรณ์ และที่นอนมิใช่น้อย ได้มีแล้ว แก่เรา เรามีใจผ่องใสได้ถวายตั้งแก่พระพุทธเจ้าแล้ว ย่อมเสวยกรรมของตน ที่ตน ได้ทำไว้ดีแล้วในกาลก่อน ในกัลป์ที่ ๔๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายตั้งใดในกาลนั้น ด้วย กรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายตั้ง ในกัลป์ที่ ๓๘ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ องค์ที่ ๑ พระนามว่ารุจิ องค์ที่ ๒ พระนามว่า อุปรุจิ องค์ที่ ๓ พระนามว่ามหารุจิ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุปฺปิฏฺยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุปฺปิฏฺยเถราปทาน.

อฏฺฐมฺเจลกเถราปทานที่ ๓ (๙๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าครึ่งท่อน

[๕๕] เราเป็นคนเข้ญใจ สมควรได้รับความการุญอย่างยิ่ง ได้ถวายผ้าครึ่งท่อนแด่ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ครั้นถวายผ้าครึ่งท่อนแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ ตลอดกัลป์หนึ่ง และเราได้ทำกุศล ในกัลป์ทั้งหลายที่เหลือ ในกัลป์ที่ ๔๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผ้าใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการ ถวายผ้า ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิหลายพระองค์ พระนามว่า สมันตาโอทนะ เป็นกษัตริย์จอมชน

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอธิญาญา ๖ เราทำให้ชัดแจ้ง
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอัทฒเจลกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัทฒเจลกเถรอปทาน.

สุจิตายกเถรอปทานที่ ๔ (๙๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเข็ม

[๙๖] เมื่อก่อน เราเป็นช่างทองอยู่ในพระนครพันธุมะ อันประเสริฐสุด เราได้ถวาย
เข็มแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี

ญาณของเราเสมอด้วยแก้ววิเชียรอันเลิศ เป็นเช่นนั้นเพราะกรรม เราเป็นผู้
ปราศจากราคะ พันวิเศษแล้ว บรรลุถึงธรรมเป็นที่สิ้นอาสวะ ภพทั้งปวงทั้งที่เป็น
อดีต อนาคตและปัจจุบัน เราค้นคว้า (พิจารณา) ได้ด้วยญาณ นี่เป็นผลแห่งการ
ถวายเข็ม

ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ ทรงพระนามว่า
วชิราสมะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอธิญาญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุจิตายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุจิตายกเถรอปทาน.

คัมภีร์มณีนีลธรรมาธิชาดกที่ ๕ (๙๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายสกุปไม้หอม

[๕๓] เราได้ทำสกุปไม้หอมคลุม (ปิด) ด้วยดอกมะลิ อันสมควรแก่พระพุทธเจ้า ถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ได้ถวายบังคมพระพุทธเจ้า อัครนายกของโลก เช่นกับทองคำมีค่า ผู้รู้เรื่องดังนิลอุบล แผดแสงดังพระอาทิตย์ ผู้องอาจดังพระยาเสือโคร่ง ผู้ประเสริฐ มีชาติยิ่งเหมือนไกรสร ผู้เลิศกว่าสมณะทั้งหลายประทับนั่งแวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ เราถวายบังคมพระบาทของพระศาสดาแล้ว บ่ายหน้าทางทิศอุดรหลีกไป ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายของหอมและดอกไม้ด้วยผลแห่งสักการะที่ทำแล้วในพระพุทธเจ้าโดยพิเศษนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๓๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ พระเจ้าจักรพรรดิเหล่านั้น มีพระนามเหมือนกันว่าเทวคันธะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระคัมภีร์มณีนีลธรรมาธิชาดกได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คัมภีร์มณีนีลธรรมาธิชาดก.

ติปัปผิยธรรมาธิชาดกที่ ๖ (๙๖)

ว่าด้วยผลแห่งการเก็บใบแคฝอยทิ้ง

[๕๔] เมื่อก่อน เราเป็นพรานเนื้ออยู่ในป่าหิมพานต์ เราเห็นไม้แคฝอยอันเขียวสด อันเป็นไม้โพธิ์ ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี จึงบูชาด้วยดอกไม้ ๓ ดอก เวลานั้น เราเก็บใบแคฝอยที่แห้ง ๆ ไปทิ้งในภายนอก เรากราบไหว้ไม้แคฝอย ดังถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี นายกของโลก ผู้บริสุทธิทั้งภายใน

ภายนอก ผู้พ้นวิเศษแล้วไม่มีอาสวะ เฉพาะพระพักตร์ แล้วทำกาละ ณ ที่นั่นเอง ใน
กัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาไม้โพธิ์ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็น
ผลแห่งการบูชาไม้โพธิ์พฤษภ ในกัลป์ที่ ๓๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๓
พระองค์ ทรงพระนามว่าสมันตปาสาทิกะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระติปิปปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติปิปปิยเถรปาทาน.

มรฺุปีณตฺกเถรปาทานที่ ๗ (๙๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง

[๕๕] ความยินดีเป็นอันมากได้มีแก่เรา เพราะได้เห็นพระผู้มีพระภาคพระนามว่า
สิทธิทัตะ ผู้ประเสริฐกว่าบรรดาฤาษี ผู้สมควรรับเครื่องบูชา ผู้ดับแล้ว เป็นมหา-
นาถ ผู้อาจตั้งมาอาชาไนย ผู้รุ่งโรจน์เหมือนดาวประกายพฤษภ อันหมู่เทวดา
นัสมการอยู่ ในป่าชฎสังคตเสียดไม่อาภูล ญาณเกิดขึ้นแล้ว ในขณะนั้น เราได้ถวาย
น้ำผึ้งแด่พระศาสดาผู้เสด็จออกจากสมาธิ เรามีใจผ่องใสถวายบังคมพระบาทของ
พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธิทัตะ ด้วยเศียรเกล้า แล้วบ้ายหน้ากลับไปทางทิศ
ประจิม ในกัลป์ที่ ๓๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระราชาพระนามว่าสุทัตสนะ ในกาล
นั้น น้ำผึ้งออกจากรากไม้ไหลลงในโภชนาหารของเรา ฝนน้ำผึ้งตกลง นี่เป็นผล
แห่งบุรพกรรม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายน้ำผึ้งใดในกาลนั้น ด้วยกรรม
นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง ในกัลป์ที่ ๓๔ แต่กัลป์นี้ ได้
มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ มีพระนามว่าสุทัตสนะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗
ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระมรฺุปีณตฺกเถระได้กล่าวพระคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มรฺปิณทิกเถราปทาน.

เสนาสนทายกเถราปทานที่ ๘ (๙๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเครื่องลาดใบไม้

[๑๐๐] เราได้ถวายเครื่องลาดใบไม้ แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธิชัตตะ และได้เอาเครื่องอุปการะและดอกโกศุมโพรยลงโดยรอบ เราได้เสวยห้องอันรื่นรมย์ควรค่ามากในปราสาท ดอกไม้มีค่ามากได้ตกลงบนที่นอนของเรา เราย่อมนอนบนที่นอนอันวิจิตรลาดด้วยดอกไม้ และฝนดอกไม้ตกลงบนที่นอนของเราในกาลนั้น ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเครื่องลาดใบไม้ได้ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเครื่องลาด พระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ พระนามว่า จูตาสันถารกะ เป็นจอมแห่งชน อุบัติแล้วในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเสนาสนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เสนาสนทายกเถราปทาน.

เวैयाวัจจกเถราปทานที่ ๙ (๙๙)

ว่าด้วยผลแห่งความเป็นไวยาวัจกร

[๑๐๑] ได้มีการประชุมใหญ่ (มหาสันนิบาต) แห่งหมู่สาวกของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี เราได้เป็นไวยาวัจกรผู้รับใช้ในทุกๆอย่าง ก็ไทยธรรมที่จะถวายแด่พระสุคตเจ้าผู้แสวงหาคุณใหญ่ของเราไม่มี เรามีจิตผ่องใส ได้ถวายบังคมพระบาทของพระศาสดา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้กระทำไวยาวัจกร ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการทำไวยาวัจกร (ช่วยงาน) ในกัลป์ที่

๘ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าสุจินตยะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระไวยวัจจกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เวยยาวัจจกเถรอปทาน.

พุทธปฏฐากเถรอปทานที่ ๑๐ (๑๐๐)

ว่าด้วยผลแห่งการเป่าสังข์บูชาพระผู้มีพระภาค

[๑๐๒] เราเป็นผู้เป่าสังข์บูชาแด่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าวิปัสสี เป็นผู้ประกอบ การบำรุงพระสุคตเจ้า ผู้แสวงหาคุณใหญ่เป็นนิตย์ เราเห็นผลการบำรุงพระโลกนาถ ผู้คนที่ คนตรี ๖ หมั่นห้อมล้อมเราทุกเมื่อ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราบำรุง พระผู้มีพระภาคผู้แสวงหาคุณใหญ่ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผล แห่งการบำรุง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ ทรง พระนามว่ามหานิโฆษ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระพุทฐปฏฐากเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พุทธปฏฐากเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สุธาปิณฑียเถรอปทาน ๒. สุปิฎฐียเถรอปทาน ๓. อัฏฐมเจลกเถรอปทาน ๔. สฐิตายกเถรอปทาน ๕. คันธมาลียเถรอปทาน ๖. ตีปุปผียเถร-อปทาน ๗. มรฐูปณฑิกเถรอปทาน ๘. เสนาสนทายกเถรอปทาน ๙. เวยยาวัจจกเถรอปทาน ๑๐. พุทธปฏฐากเถรอปทาน ท่านประกาศคาถาไว้ ๖๐ คาถากึ่ง.

จบ สุธาวรรคที่ ๑๐.

อนึ่ง รวมวรรคมี ๑๐ วรรค คือ พุทธวรรคที่ ๑ สีหาสนียวรรคที่ ๒ สุกุติวรรคที่ ๓

กุณฑธานวรรคที่ ๔ อุปาลิวรรคที่ ๕ วิชนีวรรคที่ ๖ สกจิตตนิยวรรคที่ ๗ นาคสมาลวรรค
ที่ ๘ ตมิรุปปิยวรรคที่ ๙ เป็น ๑๐ ทั้งสุธาวรรค รวมคาถาได้ ๑,๔๕๕ คาถา.

จบ หมวด ๑๐ แห่งพุทธวรรค.

จบ หมวด ๑๐๐ ที่ ๑.

ภิกขทายีวรรคที่ ๑๑

ภิกขทายกเถราปทานที่ ๑ (๑๐๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษาทัพพีหนึ่ง

[๑๐๑] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระฉวีวรรณดังทอง สมควรรับเครื่องบูชา เสด็จออกจากป่าอันสงัด จากค้นหาเครื่องรัดมาสู่ความดับ จึงถวายภิกษาทัพพีหนึ่ง แต่พระพุทธรูปพระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้มีปัญญา ผู้สงบระงับ ผู้แก้แค้นผู้มาก ผู้คงที่ เราตามเสด็จพระองค์ ผู้ทรงยังมหาชนให้ดับ เรามีความยินดีเป็นอันมากในพระพุทธรูป ผู้เป็นเผ่าพันธุ์พระอาทิตย์ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายภิกษา ในกัลป์ที่ ๘๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ มีพระนามเหมือนกันว่า มหาเรณู ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธรูปศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระภิกขทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภิกขทายกเถราปทาน.

ญาณสัณญิกเถราปทานที่ ๒ (๑๐๒)

ว่าด้วยผลแห่งการยังจิตให้เลื่อมใสถวายบังคม

[๑๐๒] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า ผู้มีพระฉวีวรรณดังทอง ผู้องอาจคู่ม้าอาชาไนย ดังช้างมาตังคะตมมัน ๓ ครั้ง ผู้แสวงหาคุณยิ่งใหญ่ ทรงยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสว เหมือนพระยารัง มีดอกบาน เป็นเชษฐบุรุษของโลก สูงสุดกว่านระ เสด็จดำเนินไปในถนน จึงยังจิตให้เลื่อมใสในพระญาณ ประณมอัญชลี มีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส

ถวายเป็นบำเพ็ญผู้มีพระภาค พระนามว่าสิทธัตถะ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้
ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญาในพระ
ญาณ ในกัลป์นี้ ๗๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ มีพระนามว่า
นรุตตมะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระญาณัญญิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ญาณัญญิกเถรปาทาน.

อุปลหัตถียเถรปาทานที่ ๓ (๑๐๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเป็นดอกอุบลกำมือหนึ่ง

[๑๐๕] ในกาลนั้น เราเป็นช่างดอกไม้อาศัยอยู่ในนครทิวรา ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้
ปราศจากธุลี พระนามว่าสิทธัตถะ อันชาวโลกบุชา มีจิตเลื่อมใสสมนัส ได้ถวายเป็น
ดอกอุบลกำมือหนึ่ง เราอุบัติในภพใด ๆ เพราะผลของกรรมนั้น เราได้เสวยผลอัน
น่าปรารถนา ที่ตนทำไว้ดีแล้วในปางก่อน แวดล้อมด้วยพวกนักมวยชั้นเยี่ยม นี่เป็น
ผลแห่งสัญญาของตน ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด
ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ใกล้เคียงที่ ๕๔
เวียนกัลป์ปัจจุบัน ได้มีพระราชา ๕๐๐ พระองค์ มีพระนามเหมือนกันว่านัชชูปมะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุปลหัตถียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปลหัตถียเถรปาทาน.

ปทปฺชกเถราปทานที่ ๔ (๑๐๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ

[๑๐๖] เราได้ถวายดอกมะลิแด่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าสิทธิทัตตะ ดอกมะลิ ๗ ดอก เราไปรยลงที่ใกล้พระบาทด้วยความยินดี ด้วยกรรมนั้น วันนี้เราได้เสวยความไม่ตาย เราทรงกายที่สุดอยู่ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๓ พระองค์ มีพระนามว่าสมันตคันธะ ครอบครองแผ่นดินมีสมุทรสาคร ๔ เป็นที่สุด เป็นจอมแห่งหมู่ชน

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปทปฺชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทปฺชกเถราปทาน.

มฺหจฺฉิปฺปผิยเถราปทานที่ ๕ (๑๐๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิ

[๑๐๗] ในกาลนั้น เราเป็นนายมาลาการมีชื่อว่าสุทัสสนะ ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เรามีจักขุบริสุทธิ มีใจโสมนัส ถีอดอกมะลิไปบูชาพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีจักขุทิพย์ มีมรรยัสถ์ (คำว่า มีมรรยัสถ์ ในที่นี้หมายถึง มีจิตเป็นกลางไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง) ด้วยพุทธบูชา นี้ และด้วยการตั้งจิตไว้ เราไม่เข้าถึงทุกคติเลย ตลอดแสนกัลป์ ในกัลป์ที่ ๗๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ มีพระนามเหมือนกันว่าเทพอุตตระ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระมุกขจูปปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มุกขจูปปิยเถรปาทาน.

อุทกปุษกเถรปาทานที่ ๖ (๑๐๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ

[๑๐๘] ข้าพระองค์ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทอง ผู้รุ่งเรืองดังกองไฟ เหมือนพระอาทิตย์ เป็นที่รองรับเครื่องบูชา เสด็จไปในอากาศ จึงเอามือทั้งสองกอบน้ำแล้วโยนขึ้นไปในอากาศ พระพุทธเจ้ามหาวิระมีพระกรุณาในข้าพระองค์ ทรงรับไว้ พระศาสดามีพระนามว่าปทุมุตระ ประทับยืนอยู่ในอากาศทรงทราบความดำริของข้าพระองค์ จึงได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ด้วยการถวายน้ำนี้และด้วยเกิดปีติ เขาจะไม่เข้าถึงทุกคติเลยในแสนกัลป์ ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นจอมสัตว์ เชษฐบุรุษของโลก ผู้ปราศด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ละความแพ้และความชนะแล้ว บรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว ในกัลป์ที่ ๖,๕๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ มีพระนามว่าสหัสสราช เป็นจอมชน ปกครองแผ่นดิน มีสมุทรสาคร ๔ เป็นที่สุด

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอุทกปุษกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทกปุษกเถรปาทาน.

นพมาลียเถราปทานที่ ๗ (๑๐๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัตดอกอ้อ

[๑๐๕] เมื่อพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลกผู้คงที่ สงบระยับ มั่นคง ประทับนั่งบนเครื่องลาดหญ้า เราเอาดอกอ้อมาผูกเป็นพัต แล้วน้อมถวาย แต่พระพุทธเจ้าผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้คงที่ พระสัพพัญญูผู้นายกของโลก ทรงรับพัต แล้ว ทรงทราบความดำริของเรา ได้ตรัสพระคาถานี้ว่า กายของเรา ดับ (ร้อน) แล้ว ความร่ำร้อนไม่มี ฉันทิ จิตของท่านจะหลุดพ้นจากกองไฟ ๓ กอง ฉันทันั้น เทวดาบางเหล่าที่อาศัยต้นไม้อยู่ มาประชุมกันทั้งหมด ด้วยหวังว่า จักได้ฟัง พระพุทธพจน์อันยังทายกให้ยินดี พระผู้มีพระภาคประทับนั่ง ณ ที่นั้น แวดล้อม ด้วยหมู่เทวดา เมื่อจะทรงยังทายกให้รื่นเริง จึงได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ด้วยการถวายพัตนี้ และด้วยการตั้งจิตไว้ ผู้นี้จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามชื่อว่า สุพพตะ ด้วยกรรมที่เหลือนั้น อณุกุลมุลตักเตือนแล้ว จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีพระนามชื่อว่า มาลุตตะ ด้วยการถวายพัตนี้ และด้วยการนับถืออันไพบูลย์ ผู้นี้จะไม่เข้าถึงทุกติในแสนกัลป ในกัลปที่ ๓ หมื่น จักมีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๘ พระองค์ มีพระนามว่าสุพพตะ ใน ๒๕,๐๐๐ กัลป จักมีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ พระนามว่ามาลุตตะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระนพมาลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นพมาลียเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๗.

อาสนุบัญญัติายกเถราปทานที่ ๘ (๑๐๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะทอง

[๑๑๐] ข้าพระองค์เข้าป่าชฎสังคเสียง ไม่อาภูล ได้ถวายอาสนะทองแด่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าอัทธทัสสี ผู้คงที่ ข้าพระองค์ถือดอกไม้อำม่อนหนึ่ง แล้วทำประทักษิณ พระองค์ เข้าไปเฝ้าพระศาสดาแล้ว กลับมุ่งหน้าไปทางทิศอุดร ข้าแต่พระองค์ผู้เป็นจอมสัตว์ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ย่อมยังตนให้ดับ ถอนภพได้ทั้งหมดแล้ว ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ ข้าพระองค์ได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุกข์ติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายอาสนะทอง ในกัลป์ที่ ๗๐๐ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ พระนามว่าสันนิปาปกะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา ข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอาสนุบัญญัติายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อาสนุบัญญัติายกเถราปทาน.

พิฬาลิทายกเถราปทานที่ ๙ (๑๐๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมันมือเสือ

[๑๑๑] เรายู่บนเครื่องลาดไปไม้ ในที่ไม้ไผ่กลุเขาหิมวันต์ ในกาลนั้น (ถ้า) เรอยากอาหารก็มักนอนเสีย เราขุดจาวมะพร้าว มันอ่อน มันมือเสือ และมันนกมาไว้ เรานำเอาผลพุทรา ไม้รักดำ ผลมะตูม มาจัดแจงไว้ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ทรงทราบความดำริของเราแล้ว เสด็จมาสู่สำนักของเรา เราได้เห็นพระองค์ผู้มหานาค ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นนราสภ เสด็จ

มาแล้ว จึงหยิบเอามันมือเสือมาใส่ลงในบาตร ในกาลนั้น พระสัพพัญญูมหาวิรเจ้า จะทรงยังเราให้ยินดีจึงเสวย ครั้นเสวยเสร็จแล้ว ได้ตรัสพระคาถานี้ว่า ท่านยังจิต ให้เลื่อมใสแล้ว ได้ถวายมันมือเสือแก่เรา ท่านจะไม่เข้าถึงทุกคติตลอดแสนกัลป์ ภาพ ที่สุดย่อมเป็นไปแก่เรา เราถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว เราทรงกายที่สุดไว้ในศาสนา ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าสุเมขลิมะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระพิพาลิทยกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พิพาลิทยกเถรปาทาน.

เรณูปุษกเถรปาทานที่ ๑๐ (๑๑๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาดอกกระถินพิมาน

[๑๑๒] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ มีพระรัศมีเปล่งปลั่ง ดู พระอาทิตย์ยังทึบทั้งปวงให้สว่างไสว ดังพระจันทร์วันเพ็ญ อันพระสาวกทั้งหลาย แวดล้อม ดูแผ่นดินอันแวดล้อมด้วยสาคร จึงถือเอาดอกกระถินพิมานไปบูชา พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้า ด้วยดอกกระถินพิมานใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์มีพระนามว่าเรณู สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเรณูปุษกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เรณูปุษกเถรปาทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ภิกขุทายกเถรปาทาน ๒. ญาณสัณฺฑิกเถรปาทาน ๓. อุปลหัตถียเถรปาทาน ๔. ปทปุษกเถรปาทาน ๕. มุฏฐิปุပ္ผียเถรปาทาน ๖. อุทกปุษ-

กเถรปทาน ๗. นพมาลียเถรปทาน ๘. อาสนุปัฏฐายกเถรปทาน ๙. พิฬาลิทายกเถรปทาน ๑๐. เรณุปุชกเถรปทาน มีคาถา ๖๖ คาถา.

จบ ภิกขทหายีวรรคที่ ๑๑.

มหาปรีวารวรรคที่ ๑๒

มหาปรีวารเถราปทานที่ ๑ (๑๑๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าทิพย์

[๑๑๓] ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี เชนฐบุรุษของโลก ผู้เป็นนระผู้
องอาจ กับภิกษุสงฆ์ ๖๘,๐๐๐ เสด็จเข้าไปสู่พันธุมวิหาร เราออกจากนครแล้ว ได้ไป
ที่ที่ปเจตีย์ ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศฐลี สมควรรับเครื่องบูชา พวกยักษ์ในสำนัก
ของเรา มีประมาณ ๘๔,๐๐๐ บำรุงเราโดยเคารพ ดังหมู่เทวดาชาวไตรทศบำรุง
พระอินทร์โดยเคารพ ฉะนั้น เวลานั้น เราถือผ้าทิพย์ออกจากที่อยู่ ไปถวายอภิวัต
ด้วยเศียรเกล้า และได้ถวายผ้าทิพย์นั้น แต่พระพุทธเจ้า

โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ ความถึงพร้อมแห่งพระศาสดาหนอ ด้วย
อานุภาพแห่งพระพุทธเจ้า แผ่นดินนี้หวั่นไหว เราเห็นความอัศจรรย์อันไม่เคยมี
อันชนพองสยองเกล้านั้นแล้ว จึงยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้
คงที่ เรานั้นครั้นยังจิตให้เลื่อมใส และถวายผ้าทิพย์แด่พระศาสดาแล้ว พร้อมทั้ง
อำมาตย์และปรีวารชน ยอมนับถือพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้
เราได้กระทำความใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคืนนี้เลย นี่เป็นผลแห่ง
พุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ มีพระนาม
ว่าวาทนะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระมหาปรีวารเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มหาปรีวารเถราปทาน.

สุมังคลเถราปทานที่ ๒ (๑๑๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดนตรีเครื่อง ๕

[๑๑๔] พระชินวรพระนามว่าอัทธทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เสด็จออกจากพระวิหารแล้ว เสด็จเข้าไปใกล้สระน้ำ พระผู้มีพระภาคสัมพุทธเจ้าทรงสงสนานและดื่มแล้ว ทรงห่มจีวรผืนเดียวเฉยงพระอังสา ประทับยืนเหลียวดูทิศน้อยใหญ่อยู่ ณ ที่นั้น ในกาลนั้น เราเข้าไปในที่อยู่ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคผู้นำยกของโลก เรามีจิตรำเริงโสมนัสได้ปรบมือ เราประกาศฟ่อน การขับร้องและดนตรีเครื่อง ๕ ถวายพระองค์ผู้โชติช่วงดั่งดวงอาทิตย์ ส่องแสงเรืองเหลืองดั่งทองคำ เราเข้าถึงกำหนดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดา หรือมนุษย์ ในกำหนดนั้น ๆ เราย่อมครอบงำสัตว์ทั้งปวง ยศของเรามีไพบุลย์ ขอนอบน้อมแด่พระองค์ บุรุษอาชาไนย ขอนอบน้อมแด่พระองค์ อุดมบุรุษ พระองค์ผู้เป็นมุณี ทรงยังพระองค์ให้ยินดีแล้ว ทรงยังผู้อื่นให้ยินดีอีกเล่า เรากำหนดถือเอาแล้ว นั่งแล้ว ทำความรำเริง มีวัตรอันดี บำรุงพระสัมพุทธเจ้าแล้ว เข้าถึงชั้นดุสิต ในกัลป์ที่ ๑,๖๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิหลายพระองค์ มีพระนามเหมือนกันว่า ทวินวเอกจินติตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุมังคลเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมังคลเถราปทาน.

สรณคมนิยเถราปทานที่ ๓ (๑๑๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถึงศาสดาเป็นสรณะ

[๑๑๕] สงครามปรากฏแก่ท้าวเทวราชทั้งสอง (พระยายักษ์) กองทัพประชิดกันเป็นหมู่ ๆ เสียงอันทดกก็ก้องได้เป็นไป พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ประทับยืนอยู่ในอากาศ ทรงยังมหาชนให้เกิดสังเวช เทวดาทั้งปวงมีใจยินดีต่างวางเกราะและอาวุธ ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้า รวมเป็นอันเดียวกันได้ในขณะนั้น

พระศาสดาผู้ทรงอนุเคราะห์ ทรงรู้แจ้งโลก ทรงทราบความดำริของเราแล้ว ทรงเปล่งวาจาตบรูฐ ทรงยังมหาชนให้เย็นใจว่า ผู้เกิดเป็นมนุษย์มีจิตประทุษร้าย เบียดเบียนสัตว์เพียงตัวหนึ่ง จะต้องเข้าถึงอบายเพราะจิตประทุษร้ายนั้น เปรียบเหมือนช้างในค่ายสงคราม เบียดเบียนสัตว์เป็นอันมาก ท่านทั้งหลายจงดับ (ระงับ) จิตของตน อย่าเดือดร้อนบ่อย ๆ เลย

แม้พวกเสนาของพระยายักษ์ทั้งสอง ได้ประชุมกัน นับถือพระโลกเชษฐผู้คงที่เป็นอันดี เป็นสรณะ ส่วนพระศาสดาผู้มีจักขุ ทรงยังหมู่ชนให้ยินยอมแล้ว ทรงเพ่งดูในเบื้องบนจากเทวดาทั้งหลาย บ่ายพระพักตร์ทางทิศอุดรเสด็จกลับไป

เราได้นับถือพระองค์ผู้จอมสัตว์ผู้คงที่เป็นสรณะก่อนใคร ๆ เราไม่ได้เข้าถึงทุกติเลยตลอดแสนกัลป ใน ๓ หมื่นกัลปแต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ มีพระนามว่า มหาจุนทภิ และพระนามว่าเรณสกะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระสรณคมนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สรณคมนิยเถราปทาน.

โอกาสนียเถราปทานที่ ๔ (๑๑๔)

ว่าด้วยผลแห่งการประโคมดนตรีไม้โพธิ์

[๑๑๖] ในกาลนั้น เราเป็นท้าวเทวราชมีนามชื่อว่าวรุณะ พร้อมด้วยยาน พลทหารและพาหนะ บำรุงพระสัมพุทธเจ้า เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าอตถทัสสี ผู้สูงสุดกว่าสัตว์เสตังนิพพานแล้ว เราได้ถือเอาดนตรีทั้งปวงไปประโคมที่ไม้โพธิ์อันอุดม เราประกอบด้วยการประโคม การฟ้อนรำ และกังสดาล ทุกอย่าง บำรุงไม้โพธิ์พฤกษ์อันอุดมดังบำรุงพระสัมพุทธเจ้าเฉพาะพระพักตร์ ครั้นบำรุงโพธิ์พฤกษ์อันงอกขึ้นที่ดินดีมรสด้วยรากนั้นแล้ว นั่งคู้บัลลังก์ แล้วทำกาลกิริยา ณ ที่นั้นเอง

เราปรารภกรรมของตน เลื่อมใสในโพธิ์พฤกษ์อันอุดม ได้เข้าถึงยังชั้นนิมมานนรดีด้วยจิตอันเลื่อมใสในนั้น ดนตรี ๖ หมื่น แวดล้อมเราทุกเมื่อ เป็นไปในภพน้อยใหญ่ ทั้งในมนุษย์และในเทวดา

ไฟ ๓ กองของเราดับแล้ว ภพทั้งปวงเราถอนขึ้นได้แล้ว เราทรงกายที่สูงสุดในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ในกัลป์ที่ ๕๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๓๔ พระองค์ มีพระนามชื่อว่า สุพาหุ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๘ ประการ

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเอกาสนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกาสนียเถราปทาน.

สุวรรณุปปผิยเถราปทานที่ ๕ (๑๑๕)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้ทอง ๔ ดอก

[๑๑๖] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระประทับนั่งแสดงอมตบทแก่หมู่ชนอยู่ เราฟังธรรมของพระองค์ผู้เป็นจอมสัตว์ คงที่ แล้ว ได้โปรยดอกไม้ทอง ๔ ดอก บูชาแด่พระพุทธเจ้า ดอกไม้ทองนั้นกลายเป็นหลังคาทองบังร่มตลอดทั่วบริษัท ในกาลนั้น รัศมีของพระพุทธเจ้าและรัศมีทองรวมเป็นแสงสว่างอันไพบูรณ์ เรามีจิตเบิกบาน ดีใจ เกิดโสมนัส ประนมกรอัญชลี เกิดปีติ เป็นผู้นำความสุขในปัจจุบันมาให้แก่ชนเหล่านั้น เราทูลวิงวอนพระสัมพุทธเจ้าและถวายบังคมพระองค์ผู้มีวิตราม ยังความปราโมทย์ให้เกิดแล้ว กลับเข้าสู่ภพของตน ครั้นกลับเข้าสู่ภพแล้ว ยังระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดอยู่ ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราได้เข้าถึงชั้นดุสิต ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ทองใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑๖ พระองค์ ทรงพระนามว่า เนมิสมมต มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุวรรณุปปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุวรรณุปปผิยเถราปทาน.

ปลื้มใจ สะอาด วิจิตร ของเรากั้ววันไหว ในขณะที่พระพุทธเจ้าทรงปลงพระชนมายุ เมื่อภพวันไหวแล้ว ความสะดุ้งเกิดขึ้นแก่เราว่า ความวันไหวเกิดขึ้นเพื่ออะไร หนอ แสงสว่างอันไพบูลย์ได้มีแล้ว

ท้าวเวสสุวรรณ ฦ ที่นี้แล้ว ยังมหาชนให้หายความเศร้าโศกว่า สัตว์ไม่มีภัย ท่านทั้งหลายจงมีความตั้งใจเคารพเถิด

เราประกาศพระพุทธานุภาพว่า โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ ความถึงพร้อมแห่งสัตตคุณอันหนอ เมื่อพระพุทธเจ้าอุบัติ แผ่นดินก็วันไหว

ดังนี้แล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกาลป์ ในกาลป์ทั้งหลายที่เหลือ เราได้ทำกุศล ในกาลป์ที่ ๕๑ แต่กาลป์นี้ เราได้สัตตญาณใดในกาลป์นั้น ด้วยสัตตญาณนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งสัตตญาณในพระพุทธเจ้า ในกาลป์ที่ ๑๔ แต่กาลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ผู้ประเสริฐ มีนามชื่อว่าสมิตะ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระพุทธสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พุทธสัณญูกเถรปาทาน.

มัคคสัณญูกเถรปาทานที่ ๘ (๑๑๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบอกทางให้แก่พระสาวก

[๑๒๐] พระสาวกทั้งหลายของพระพุทธเจ้าพระนามว่า ปทุมุตระ เทียวไปในป่า เป็นผู้หลงทางเหมือนคนตาบอดเที่ยวอยู่ในป่าใหญ่ บุตรของพระมุนีเหล่านั้นระลึกถึงพระสัมพุทธเจ้า พระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นนายกของโลก ขณะหลงทางอยู่ในป่าใหญ่ ข้าพระองค์ (เป็นเทพบุตร) ลงจากภพมาในสำนักของภิกษุ บอกทางให้แก่พระสาวกเหล่านั้น และได้ถวายโภชนาหาร ข้าแต่พระองค์ผู้จอมสัตว์ เชนฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ได้บรรลุอรหัตต์แต่อายุ ๗ ปี โดยกำเนิด ในกาลป์ที่ ๕๐๐ แต่กาลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๒ พระองค์ มีพระนามชื่อว่าสัจจุ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้
แข็งแกร่งแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระมัคคสัญญุกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มัคคสัญญุกเถรอปทาน.

ปัจจุปัญฐานสัญญุกเถรอปทานที่ ๙ (๑๑๙)

ว่าด้วยผลแห่งการทำความดีที่ได้โดยยาก

[๑๒๑] ในลำดับกาล เมื่อพระสุคตเจ้าพระนามว่าอัทธทัสสีเสด็จนิพพาน ในกาลนั้น ข้า
พระองค์เข้าถึงกำเนิดยักษ์และถึงพร้อมด้วยยศ ข้าพระองค์คิดว่า ความสูญเสียขณะ
อันประเสริฐ ที่จะได้ประสบพบเจอพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นแสงสว่างอัน
ยิ่งแก่โลก อันจะอุบัติแต่ละพระองค์ได้โดยยาก ได้มีแก่เราแล้วหนอ เมื่อโอกาสมบัติ
ของเรามีอยู่ พระสุคตเจ้าผู้มีพระจักขุปรินิพพานเสียแล้ว ดังนี้ (คือยักษ์ตนนี้มัว
เชื่อนั่นแหละ ปล่อยโอกาสต่อพระพุทธรูปเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่ ก็ไม่ได้เข้ามาเฝ้า รู้อีกที
พระพุทธรูปเจ้านิพพานแล้ว)

พระสาวกนามว่าสาคระ รู้ความดำริของข้าพระองค์ ท่านต้องการจะถอนข้า
พระองค์ขึ้นจากความโศก จึงมาในสำนักของข้าพระองค์ กล่าวว่า จะโศกเศร้าทำไม
หนอ อย่างกลัวเลย จงประพาศธรรมเถิด ท่านผู้มีเมธาดี พระพุทธรูปเจ้าย่อมตรัสบอก
ทางแห่งความเจริญกุศลสมบัติของชนทั้งปวงว่า ผู้ใดฟังบูชาพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้เป็น
นายกของโลก เวลาที่ยังดำรงพระชนม์อยู่ก็ดี หรือฟังบูชาพระธาตุ แม้ประมาณเท่า
เมล็ดผักกาดของพระพุทธรูปเจ้า แม้ปรินิพพานแล้วก็ดี เมื่อจิตอันเลื่อมใสของผู้นั้น
เสมอกัน บุญก็มีผลมากเสมอกัน เพราะฉะนั้น ท่านจงทำสัจบูชาพระธาตุของ
พระชินเจ้าเถิด

ข้าพระองค์ได้ฟังวาจาของท่านสาคระแล้ว ได้ทำพุทธสัจบูชา ข้าพระองค์บำรุง
พระสัจบูชาอันอุดมของพระมุนีอยู่ ๕ ปี

ข้าแต่พระองค์ผู้จอมลัทธิ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น
ข้าพระองค์สวयัมมบัติแล้ว ได้บรรลุอรหัตต์แล้วในปัจจุบัน

ในกัลป์ที่ ๓๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ มีพระนามว่า
อุริปัญญา ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้
แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา ข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปัจจุปฏิฐานสัตตญญกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัจจุปฏิฐานสัตตญญกเถรปาทาน.

ชาติปุชกเถรปาทานที่ ๑๐ (๑๒๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระชาติ

[๑๒๒] เมื่อพระวิปัสสิโพธิสัตว์ประสูติจากพระครรภ์ แสงสว่างได้มีอย่างไพบูลย์ และ
พื้นแผ่นดิน พร้อมทั้งสมุทรสาครและภูเขาก็ดำเนินไหว อนึ่ง พวกพราหมณ์อันเป็น
บัณฑิตพยากรณ์ว่า พระพุทธเจ้าจักมีในโลก เป็นผู้เลิศกว่าสรรพสัตว์ จักรือถอน
หมู่ชน (จากสังสารทุกข์) เราได้ฟังคำของพวกบัณฑิตแล้ว ได้ทำการบูชาพระชาติ
(การประสูติ) ด้วยความดำริว่า โอกาสการบูชาพระชาติเช่นนี้นั้นไม่มี (อีก) เรา
รวบรวมกุศลเจตนาแล้ว ได้ยังจิตของตนให้เลื่อมใส ครั้นเราทำการบูชาพระชาติ
แล้วทำกาลกิริยา (ตาย) ณ ที่นั้น

เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เราย่อม
เจริญล่วงกว่าสรรพสัตว์ทั้งหลาย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระชาติ แม่นมทั้งหลาย
ย่อมบำรุงเรา เป็นไปตามอำนาจจิตของเรา เขาไม่อาจยังเราให้โกรธเคือง นี่เป็นผล
การบูชาพระชาติ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำการบูชาใดในกาลนั้น ด้วยการ
บูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลการบูชาพระชาติ ในกัลป์ที่ ๓ แต่กัลป์นี้ ได้มี
พระเจ้าจักรพรรดิ ๓๔ พระองค์ เป็นจอมแห่งชน มีพระนามว่าสุปาริจิริยะ มีผล
มาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และฌอญญา ๖ เราทำให้ชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระชาติปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ขาดิปปุชกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. มหาปริวารเถรอปทาน ๒. สุมังคลเถรอปทาน ๓. สรณคมนียเถรอปทาน ๔. เอกาสนียเถรอปทาน ๕. สุวรรณุปปผิยเถรอปทาน ๖. จิตกပ္ปชกเถรอปทาน ๗. พุทธสัณญกเถรอปทาน ๘. มัคคสัณญกเถรอปทาน ๙. ปัจจุปปัฏฐานสัณญกเถรอปทาน ๑๐. ขาดิปปุชกเถรอปทาน บัณฑิตทั้งหลาย กล่าวรวมคาถาไว้ ๙๐ คาถา ฉะนี้แล.

จบ มหาปริวารวรรคที่ ๑๒.

เสเรยยกเถราปทานที่ ๑ (๑๒๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ชุก

[๑๒๓] เราเป็นพราหมณ์ผู้เล่าเรียน ทรงจำนด รู่จบไตรเพท ยืนอยู่ที่โอกาสแจ้ง ได้เห็นพระผู้มีพระภาคผู้นำของโลก เสด็จเที่ยวอยู่ในป่าดงราชสีห์ ไม่ทรงสะดุ้งกลัว ดังพระยาเสือโคร่ง ทรงแสวงหาคุณอันใหญ่หลวง ดังช้างกฤษณมาตังคะจับมัน ๓ ครั้ง เราจึงหยิบเอาดอกไม้ชุกโยนขึ้นไป (บูชา) ในอากาศ ด้วยพุทธานุภาพ ดอกไม้ชุกทั้งหลายแวดล้อมอยู่โดยประการทั้งปวง พระสัพพัญญูมหาวิรเจ้าผู้นำของโลก ทรงอธิบายว่า จงเป็นหลังคาดอกไม้โดยรอบ ชนทั้งหลายได้บูชาพระนราสภ ในลำดับนั้น แผ่นดอกไม้นั้นมีข้าวข้างใน มีดอกข้างนอก เป็นพदानบังร่มอยู่ตลอด ๗ วันแล้วหายไปจากที่นั้น เราได้เห็นความอัศจรรย์อันไม่เคยมี นำขนพองสยองเกล้านั้นแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธรูปเจ้า ผู้เป็นนายกของโลก ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราอันกุศลมูลตักเตือนแล้ว ไม่ได้เข้าถึงทุกคติเลยตลอดแสนกัลป์ ในกัลป์ที่ ๑๕,๐๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๕ พระองค์ ทรงพระนามเหมือนกันว่า วิลามาลา มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเสเรยยกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เสเรยยกเถราปทาน.

บุปผณูปิยเถราปทานที่ ๒ (๑๒๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยสตูปดอกไม้

[๑๒๔] มีภูเขาช่อถูกกระอยู่ในที่ไม่ไกลภูเขามิวันต์ (เราเป็น) พราหมณ์ผู้รู้จบมนต์อยู่ในท่ามกลางภูเขานั้น ศิษย์ ๕,๐๐๐ คน แวดล้อมเราอยู่ทุกเมื่อ และเขาเหล่านั้นเป็นผู้ลุกขึ้นก่อน (นอนทีหลัง) แกล้วกล้าในมนต์ทั้งหลาย พราหมณ์ผู้รู้จบมนต์ ได้ฟังคำของพวกศิษย์ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก ขอท่านจงรู้พระพุทธเจ้านั้นว่ามีจริงหรือไม่ พระองค์มีอนุพยัญชนะ ๘๐ มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ พระชินวรมีพระรัศมีแผ่ไปข้างละวา ย่อมรุ่งโรจน์ดังพระอาทิตย์ ดังนี้ พราหมณ์ออกจากอาศรมแล้ว ถ้ามถึงทิศที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ว่า พระมหาวิโรจนาผู้นำของโลกประทับอยู่ ณ ประเทศใด เราเห็นประเทศนั้นแล้ว จักนมัสการพระชินเจ้า ผู้ไม่มีบุคคลเปรียบ เรามีจิตเบิกบาน มีใจโสมนัส บูชาพระตถาคตนั้น มาเถิด ศิษย์ทั้งหลาย เราจักไปเฝ้าพระตถาคต จักถวายบังคมพระยุคลบาทของพระศาสดาแล้ว จักฟังคำสั่งสอนของพระองค์ เราออกจากอาศรมไปได้วันหนึ่งก็เกิดความป่วยไข้ เป็นผู้ถูกความป่วยไข้เบียดเบียน จึงไปนอน ณ ที่สุดศาลา (ไม้รัง) ประชุมศิษย์ทั้งปวงแล้ว ได้ถามเขาเหล่านั้นถึงพระตถาคตว่า พระคุณของโลกนาถผู้มีปัญญาเครื่องตรัสรู้อย่างยิ่งเป็นเช่นไร พวกศิษย์เหล่านั้นอันเราถามแล้วพยากรณ์เหมือนบุคคลผู้เห็นแจ้ง แสดงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐนั้นแก่เราดูมีอยู่ตรงหน้าโดยเคารพ เราฟังคำของศิษย์เหล่านั้นแล้ว ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น ศิษย์เหล่านั้นเฝ้าสรีระของเราแล้ว ได้ไปในสำนักของพระพุทธเจ้า ประนมกรอัญชลีถวายบังคมพระศาสดา

เราเอาดอกไม้ทำสตูปแห่งพระสุคต ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวงแล้ว ไม่ได้เข้าถึงทุกคติเลยตลอดแสนกัลป

ในกัลปที่ ๔๐,๐๐๐ แต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๑๖ พระองค์ มีพระนามชื่อว่า อักคิสมะ มีพลมาก ใน ๒ หมื่นกัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราชา ๓๘ พระองค์ เป็นใหญ่ในแผ่นดิน พระนามว่า ฌฏาสนสมะ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปุมุฏปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุมุฏปิยเถรอปทาน.

ปายาสทายกเถรอปทานที่ ๓ (๑๒๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวปายาสใส่ถาดสำริด

[๑๒๕] เราต้องการจะบวงสรวงบูชาญ จึงคดข้าวปายาสใส่ในถาดสำริดด้วยมือของตน แล้วไปสู่ป่าจิว ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ มีพระลักษณะประเสริฐ ๓๒ ประการ แวดล้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ เสด็จออกจากป่าใหญ่ สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เสด็จขึ้นเนินจอมกรมในอากาศอันเป็นทางลม เราเห็นความอัศจรรย์อันไม่เคยเป็นชนลุกชูชันนั้นแล้ว วางถาดสำริดลงถวายบังคมพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ทูลว่า ข้าแต่พระมหามุณี พระองค์เป็นพระสัพพัญญูพุทธเจ้าในโลก พร้อมทั้งเทวโลกและมนุษย์โลก ขอจงทรงอนุเคราะห์รับข้าวปายาสของข้าพระองค์เถิด พระผู้มีพระภาคสัพพัญญูผู้นำของโลก เป็นศาสดาผู้ยอดเยี่ยมในโลก ทรงทราบความดำริของเราแล้วทรงรับ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายข้าวปายาส ในกัลป์ที่ ๔๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ พระนามว่าพุทธโธ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปายาสทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปายาสทายกเถรอปทาน.

คันโธทกียเถราปทานที่ ๔ (๑๒๔)

ว่าด้วยผลแห่งการประพรมน้ำหอม

[๑๒๖] เรานั่งอยู่ในปราสาทอันประเสริฐ ได้เห็นพระชินเจ้าพระนามว่าวิปัสสี งามดั่งไม้รกฟ้า ผู้เป็นสัตพัตถุญ เป็นผู้นำอันอุดม พระองค์ผู้นำของโลก เสด็จดำเนินในที่ไม้อกลปราสาท รัศมีของพระองค์สว่างไสว ในเมื่อพระอาทิตย์อัสดงคตแล้ว เราประคองน้ำหอม ประพรม (บูชา) พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ด้วยจิตอันเลื่อมใส นั้น เราทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ประพรมน้ำหอมใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ พระนามว่าสุคนธ์ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระคันโธทกียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คันโธทกียเถราปทาน.

สัมมุขาทวิกเถราปทานที่ ๕ (๑๒๕)

ว่าด้วยผลแห่งการชมเชยพระพุทธเจ้า

[๑๒๗] เมื่อพระวิปัสสีโพธิสัตว์ประสูติ เราได้พยากรณ์นิมิตว่า จักยังหมั่นให้ดับจักเป็นพระพุทธเจ้าในโลก เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดประสูติ หมั่นโลกธาตุย่อมหวั่นไหว บัดนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่ เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดประสูติ ได้มีแสงสว่างอันไพบูรณ์ บัดนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้นเป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่ เมื่อ

พระผู้มีพระภาคพระองค์ใดประสูติ แม่น้ำทั้งหลายไม่ไหล บัดนี้ พระผู้มีพระภาค
 พระองค์นั้น เป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่ เมื่อพระผู้มีพระภาค
 พระองค์ใดประสูติ ไฟในอเวจินรกไม่ลุกโผลง บัดนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์
 นั้นเป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่ เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์ใด
 ประสูติ หมุ่นกไม่สัจจรูปไป บัดนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นศาสดาผู้มี
 พระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่ เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดประสูติ กองลมย่อม
 ไม่พัดฟุ้งไป บัดนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรง
 แสดงธรรมอยู่ เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดประสูติ แก้วทุกชนิดส่องแสงโชติช่วง
 บัดนี้ พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่
 เมื่อพระผู้มีพระภาคพระองค์ใดประสูติ ทรงย่างพระบาทก้าวไป ๗ ก้าว บัดนี้
 พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น เป็นศาสดาผู้มีพระจักขุ ทรงแสดงธรรมอยู่ พอพระ
 สัมพุทธเจ้าประสูติแล้วเท่านั้น ก็ทรงเหยียดแลดูทิศทั้งปวง ทรงเปล่งอาสภิวาจา
 นี้เป็นธรรมดาของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย เรายังหมุ่นกให้เกิดสังเวช เชยชมพระผู้-
 มีพระภาคผู้นำของโลก ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศ
 ปราจีน ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราเชยชมพระพุทธเจ้าใด ด้วยการเชยชมนั้น เรา
 ไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการเชยชม ในกัลป์ที่ ๕๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้า
 จักรพรรดิมีนามว่าสัมมุขาลวิกะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ใน
 กัลป์ที่ ๕๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีนามว่าปฐวีทุนทุภี สมบรูณ์
 ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
 จอมกษัตริย์มีนามว่าโอภาส สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๕๓
 แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ มีนามว่าสริจเฉทนะ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗
 ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิมีนามว่า
 อัคคินิพพาปะนะ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เรา
 ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิมีนามว่าวาตสมะ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก
 ในกัลป์ที่ ๕๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชมีนามว่า คติปัจเฉทนะ
 สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๔๙ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้า
 จักรพรรดิมีนามว่า รัตนปัชชะ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่
 ๔๘ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชมีนามว่า ปทวิกกมะ สมบรูณ์ด้วย
 แก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๔๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช
 มีนามว่า วิโลกนะ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก ในกัลป์ที่ ๔๖ แต่กัลป์นี้
 เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิมีนามว่า คิริสาระ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผล
 มาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัมมาสัมพุทธเจ้าเถรานุเถระ.

กุสุมาสนียเถรานุเถระที่ ๖ (๑๒๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอามิสพระพุทธเจ้า

[๑๒๘] ในกาลนั้น เราเป็นพราหมณ์อยู่ในนครธัญญวดี รู้จบไตรเพท เป็นผู้เข้าใจตัวบท เข้าใจไวยากรณ์ เป็นผู้ฉลาดในตำรา ทำนายลักษณะคัมภีร์อิติहाสะ และตำราทำนายนิมิต พร้อมทั้งคัมภีร์นิมิตและคัมภีร์เกฏฐะ บอกมนต์กะติษย์ทั้งหลาย เราวงดอกอุบล ๕ กำไว้เบื้องบน เราประสงค์จะบวงสรวงบูชาในสมาคมบิดามารดา ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสีผู้ประเสริฐกว่านระ แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ทรงยังทิศทั้งปวงให้สว่างไสวเสด็จมา เราปูลาดอาสนะแล้ว ลาดดอกอุบลนั้นแล้วนิมนต์พระมหาโมหิ นามาสุนัขของตน อามิสอันใดที่เราตระเตรียมไว้ มีอยู่ในเรือนของตน เราเลื่อมใส ได้ถวายอามิสนั้นแด่พระพุทธเจ้าด้วยมือทั้งสองของตน เราทราบเวลาที่พระผู้มีพระภาคเสวยแล้ว ได้ถวายดอกอุบลกำหนึ่ง พระสัพพัญญูทรงอนุโมทนาแล้ว บ่ายพระพักตร์กลับไปยังทิศอุดร ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายดอกไม้ใดในกาลนั้น ด้วยการถวายดอกไม้ นั้น เราไม่รู้จักบุคคลเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายดอกไม้ ในกัลป์ลำดับ ต่อแต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราชพระนามว่า วรทัตตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระกุสุมาสนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุสุมาสนียเถรานุเถระ.

ผลท่ายกเถราปทานที่ ๗ (๑๒๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเมล็ดบัว

[๑๒๕] เรา (เป็นพราหมณ์) ผู้เล่าเรียน ทรงจำมนตร์รู้จบไตรเพท อยู่ในอาศรมในที่ไม่วุ่นวายเขาหิมวันต์ เครื่องบูชาไฟเมล็ดบัวขาวของเรามีอยู่ เราใส่ไว้ในห่อแล้วห้อยไว้บนยอดไม้ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา พระองค์ทรงประสงค์จะถอนเราขึ้น จึงเสด็จมาภิกขา (มารับบิณฑบาต) เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ถวายเมล็ดบัวแด่พระพุทธเจ้า พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ สมควรรับเครื่องบูชา ทรงยังปีติให้เกิดแก่เรา ทรงนำสุขมาให้ในปัจจุบัน ประทับยืนอยู่ในอากาศได้ตรัสพระภาษิตนี้ว่า ด้วยการถวายเมล็ดบัวนี้ และด้วยการตั้งเจตนาไว้ ผู้นี้จะไม่เข้าถึงทุกคติเลยตลอดแสนกัลป์

ด้วยกุศลมูลนั้นนั่นแล เราได้เสวยสมบัติแล้ว ละความชนะและความแพ้ บรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว ในกัลป์ที่ ๙๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช มีนามว่าสุมงคล สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระผลท่ายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผลท่ายกเถราปทาน.

ญาณสัญญูกเถราปทานที่ ๘ (๑๒๘)

ว่าด้วยผลแห่งการได้สัญญา

[๑๓๐] เราอยู่ในระหว่างภูเขาใกล้ภูเขาหิมวันต์ ได้เห็นกองทรายอันงามแล้ว ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ไม่มีอะไรเปรียบได้ในพระญาณ สงครามไม่มีแก่พระศาสดา พระศาสดาทรงรู้ทั่วถึงธรรมทั้งปวงแล้ว ทรงน้อมไป (หลุดพ้น) ด้วยญาณ ขอนอบน้อมแด่พระองค์ บุรุษอาชาไนย ขอนอบน้อมแด่พระองค์ อุดมบุรุษ ไม่มี

ใครเสมอด้วยพระญาณของพระองค์ พระญาณสูงสุดพ้นจะประมาณ เรายังจิตให้
เลื่อมใสในพระญาณแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกาล ในกัลป์ทั้งหลายที่เหลือ
เราทำกุศล ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยสัญญานั้น เรา
ไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญาในพระญาณ ในกัลป์ที่ ๕๓ แต่กัลป์นี้ เราได้
เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่งมีนามว่าบุพินปุปผิยะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ
มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระญาณสัมมุกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ญาณสัมมุกเถราปทาน.

คัณรบุปผิยเถราปทานที่ ๙ (๑๒๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาดอกไม้ต่าง ๆ

[๑๓๑] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี มีพระฉวีวรรณดังทองคำ ผู้ควรแก่ทักษิ
ณิณา แวดล้อมด้วยพระสาวกเป็นอันมาก เสด็จออกจากพระอาราม เราได้เห็นพระ
สัตัพัญญูพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด หาอาสวะมิได้ มีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้บูชา
ทางที่เสด็จดำเนิน ด้วยจิตอันเลื่อมใสในพระผู้มีพระภาคผู้เป็นจอมสัตว์ผู้คงที่นั้น
เราสำเร็จ มีจิตโสมนัส ถวายบังคมพระเศวตอภิลักขิต ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้
บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่ง
พุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์มีนาม
ว่าวรุณ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระคัณรบุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คัณรบุปผิยเถราปทาน.

ปทุมปุษกเถราปทานที่ ๑๐ (๑๓๐)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธานุชา

[๑๓๒] ในที่ไม่ไกลต่อภูเขามหิมวันต์ มีภูเขาชื่อโคตมะ ดาดายด้วยต้นไม้ต่างชนิด เป็นที่อยู่ของหมู่มหาภูต (ยักษ์) ในท่ามกลางภูเขานั้นมีอาศรมที่เราสร้างไว้ เราแวดล้อมด้วยพวกศิษย์ของตน อยู่ในอาศรม (นั้น) ได้ตั้งศิษย์ทั้งหลายว่า คณะศิษย์ของเรา (เมื่อมาหาเรา) ของจงนำเอาดอกบัวมาให้เรา เราจักทำพุทธานุชาแด่พระผู้มีพระภาคผู้จอมสัตว์ ผู้คงที่ ศิษย์เหล่านั้นรับคำที่เราสั่งอย่างนี้แล้ว นำเอาดอกบัวมาให้เรา เรากระทำเครื่องหมายอย่างนั้น บุษบาแด่พระพุทธเจ้าในกาลนั้น เราประชุมศิษย์ทั้งหลายแล้ว พร่ำสอนด้วยดีว่า ท่านทั้งหลายอย่าประมาทนะ เพราะว่าความไม่ประมาทนำสุขมาให้ ครั้นเราพร่ำสอนบรรดาศิษย์ของตน ผู้อดทนต่อคำสอนอย่างนี้แล้ว ประกอบตนในคุณ คือ ความไม่ประมาท ได้ทำกาละในกาลนั้น ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธานุชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชมีนามว่าขลุตตะมะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระปทุมปุษกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมปุษกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. เสเรยยกเถราปทาน ๒. ปุပ္ผณูปิยเถราปทาน ๓. ปายาสทายกเถราปทาน ๔. คันโททกียเถราปทาน ๕. สัมมุขาทวิกเถราปทาน ๖. กุสุมาสนียเถราปทาน ๗. ผลทายกเถราปทาน ๘. ญาณสัณญูกเถราปทาน ๙. คันธปุผิยเถราปทาน ๑๐. ปทุมปุษกเถราปทาน บัณฑิตผู้เห็นแจ้งอรรถรวมคาถาไว้ ๑๐๕ คาถา.

จบ เสเรยยวรรคที่ ๑๓.

เจดีย์มินโชนันตา บรรจุพระบรมสารีริกธาตุจากศรีลังกา ๙ องค์
สร้างโดยพระเจ้าจันสิตตา

โสภิตวรรคที่ ๑๔

โสภิตเถราปทานที่ ๑ (๑๓๑)

ว่าด้วยผลแห่งการฟังอาสภิวาจา

[๑๓๑] พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ทรงแสดงอมตบทแก่หมู่ชนเป็นอันมาก เวลานั้นเราได้ฟังพระดำรัสอาสภิวาจา ที่พระองค์เปล่งแล้ว ประนมกรอัญชลี เป็นผู้มิมีใจเป็นอารมณ์เดียว (กล่าวว่) สมุทรรเลศกว่าทะเลทั้งหลาย เขาสุเมรุประเสริฐกว่าเขาทั้งหลาย เป็นที่สังสมหีน ฉันทิชนเหล่าใด ย่อมเป็นไปตามอำนาจจิต ชนเหล่านั้นย่อมไม่เข้าถึงเลี้ยวแห่งพระพุทธานุภาพ ฉันทัน พระพุทธเจ้าทรงเป็นฤๅษีประกอบด้วยพระกรุณา ทรงหยุดการแสดงธรรม ประทับนั่งในท่ามกลางสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดสรรเสริญญานของพระพุทธเจ้าผู้นำของโลก ผู้นั้นจะต้องไม่ไปสู่ทุกคติตลอดแสนกัลป์ ผู้นั้นจักเผากิเลสทั้งหลายได้แล้วจักเป็นผู้มีอารมณ์เดียว มีจิตมั่นคง จักได้เป็นสาวกของพระศาสดา มีนามชื่อว่าโสภิตะ

เราเผากิเลสได้แล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว วิชชา ๓ เราบรรลุแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว

ในกัลป์ที่ ๕๐,๐๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ ทรงพระนามว่าสมุคคตะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระโสภิตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสภิตเถราปทาน.

สุทฺธสฺสณฺเณรปทานที่ ๒ (๑๓๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกการะเกด

[๑๓๔] ไม่มีการเกดกำลังมีดอก มีอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำอันกว้างใหญ่ ข้าพระองค์แสวงหาต้นการะเกดนั้นอยู่ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคผู้นำของโลก ในกาลนั้น ข้าพระองค์เห็นการะเกดมีดอกบาน จึงตัดที่ขั้วแล้วบูชาแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิขี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ข้าแต่พระมหามุนีพุทธเจ้าผู้ประเสริฐ พระองค์ทรงบรรจุอมตบทอันไม่เคลื่อนด้วยพระญาณใด ข้าพระองค์บูชาพระญาณนั้น ข้าพระองค์ทำการบูชาพระญาณแล้ว ได้เห็นดอกการะเกด ข้าพระองค์เป็นผู้ได้สัญญานั้น นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระญาณ ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์บูชาพระพุทธญาณด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลการบูชาพระญาณ ในกัลป์ที่ ๑๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๒ พระองค์ ทรงพระนามว่าพลุกคตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุทฺธสฺสณฺเณระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุทฺธสฺสณฺเณรปทาน.

จันทนปุชกเถรปทานที่ ๓ (๑๓๓)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยแก่นจันทน์หอม

[๑๓๕] เวลานั้น เราเป็นกนิหนรอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำจันทกาคา และเรามีดอกไม้เป็นภักขา เป็นผู้กินดอกไม้ ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัสสชิ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านรชน เสด็จหาะไปบนยอดไม้ในป่า ดังพระยาหงส์ในอัมพร (เรากล่าวว่า) ขอ

ความนอบน้อมจงมี แต่พระองค์บุรุษอาชาไนย จิตของพระองค์บริสุทธิ์ดี พระองค์มีสีพระพักตร์ผ่องใส พระผู้มีพระภาคผู้มีพระปัญญาดังแผ่นดิน มีเมธาดี เสด็จลงจากอากาศ ทรงปลดผ้าสังฆาฏิแล้ว ประทับนั่งโดยบัลลังก์ (ขัดสมาธิ) เราถือเอาแก่นจันทน์หอมไปเป็นสำนักพระชินเจ้า เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้บูชาแด่พระพุทธเจ้า ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ยังความปราโมทย์ให้เกิดแล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยแก่นจันทน์ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ใน ๑,๔๐๐ กัลป์ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ มีพระนามชื่อว่าโรหิณี มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระจันทนปุษกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จันทนปุษกเถรปาทาน.

จบ ภาณวารที่ ๘.

ปูพผลทนิยเถรปาทานที่ ๔ (๑๓๔)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้เป็นหลังคา

[๑๓๖] (เราเป็น) พราหมณ์มีนามชื่อว่าสุนันทะ ผู้รู้จบมนต์ เป็นผู้เล่าเรียน เป็นผู้ควรขอ ได้บูชายัญชื่อว่าชเปยยะ ในกาลนั้น พระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้ทรงรู้แจ้งโลก ผู้เลิศ เป็นพระฤาษีก่อปรด้วยพระกรุณา ทรงเอ็นดูหมุ่ชน เสด็จจงกรมอยู่ในอากาศ พระสัพพัญญูสัมพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก เสด็จจงกรมแล้ว ทรงแผ่เมตตาไปในบรรดาสัตว์หาประมาณมิได้ ไม่มีอุปธิ พราหมณ์ผู้รู้จบมนต์เด็ดดอกไม้ที่ขั้วแล้ว ประชุมศิษย์ทั้งหมด ให้ศิษย์ช่วยกันโยนดอกไม้ขึ้นไปในอากาศ ในกาลนั้น หลังคาดอกไม้ได้มีตลอดทั่วพระนครไม่หายไป (คงมีอยู่) ตลอด ๗ วัน ด้วยพุทธานุภาพ

ด้วยกุศลมูลนั้น พราหมณ์ผู้รู้จบมนต์ได้เสวยสมบัติแล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวง ข้ามโลก ๓ และตัดหาได้แล้ว

ในกัลป์ที่ ๑,๑๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๓๔ พระองค์ มีพระนามเหมือนกันว่าอัมพรังสะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปุปผทณียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุปผทณียเถรอปทาน.

รโหสัญญิกเถรอปทานที่ ๕ (๑๓๕)

ว่าด้วยผลแห่งการสัญญาในการเลื่อมใส

[๑๓๕] ภูเขาชั๋วสกะ มีอยู่ในที่ไม่ไกลภูเขาหิมวันต์ ที่เชิงเขาชั๋วสกะนั้น มีอาศรมที่เราสร้างไว้ในกาลนั้น เราเป็นพราหมณ์บอภมณฑ์กะตียะประมาณ ๓,๐๐๐ เราสั่งสอนศิษย์เหล่านั้นแล้วเข้าอยู่ (ในที่สงัด) ณ ที่สมควรข้างหนึ่ง พราหมณ์ผู้รู้จบมนต์ นั่งอยู่ ณ ที่สมควรส่วนข้างหนึ่งแล้ว ระลึกถึงพระญาณของพระพุทธเจ้าแล้วยังจิตให้เลื่อมใสในพระญาณ ครั้นเรายังจิตให้เลื่อมใสในพระญาณแล้ว นั่งคู้บัลลังก์อยู่บนเครื่องลาดหญ้า กระทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยสัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญาในพระญาณ ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราชทรงพระนามว่าสิริธร ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระรโหสัญญิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รโหสัญญิกเถรอปทาน.

จัมปกปุปผิยเถราปทานที่ ๖ (๑๓๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกจำปา

[๑๓๘] เราได้เห็นพระผู้มีพระภาคพระนามว่าเวสสภู ผู้โชติช่วงดั่งดอกกรรณิการั ประทับนั่งอยู่ที่ระหว่างภูเขา ทรงยังทิศทั้งปวงให้สว่างดั่งดาวประกายพลุข มี มาณพ ๓ คนเป็นผู้ศึกษาดีในศิลปของตน หาบสิ่งของเต็มหาบไปตั้งข้างหลังเรา เราผู้มีตบะใส่ดอกจำปา ๗ ดอกไว้ในห่อ ถีอดอกจำปาเหล่านั้น บูชาในพระญาณของ พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเวสสภู ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธญาณ ด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระญาณ ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิมีพระนามว่าวิหตะภา ทรงสมบุรณ์ ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระจัมปกปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จัมปกปุปผิยเถราปทาน.

อรรถสันตสสกกเถราปทานที่ ๗ (๑๓๗)

ว่าด้วยผลแห่งการชมเชยพระพุทธเจ้า ๓ คาถา

[๑๓๙] เรานั่งอยู่ในโรงอันกว้างใหญ่ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นนายกของโลก ผู้มีอาสวะสิ้นแล้ว ผู้บรรลุพลธรรมแวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ภิกษุ สงฆ์เหล่านั้นประมาณ ๑ แสน ผู้บรรลุวิชา ๓ ได้อภิญญา ๖ มีฤทธิ์มาก แวดล้อม พระสัมพุทธเจ้า ใครเห็นแล้วจะไม่เลื่อมใส ในมนุษยโลกพร้อมทั้งเทวโลกไม่มีอะไร เปรียบ ในพระญาณของพระสัมพุทธเจ้าองค์ใด ใครได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระองค์

นั่น ผู้มีพระญาณไม่สิ้นสุดแล้ว จะไม่เลื่อมใสเล่า ชนทั้งหลายแสดงธรรมกาย และ
ไม่อาจทำรัตนกรทั้งสี่ให้กำเริบได้ ใครได้เห็นแล้วจะไม่เลื่อมใสเล่า พราหมณ์
นารทะนั้นชมเชยพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้ไม่แพ้ด้วย ๓ คาถาแล้ว
เดินไปข้างหน้า ด้วยจิตอันเลื่อมใสและด้วยการชมเชยพระพุทธรูปนั้น เราไม่ได้เข้า
ถึงทุกคิเลศตลอดแสนกัลป์ ในกัลป์ที่ ๓,๐๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอม
กษัตริย์พระนามว่าสุมิตตะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอรรถสันทสสเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อรรถสันทสสเถรปาทาน.

เอกรังสนียเถรปาทานที่ ๘ (๑๓๘)

ว่าด้วยผลแห่งการเลื่อมใสในการฟังธรรม

[๑๔๐] ชนทั้งหลายรู้จักเราว่า เกสวะ โดยนามชื่อว่านารทะ เราแสวงหากุศลและอกุศล
อยู่ ได้ไปสู่สำนักพระพุทธรเจ้า พระมหามุนีพระนามว่าอรรถทัสสี ทรงมีจิตเมตตา
ประกอบด้วยพระกรุณา พระองค์ผู้มีจักขุ เมื่อทรงพลอบสัตว์ทั้งหลายให้เบาใจ ทรง
แสดงธรรมอยู่ เรายังจิตของตนให้เลื่อมใส ประนมกรอัญชลีบนเศียรเกล้า ถวาย
บังคมพระศาสดาแล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศประจิม ในกัลป์ที่ ๑,๗๐๐ แต่กัลป์นี้
ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช เป็นใหญ่ในแผ่นดิน พระนามว่า อมิตตปนะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเอกรังสนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกรังสนียเถรปาทาน.

สาธยายกเถราปทานที่ ๙ (๑๓๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกรัง

[๑๔๑] เวลานั้น เราเป็นราชสีห์พระยาเนื้อมิสกุล เราแสวงหาห้วง (บ่อ) น้ำบนเขา ได้เห็นพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกของโลก จึงดำริว่า พระมหาวิรเจ้าพระองค์นี้ ย่อมยังมหาชนให้ดับได้ ถ้าเช่นนั้น เราพึงเข้าไปเฝ้าพระองค์ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา ผู้องอาจกว่านระเถิด เราจึงหักกิ่งรังแล้ว แล้วนำเอาดอกมาพร้อมด้วยกระอมน้ำ (ใส่กระอมน้ำมา) เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้ถวายดอกรังอันงาม ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธรูปด้วยดอกไม้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายดอกไม้ และในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ ทรงพระนามว่าวิโรจนะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธรูปที่เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระสาธยายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สาธยายกเถราปทาน.

ผลทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๑๔๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะหาด

[๑๔๒] ในกาลนั้น เราเป็นพรานเที่ยวฆ่าสัตว์อื่นเป็นอย่างมาก สำเร็จการนอนอยู่ที่เงื้อมเขา ไม่ไกลพระศาสดาพระนามว่าสิขี เราได้เห็นพระพุทธรูป อัครนายกของโลก ทั้งเวลาเย็น เวลาเช้า ก็เราไม่มีไทยธรรมสำหรับถวายแด่พระศาสดาผู้จอมสัตว์ ผู้คงที่ เราได้ถือเอาผลมะหาดไปส่งสำนักพระพุทธรูป พระผู้มีพระภาคเชษฐบุรุษของโลกผู้ประเสริฐกว่านระทรงรับ ต่อแต่นั้น เราได้ถือผลมะหาดไปทูลถวายพระองค์ผู้นำวิเศษ ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราได้ทำกาลกิริยา ณ ที่นั่นเอง ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผลมะหาดใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่ง

การถวายผลไม้ ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ ทรงพระนามว่ามาลิก ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผลทายกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. โสภิตเถรอปทาน ๒. สุทัสสนเถรอปทาน ๓. จันทนปุชกเถรอปทาน ๔. ปุพผกนิยเถรอปทาน ๕. รโหสันทัสสกเถรอปทาน ๖. จัมปกปุพผิยเถรอปทาน ๗. อัตถสันทัสสกเถรอปทาน ๘. เอกรังสนิยเถรอปทาน ๙. สาลทายกเถรอปทาน ๑๐. ผลทายกเถรอปทาน บัณฑิตทั้งหลายรวมคาถาได้ ๗๒ คาถา ฉะนี้แล.

จบ โสภิตวรรคที่ ๑๔.

ฉัตตวรรคที่ ๑๕

อธิฉัตติยเถราปทานที่ ๑ (๑๔๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยฉัตร

[๑๔๑] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัสสชิ ผู้สูงสุดกว่านระ ปรีนิพพานแล้ว เราให้ช่างทำฉัตรเป็นชั้น ๆ บูชาไว้ที่พระสถูป ได้มานมัสการพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ตามกาลอันสมควร (และ) ได้ทำหลังคาดอกไม้บูชา (ยกขึ้น) ไว้ที่ฉัตร ใน ๑,๗๐๐ กัลป์ เราได้ถวายเทวรัชสมบัติ ไม่ไปสู่ความเป็นมนุษย์เลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระสถูป

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอธิฉัตติยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อธิฉัตติยเถราปทาน.

ถัมภาโรปกเถราปทานที่ ๒ (๑๔๒)

ว่าด้วยผลแห่งการยกเสาธง

[๑๔๒] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าธรรมทัสสี ผู้ประเสริฐกว่านระ นิพพานแล้ว เราได้ยกเสาธงขึ้นไว้ที่เจดีย์ แห่งพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ให้นายช่างสร้างบันไดสำหรับประชาชน จะได้ขึ้นสู่สถูปอันประเสริฐ แล้วถือเอาดอกไม้ไปโปรยบูชาที่พระสถูป โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอ ความถึงพร้อมแห่งพระศาสดาหนอ เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระสถูป ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑๖ พระองค์ ทรงพระนามว่า ฐปติยะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระถัมภาโรปกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.
จบ ถัมภาโรปกเถรอปทาน.

เวทการกเถรอปทานที่ ๓ (๑๔๓)

ว่าด้วยผลแห่งการกระทำที่บูชา

[๑๔๕] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าปิยทัสสี ผู้สูงสุดกว่านระ นิพพานแล้ว เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้กระทำที่บูชาพระพุทธเจ้าแวดล้อมด้วยแก้วมณีแล้ว ได้กระทำการฉลองอย่างมโหฬาร ครั้นทำการฉลองที่บูชาแล้ว เราได้ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนิดนั้น ๆ เทวดาทั้งหลาย ย่อมทรงแก้วมณีไว้ในอากาศ นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๑,๖๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓๒ พระองค์ ทรงพระนามว่ามณีปภา มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเวทการกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.
จบ เวทการกเถรอปทาน.

สปริวาริยเถรอปทานที่ ๔ (๑๔๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายไฟที่ไม้จันทน์

[๑๔๖] พระชินสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระเชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ รุ่งเรืองดังกองอัคคี ปรินิพพานแล้ว เมื่อพระมหาวิรเจ้านิพพานแล้ว ได้มีสถูปอันกว้างใหญ่ ชนทั้งหลาย เอาสิ่งของอันจะพึงถวายเข้าไปตั้งไว้ที่สถูป ในห้องพระธาตุอันประเสริฐสุด ในกาลนั้น เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ทำไฟที่ไม้จันทน์อันหนึ่ง อันสมบูรณ์แก่สถูป และถวายรูปและของหอม ในภพที่เราเกิด คือ ในความเป็น

เทวดาหรือมนุษย์ เราไม่เห็นความที่เราเป็นผู้ต่ำทรามเลย นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม
ในกัลป์ที่ ๑,๕๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ ทรงพระนามว่า
สมัตตะทุกพระองค์ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสปริวริยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สปริวริยเถรปาทาน.

อุมมาปุปผิยเถรปาทานที่ ๕ (๑๔๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาดอกผักตบ

[๑๔๗] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้ทรงเกื้อกูลแก่โลก สมควรรับเครื่อง
บูชา นิพพานแล้ว ได้มีการฉลองพระสถูปอย่างมโหฬาร เมื่อการฉลองพระสถูป
แห่งพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่เป็นไปอยู่ เรา
เอาดอกผักตบไปบูชาที่พระสถูป ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระสถูปด้วย
ดอกไม้ไม้ดี ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระสถูปด้วย
ดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘๕ พระองค์ ทรงพระนาม
เหมือนกันว่าโสเมทวะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุมมาปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุมมาปุปผิยเถรปาทาน.

อนุโลมทายกเถรापทานที่ ๖ (๑๔๖)

ว่าด้วยผลแห่งการกระทำไฟที่ที่โพธิพฤกษ์

[๑๔๘] เราได้ทำไฟที่ที่โพธิพฤกษ์แห่งพระมุนีพระนามว่าอโนมทัสสี เราได้ก่อนปูนขาว แล้ว ได้ทำกรรมด้วยมือตนเอง พระศาสดาพระนามว่าอโนมทัสสี ผู้อุดมกว่านระ ทอดพระเนตรเห็นกุศลกรรมที่เราทำแล้วนั้น ประทับอยู่ในท่ามกลางภิกษุสงฆ์ ได้ ตรัสพระคาถานี้ว่า ด้วยกรรม คือ การใส่ปูนขาวนี้ และด้วยการตั้งเจตนาไว้ ผู้นี้จะ ได้เสวยสมบัติแล้ว จักทำที่สุดทุกข์ได้ เราเป็นผู้มีสีหน้าผ่องใส มีอารมณ์เดียว มีจิต มั่นคง ทรงกายที่สุดไว้ในพระศาสนาแห่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกาลที่ ๑๐๐ แต่ กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชพระนามว่าสัมปัสสนะ บริบูรณ์ ไม่บกพร่อง มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอนุโลมทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อนุโลมทายกเถรापทาน.

มรรคทายกเถรापทานที่ ๗ (๑๔๗)

ว่าด้วยผลแห่งการกระทำหนทาง

[๑๔๘] พระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระจักขุเสด็จขึ้นสู่ท้ำน้ำแล้ว เสด็จดำเนินไปสู่ป่า เราได้ เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่า สิทธัตถะ มีพระลักษณะอันประเสริฐพระองค์นั้น จึงได้ถือเอาจอบและขี้ผึ้งมาปราบหนทางให้ราบเรียบ เราได้บังคมพระศาสดาแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใส ในกาลที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรม นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย ในกาลที่ ๕๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอม ประชาชนพระองค์หนึ่ง มีพระนามว่าสุปปพุทธะ เป็นผู้นำ เป็นใหญ่กว่านระ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระมรรคทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มรรคทายกเถรอปทาน.

ผลกทายกเถรอปทานที่ ๘ (๑๔๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายแผ่นกระดาน

[๑๕๐] เราเป็นนายช่างทำยานอยู่ในเมือง เป็นผู้ศึกษาดีในกรรมของช่างไม้ เราได้ทำแผ่นกระดานด้วยไม้จันทน์ ถวายแด่พระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก วิมานอันบุญกรรมนิรมิตดีแล้วด้วยทองคำนี้ ย่อมสว่างไสว ยานช้าง ยานม้า อันเป็นยานทิพย์ ปราภฏแก่เรา ปราสาทและวอ และแก้วอันประมาณมิได้ ย่อมบังเกิดแก่เราตามปรารถนา นี่เป็นผลแห่งการถวายแผ่นกระดาน ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายแผ่นกระดานใด ด้วยการถวายแผ่นกระดานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายแผ่นกระดาน ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรงพระนามว่าภวนิมมิตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระผลกทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผลกทายกเถรอปทาน.

วฏัสกียเถราปทานที่ ๙ (๑๔๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงมาลัย

[๑๕๑] พระสยัมภูผู้ไม่ฟ่ายแพ้ มีพระนามชื่อว่าสุเมธ เมื่อทรงพอกพูนวิเวก จึงเสด็จเข้าไปใหญ่ เราเห็นดอกไม้ข้างน้ำกำลังบาน จึงเอามาร้อยเป็นพวงมาลัย บูชาแด่พระพุทธเจ้า ผู้เป็นนายกของโลกเฉพาะพระพักตร์ ในกัลป์ที่ ๓ หมื่น แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑,๕๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ ทรงพระนามว่านิมิตะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระวฏัสกียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วฏัสกียเถราปทาน.

ปัลลังกทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๑๕๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายปัลลังก์

[๑๕๒] ก็เราได้ถวายปัลลังก์พร้อมทั้งผ้าสำหรับปิดเบื้องบน (เพดาน) แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุเมธ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ในกาลนั้น ปัลลังก์นั้น ได้เป็นปัลลังก์ประกอบด้วยแก้ว ๗ ประการ รู้ความดำริของเรา ย่อมเกิดขึ้นแก่เราทุกเมื่อ ใน ๓ หมื่นกัลป์แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายปัลลังก์ใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลการถวายปัลลังก์ ในกัลป์ที่ ๒ หมื่น แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ ทรงพระนามว่าสุวรรณภา ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปัลลังกทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัลลังกทายกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อธิจัตติยเถรอปทาน ๒. ถัมภารูปกเถรอปทาน ๓.
เวทการกเถรอปทาน ๔. สปริวาริยเถรอปทาน ๕. อุมมาปุปผิยเถรอปทาน ๖. อนุโลมทาย-
กเถรอปทาน ๗. มรรคทายกเถรอปทาน ๘. ผลกทายกเถรอปทาน ๙. วฐัสสกียเถรอปทาน
๑๐. ปัลลังกทายกเถรอปทาน บัณฑิตประกาศคาถา ๕๖ คาถา.

จบ ฉัตตวรรคที่ ๑๕.

พันธุชีวกวรรคที่ ๑๖

พันธุชีวกเถราปทานที่ ๑ (๑๕๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงมาลัยดอกชบา

[๑๕๓] เราได้เห็นพระผู้มีพระภาคพระนามว่าลชี ผู้ปราศจากมลทิน บริสุทธิผ่องใสไม่ขุ่นมัวดังพระจันทร์ มีความเพิลิตเพลินและภพสิ้นแล้ว ทรงข้ามคั่นหาในโลกแล้ว ผู้ยังหมู่ชนให้ดับ ทรงข้ามเองแล้วยังหมู่ชนให้ข้าม เป็นมุนี เฟื่องบานอยู่ในป่า มีจิตเป็นอารมณ์เดียวตั้งมั่นด้วยดี เราร้อยดอกชบาหลายดอกไว้ในเส้นด้ายแล้ว บูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าลชี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๓ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าสมันตจักษุ เป็นจอมมนุษย์ มีบริวารมาก มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระพันธุชีวกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พันธุชีวกเถราปทาน.

ตัมพปุปผิยเถราปทานที่ ๒ (๑๕๒)

ว่าด้วยผลแห่งการทำความสะอาดต้นโพธิ์

[๑๕๔] เราเป็นผู้ประกอบในการทำงานของบุคคลอื่น ได้ทำความผิด เพียบพร้อมด้วยภัยและเวร จึงวิ่งหนีไปตามชายป่า ได้เห็นต้นไม้มีดอกเป็นกลุ่มก้อน บานสะพรั่ง จึงถือเอาดอกมันแดงไปเกลี่ยลงที่โพธิพฤกษ์ ได้กวาดไม้แคฝอยอันเป็นไม้โพธิ์อันอุดมนั้นแล้ว เข้าไปนั่งอุบลลังก์ (ขัดสมาธิ) ที่โคนโพธิ์ ชนทั้งหลายแสวงหา

ทางไปอยู่ ได้มาสู่ที่ใกล้เรา และเราเห็นชนเหล่านั้น ณ ที่นั้นแล้ว คำนึงถึงโพธิพฤษ
อันอุดมและเรามีใจผ่องใส ให้วิโพธิพฤษแล้ว ตกลงในเหวที่น้ำกลวอันลึกหลายชั่ว
ลำตาล ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาโพธิพฤษด้วยดอกไม้ดี ด้วยการบูชา
นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาโพธิพฤษ และในกัลป์ที่ ๓ แต่กัลป์
นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ทรงพระนามว่าสัมมลิตะ ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗
ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระตัมพปุผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตัมพปุผิยเถรปาทาน.

วิธีสัมมชชกเถรปาทานที่ ๓ (๑๕๓)

ว่าด้วยผลแห่งการกวาดถนนยกธง

[๑๕๕] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้นำของโลก เป็นจอมสัตว์ประเสริฐกว่านระ มีพระ
รัศมีเปล่งปลั่งดังพระอาทิตย์อุทัย เหลืองอร่ามเหมือนพระจันทร์ เสด็จดำเนินไป
เหมือนพระจันทร์ในวันเพ็ญ ภิภุสงฆ์ ๖๘,๐๐๐ ล้วนเป็นพระชีนาสพแวดล้อม เรา
จึงกวาดถนนนั้น ในเมื่อพระผู้มีพระภาคผู้นำของโลกเสด็จไป ได้ยกธงขึ้นที่ถนน
นั้น ด้วยจิตอันเลื่อมใส ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ยกธงใด ด้วยกรรมนั้น เรา
ไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายธง ในกัลป์ที่ ๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระ
ราชามีพลมาก สมบูรณ์ด้วยอาการทั้งปวง ปรากฏชื่อว่าสุทธะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระวิธีสัมมชชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วิธีสัมมชชกเถรปาทาน.

กักการบูชาเทพารักษ์ที่ ๔ (๑๕๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกผักกาด

[๑๕๖] เราเป็นเทพบุตร ได้บูชาพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกพระนามว่าลชชี ได้ถือเอาดอกผักกาดไปบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา และในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช มีพระนามว่าสัตตตมมะ ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระกักการบูชาเทพารักษ์ได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กักการบูชาเทพารักษ์.

มณฑารวบูชาเทพารักษ์ที่ ๕ (๑๕๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมณฑารพ

[๑๕๗] เราเป็นเทพบุตร ได้บูชาพระผู้มีพระภาคผู้เป็นนายกพระนามว่าลชชี ได้บูชาแด่พระพุทธเจ้าด้วยดอกมณฑารพ พวงมาลัยทิพย์เป็นหลังคาบังร่มในพระตถาคตตลอด ๗ วัน ชนทั้งปวงมาประชุมกันนมัสการพระตถาคต ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชมีนามว่าชุตินธรระ สมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระมณฑารวบูชาเทพารักษ์ได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มันทารวบุปผชกเถราปทาน.

กัมมพบุปผียเถราปทานที่ ๖ (๑๕๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกระทุ่ม

[๑๕๘] มีภูเขาชื่อถูกกฤษณะอยู่ในที่ไม่ไกลแต่ภูเขามิวันต์ พระปัจเจกพุทธเจ้า ๗ องค์ อยู่ใกล้เชิงเขานั้น เราเห็นต้นกระทุ่มมีดอกบาน ดังพระจันทร์ขึ้นไปบนท้องฟ้า จึง ประคองด้วยมือทั้งสอง บูชาพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้ง ๗ องค์ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์ นี้ เราได้บูชาพระปัจเจกพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระปัจเจกพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้า จักรพรรดิ ๗ พระองค์ ทรงพระนามว่าปุปะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพล มาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกัมมพบุปผียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กัมมพบุปผียเถราปทาน.

ติณสุลกเถราปทานที่ ๗ (๑๕๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมะลิซ้อน

[๑๕๙] มีภูเขาชื่อภูตคณอยู่ในที่ไม่ไกลแต่ภูเขามิวันต์ พระชินปัจเจกพุทธเจ้าองค์ หนึ่ง สละโลกแล้วมาอยู่ ณ ภูเขานั้น เราถือเอาดอกมะลิซ้อนไปบูชาแด่พระปัจเจก พุทธเจ้า เราไม่ตกลงในอบายภูมิ ๔ ตลอด ๕ หมื่นกัลป์ (แสนกัลป์หย่อนหนึ่ง) ในกัลป์ที่ ๑๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง มีพระนามว่า ธรณิรุหะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระติณสุลกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตินสุลกเถรปาทาน.

นาคปุปผียเถรปาทานที่ ๘ (๑๕๘)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกสารภีที่ทางเสด็จ

[๑๖๐] (เราเป็น) พราหมณ์มีนามชื่อว่าสุวัจจะ เป็นผู้รู้จบมนต์เวทล้อมด้วยพวกศิษย์ของตน อยู่ ณ ระหว่างภูเขา พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา พระองค์ทรงประสงค์จะรื้อถอน (ช่วยเหลือ) เรา จึงเสด็จมายังสำนักเรา เสด็จจงกรมอยู่บนเวหาส เหมือนประทับที่ปอ้นโพลง ฉะนั้น ทรงทราบว่าเรายินดีแล้ว บ่ายพระพักตร์กลับไปทางทิศประจิม ก็เราได้เห็นความอัศจรรย์อันไม่เคยมี ขนพองสยองเกล้านั้นแล้ว ได้เก็บเอาดอกสารภีไปโปรยลงที่ทางเสด็จไป ในกัลป์ที่แสนแต่กัลป์นี้ เราโปรยดอกไม้ใด ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราไม่เข้าถึงทุกติเลย ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช มีพระนามว่ามหารตะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ฉะนี้แล.

ทราบวา ท่านพระนาคปุปผียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นาคปุปผียเถรปาทาน.

ปุนนาคปุปผิยเถราปทานที่ ๙ (๑๕๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกปุนนาค

[๑๖๑] เราเป็นนายพรานเข้าไปสู่ป่าใหญ่ ได้เห็นดอกปุนนาคกำลังบาน จึงระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ได้เก็บเอาดอกปุนนาคนั้นอันมีกลิ่นหอมตลบอบอวลแล้ว ได้ก่อสตูที่กองทรายบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติยะ นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง มีนามว่าตโมนุทะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปุนนาคปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุนนาคปุปผิยเถราปทาน.

กุ่มุททายกเถราปทานที่ ๑๐ (๑๖๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัวโกมุท

[๑๖๒] ณ ที่ใกล้ภูเขามหิมวันต์ มีสระใหญ่สระหนึ่ง (สระธรรมชาติ) ดาดาชด้วยดอกปทุม (บัวหลวง) และดอกอุบล (บัวเขียว) สะพรั่งด้วยดอกปทุมทริก (บัวขาว) ในกาลนั้น เราเป็นนกกมีนามชื่อว่ากุกกุสะ อาศัยอยู่ใกล้สระนั้น เป็นผู้มั่งคั่ง สมบูรณ์ด้วยวัตร จลาตในบุญและมีโชบุญ พระมหามุนีพระนามว่าปทุมตระ ทรงรู้แจ้งโลกสมควรรับเครื่องบูชา เสด็จสัตยจรไปในที่ไม่ไกลสระนั้น เราหักดอกบัวโกมุทหอมถวายแด่พระองค์ พระองค์ทรงทราบความดำริของเราแล้วทรงรับไว้ ครั้นเราถวายทานแล้ว และอันกุศลมูลตักเตือน เราไม่ได้เข้าถึงทุกขัตติยะตลอดแสนกัลป ในกัลป์ที่

๑,๖๐๐ แต่กลับนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ พระเจ้าจักรพรรดิเหล่านี้มีพระนามว่าวรุณ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกุกุททายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุกุททายกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. พันธุชีวกเถรอปทาน ๒. ตัมพปุปผิยเถรอปทาน ๓. วิถีสัมมชชกเถรอปทาน ๔. กักการุชชกเถรอปทาน ๕. มันทารวปุปผชกเถรอปทาน ๖. กัมพปุปผิยเถรอปทาน ๗. ตินสุลลเถรอปทาน ๘. นาคปุปผิยเถรอปทาน ๙. ปุณนาคปุปผิยเถรอปทาน ๑๐. กุกุททายกเถรอปทาน บัณฑิตกล่าวคาถาไว้ ๕๖ คาถา.

จบ พันธุชีวกวรรคที่ ๑๖.

สุปาริจริยวรรคที่ ๑๗

สุปาริจริยเถราปทานที่ ๑ (๑๖๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงพระศาสดา

[๑๖๑] พระผู้มีพระภาคผู้เป็นจอมสัตว์ ประเสริฐกว่านระ มีพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีพระจักขุ เสด็จออกจากป่าใหญ่แล้ว ทรงแสดงธรรมอยู่ในขณะนั้นได้มีการประชุมแห่งเทวดาทั้งหลาย ในที่ไม่ไกลพระผู้มีพระภาค เทวดาทั้งหลายมาประชุมกันด้วยกิจบางอย่าง ได้เห็นอย่างแจ้งชัด เราได้ทราบ (ได้ยิน) พระสุรเสียงที่ทรงแสดงอมฤตธรรมของพระพุทธเจ้า มีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ประทับแล้วเข้าไปบำรุง เราเห็นผลแห่งการบำรุงพระศาสดาที่ประพุดดีด้วยดี ใน ๓๐,๐๐๐ กัลป์ เราไม่เข้าถึงทุกติเลย ในกัลป์ที่ ๒,๕๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ มีนามว่าสมลังกตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณสมบัติเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุปาริจริยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุปาริจริยเถราปทาน.

กณเวรปุเปยิยเถราปทานที่ ๒ (๑๖๒)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกชบาถวาย

[๑๖๔] พระผู้มีพระภาค พระนามว่า สิทธัตถะ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ แวดล้อมด้วยพระสาวกทั้งหลาย เสด็จดำเนินไปสู่พระนคร เราเป็นผู้ได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้คุ้มครองในภายในพระราชวัง เราเข้าไปในปราสาท ได้เห็นพระผู้มีพระภาค ผู้นำของโลก จึงถือ (เก็บ) เอาดอกชบา ไปโปรยลงในภิกขุสงฆ์ แยกพระพุทธเจ้า

ไว้แผนกหนึ่ง โปรยดอกขบาลงบูชายิ่งกว่านั้น ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ดี ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๘๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรงพระนามว่ามหิทธิกะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกณเฑาะพุดิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กณเฑาะพุดิยเถระพทาน.

ขัซซทายกเถระพทานที่ ๓ (๑๖๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมะพร้าว

[๑๖๕] ในปางก่อน เราได้ถวายผลไม้แด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ และได้ถวายผลมะพร้าวที่สมมติกันว่าควรเคี้ยว ครั้นถวายผลมะพร้าวนั้นแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวงแล้ว ย่อมบันเทิง มีความประสงค์สิ่งที่ต้องการก็เข้าถึง (ได้) ตามปรารถนา ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ในกัลป์ที่ ๑๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช มีพระนามว่าอินทสมะ ทรงสมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระขัซซทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ขัซซทายกเถระพทาน.

เทศปุษกเถราปทานที่ ๕ (๑๖๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาสถานที่

[๑๖๖] ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอตถทัสสี เชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ เสด็จขึ้นสู่เวหาส เสด็จไปในอากาศ พระศาสดามหามุนี เหาะขึ้นไปประทับอยู่ ณ ประเทศ (สถานที่) ไค เรามีจิตเลื่อมใสได้บูชาประเทศนั้น ด้วยมือทั้งสองของตน ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เห็นพระมหามุนีไค ด้วยการเห็นนั้น เราไม่รู้จัก ทูลติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาประเทศ ในกัลป์ที่ ๑,๑๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้า จักรพรรดิพระนามว่า โคสุชาต ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเทศปุษกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เทศปุษกเถราปทาน.

กณิการฉกนียเถราปทานที่ ๕ (๑๖๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยร่มดอกกรณิการ

[๑๖๗] พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าเวสสภู เชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ เป็น มุนี เสด็จเข้าป่าใหญ่เพื่อทรงพักกลางวัน เวลานั้น เราเก็บเอาดอกกรณิการมาทำ เป็นร่ม ได้ทำหลังคา (เพดาน) ดอกไม้บูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์ นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทูลติเลย นี่เป็น ผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๘ พระองค์ ทรงพระนามว่าโสณณาภา ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระกณิการณนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กณิการณนียเถรปาทาน.

สัปปีทายกเถรปาทานที่ ๖ (๑๖๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนยใส

[๑๖๘] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุสตะ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา ผู้ประเสริฐ ทรงยังมหาชนให้ดับ เสด็จดำเนินไปตามถนน พระผู้มีพระภาคเสด็จมาถึงสำนักของเรา โดยลำดับ ลำดับนั้น เรารับบาตรแล้ว ได้ถวายเนยใสและน้ำมัน ในกัลปที่ ๕๒ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายเนยใสใดในกาลนั้น ด้วยการถวายเนยใสนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเนยใส ในกัลปที่ ๕๖ แต่กัลปนี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ พระองค์หนึ่ง พระนามว่าสโมทกะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระสัปปีทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัปปีทายกเถรปาทาน.

ยุธิกปุပ္ผิยเถรปาทานที่ ๗ (๑๖๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกเข็ม

[๑๖๙] เราเที่ยวไปตามกระแสน้ำ ไกลฝั่งแม่น้ำจันทภาคา ณ ที่นั้น เราได้เห็นพระสยัมมผู้ตั้งพระยาไม้รังกำลังมีดอกบาน เราจึงถือเอาดอกเข็มเข้าไปเฝ้าพระมหามุนี

เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้บูชาแต่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๖๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่งทรงพระนามว่า สามุทธระ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระยุกิปปุผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ยุกิปปุผิยเถรปาทาน.

ทุสสทายกเถรปาทานที่ ๘ (๑๖๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้า

[๑๗๐] ในกาลนั้น เราเป็นพระราชโอรสอยู่ในพระนครอันรื่นรมย์ ชื่อติวรา เราได้ผ้าอันเป็นเครื่องบรรณาการแล้ว ได้ถวายแต่พระผู้มีพระภาคผู้สงบบระจับ พระผู้มีพระภาคพระนามว่า สิทธัตถะ ทรงรับแล้ว ทรงลูบคลำผ้าด้วยพระหัตถ์ ครั้นทรงรับแล้ว เสด็จเหาะขึ้นสู่บนอากาศ เมื่อพระผู้มีพระภาคเสด็จไป ผ้าก็ลอยตามไปเบื้องหลังพระปฤษฎางค์ เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระองค์ว่า พระพุทธเจ้าเป็นอัครบุคลลหนอ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผ้าใดในกาลนั้น ด้วยการถวายผ้านั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้า ในกัลป์ที่ ๖๗ แต่กัลป์นี้ ในกาลนั้น ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นจอมมนุษย์ มีพระนามว่าบริสุทธิ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระทุสสทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ทุสสทายกเถรปาทาน.

สมาทปกเถราปทานที่ ๙ (๑๖๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเรือนยอด

[๑๓๑] ได้มีการประชุมอุบาสกเป็นอันมากในพระนครพันธุมดี เราเป็นหัวหน้าของอุบาสกเหล่านั้น อุบาสกเหล่านั้นประพฤติดุจตามปรารถนาของเรา เราประชุมอุบาสกทั้งหมดนั้น แล้วชักชวนในการทำบุญว่า เราทั้งหลายจักทำเรือนยอดเดียว (ศาลา) ถวายแก่สงฆ์ผู้เป็นบุญเขตอันสูงสุด เขาเหล่านั้นรับคำแล้ว ได้กระทำไปตามอำนาจความพอใจของเรา เราทั้งหลายช่วยกันสร้างเรือนยอดเดียวนั้นสำเร็จแล้ว ได้ถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเรือนยอดเดียวใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเรือนยอดเดียว ในกัลป์ที่ ๕๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ผู้เป็นจอมชนพระองค์หนึ่ง มีพระนามชื่อว่าอเวละ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระสมาทปกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สmaatปกเถราปทาน.

ปัญจคุลียเถราปทานที่ ๑๐ (๑๗๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยของหอม

[๑๓๒] เราได้เห็นพระผู้มีพระภาคมหามุนี พระนามว่าติสสะ ผู้เป็นนาถะของโลก ประเสริฐกว่านระ กำลังเสด็จเข้าพระคันธกุฎี อันเป็นพระวิหารสวยงาม จึงถือเอาของหอมและพวงดอกไม้ไปสู่สำนักพระชินเจ้า และเราเป็นผู้มีศรัทธาในพระสัมพุทธเจ้า ได้ถวายบังคม ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยของหอมใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบังคม ในกัลป์ที่ ๗๒ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชมีนามว่าสยัมปะกะ สมบูรณ์

ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิมูญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปัญจคุลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัญจคุลียเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สุปาริจริยเถรอปทาน ๒. กณเวรปุပ္ผิยเถรอปทาน
๓. ชัชชทายกเถรอปทาน ๔. เทสปุชกเถรอปทาน ๕. กณิการณนียเถรอปทาน ๖. สัปปี-
ทายกเถรอปทาน ๗. ยุธิกปุပ္ผิยเถรอปทาน ๘. ทุสสทายกเถรอปทาน ๙. สมาทปกเถรา-
ปทาน ๑๐. ปัญจคุลียเถรอปทาน มีคาถา ๕๔ คาถา ฉะนี้แล.

จบ สุปาริจริยวรรคที่ ๑๗.

วิหารกะเตาะปะลิน อาคารขวามีมีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์
สร้างโดยพระเจ้านรปตีสริ

กุ่มทวรรคที่ ๑๘

กุ่มทมาลียเถราปทานที่ ๑ (๑๗๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัวโกมุท

[๑๗๑] ณ ที่ใกล้ภูเขามิวันต์ มีสระใหญ่อยู่แห่งหนึ่ง (ตามธรรมชาติ) เราเป็นผีเสื้อน้ำ ที่ดุร้าย มีกำลังมาก อยู่ในสระใหญ่นั้น ดอกโกมุทอันบานโตประมาณเท่าจักร เกิดอยู่ในสระใหญ่นั้น และในกาลนั้น เราเก็บดอกโกมุท (ที่มีเมล็ดไว้) อันเป็นที่ประชุมแห่งเมล็ดไว้ ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอตถทัสสี ผู้จอมสัตว์ ประเสริฐกว่านระ ทรงเห็นดอกโกมุทอันห่อหุ้ม (งอ) จึงเสด็จมาในสำนักของเรา เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่าเทวดาและมนุษย์เสด็จเข้ามา จึงหยิบดอกโกมุททั้งหมดบูชา (ถวาย) แต่พระพุทธเจ้า ในกาลนั้น ดอกไม้ที่ภูเขามิวันต์มีอยู่เท่าใด พระตถาคตประกอบด้วยดอกไม้เท่านั้นเป็นหลังคาบังร่มเสด็จไป ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกขเลย นี้เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นจอมชน ทรงพระนามว่า สหัสสธระ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกุ่มทมาลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุ่มทมาลียเถราปทาน.

นิสเสนีทายกเถราปทานที่ ๒ (๑๗๒)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างบันได

[๑๗๒] เราได้สร้างบันไดสำหรับเสด็จขึ้นปราสาท ถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่า โกณฑัญญะ ผู้เป็นนาถะของโลก ผู้คงที่ ด้วยจิตอันเลื่อมใสนั้น เราได้สวดยสมบัติ

แล้ว ทรงกายอันเป็นที่สุดไว้ในพระพุทธศาสนา ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์
ที่ ๓๑,๐๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓ พระองค์ ทรงพระนามว่าสัมพหุละ มีพล
มาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระนิสเสนีทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นิสเสนีทายกเถรอปทาน.

รัตติยปุပ္ผิยเถรอปทานที่ ๓ (๑๗๓)

ว่าด้วยผลการถวายนดอกอัญชัญ

[๑๗๕] ในกาลก่อน เราเป็นนายพรานเนื่ออยู่ในป่าใหญ่ ได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่า
วิปัสสิ ผู้ประเสริฐกว่าเทวดาและมนุษย์ เราเห็นต้นอัญชัญเขียวที่ขึ้นอยู่บนแผ่นดิน
มีดอกบานอยู่กลางคืน จึงถอนขึ้นพร้อมทั้งราก น้อมเข้าไปถวายแด่พระพุทธเจ้า
ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายนดอกไม้ดี ด้วยการถวายน
ดอกไม้ นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายนดอกไม้ และในกัลป์ที่ ๘ แต่
กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิทรงพระนามว่าสุปปสันนะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗
ประการ มีพลมาก

คุณสมบัติเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้ง
ชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระรัตติยปุပ္ผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รัตติยปุပ္ผิยเถรอปทาน.

อุทปานทายกเถราปทานที่ ๔ (๑๗๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบ่อน้ำ

[๑๗๖] เราได้ทำ (ชุด) บ่อน้ำถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่า วิปัสสี และในกาลนั้น เราได้ถือเอาบิณฑบาตไปมอบถวาย ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบ่อน้ำ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุทปานทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทปานทายกเถราปทาน.

สีหาสนทายกเถราปทานที่ ๕ (๑๗๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาของหอม

[๑๗๗] เมื่อพระโลกนาถผู้เป็นนายกพระนามว่าปทุมุตระ เสด็จนิพพานแล้ว เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายอาสนะทอง และได้บูชาด้วยของหอมและดอกไม้เป็นอันมาก ด้วยคิดว่า พระผู้มีพระภาคทรงนำสุขในปรโลกมาให้ ชนเป็นอันมากทำการบูชาในพระองค์แล้ว ย่อมดับ (เย็นใจ) เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ไหว้โพธิพฤกษ์อันอุดมแล้ว ไม่ได้เข้าถึงทุกติเลย ตลอดแสนกัลป์ ในกัลป์ที่ ๑,๕๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ พระเจ้าจักรพรรดิราชเหล่านั้น ทรงพระนามเหมือนกันว่า สีลอุจยะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่่า ท่านพระสืหาสนท่ายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สืหาสนท่ายกเถราปทาน.

มัคคทัตติกเถราปทานที่ ๖ (๑๗๖)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยดอกไม้

[๑๓๘] พระผู้มีพระภาคพระนามว่า อโนมทัสสี ผู้จอมสัตว์ประเสริฐกว่านระ เสด็จ
จกรมอยู่ในที่แจ้ง เพื่อประโยชน์สุขในปัจจุบัน เมื่อพระผู้มีพระภาคยกพระบาท
ขึ้น ดอกไม้ตั้งอยู่เบื้องบนแห่งพระพุทธเจ้าผู้งาม เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ถวาย
บังคมแล้วโปรยดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๒ หมื่นแต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๕
พระองค์ ทรงพระนามว่า ปุพพลทนิยะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่่า ท่านพระมัคคทัตติกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มัคคทัตติกเถราปทาน.

เอกทีปียเถราปทานที่ ๗ (๑๗๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป

[๑๓๙] เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ได้ถวายประทีปดวงหนึ่งไว้ที่ไม้สนอันเป็นโพธิ-
พฤกษ์อันอุดม ของพระมุนีพระนามว่าปทุมุตระ ในภพที่เกิด เมื่อการสั่งสมบุญเกิด
แล้ว เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายประทีป ในกัลป์ที่ ๑๖,๐๐๐ แต่กัลป์
นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรงพระนามว่าจันทภา มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระเอกที่ปิยเถระไดกล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกที่ปิยเถรပါတาน.

มณิปุชกเถรပါတานที่ ๘ (๑๗๘)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธุบชา

[๑๘๐] แม่น้ำสายหนึ่งไหลผ่านไปภายในภูเขาหิมวันต์ ในกาลนั้น พระสยัมภูพุทธเจ้าประทับอยู่ในเขตใกล้แม่น้ำนั้น เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้อาบัลลังก์แก้วอันวิจิตรด้วยดี เป็นที่รื่นรมย์ใจ ไปบูชาแด่พระพุทธุบเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาบัลลังก์แก้วใด ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธุบชา และในกัลป์ที่ ๑๒ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ๘ พระองค์ ทรงพระนามเหมือนกันว่าสตรังสี มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธุบศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระมณิปุชกเถระไดกล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มณิปุชกเถรပါတาน.

ตักกิจฉกเถรပါတานที่ ๙ (๑๗๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายยา

[๑๘๑] เราเป็นหมอผู้ศึกษาดี อยู่ในนครพันธุมดี เป็นผู้นำสุขมาให้แก่มหาชนผู้ได้รับความทุกข์เดือดร้อน (กระสับกระส่าย) ในกาลนั้น เราเห็นพระสมณะผู้มีศีล ผู้รุ่งเรืองใหญ่ ป่วยไข้ มีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ถวายยาบำบัดไข้ พระสมณะผู้สำรวจอินทริย์อุปฐากของพระวิปัสสีสัมมาสัมพุทธุบเจ้า มีนามชื่อว่าพระโสกหายจากโรคด้วยยานั้นแล ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายยาใด ด้วยการถวาย

ยานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวียา และในกัลป์ที่ ๘ แต่ภัทรกัลป์
นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก พระนามว่า
สัพโพสธ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระติจิกจนเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติจิกจนเถรปาทาน.

สังขุปัญญาจากเถรปาทานที่ ๑๐ (๑๘๐)

ว่าด้วยผลแห่งการอุปัญญา

[๑๘๒] เราเป็นคนที่รักษาราม ในพระผู้มีพระภาค พระนามว่าวิปัสสี เรามีจิตเลื่อมใส
มีใจโสมนัส ได้อุปัญญาพระสงฆ์ผู้อุดม ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใด
ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งอุปัญญา ในกัลป์ที่ ๗
แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มี
พลมาก พระนามว่าสโมตถกะ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสังขุปัญญาจากเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สังขุปัญญาจากเถรปาทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. กุมุทมาลียเถรปาทาน ๒. นิสเสนีทายกเถรปาทาน
๓. รัตติยปุပ္ผิยเถรปาทาน ๔. อุทปานทายกเถรปาทาน ๕. สีหาสนทายกเถรปาทาน ๖.
มัตถกัตตติกเถรปาทาน ๗. เอกทีปียเถรปาทาน ๘. มณิปุชกเถรปาทาน ๙. ติจิกจนเถร-
ปาทาน ๑๐. สังขุปัญญาจากเถรปาทาน มีคาถา ๔๙ คาถา ฉะนี้แล.

จบ กุมุทวรรคที่ ๑๘.

กุฎขุปปิยวรรคที่ ๑๙

กุฎขุปปิยเถราปทานที่ ๑ (๑๘๑)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธุบ္บา

[๑๘๓] เราเห็นพระสุตตัมพุทธเจ้าผู้มีรัศมีเปล่งปลั่งดังทองคำ สว่างไสวไปทั่วทิศ ดังพระอาทิตย์อุทัย เสด็จไปในอากาศ จึงเลือกเก็บดอกโมกหลวงที่บ้าน ทั้งดอกใหญ่และเล็ก เอามาจากต้น มาบูชาแด่พระองค์ เพราะเราเอาดอกไม้บูชา ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่ภัทรกัลป์นี้ เราจึงไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธุบ္บา ในกัลป์ที่ ๑๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓ พระองค์ พระนามว่าปุปพิตะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธุบ္บาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกุฎขุปปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุฎขุปปิยเถราปทาน.

พันธุชีวกเถราปทานที่ ๒ (๑๘๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกชบา

[๑๘๔] พระสยัมภูสัมพุทธเจ้าพระนามว่าโสภิตะ ผู้อันสัตบุรุษสรรเสริญ พระองค์ประทับนั่งเข้าสมาธิอยู่ ณ ระหว่างภูเขา เราแสวงหาดอกบัวอย่างดีอยู่ในสระ ได้เห็นดอกชบาอยู่ในที่ใกล้ เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส เอามือทั้งสองประคองเข้าไปเฝ้าพระโสภิตมหาราษฎร์ แล้วบูชาแด่พระองค์ เพราะเราได้เอาดอกไม้บูชา ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราจึงไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธุบ္บา ในกัลป์ที่ ๑๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง ผู้เป็นจอมคน มีผลมาก พระนามว่าสมุทรรักษ์ปะ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระพันธูชิวกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พันธุชิวกเถรอปทาน.

โกตุมพริยเถรอปทานที่ ๓ (๑๘๓)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา

[๑๘๕] เรามีจิตรำเริงยินดี เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคผู้อุดมกว่านรชน ซึ่งประทับนั่งอยู่ ณ ระหว่างภูเขา โชติช่วงดั่งดอกกรรณิการ มีพระคุณประมาณมิได้ เหมือนทะเล เพื่อฟังดูจแผ่นดิน อันหมู่เทวดาห้อมล้อม ประหนึ่งจะเข้าไปขอแบ่งสิ่งของ เราถือดอกไม้ ๓ ดอกและผ้าขนสัตว์อย่างดี เข้าไปบูชาแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิริ ผู้เป็นเผ่าพันธุ์แห่งโลก เพราะเราได้เอาดอกไม้บูชา ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราจึงไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่งมีนามว่ามหานณะ มีเดชมาก มีกำลังมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระโกตุมพริยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โกตุมพริยเถรอปทาน.

ปัญจหัตถิยเถรอปทานที่ ๔ (๑๘๔)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา

[๑๘๖] พระผู้มีพระภาคเชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านรชน พระนามว่าติสสะ แวดล้อมด้วยพระสาวก เสด็จดำเนินอยู่ในถนน เราถือดอกอุบล ๕ ดอกยืนอยู่ที่ทาง

สี่แยก ประสงค์จะถวายเป็นเครื่องบูชา ประคองบูชาเพื่อความสำเร็จประโยชน์ อัน
พระพุทธบริษัทมีถูกต้องแล้ว ได้บูชาพระสัมพุทธเจ้าผู้อุดมกว่าสัตว์ มีพระรัศมีดัง
ทองคำ กำลังเสด็จดำเนินอยู่ระหว่างตลาด เพราะเราเอาดอกไม้บูชา ในกัลป์ที่ ๕๒
แต่กัลป์นี้ เราจึงไม่รู้จักทุกขัตติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑๓ แต่กัลป์นี้ ได้
มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๕ พระองค์ พระนามว่าสุทธสมมต ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗
ประการ มีกำลังมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปัญจหัตถียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัญจหัตถียเถรปาทาน.

อิสิมุตตทายกเถรปาทานที่ ๕ (๑๘๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำผึ้ง

[๑๘๕] เราแม้จะอยู่ในปราสาท ถิ่นมณฑลพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้มีพระรัศมี
เปล่งปลั่งดังพระอาทิตย์อุทัย มีพระรัศมีเหลืองอร่ามเหมือนพระจันทร์ สุกสกาว
ราวกับดอกกลุ่ม ให้เสวยถั่วถุณี แล้วได้ถวายน้ำผึ้งอันไม่มีตัว แต่พระองค์ผู้เป็นเผ่า
พันธุ์ของโลก เอน้ำผึ้งใส่บาตรของพระสาวกแห่งพระพุทธเจ้าซึ่งมีประมาณแปด
แสน จนเต็มทุก ๆ รูป ได้ถวายแด่พระพุทธเจ้ามากกว่านั้น เราอันความเลื่อมใส
แห่งจิตนั้นซึ่งเป็นกุศลมูลตักเตือนแล้ว ไม่เข้าถึงทุกขัตติเลยตลอดแสนกัลป์ ในกัลป์ที่
๔๓,๘๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิผู้มีพลมาก พระนามว่ามหิสมันตะ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้ง
ชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอิสิมุตตทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อิสิมุตตทายกเถรปาทาน.

โพธิอุปัฏฐายกเถราปทานที่ ๖ (๑๘๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงไม้โพธิ์

[๑๘๘] เราเป็นคนตีตะโพนอยู่ในนครรัมมวดี เป็นผู้ประกอบการบำรุงไม้โพธิ์อันอุดม เป็นนิตย์ เราบำรุง ทั้งเวลาเย็น ทั้งเวลาเช้า อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว ไม่เข้าถึงทุกติเลยตลอด ๑,๘๐๐ กัลป์ ในกัลป์ที่ ๑,๕๐๐ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นอธิบดีแห่งชน มีพลมาก มีนามว่าทมละ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระโพธิอุปัฏฐายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โพธิอุปัฏฐายกเถราปทาน.

เอกจินติกเถราปทานที่ ๗ (๑๘๗)

ว่าด้วยผลแห่งการที่กุศลตักเตือน

[๑๘๙] ในกาลใด เทวดาจะจุติจากหมู่เทพเพราะสิ้นอายุ ในกาลนั้น เทวดาผู้พลอยยินดี ย่อมเปล่งเสียงออก ๓ ประการว่า ดูกรท่านผู้เจริญ ท่านจากที่นี่ จงไปสู่สุคติ จงได้ความเป็นมนุษย์ เป็นมนุษย์แล้ว จงได้ศรัทธาชั้นเยี่ยมในสัตถธรรม ศรัทธาของท่านผู้ตั้งมั่นแล้วนั้นจงมั่นคงเป็นมูลไว้ อย่าคลอนแคลนในสัตถธรรมที่พระอริยเจ้าประกาศดีแล้ว ตลอดชีวิต ท่านจงกระทำกุศลอันไม่มีความเบียดเบียน ไม่มีอุปธิ ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ ให้มาก แต่นั้นท่านก่อสร้างบุญ ทำบุญนั้นด้วยทานให้มาก จงแนะนำแม่สัตว์อื่น ๆ ให้ตั้งอยู่ในพรหมจรรย์ในสัตถธรรม สัตว์อื่น ๆ ผู้รู้ตามความเป็นจริง พลอยยินดีตามท่าน ผู้เป็นเทวดาล่วงเทวดา เพราะความอนุเคราะห์นี้ ขอท่านจงกลับมาบ่อย ๆ นะ ในกาลนั้น เราเป็นผู้สลดใจอยู่ในหมู่เทวดาที่มาร่วมกัน ด้วยคิดว่า เราเป็นอะไรเล่า จูติจากนี้แล้วจึงจักไปยังกำเนิดมนุษย์ได้ในกาลนั้น พระสมณะสาวกของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้อบรมอินทรีย์

แล้ว มีนามชื่อว่าสุมนะ รู้ความสลดใจของเรา ปรรณนาจะช่วยเหลือเรา ท่านจึงมา
ในสำนักของเรา พร้าสอนอรรถธรรมแล้ว ยังเราให้สลดใจ เราได้ฟังคำของท่านแล้ว
ทำให้จิตเลื่อมใสในพระพุทธเจ้า เราเพียงแต่ได้ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ทำ
กาถกิริยา ณ ที่นั้น เรานั้นอันกุศลมูลตกเดือนแล้ว ได้อุปบัติในเทวโลกนั่นเอง ไม่
เข้าถึงทุกติเลยตลอดแสนกัลป์

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระเอกจินติกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกจินติกเถรปาทาน.

ติกรรณิปปุผิยเถรปาทานที่ ๘ (๑๘๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกเจตพังคี

[๑๕๐] เราเป็นเทวดาแวดล้อมด้วยหมู่นางอัปสร ระลึกถึงบุรพกรรมได้ จึงระลึกถึง
พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เรายังจิตของตนให้เลื่อมใส ถืดอกเจตพังคี ๓ ดอก ไป
บูชาพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้ประเสริฐกว่านรชน เพราะเราได้เอาดอกไม้
บูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราจึงไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์
ที่ ๗๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ เป็นผู้อุ้ม ทรงสมบุรณ์ด้วย
แก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระติกรรณิปปุผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติกรรณิปปุผิยเถรปาทาน.

เอกจรรย์เถราปทานที่ ๙ (๑๘๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกมณฑารพ

[๑๕๑] ในกาลนั้น ได้มีเสียงประกาศก้องในหมู่เทพเทวดาชั้นดาวดึงส์ว่า พระพุทธเจ้าจะเสด็จนิพพานในโลก และพวกเราก็นั่งมีราคะ ในเทวดาผู้เกิดความสังเวช เพียบพร้อมด้วยลูกศร คือความโศกเหล่านั้น เราเป็นผู้มีใจแข็งด้วยกำลังของตน ได้ไปในสำนักพระพุทธเจ้า เราถือดอกมณฑารพที่นิรมิตรรวบรวมไว้ไปบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในเวลาใกล้จะปรินิพพาน ในกาลนั้น เทวดาและนางอัปสรทั้งปวงอนุโมทนาเรา เราไม่เข้าถึงทุกขิเลศตลอดแสนกัลป์ ในหกหมื่นกัลป์ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ องค์ มีพลมาก พระนามว่ามหาหัสสน

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเอกจรรย์เถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกจรรย์เถราปทาน.

ติวณฎีปุณณียเถราปทานที่ ๑๐ (๑๙๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้ต่าง ๆ

[๑๕๒] เราทุกคนนั้นประชุมกัน เข้าไปเฝ้าโทษพระเถระชื่ออภิกุ ความเร่าร้อนได้เกิดแก่พวกเราผู้เข้าไปเฝ้าโทษ ในกาลนั้น พระเถระมีนามชื่อว่าสุหนันทะ เป็นสาวกของพระพุทธเจ้า พระนามว่าธรรมทัตติผู้เป็นมุณี มาในสำนักของเรา ในกาลนั้น ชนทั้งหลายที่อยู่ในสำนักของเรา ได้เอาดอกไม้มาให้เรา เราได้เอาดอกไม้เหล่านั้นบูชาพระสาวกทั้งหลาย เราทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น แล้วก็เกิดขึ้นอีก เราไม่ได้ไปสู่วินิบาตเลยตลอด ๑,๘๐๐ กัลป์ ในกัลป์ที่ ๑,๓๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ พระนามว่าฐมเกตุ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระติวัณฐูปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติวัณฐูปุปผิยเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. กุฏฐูปุปผิยเถรอปทาน ๒. พันธุชิววกเถรอปทาน ๓.
โกตุมพริยเถรอปทาน ๔. ปัญจหัตถิยเถรอปทาน ๕. อีสิมุคคทายกเถรอปทาน ๖. โพธิอุ-
ปัฏฐายกเถรอปทาน ๗. เอกจินติกเถรอปทาน ๘. ติกรรณูปุปผิยเถรอปทาน ๙. เอกจาริ-
ยเถรอปทาน ๑๐. ติวัณฐูปุปผิยเถรอปทาน ท่านประกาศคาถาไว้ ๖๐ คาถา.

จบ กุฏฐูปุปผิยวรรคที่ ๑๙.

ตมัลปุปผิยวรรคที่ ๒๐

ตมัลปุปผิยเถราปทานที่ ๑ (๑๙๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกุณ

[๑๕๓] วิมานของเราที่บุญกรรมนิรมิตให้ เปรียบด้วยไม้เท้าของเทวดา มีเสาทอง ๘๔,๐๐๐ เสา เรามีจิตผ่องใส ถือน้ำดอกกุณไปบูชาแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าลชชี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าจันทิตตะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิยา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระตมัลปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตมัลปุปผิยเถราปทาน.

ติณสันถารทายกเถราปทานที่ ๒ (๑๙๒)

ว่าด้วยผลแห่งการทำลังคา

[๑๕๔] ในกาลเมื่อเราบวชเป็นฤๅษีอยู่ในป่า ได้เกี่ยวหญ้าถวายแด่พระศาสดา หญ้าทั้งหมดนั้นเวียนไปทางเบื้องขวาแล้วตกลงที่แผ่นดิน เราถือน้ำหยาบน้ำนั้นมา ลาดลงที่แผ่นดินดอน ๆ และนำเอาใบตาล ๓ ใบมาทำเป็นลังคา ถวายแด่พระศาสดา พระนามว่าลชชีตตะ เทวดาและมนุษย์ ณ ที่นั้น บูชาพระศาสดาตลอด ๗ วัน ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายหญ้าใดในกาลนั้น ด้วยการถวายหญ้านั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายหญ้า ในกัลป์ที่ ๖๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้า

จักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรงพระนามว่ามหัทธนะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มี
พลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระติณสัณณการทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.
จบ ตินสัณณการทายกเถรปาทาน.

ขันตพุลลียเถรปาทานที่ ๓ (๑๙๓)

ว่าด้วยผลแห่งการทำที่ขรุขระให้เรียบ

[๑๕๕] พระสอุปของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสุสสะ มีอยู่ที่ปามหาวัน ในกาลนั้น
ต้นไม้งอกขึ้น ณ ที่นั้น ผุ่งช้างพากันมาหักกิน เราได้ทำที่ขรุขระให้ราบเรียบ แล้ว
ได้ไถ่ถอนปุนขาว เรายินดีด้วยคุณของพระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ผู้เป็นที่เคารพ
ของ ๓ โลก ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น
เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการไถ่ถอนปุนขาว ในกัลป์ที่ ๗๗ แต่กัลป์นี้ ได้
มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ ทรงพระนามว่าจิตเสนะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗
ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระขันตพุลลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.
จบ ขันตพุลลียเถรปาทาน.

อโศกปฐกเถราปทานที่ ๔ (๑๙๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกอโศก

[๑๙๖] ในกาลนั้น มีพระราชอุทยานอยู่ในพระนครตีปุระ อันน่ารื่นรมย์ เราเป็นคนรักษาพระราชอุทยานอยู่ในนครนั้น เป็นคนรับใช้ของพระราชา พระสยัมภุมิพระนามชื่อว่าปทุม ผู้ทรงมีพระปัญญาฉลาดหลักแหลม พระฉายาไม่ละพระองค์ผู้เป็นมุนี ซึ่งประทับนั่งบนดอกบัวขาว เราเห็นอโศก มีดอกบานเป็นกลุ่ม ๆ (พวงช่อ) นานู้นัก จึง (หัก) บูชาแด่พระ (ปัจเจก) พุทธเจ้าพระนามว่าปทุม ผู้อุดม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๗๐ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๑๖ พระองค์ ทรงพระนามว่าอรณัญหะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอโศกปฐกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อโศกปฐกเถราปทาน.

อังโกลกเถราปทานที่ ๕ (๑๙๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกปฐุ

[๑๙๗] เราเห็นต้นปฐุ มีดอกบานสะพรั่ง ดอกสวยงามเป็นพวง ๆ จึงได้เก็บดอกไม้ นั้นไปนในสำนักพระพุทธเจ้า สมัยนั้น พระมหามุนีพระนามว่าสิทธัตถะ ทรงหลีกเร้นอยู่ในที่ลับ เราจึงบูชาเครื่องบูชาแล้ว โปรยดอกไม้ลงในถ้ำ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราบูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๗๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าเทวคัชชิตะ ทรงสมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราได้ทำให้แจ้ง
ชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอังกโกลกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อังกโกลกเถราปทาน.

กิสลยปุชกเถราปทานที่ ๖ (๑๙๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยใบไม้อ่อน

[๑๙๘] สวนดอกไม้ของเราอยู่ในนครทวารวดี ในสวนดอกไม้นั้นมีบ่อน้ำ และเป็น
ที่งอกงามแห่งต้นไม้ทั้งหลาย พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้กล้าแข็งด้วย
กำลังของพระองค์ ไม่ทรงพ่ายแพ้อะไร ๆ พระองค์จะทรงอนุเคราะห์เรา จึงเสด็จ
ไปในอากาศ เราไม่เห็นอะไร ๆ อื่นอันควรจะบูชา แต่พระองค์ผู้แสวงหาคุณอัน
ใหญ่หลวง เห็นแต่ใบอ่อนของต้นอโศก จึงเอาโยนขึ้นไปบนอากาศ ก้าน ขั้ว ใบ
อ่อนเหล่านั้น ตามไปเบื้องพระปฤษฎางค์ของพระพุทธเจ้าซึ่งเสด็จไป เราเห็นดัง
นั้นแล้วเกิดสติใจว่า โอ พระพุทธเจ้ามีพระคุณใหญ่หลวง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์
นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยใบไม้อ่อน ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่
เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง
ทรงพระนามว่าเอกิสสระ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระกิสลยปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กิสลยปุชกเถราปทาน.

ตินทุกทายกเถราปทานที่ ๗ (๑๙๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะพลับ

[๑๕๕] เราเป็นลิง มีกำลังแข็งแรง เทียวไปตามซอกห้วยและธารเขา ได้เห็นต้นมะพลับ อันมีผล จึงระลึกถึงพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุด เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส ออก ค้นหาพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้เป็นนายกของโลก ถึงที่สุดภพตาม เป็น เวลา ๒-๓ วัน พระศาสดาผู้ยอดเยี่ยมในโลก ทรงทราบความดำริของเรา จึงเสด็จ มาในสำนักของเรา พร้อมด้วยพระชีนาสพหลายพัน เราเกิดความปรามาศแล้ว ถือนมะพลับเข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคสัมพัญญ ผู้ประเสริฐกว่าบรรดาเจ้าลัทธิ ทรงรับ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผลไม้ใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายผล ไม้ นั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ในกัลป์ที่ ๕๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าอุปนันทะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระตินทุกทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตินทุกทายกเถราปทาน.

คิรีเนลมุฏฐิปุชกเถราปทานที่ ๘ (๑๙๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้

[๒๐๐] พระผู้มีพระภาคชินเจ้าพระนามว่าสุเมธ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ทรงตั้งความเพียรเพื่อทรงอนุเคราะห์หมู่ชนผู้เกิดภายหลัง เราบูชาดอกไม้หลายก่า แต่พระพุทธเจ้าพระองค์นั้น ผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้คงที่ ไม่มีโทษดังภูเขา กำลังจงกรม

อยู่ เรามีจิตเลื่อมใส อังกุสมูลตักเตือนแล้ว ไม่ได้เข้าถึงทุกติเลยตลอด ๓ หมื่น
กัลป์ ในกัลป์ที่ ๒,๓๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง พระนาม
ว่าสุเนละ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระคิริเนลมุฏฐิปปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คิริเนลมุฏฐิปปุชกเถรอปทาน.

ติกัณฐิปปุผิยเถรอปทานที่ ๙ (๑๙๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกล้า

[๒๐๑] พระสยัมภูจินเจ้า ผู้ไม่ทรงฟ่ายแพ้อะไร ๆ มีพระนามว่าสุมังคะ เสด็จออกจาก
ป่าใหญ่ เข้าสู่พระนคร พระสัมพุทธเจ้าผู้เป็นมุณีพระองค์นั้น เสด็จเที่ยววิณฑาต
แล้วเสด็จออกจากนคร ทรงทำภักติกเสร็จแล้ว ประทับอยู่ในระหว่างป่า เรามีจิต
เลื่อมใส มีใจโสมนัส ถือนดอกกล้า ๓ ดอก ไปบูชาแด่พระสยัมภูพุทธเจ้า ผู้แสวงหา
คุณอันใหญ่หลวง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระ (ปัจเจก) พุทธเจ้าด้วย
ดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๘๖
แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ (พระองค์หนึ่ง) ทรงพระนามว่าอุปเสละ สมบูรณ์
ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระติกัณฐิปปุผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติกัณฐิปปุผิยเถรอปทาน.

ยูติกปุปผียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๐๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคัตเค้า

[๒๐๒] พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมตระ ผู้สมควรรับเครื่องบูชา มีพระจักขุ ทรงออก
จากป่าใหญ่ เสด็จดำเนินไปสู่พระวิหาร เราเอามือทั้งสองประคองดอกคัตเค้า (เข็ม)
อันสวยงามไปบูชาแด่พระพุทธเจ้า ผู้มีพระหฤทัยเมตตา ผู้คงที่ ด้วยจิตอันเลื่อมใส
นั้น เราสวดยสมบัติแล้ว ไม่ได้เข้าถึงทุกติเลยตลอดแสนกัลป์ ในกัลป์ที่ ๕๐ แต่กัลป์
นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน พระนามว่าสมิตนันทะ
มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีธา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระยูติกปุปผียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ยูติกปุปผียเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ตมัลปุปผียเถราปทาน ๒. ตินสันถารทายกเถ-
ราปทาน ๓. ชัณฑมูลลียเถราปทาน ๔. อโสกปุษกเถราปทาน ๕. อังโกลกเถราปทาน
๖. กิสลยปุษกเถราปทาน ๗. ตินทุกทายกเถราปทาน ๘. คิริเนลมุฏฐิปุษกเถราปทาน ๙.
ติกัณฑปุปผียเถราปทาน ๑๐. ยูติกปุปผียเถราปทาน และมีคาถา ๕๘ คาถา.

จบ ตมัลปุปผียวรรคที่ ๒๐.

และรวมวรรคมี ๑๐ วรรค คือ ๑. ภิกขทายีวรรค ๒. มหาปริวารวรรค ๓. เสเรยย-
วรรค ๔. โสภิตวรรค ๕. ฉัตตวรรค ๖. พันธุชิววรรค ๗. สุปาริจริยวรรค ๘. กุมุทวรรค
๙. กุฎฐปุปผียวรรค ตมัลปุปผียวรรคเป็นที่ ๑๐. ท่านทำไว้ใน ๑๐ วรรคนี้มีคาถา ๖๖๖
คาถา.

จบ หมวด ๑๐ แห่งภิกขวรรค เป็นหมวด ๑๐๐ ที่ ๒.

กณิการุปุพฺปิยวรรคที่ ๒๑

กณิการุปุพฺปิยเถราปทานที่ ๑ (๒๐๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกกรรณิการ

[๒๐๓] ในกาลนั้น เราเห็นต้นกรรณิการ มีดอกบานสะพรั่ง จึงเก็บมาบูชาแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ผู้ข้ามโอฆะแล้ว ผู้คงที่ ในกัลปที่ ๕๒ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลปที่ ๓๕ แต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิปรากฏพระนามว่า อรุณปาละ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกณิการุปุพฺปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กณิการุปุพฺปิยเถราปทาน.

มิเนลุปุพฺปิยเถราปทานที่ ๒ (๒๐๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกเทียนขาว

[๒๐๔] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิขี มีพระฉวีวรรณดังทอง มีพระรัศมีอันประเสริฐดังพระอาทิตย์ มีพระหฤทัยเมตตา มีพระสติ เสด็จขึ้นที่จงกรม เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ชมเชยพระญาณอันอุดมแล้ว ถูอดอกเทียนขาวไปบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลปที่ ๒๕ แต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิมีพระนามว่า สุเมฆมนะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่่า ท่านพระมินะลุปปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มินะลุปปผิยเถรอปทาน.

กิงกณิกปุปผิยเถรอปทานที่ ๓ (๒๐๓)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกหงอนไก่

[๒๐๕] พระสัพพัญญูผู้เป็นนายกของโลก เช่นกับด้วยทองคำมีค่า พระองค์ผู้นำของโลก ร้อนพระวรกาย จึงเสด็จลงน้ำทรงสนานอยู่ เรามีจิตเบิกบาน มีใจโสมนัส ได้ถือเอาดอกหงอนไก่ไปบูชาแด่พระสัพพัญญูพระนามว่าวิปัสสี ผู้จอมสัตว์ ผู้คงที่ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ดี ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราชพระนามว่าภิมระ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่่า ท่านพระกิงกณิกปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กิงกณิกปุปผิยเถรอปทาน.

ตรณียเถรอปทานที่ ๔ (๒๐๔)

ว่าด้วยผลแห่งการข้ามส่งพระพุทธเจ้า

[๒๐๖] ก็พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัสสชิ ผู้จอมสัตว์ ประเสริฐกว่านระ แวดล้อมด้วยพระสาวกทั้งหลาย เสด็จไปสู่ฝั่งแม่น้ำคงคา แม่น้ำคงคาเต็มเปี่ยมเสมอขอบฝั่ง กวักน้ำดื่มได้ ข้ามได้ยาก เราข้ามส่งพระพุทธเจ้าผู้สูงสุดกว่าสัตว์และภิกษุสงฆ์ ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการข้ามส่งพระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๑,๓๐๐ แต่กัลป์นี้ ได้มี

พระเจ้าจักรพรรดิ ๕ พระองค์ ทรงพระนามว่าสัพโภวะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระตรณียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตรณียเถรปาทาน.

นิคฺคฺณฺติปฺปํปิยเถรปาทานที่ ๕ (๒๐๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกย่านทราย

[๒๐๓] เราเป็นคนเฝ้าพระอารามของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ได้ถือเอาดอก ย่านทราย ไปบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้า ด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ ที่ ๓๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่า มหาปตาปะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระนิกคฺณฺติปฺปํปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นิคฺคฺณฺติปฺปํปิยเถรปาทาน.

อุทกทายกเถราปทานที่ ๖ (๒๐๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ

[๒๐๘] เราเห็นพระสมณะ ผู้ผ่องใส ไม่ขุ่นมัว กำลังบริโภคน้ำ ได้เอนำในหม้อ ถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ด้วยเหตุนี้ เราจึงเป็นผู้ไม่เศร้าหมอง ปราศจากมลทิน สิ้นสงสัย ผลย่อมเกิดแก่เราในภพที่เกิดอยู่ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายน้ำ ในกาลนั้น ด้วยการถวายน้ำนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการ ถวายน้ำ ในกัลป์ที่ ๖๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนาม ว่าวิมล ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุทกทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทกทายกเถราปทาน.

สลพมालียเถราปทานที่ ๗ (๒๐๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้พร้อมทั้งข้าว

[๒๐๙] เราได้เห็นพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เป็นสารีริกนระ ผู้โชติช่วงดั่ง ดอกกรรณิการ์ ประทับนั่งในระหว่างกุเษา ยังทิศทั้งปวงให้สว่างอยู่ ในกาลนั้น เรา เอาษฐพาดสายแล้ว ยิงลูกธนูไป ตัดดอกไม้พร้อมทั้งข้าว บูชาแด่พระพุทธเจ้า ใน กัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้ จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าชุตินธระ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระสลพมาลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สลพมาลียเถรปาทาน.

โกธัณทปุปผิยเถรปาทานที่ ๘ (๒๐๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกหงอนไก่พร้อมทั้งราก

[๒๑๐] เราได้เห็นรอยพระบาท อันประดับด้วยจักร และเครื่องอสังการที่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ทรงเหยียบไว้ จึงเดินตามรอยพระบาทไป เราได้เห็นต้นหงอนไก่ มีดอกบาน จึงเอาบูชาพร้อมทั้งราก เราชำเริ่ง มีจิตโสมนัส ได้ให้วโรยพระบาทอันอุดม ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชารอยพระพุทธรูปด้วยดอกไม้ดี ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าวิตมละ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธรูปที่เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระโกธัณทปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โกธัณทปุปผิยเถรปาทาน.

อาธารทายกเถรปาทานที่ ๙ (๒๐๙)

ว่าด้วยการถวายเชิงรองบาตร

[๒๑๑] เราได้ถวายเชิงรองบาตรแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิขี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก เราทรง (ครอบครอง) พื้นแผ่นดินพระสุธานีทั้งหมดสิ้น เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้ทั้งหมดแล้ว เราทรงกายอันเป็นที่สถิตอยู่ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรงมีพระนามว่าสมันตวรุณ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอาชารทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อาชารทายกเถรอปทาน.

ปาปนิวารียเถรอปทานที่ ๑๐ (๒๑๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายร่ม

[๒๑๑] เรามีใจพองใส ได้ถวายร่มคันหนึ่งแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา ผู้คงที่ เราห้ามบาปเสียแล้ว ก่อสร้างกุศล เทวดาทั้งหลายก็ร่มไว้ในอากาศ นี่เป็นผลแห่งบุรพกรรม ภพที่สุดย่อมเป็นไปแก่เรา เราถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ทรงกายอันเป็นที่สุดอยู่ในศาสนาของพระสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายร่มใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายร่มนั้น เราไม่รู้จักทุกขคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายร่ม ในกัลป์ที่ ๗๒ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ผู้เป็นจอมแห่งชน ๘ พระองค์ มีพระนามว่ามหานันทะ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปาปนิวารียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปาปนิวารียเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. กณิการุปปติยเถรอปทาน ๒. มินेलุปปติยเถรอปทาน ๓. กิงกณิการุปปติยเถรอปทาน ๔. ตรณียเถรอปทาน ๕. นิคคฺคณฺธิรุปปติยเถรอปทาน ๖. อุทกทายกเถรอปทาน ๗. สลพมालียเถรอปทาน ๘. โกธณฺทรุปปติยเถรอปทาน ๙. อาชารทายกเถรอปทาน ๑๐. ปาปนิวารียเถรอปทาน มีคาถา ๔๘ คาถา.

จบ กณิการุปปติยวรรคที่ ๒๑.

หัตถิทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๑๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายช้างงา

[๒๑๑] เราได้ถวายช้างตัวประเสริฐ มีงาอันงาม เจริญด้วยกำลังเร็วและกล้าแข็ง แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าลัทธิตถะ ผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้คงที่ เราได้ถวายสัตตบพ อันเป็นประโยชน์สูงสุดอันยอดเยี่ยม (เพราะ) เราได้ถวายช้างแด่พระผู้มีพระภาค ผู้แสวงหาประโยชน์ให้แก่โลกทั้งปวง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายช้างใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายช้างนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายช้าง ในกัลป์ที่ ๗๘ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๑๖ พระองค์ ทรงพระนามว่าสมันตปาสาทิกะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระหัตถิทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ หัตถิทายกเถราปทาน.

ปานิธิตายกเถราปทานที่ ๒ (๒๑๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายรองเท้า

[๒๑๒] ข้าพระองค์ได้ถวายรองเท้าแด่พระผู้มีพระภาคผู้ประทับอยู่ในป่า เฟงฌาน มีพระหฤทัยเมตตา มีเดช ทรงธรรม อบรมพระองค์แล้ว ข้าแต่พระองค์ผู้จอมสัตว์ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ได้เสวยยานทิพย์ นี่เป็นผลแห่งบุรพกรรม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์ได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น เพราะกรรมนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายรองเท้า ใน

กัลป์ที่ ๗๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๘ พระองค์ มีพระนามว่าสุยานะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปานธิทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปานธิทายกเถรอปทาน.

สังจัญญกเถรอปทานที่ ๓ (๒๑๓)

ว่าด้วยผลแห่งสังจัญญา

[๒๑๕] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเวสสภู ทรงแวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ เมื่อทรงยังมหาชนให้ดับ (ร้อน) จึงแสดงอริยสัจ เราเป็นผู้สมควรได้รับความกรุณาอย่างยิ่งได้ไปสู่ที่ประชุม เรานั้น ได้นั่งฟังธรรมของพระศาสดา ครั้นเราฟังธรรมของพระศาสดานั้นแล้ว ได้ไปสู่เทวโลก เราได้อยู่ในเทพบริรักษ์ตลอด ๓๐ กัลป์ ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยการได้สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งสังจัญญา ในกัลป์ที่ ๒๖ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่าเอกผุสสิตะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสังจัญญกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สังจัญญกเถรอปทาน.

เอกสัญญาเถราปทานที่ ๔ (๒๑๔)

ว่าด้วยผลแห่งการไหว้ผ้าบังสุกุล

[๒๑๖] เราได้เห็นผ้าบังสุกุลของพระศาสดาอันห้อยอยู่บนยอดไม้ จึงได้ประนมกร อัญชลีไหว้ผ้าบังสุกุล ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใด ในกาลนั้น ด้วยการ ได้สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธานุชา ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่าอมิตาละ มีผล มาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเอกสัญญาเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกสัญญาเถราปทาน.

รังสีสัญญาเถราปทานที่ ๕ (๒๑๕)

ว่าด้วยผลแห่งการได้สัญญาในพระพุทธเจ้า

[๒๑๗] เราได้เห็นพระพุทธเจ้า ทรงมีรัศมีสว่างจ้าดังพระอาทิตย์อุทัย เปล่งปลั่งดัง พระจันทร์ งามอย่างดั่งเสือโคร่ง ประเสริฐ มีสกุล ในระหว่างภุฆา อานุภาพของ พระพุทธเจ้ารุ่งเรืองอยู่ในระหว่างภุฆา เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระรัศมีแล้ว บันเทิง อยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป์ ในกัลป์ที่เหลือ เราก่อสร้างกุศลด้วยจิตเลื่อมใสนั้น และด้วย การระลึกถึงพระพุทธเจ้า ใน ๓ หมื่นกัลป์แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใด ในกาลนั้น ด้วยการ ได้สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการได้สัญญาในพระพุทธเจ้า ใน กัลป์ที่ ๕๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่าสุชาติ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระรังสิสัณฺญกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ รังสิสัณฺญกเถราปทาน.

สันธิตเถราปทานที่ ๖ (๒๑๖)

ว่าด้วยผลแห่งการได้สัญญาในพระพุทธเจ้า

[๒๑๘] เรามีสติเกิดขึ้นเฉพาะหน้า ได้สัญญาอันเป็นไปในพระพุทธเจ้าอย่างหนึ่ง ที่ไม่อัสสัถยพฤษ อัมมิรัชมิเขียวสด งดงามดี ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาได้ในกาลนั้น เพราะการได้สัญญานั้นเป็นเหตุนำมาให้เราได้บรรลุความสิ้นอาสวะ ในกัลป์ที่ ๑๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าวนิทธะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสันธิตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สันธิตเถราปทาน.

ตาลวณฺณทายกเถราปทานที่ ๗ (๒๑๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพัดใบตาล

[๒๑๙] เราได้ถวายพัดใบตาลแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าติสสะ ผู้มีจักขุทิพย์ เพื่อต้องการให้ระงับร้อนในฤดูร้อน เพื่อระงับความร่ำร้อน เราดับได้สนิทซึ่งไฟคือ ราคะ ไฟคือโทสะ และดับได้สนิทซึ่งไฟคือโมหะ อันยิ่งกว่าความร้อนนั้น นี่เป็นผล

การถวายเป็นบาป เราเผากิเลสทั้งหลายได้แล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว ทรงกายอันเป็นที่สถิตอยู่ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเป็นบาป ในกัลป์ที่ ๖๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่ามหารามะ ทรงสมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระดาลวันฎทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ดาลวันฎทายกเถรอปทาน.

อักษณตัญญูกเถรอปทานที่ ๘ (๒๑๘)

ว่าด้วยผลแห่งการปูผ้าให้ทรงเหยียบ

[๒๒๐] เราถือผ้าสาฎกผืนน้อย ในผ้าห่มของท่านอุปัชฌาย์ พรวาศิกษามนต้อย เพื่อบรรลุลึงประเภทวิชาลูกศร ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากฐลี สมควรรับเครื่องบูชา ผู่อจาง ประเสริฐ เลิศ พระนามว่าติสสะ ผู้ตรัสรู้แล้ว ดังคชสารตัวประเสริฐ ผู้สูงสูดกว่านระ ผู้เลิศลอย เป็นมหาวิระ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ทรงเหยียบผ้าสาฎกผืนน้อยที่เราลาดไว้ ครั้นเราได้เห็นพระองค์ผู้ส่องแสงสว่างในโลก ปราศจากมลทินเช่นกับพระจันทร์ มีใจผ่องใส ได้ถวายเป็นภักตพระบาทของพระศาสดา ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเป็นผ้าสาฎกผืนน้อยใด ด้วยการถวายเป็นผ้าสาฎกนั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเป็นผ้าสาฎกผืนน้อย ในกัลป์ที่ ๗๓ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่าสุณันทะ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระอักษณตัญญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อักษณตัญญูกเถรอปทาน.

สัปปีทายกเถราปทานที่ ๙ (๒๑๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนยใสและน้ำมัน

[๒๒๑] เรานั่งอยู่ในปราสาทอันประเสริฐ แวดล้อมด้วยหมั่นารี ได้เห็นพระสมณะผู้ทรงประจวร จึงน้อมนมัสการพระมหาวิรเจ้า ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา ประเสริฐกว่านร ซึ่งเสด็จเข้ามาสู่เรือน (ของเรา) เราได้ถวายเนยใสและน้ำมันแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่าสิทธัตถะ ผู้คนที่ เราได้เห็นพระองค์ผู้มีความกระวนกระวายสงบระงับ มีอินทรี คือ พระพัศตร์ผ่องใส จึงถวายบังคมพระบาทของพระศาสดา แล้วให้ประกาศไปในบุรี พระวิรเจ้าผู้ถึงที่สุดแห่งฤทธิ ทรงเห็นเราผู้เลื่อมใสดี จึงเสด็จเหาะขึ้นสู่ณภากาศ ดังพระยาหงส์ในอัมพร ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเนยใสและน้ำมัน ในกัลป์ที่ ๑๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าทุติเทพ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสัปปีทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัปปีทายกเถราปทาน.

ปาปนิवारียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๒๐)

ว่าด้วยผลแห่งการแต่งที่จงกรม

[๒๒๒] เราแผ้วถางที่จงกรมของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปิยทัสสี มุงบังด้วยไม้ป้องกันลมและแดด เราก่อสร้างกุศลเพื่อต้องการเว้นบาป ตั้งความเพียรในศาสนาของพระศาสดา เพื่อละกิเลสทั้งหลาย ในกัลป์ที่ ๑๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ

พระองค์หนึ่ง ปรากฏพระนามว่าอัคคีเดชะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพล
มาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้เสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปาปนิวาริยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปาปนิวาริยเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. หัตถิทายกเถรอปทาน ๒. ปานธิตายกเถรอปทาน
๓. สัจจสัญญาเถรอปทาน ๔. เอกสัญญาเถรอปทาน ๕. รังสีสัญญาเถรอปทาน ๖. สัน-
ธิตเถรอปทาน ๗. ตาลวันฎทายกเถรอปทาน ๘. อักกัณตสัญญาเถรอปทาน ๙. สัปปี-
ทายกเถรอปทาน ๑๐. ปาปนิวาริยเถรอปทาน มีคาถา ๕๔ คาถา ฉะนี้แล.

จบ หัตถิวัรรคที่ ๒๒.

อาลัมพนทายกวรรคที่ ๒๓

อาลัมพนทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๒๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายราวสะพาน

[๒๒๑] เราได้ถวายที่หน่วงเหนี่ยว (ราวสะพาน) แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าอัสสัฏฐิ เชนฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ เป็นจอมของสัตว์ เราเดินไป (ปกครอง) ตลอดแผ่นดินอันกว้างขวางจดฝั่งสาคร ยังความเป็นอิสระให้เป็นไปในสัตว์ทั้งหลายและในแผ่นดิน เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว วิชชา ๓ เราบรรลุแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ในกัลป์ที่ ๖๒ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๓ พระองค์ ทรงพระนามว่าเอกาทัสสีตะ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอาลัมพนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อาลัมพนทายกเถราปทาน.

อชินทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๒๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายท่อนหนั้ง

[๒๒๔] ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์เป็นคนคอยต้อนรับหมู่คณะ ได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้ปราศจากธุลี สมควรรับเครื่องบูชา ข้าแต่พระองค์ผู้จอมสัตว์เชนฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ข้าพระองค์ได้ถวายท่อนหนั้งแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่าลิจิ ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก เพราะกรรมนั้น ข้าพระองค์เสวยสมบัติแล้ว เผากิเลสทั้งหลายแล้ว ข้าพระองค์ทรงกายอันเป็นที่สุดอยู่ในศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์ได้ถวายหนึ่งสัตว์ใด ด้วย

การถวายหนังสือตัวนั้น ข้าพระองค์ไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายหนังสือ
ในกัลป์ที่ ๕ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชนามว่าสุททยกะ
สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้
แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระอชินทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อชินทายกเถราปทาน.

เทวรัตนียเถราปทานที่ ๓ (๒๒๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเนื้อ

[๒๒๕] เมื่อก่อนนี้ เราเป็นพรานเนื้อ ได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้ปราศจากฐลี สมควรรับ
เครื่องบูชา ในป่าใหญ่ เราจึงถวายชิ้นเนื้อแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี ผู้
แสวงหาคุณใหญ่ เราได้เสวยอิสริยยศในโลก (นี้) พร้อมทั้งเทวโลก ด้วยการถวาย
เนื้อนี้ รัตนียะย่อมบังเกิดแก่เรา รัตนียะ ๒ ประการ เกิดแก่เราในโลก เพื่อบรรลุธรรม
ในปัจจุบัน เราย่อมเสวยรัตนียะทั้งหมดนั้น เพราะผลแห่งการถวายเนื้อ ตัวของเรา
อ่อนและปัญญาของเราได้ละเอียดละออ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเนื้อใด
ในกาลนั้น ด้วยการถวายเนื้อนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเนื้อ ใน
กัลป์ที่ ๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนาม
ว่ามหาโรหิตะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระเทวรัตนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เทวรัตนียเถราปทาน.

จบ ภาณวารที่ ๑๐.

อารักขทายกเถราปทานที่ ๔ (๒๒๔)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างไฟที่

[๒๒๖] เราได้ให้สร้างไฟที่ถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธิตละ และได้ถวายอารักขาแด่พระสุคตเจ้า ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง ด้วยกรรมพิเศษนั้น เราไม่เห็นภัยที่น่าหวาดเสียวเลย ความสะดุ้งกลัวไม่มีแก่เราผู้เกิดแล้วในภพไหน ๆ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ให้สร้างไฟที่ใดในกาลก่อน ด้วยการสร้างไฟที่นั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการสร้างไฟที่ถวาย ในกัลป์ที่ ๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าอัสเสนะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอารักขทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อารักขทายกเถราปทาน.

อพยาริกเถราปทานที่ ๕ (๒๒๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายโรงไฟ

[๒๒๗] เราได้ถวายโรงไฟแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี ได้ถวายอาวาสและเครื่องรองรับน้ำร้อนแก่ภิกษุอาพาธ ด้วยกรรมนั้น อนาคตของเราอันผู้มีฤทธิ์นิรมิตดีแล้ว เราไม่รู้สึกลำบากเลย นี่เป็นผลแห่งบุญกรรม ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายโรงไฟ ในกาลนั้น ด้วยการถวายโรงไฟที่นั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายโรงไฟ และในกัลป์ที่ ๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน สมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอพยาริกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

วกุลุปุผิยเถราปทานที่ ๖ (๒๒๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกพิกุล

[๒๒๘] คนทั้งหลายรู้จักชื่อเรว่านารทะ รู้จักเรว่ากัสสปะ เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้เลิศกว่าบรรดาสมณะ อันเทวดาสักการะ ทรงไว้ซึ่งอนุพยัญชนะ สมควรรับเครื่องบูชา เราถือเอาดอกพิกุลไปบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๗๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระมหากษัตริย์พระนามว่าโรมสะ ทรงสวมพวงดอกไม้เป็นอาภรณ์ มียาน พล และพาหนะพร้อม

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระวกุลุปุผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วกุลุปุผิยเถราปทาน.

โสวรรณวฏฺงสกียเถราปทานที่ ๗ (๒๒๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพวงมาลัย

[๒๒๙] เราเดินอยู่ตามพื้นที่สวน ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก เราได้ถือมาลัยประดับศีรษะที่ทำด้วยทอง อันสร้าง (ตกแต่ง) อย่างดี ขึ้นคอข้างไปอย่างรีบด่วน บูชาแด่พระพุทธเจ้าพระนามว่าสิจิ ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่ามหาปตาปะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระโสวณณวังก์สกีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โสวณณวังก์สกีเถรอปทาน.

มิญชวังก์สกีเถรอปทานที่ ๘ (๒๒๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาโพธิพิกุล

[๒๓๐] เมื่อพระโลกนาถ พระนามว่าลชชี ผู้ประเสริฐกว่าบรรดาเจ้าลัทธิ เสด็จนิพพานแล้ว เราได้ทำการบูชาโพธิพิกุล อันเกลื่อนกล่นด้วยมัลลยประดับศิระ ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราได้ทำการบูชาใด ในกาลนั้น ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลยนี้เป็นผลแห่งการบูชาโพธิพิกุล ในกัลปที่ ๒๖ แต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ (พระองค์หนึ่ง) ทรงพระนามว่าเมฆัพพะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระมิญชวังก์สกีเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มิญชวังก์สกีเถรอปทาน.

สุกตาเวฬียเถราปทานที่ ๙ (๒๒๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายพวงมาลัย

[๒๓๑] ในกาลนั้น เราเป็นนายมาลาการมีนามว่าอสิตะ ได้ถือเอาพวงมาลัยไป เพื่อน้อมเกล้าถวายแด่พระราชา ยังไม่ทันถึงพระราชา ก็ได้พบพระพุทธเจ้า ผู้นำของโลก พระนามว่าลชี เราเร่งมีจิตโสมนัส ได้บูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช มีกำลังมาก มีนามว่าเวภาระ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุกตาเวฬียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุกตาเวฬียเถราปทาน.

เอกวันทนิยเถราปทานที่ ๑๐ (๒๓๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม

[๒๓๒] เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ถวายบังคมพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุดพระนามว่าเวสสภู ผู้องอาจ สามารถ มีความเพียร ผู้ทรงชำนาญพิเศษ ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบังคม ในกัลป์ที่ ๒๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ทรงพระนามว่า วิคตานั้นทะ ทรงสมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเอกวันทนิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกวันทนิยเถรปาทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อาลัมพนทายกเถรปาทาน ๒. อชินทายกเถรปา-
ทาน ๓. เทวรัตน์นิยเถรปาทาน ๔. อารักขทายกเถรปาทาน ๕. อพยาริกเถรปาทาน ๖.
วกุลุปฺปิยเถรปาทาน ๗. โสวรรณวฏฺงสกียเถรปาทาน ๘. มัญจวฏฺงสกียเถรปาทาน ๙.
สุกตาเวพิยเถรปาทาน ๑๐. เอกวันทนิยเถรปาทาน ท่านผู้เห็นประโยชน์ทั้งหลายคำนวณ
คาถาได้ ๕๕ คาถา ฉะนี้แล.

จบ อาลัมพนทายกวรรคที่ ๒๓.

อุทกาสนทายีวรรคที่ ๒๔

อุทกาสนทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๓๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะตั้งน้ำ

[๒๓๑] เราออกจากประตูอารามแล้ว ได้ลาดแผ่นกระดานสำหรับนั่ง และได้ตั้งน้ำฉันน้ำใช้ไว้ เพื่อบรรลุประโยชน์อันสูงสุด ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลเพราะลาดอาสนะและตั้งน้ำ ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าอภิสามะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุทกาสนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทกาสนทายกเถราปทาน.

ภาชนทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๓๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายภาชนะ

[๒๓๒] ในกาลนั้น เราเป็นช่างหม้ออยู่ในนครพันธุมดี เราได้แบ่งภาชนะถวายแก่ภิกษุสงฆ์ในนครนั้นเสมอ ๆ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้แบ่งภาชนะถวายภิกษุสงฆ์แล้ว เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายภาชนะ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าอนันตขลิ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระภิกษุทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ภิกษุทายกเถรปาทาน.

สาธปฺปผิยเถรปาทานที่ ๓ (๒๓๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสาละ

[๒๓๕] ในกาลนั้น เราเป็นคนทำขนมขายอยู่ในนครอรุณวดี เราได้เห็นพระชินเจ้า พระนามว่าสิขี เสด็จไปทางประตูบ้านเรา เรามีใจผ่องใสรับบาตรของพระพุทธเจ้า ซึ่งเสด็จมาถึงพอดี แล้วได้ถวายดอกสาละแก่พระองค์ ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายดอกไม้ได้ ด้วยการถวายดอกไม้ฉันนั้น เราไม่รู้จักทุกขคติเลย นี่เป็นผลแห่ง การถวายดอกสาละ ในกัลป์ที่ ๑๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิมีนามว่า อมิตัญชละ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระสาธปฺปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สาธปฺปผิยเถรปาทาน.

กิลฺยชทายกเถรปาทานที่ ๔ (๒๓๔)

ว่าด้วยผลแห่งการให้เสื่อลำแพน

[๒๓๖] ในกาลนั้น เราเป็นช่างสานอยู่ในนครทิวรา อันน่ารื่นรมย์ หมู่ชนในนครนั้น เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้ส่องโลกให้สว่างไสว หมู่ชนเที่ยว แสวงหาเสื่อลำแพนเพื่อบูชาพระโลกนาถ เราได้ให้เสื่อลำแพนแก่ชนทั้งหลายผู้ทำ พุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เรา

ไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการให้เสื้อลำแพน ในกัลป์ที่ ๗๗ แต่กัลป์นี้ ได้มี
พระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าชัณฐะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกิลัญชทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กิลัญชทายกเถรอปทาน.

เวทิตายกเถรอปทานที่ ๕ (๒๓๕)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างไฟทิ

[๒๓๗] เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส ได้ให้ช่างก่อสร้างไฟทิไว้ที่ไม้โพธิพฤกษ์ อันเป็น
ไม้อุดมของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าวิปัสสี เพราะเราได้ให้ช่างก่อสร้างไฟทิ ใน
กัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการสร้างไฟทิ ในกัลป์ที่
๑๑ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิมีนามว่าสุริยสมะ สมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗
ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเวทิตายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เวทิตายกเถรอปทาน.

วรรณการกเถราปทานที่ ๖ (๒๓๖)

ว่าด้วยผลแห่งการให้สี

[๒๓๘] ในกาลนั้น เราเป็นช่างย้อมอยู่ในนครอรุณวดี เราย้อมภัณฑะ คือ ผ้าที่พระเจดีย์ให้มีสีต่าง ๆ ในกัลปที่ ๓๑ แต่กัลปนี้ เราย้อมสีใด ในกาลนั้น ด้วยการย้อมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการให้สี ในกัลปที่ ๒๓ แต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าจันทสมะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๙ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระวรรณการกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วรรณการกเถราปทาน.

ปิยาลบุปผียเถราปทานที่ ๗ (๒๓๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะหาด

[๒๓๙] ในกาลก่อน เราเป็นพรานเนื้อ (เทียว) อยู่ในป่าชัญ เราเห็นต้นมะหาดมีดอกบาน จึงเก็บมาโยน ropy ลงที่ทางเดิน เรามีใจผ่องใส รับบาตรของพระพุทธเจ้าซึ่งกำลังเสด็จดำเนินอยู่ที่ทาง แล้วได้ถวายมะหาดแก่พระองค์ ในกัลปที่ ๕๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปิยาลบุปผียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปิยาลปผิยเถราปทาน.

อัมพาคทายกเถราปทานที่ ๘ (๒๓๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะม่วง

[๒๔๐] เราเป็นผู้ฉลาดในศิลปะของตน ได้ไปสู่ป่าชัฏ ได้พบพระพุทธเจ้ากำลังเสด็จดำเนินอยู่ จึงถวายผลมะม่วง ในกัลป์ที่ ๕๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลมะม่วง

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอัมพาคทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพาคทายกเถราปทาน.

ชคติการกเถราปทานที่ ๙ (๒๓๙)

ว่าด้วยผลแห่งการสร้างลานดิน

[๒๔๑] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าอัสสทัสสี ผู้สูงสุดกว่านระ เสด็จนิพพานแล้ว เราได้ให้สร้างลานดินไว้ที่พระสถูปอันอุดมของพระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดไว้ ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการสร้างลานดิน

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระชคติการกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ชคติการกเถราปทาน.

วาสิทायกเถราปทานที่ ๑๐ (๒๔๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายมิด

[๒๔๒] ในกาลก่อน เราเป็นช่างทองอยู่ในติวรานครอันอุดม เราได้ถวายมิดเล่มหนึ่งแด่พระสยมภู ผู้ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายมิดใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายมิดนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายมิด

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระวาสิทायกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วาสิทायกเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อุทกาสนทायกเถราปทาน ๒. ภาชนทायกเถราปทาน ๓. สาลปุปผียเถราปทาน ๔. กิลัญชทायกเถราปทาน ๕. เวทิตายกเถราปทาน ๖. วรรณการกเถราปทาน ๗. ปิยาลปุปผียเถราปทาน ๘. อัมพยาคทायกเถราปทาน ๙. ชคตการกเถราปทาน ๑๐. วาสิทायกเถราปทาน และมีคาถา ๓๘ คาถา ฉะนี้แล.

จบ อุทกาสนทायิวรรคที่ ๒๔.

ตวรทायีวรรคที่ ๒๕

ตวรฐิตายกเถราปทานที่ ๑ (๒๔๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายก้อนดินแดง

[๒๔๓] ในกาลก่อน เราเป็นนายพรานเนื้อ (เทียว) อยู่ในป่าใหญ่ เราเห็นดินแดง จึงถือเอามาถวายแก่สงฆ์ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายก้อนดินแดง

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีตา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระตวรฐิตายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตวรฐิตายกเถราปทาน.

นาคเกสริยเถราปทานที่ ๒ (๒๔๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบุนนาค

[๒๔๔] เราได้ลูกรหนูไว้ในแล่งแล้ว เข้าไปยังท่ามกลางป่า ได้เห็นต้นบุนนาคมีดอกเป็นพวง อันขึ้นอยู่ใกล้ทางเดิน จึงประคองด้วยมือทั้งสอง ประนมกรอัญชลีบนเศียรเกล้า บูชาแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ผู้เป็นเฝ้าพันธุ์ของโลก ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๗๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า สโหมกษณะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีตา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระนาคเกสริยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

นพินเกสรียเถราปทานที่ ๓ (๒๔๓)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว

[๒๔๕] เราเป็นนกกาน้ำ เทียวอยู่ในท่ามกลางชาตสระ ครั้นนั้น เราได้เห็นพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เสด็จไปในอากาศ เรามีใจผ่องใส เอาจงอยปากคาบดอกบัว บูชาแด่พระพุทธเจ้า พระนามว่าติสสะ ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่ กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๗๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่า สัตตปัตตะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้ชัดแจ้ง แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระนพินเกสรียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นพินเกสรียเถราปทาน.

วิริวิปยุตติยเถราปทานที่ ๔ (๒๔๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกท้าวายาม่อม

[๒๔๖] พระผู้มีพระภาคผู้นำของโลก เสด็จดำเนินไปพร้อมด้วยพระขีณาสพหลายพัน เราเก็บดอกท้าวายาม่อมบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชา พระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่ง พุทธบูชา

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระวิริยปมียเถระไดกล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วิริยปมียเถรอปทาน.

กฏฐูปกเถรอปทานที่ ๕ (๒๔๕)

ว่าด้วยผลแห่งการให้เครื่องอบ

[๒๔๕] เราเป็นคนรักษาพระคันธกุฎีของพระผู้มีพระภาค พระนามว่าสิทธัตถะ เรามีจิตเลื่อมใส อบพระคันธกุฎีให้หอมด้วยมือทั้งสองของตน ตามกาลอันสมควร ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการให้เครื่องอบกลิ่นหอม

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระกฏฐูปกเถระไดกล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กฏฐูปกเถรอปทาน.

ปัตตทายกเถรอปทานที่ ๖ (๒๔๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบาตร

[๒๔๖] ด้วยการฝึกลอยดีเยี่ยม เราได้ถวายบาตรแด่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าสิทธัตถะ ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ ผู้ตรง ผู้คงที่ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบาตร

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปัตตทายกเถระไดกล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัตตทายกเถราปทาน.

ธาตุบุชกเถราปทานที่ ๗ (๒๔๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบำรุงพระธาตุ

[๒๔๕] เมื่อพระโลกนาถพระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้สูงสุดกว่านระ เสด็จปรินิพพานแล้ว เราได้พระธาตุองค์หนึ่ง ของพระผู้มีพระภาคจอมลัทธิ ผู้คงที่ เราเก็บพระธาตุของ พระพุทธเจ้า ผู้เป็นเผ่าพันธุ์พระอาทิตย์นั้นไว้บูชาตลอด ๕ ปี คล้ายดังว่าพระองค์ ผู้สูงสุดกว่านระยังดำรงพระชนม์อยู่ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระธาตุใด ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลเพราะบำรุงพระธาตุ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระธาตุบุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธาตุบุชกเถราปทาน.

สัตตสัตตติบุชกเถราปทานที่ ๘ (๒๔๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะลิ

[๒๕๐] ในกาลนั้น เราได้วางดอกมะลิซ้อน ๗ ดอกไว้บนศิรณะ ได้นำไปบูชาแด่ พระพุทธเจ้าพระนามว่าเวสสภู ผู้สูงสุดกว่านระ ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ บูชาด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วย ดอกไม้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสัตตสัตตลปิปปชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้
แล.

จบ สัตตสัตตลปิปปชกเถรอปทาน.

พิมพิชาลปปผิยเถรอปทานที่ ๙ (๒๔๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกมะกล่ำหลวง

[๒๕๑] พระสัณณูชินเจ้าผู้อักรบุคคล พระนามว่าปทุมตระ ทรงประกาศัจจะ ๔ ทรง
แสดงอมฤตบท ในกาลนั้น เราทำดอกมะกล่ำหลวงให้แน่น บูชาแด่พระพุทธเจ้าผู้
จอมสัตร्व์ ผู้คงที่ ในกัลป์ที่ ๖๘ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรง
พระนามว่ากัญชไกรสร ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระพิมพิชาลปปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พิมพิชาลปปผิยเถรอปทาน.

อุททาลทายกเถรอปทานที่ ๑๐ (๒๕๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคูณ

[๒๕๒] พระสัณณูผู้ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ มีพระนามชื่อว่าอุกกุระ เสด็จออกจากป่าชัฏ
เสด็จถึงแม่น้ำใหญ่ ในกาลนั้น เรามีใจเลื่อมใส ได้ถือเอาดอกคูณมาถวายแด่พระ
สัณณู ผู้สำรวมอินทรีย์เป็นอันดี ผู้ชื้อตรง ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระ
(ปัจเจก) พุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่ง
การถวายดอกไม้

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระอุททาลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุททาลทายกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ตูรัฎฐิตายกเถรอปทาน ๒. นาคเกสริยเถรอป-
ทาน ๓. นพินเกสริยเถรอปทาน ๔. วิรวิปยุตติยเถรอปทาน ๕. กุฎฐูปกเถรอปทาน ๖. ปัตต-
ทายกเถรอปทาน ๗. ธาตุปุชกเถรอปทาน ๘. สัตตสัตตติปปุชกเถรอปทาน ๙. พิมพิ-
ชาลปุปผียเถรอปทาน ๑๐. อุททาลทายกเถรอปทาน บันทึกทั้งหลายนับคาถาได้ ๓๗
คาถา ฉะนี้แล.

จบ ตูรททายกเถรอปทานที่ ๒๕.

โถมกวรรคที่ ๒๖

โถมกเถราปทานที่ ๑ (๒๕๑)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ

[๒๕๓] เราอยู่ในเทวโลก ได้ฟังธรรมของพระพุทธเจ้าพระนามว่า วิปัสสี ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง แล้วเบิกบานใจได้กล่าวคำนี้ว่า ขอนอบน้อมแด่พระองค์ บุรุษอาชาไนย ขอนอบน้อมแด่พระองค์ บุรุษสูงสุด พระองค์ทรงแสดงอมฤตบท ทรงยังชนเป็นอันมากให้ข้ามได้ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้กล่าววาจาใด ในกาลนั้น ด้วยการกล่าววาจานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการสรรเสริญ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระโถมกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โถมกเถราปทาน.

เอกาสนทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๕๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบิณฑบาต

[๒๕๔] เรากับภริยาต้องการจะก่อสร้างกุศลสมภาร ในศาสนาของพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด จึงละเพศเทวดามาในมนุษย์โลกนี้ เรามีใจผ่องใส ได้ถวายภิกษาแก่พระเถระ ผู้เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ มีนามชื่อว่าเทวละ ในกัลป์ที่หนึ่งแสนแต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบิณฑบาต

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระเอกาสนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกาสนทายกเถรปาทาน.

จิตกပ္ปชกเถรปาทานที่ ๓ (๒๕๓)

ว่าด้วยผลแห่งการทำพุทธุบ္บา

[๒๕๕] พระสยัมภูสัมพุทธเจ้าผู้ไม่แพ้ะไร ๆ (พระปัจเจกพุทธเจ้า) พระนามว่าอาณันทะ เสด็จปรินิพพานแล้วในป่าชฎอันปราศจากมนุษย์ ในกาลนั้น เราจากเทวโลกมา ในมนุษย์โลกนี้ ได้ทำจิตกาธานแล้วถวายพระเพลิงพระสรีระ ณ ที่นั้น และได้ทำสักการะ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใด ในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธุบ္บา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่า ท่านพระจิตกပ္ปชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จิตกပ္ปชกเถรปาทาน.

จัมปกပ္ปผิยเถรปาทานที่ ๔ (๒๕๔)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกจำปา

[๒๕๖] มีภูเขาคือว่าวิกนะ อยู่ที่ไม่ไกลต่อภูเขาคิมวันต์ พระสมณเจ้าผู้มีอินทริย์อันอบรมแล้ว ประทับอยู่ ณ ท่ามกลางภูเขานั้น เราได้เห็นพระองค์ท่านสงบระจัม มีใจผ่องใส ได้ถือเอาดอกจำปา ๓ ดอก โปรยลงบูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธุบ္บา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระจัมปกะปุณณิยะเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จัมปกะปุณณิยะเถรปาทาน.

สัตตปาณณิยะเถรปาทานที่ ๕ (๒๕๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกแคฝอย

[๒๕๕] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้รู้เรื่องโชติช่วง ตังคกกรณิการั ประทับนั่งอยู่ที่ระหว่างภูเขา จึงได้เก็บดอกแคฝอยมาบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชาเช่นนี้ เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระสัตตปาณณิยะเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตปาณณิยะเถรปาทาน.

อุปาหนทายกเถรปาทานที่ ๖ (๒๕๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายรองเท้า

[๒๕๕] ในกาลนั้น เราชื่อว่าจันทะ เป็นบุตร (ก่อนที่ท่านจะบรรพชา) ของพระปัจเจกพระพุทธเจ้า เราได้ถวายรองเท้าคู่หนึ่ง (ด้วยความปรารถนาว่า) ท่านจงยังความตรัสรู้ให้สำเร็จแก่เรา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายรองเท้าใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายรองเท้านั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายรองเท้า

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอุปาทนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปาทนทายกเถรปาทาน.

มัญชุชรูปุชกเถรปาทานที่ ๗ (๒๕๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ต่าง ๆ

[๒๕๕] เราทำพุ่มดอกไม้แล้ว เดินไปในถนน ได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้เลิศกว่าสมณะทั้งหลาย แวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ เรามีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส และมีปีติอย่างยิ่ง จึงประคองดอกไม้ด้วยมือทั้งสองบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๗๓ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่งเป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีนามชื่อว่าโชติยะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระมัญชุชรูปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มัญชุชรูปุชกเถรปาทาน.

ปรรณทายกเถรปาทานที่ ๘ (๒๕๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายใบไม้

[๒๖๐] เราเป็นผู้ทรง (นุ่งห่ม) ผ้าเปลือกไม้กรองอยู่ที่ภูเขามิวันต์ เป็นผู้มิของไม้เค็ม และใบไม้เป็นอาหาร และดำรงมโนศีลทั้งหลาย เมื่อถึงเวลาอาหารเช้า พระพุทธเจ้า

พระนามว่าสิทธิทัตตะ เสด็จมาหาเรา เราเลื่อมใส ได้ถวายอาหารนั้นแด่พระพุทธเจ้า ด้วยมือทั้งสองของตน ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายใบไม้ไผ่ ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายใบไม้ ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราชพระนามว่ายัตติยะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปรรณทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปรรณทายกเถรอปทาน.

กุกุฏิตายกเถรอปทานที่ ๙ (๒๕๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยกุกุฏี

[๒๖๑] ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าเสด็จเที่ยวไปสู่ป่า ประทับอยู่ที่โคนไม้ เราได้สร้างบรรณศาลาถวายแด่พระองค์ผู้ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายกุกุฏีใบไม้ไผ่ ด้วยการถวายกุกุฏีนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายกุกุฏี ในกัลป์ที่ ๓๘ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิราช ๑๖ พระองค์ มหาชนขนานพระนามว่า สัพพัตตอภิวาสี

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกุกุฏิตายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุกุฏิตายกเถรอปทาน.

อัคคปุปผิยเถราปทานที่ ๑๐ (๒๖๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกคันทรง

[๒๖๒] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าลชชี มีพระฉวีวรรณดังทองคำ ประทับนั่งอยู่ในระหว่างภูเขา รุ่งเรืองด้วยพระรัศมีดังกองเพลิง เราถือเอาดอกคันทรง เข้าไปเฝ้าพระองค์ผู้อุดมกว่านระ มีจิตเลื่อมใส มีใจโสมนัส บูชาแด่พระพุทธรูป ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธรูปด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่ามิตตมาตกะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอัคคปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัคคปุปผิยเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. โถมกเถราปทาน ๒. เอกาสนทนายกเถราปทาน ๓. จิตกปัชกเถราปทาน ๔. จัมปกปุปผิยเถราปทาน ๕. สัตตปาฏลียเถราปทาน ๖. อุปาหนทนายกเถราปทาน ๗. มัญชรปัชกเถราปทาน ๘. ปรรณทนายกเถราปทาน ๙. กุฎิทายกเถราปทาน ๑๐. อัคคปุปผิยเถราปทาน และในวรรคนี้ นับคาถาได้ ๔๑ คาถา.

จบ โถมกวรรคที่ ๒๖.

อากาศุกขิปยเถราปทานที่ ๑ (๒๖๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกบัว

[๒๖๑] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ มีพระฉวีวรรณดังทองคำ เสด็จดำเนินอยู่ในระหว่างตลาด จึงถือเอาดอกบัวงาม ๒ ดอกเข้าไปเฝ้าพระองค์ผู้ประเสริฐกว่านระ เรวางดอกบัวดอกหนึ่งไว้แทบพระบาทของพระพุทธเจ้า ผู้ประเสริฐสุด อีกดอกหนึ่งเราหิบบโยนขึ้นไปในอากาศ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๓๒ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง เป็นใหญ่ในแผ่นดิน พระนามว่าอันตลิกขร มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอากาศุกขิปยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อากาศุกขิปยเถราปทาน.

เตลมักขียเถราปทานที่ ๒ (๒๖๒)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยการทาน้ำมัน

[๒๖๔] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้ประเสริฐกว่านระ นิพพานแล้ว ในกาลนั้น เราเอาน้ำมันทาที่ไพทีแห่งโพธิพฤกษ์ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ทาน้ำมันใด ในกาลนั้น ด้วยการทาน้ำมันนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการทาน้ำมัน ในกัลป์ที่ ๒๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าสุทวิทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระเตลมักขียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้.

จบ เตลมักขียเถราปทาน.

อัทธมจันทียเถราปทานที่ ๓ (๒๖๓)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาโพธิพิกขุ

[๒๖๕] เราได้ถวายอัทธมจันทียที่ไว้ที่ไมโพธิพิกขุอันอุดม แห่งพระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาไมโพธิพิกขุด้วยอัทธมจันทียใด ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาโพธิพิกขุ ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าเทวละ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอัทธมจันทียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัทธมจันทียเถราปทาน.

ทีปทายกเถราปทานที่ ๔ (๒๖๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายประทีป

[๒๖๖] ในกาลนั้น เราเป็นเทพบุตร ลงมาสู่แผ่นดิน มีใจเลื่อมใสได้ถวายประทีป ๕ ดวง ด้วยมือทั้งสองของตน ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายประทีปใด ในกาลนั้น ด้วยการถวายประทีปนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายประทีป ใน

กัลป์ที่ ๕๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีนามว่าสมันตจักรุ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระที่ปทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ที่ปทายกเถรอปทาน.

วิพาลิตายกเถรอปทานที่ ๕ (๒๖๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายม้นมือเสือ

[๒๖๓] มีภูเขชื่อโรมสะ อยู่ในที่ไม่ไกลต่อภูเขหิมวันต์ พระสมณเจ้าผู้มีอินทรีย์อันอบรมแล้ว อยู่ที่เชิงเขานั้น เราได้ถือเอาม้นมือเสือไปถวายแด่พระสมณเจ้า พระสยัมภูมหาวิรเจ้าผู้ไม่แพ้อะไร ๆ ตรัสอนุโมทนาว่า ท่านมีใจผ่องใส ถวายม้นมือเสือแก่เรา ผลจะบังเกิดแก่ท่านในภพที่ท่านเกิด ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายม้นมือเสือใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายม้นมือเสือ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระวิพาลิตายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ วิพาลิตายกเถรอปทาน.

มัจฉทายกเถราปทานที่ ๖ (๒๖๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายปลา

[๒๖๘] ในกาลนั้น เราเป็นนกกอก อยู่ที่ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา เราได้คาบปลาตัวใหญ่มา ถวายแด่พระมุณีพระนามว่าสิทธิทัตตะ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายปลาได้ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายปลา

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระมัจฉทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มัจฉทายกเถราปทาน.

ชวหังสกเถราปทานที่ ๗ (๒๖๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม

[๒๖๙] ในกาลนั้น เราเป็นพรานป่าอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทภาคา เราได้เห็นพระพุทธเจ้า พระนามว่าสิทธิทัตตะ เสด็จไปในอากาศ เราประนมกรอัญชลีแลดูพระมหายานูอยู่ได้ ยังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้ว ถวายบังคมพระองค์ผู้นำโลก ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายบังคมพระนราสภิดา ด้วยการถวายบังคมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบังคม

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระชวหังสกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ชวหังสกเถราปทาน.

สลพุปผิยเถราปทานที่ ๘ (๒๖๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกสน

[๒๓๐] ในกาลนั้น เราเป็นภิกษุอยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทกาคา เราได้เห็นพระพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี ผู้รู้เรื่องผ่องใสด้วยรัศมี เรามีจิตเลื่อมใสมีใจโสมนัส และมีปีติ อย่างยิ่ง ถวายดอกสนมาโปรยลงบูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสลพุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สลพุปผิยเถราปทาน.

อุปาคตหาสนิยเถราปทานที่ ๙ (๒๖๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายบังคม

[๒๓๑] มีสระที่สร้างอย่างดีอยู่ที่ท่ามกลางภูเขามิวันต์ เราเป็นผีเสื้อน้ำ มีศีรษะอยู่เบื้องล่าง มีลักษณะน่ากลัว อยู่ในสระนั้น พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้อนุเคราะห์ ประกอบด้วยพระกรุณา ผู้นำของโลก พระองค์ประสงค์จะช่วยเหลือเรา จึงเสด็จมาในสำนักของเรา เราได้เห็นพระมหาวีรเจ้าผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เลิศกว่านระ เสด็จเข้ามา จึงออกจากที่อยู่อาศัยแล้วได้ถวายบังคมแด่พระศาสดา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายบังคมพระศาสดา ผู้เป็นอุดมบุรุษใด ด้วยการถวายบังคมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายบังคม

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอุปาคตหาสนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปาคตหาสนียเถราปทาน.

ตรณียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๗๐)

ว่าด้วยผลแห่งการข้ามส่ง

[๒๗๒] พระศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี มีพระฉวีวรรณดังทองคำ ผู้นำโลก แวดล้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์ ประทับยืนอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำ เรือสำหรับจะข้ามในห้วงมหรณพนั้นไม่มี เราจึงออกจากแม่น้ำ นำพาข้ามส่งพระศาสดาผู้เป็นนายกของโลก ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราข้ามส่งพระศาสดาผู้สูงสุดกว่านระใด ด้วยการข้ามส่งนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการข้ามส่ง

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระตรณียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตรณียเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อากาสุกขิปปิยเถราปทาน ๒. เตลมักขิยเถราปทาน ๓. อัชฌัจฉนทียเถราปทาน ๔. ทิปทายกเถราปทาน ๕. วิพาลิตายกเถราปทาน ๖. มัจฉทายกเถราปทาน ๗. ชวหังสกเถราปทาน ๘. สลพบุปผียเถราปทาน ๙. อุปาคตหาสนียเถราปทาน ๑๐. ตรณียเถราปทาน และในวรรคนี้นับคาถาได้ ๔๑ คาถา.

จบ ปทุมกเขปวรรคที่ ๒๗.

สุวรรณพิมโพहनวรรคที่ ๒๘

สุวรรณพิมโพहनียเถราปทานที่ ๑ (๒๗๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายหมอน

[๒๗๑] เรามีจิตเลื่อมใส ได้ถวายอาสนะหนึ่งอาสนะ และได้ถวายหมอนด้วยมือทั้งสองของตน เพื่อบรรลुประโยชน์อันสูงสุด ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายหมอนด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายหมอน ในกัลป์ที่ ๖๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าอสมะ ทรงสมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุวรรณพิมโพहनียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุวรรณพิมโพहनียเถราปทาน.

ติลมุฏฐียเถราปทานที่ ๒ (๒๗๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายงา

[๒๗๒] พระศาสดาอัครนายกของโลก ทรงทราบความดำริของเรา มีพระกายอันสำเร็จด้วยพระทัย เสด็จเข้ามาด้วยฤทธิ์ เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ถวายบังคมพระศาสดาผู้อุดมบุรุษซึ่งเสด็จเข้ามา แล้วได้ถวายงากำมือหนึ่ง ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายงากำมือหนึ่ง ในกัลป์ที่ ๖๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าคันธิยะ สมบุญด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระติลมุฏฐียเถระไดักล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติลมุฏฐียเถรปาทาน.

จังกุฏิกียเถรปาทานที่ ๓ (๒๗๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผอบดอกไม้

[๒๗๕] พระศาสดาพระนามว่าสิทธิทัตตะ ประทับอยู่ในระหว่างภูเขาไกลัฆมหาสมุทร เราเข้าไปเฝ้าแล้ว ทำบุญมีการกราบไหว้เป็นต้น ได้ถวายผอบดอกไม้ ครั้นเราถวายผอบดอกไม้ แต่พระสยัมภู พระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ ผู้อนุเคราะห์แล้วบันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป์หนึ่ง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผอบดอกไม้ใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผอบดอกไม้

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระจังกุฏิกียเถระไดักล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จังกุฏิกียเถรปาทาน.

อัปภัญจนทายกเถรปาทานที่ ๔ (๒๗๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายยาหยอดตา

[๒๗๖] เราได้ถวายยาหยอดตาแต่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าโกณฑัญญะ ผู้ปราศจากราคะ ผู้คนที่ มีพระหฤทัยไม่ร้ายกาจ ไม่ทรงมีกรรมเครื่องเนิ่นช้า มีปกติเพ่งฌานเป็นไปล่วงโมหะทั้งปวง ทรงแสวงหาประโยชน์แก่โลกทั้งมวล ผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้มั่นคง ในกัลป์อันหาประมาณมิได้ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายยาหยอดตาใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายยาหยอดตา ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์

นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าวิริยปะ ทรงสมบูรณด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราได้ทำให้แจ้ง ชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอัปภัญชนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัปภัญชนทายกเถราปทาน.

เอกัณฐลียเถราปทานที่ ๕ (๒๗๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเครื่องลาด

[๒๓๓] เมื่อเรามอบถวายเครื่องลาดไปไม่ว่าพระผู้มีพระภาค ซึ่งประทับอยู่ที่โคน มะเดื่อ แล้วถวายโอกาสที่อยู่แต่พระสมณะ ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง เราประนม กรอัญชลีแล้ว ลาดเครื่องลาดดอกไม้วางถวายแด่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าติสสะ ผู้ เป็นจอมสัตว์ เป็นนาถของโลก ผู้คงที่ ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำเครื่อง ลาดดอกไม้อะไรว่างด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเครื่องลาด ในกัลป์ที่ ๑๔ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิผู้เป็นจอมมนุษย์ พระนามว่า เอกอัญชลิกะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราได้ทำให้ชัดแจ้งแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระเอกัณฐลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกัณฐลียเถราปทาน.

โปตถทายกเถราปทานที่ ๖ (๒๗๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าเปลือกไม้

[๒๗๘] เราปรารภพระศาสดา พระธรรม และพระสงฆ์ ถวายผ้าเปลือกไม้ แต่พระผู้มีพระภาค ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง เป็นทักษิณียบุคคลผู้เลิศ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้าเปลือกไม้

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระโปตถทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โปตถทายกเถราปทาน.

จิตกပ္พกเถราปทานที่ ๗ (๒๗๗)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาจิตกาธาน

[๒๗๙] เราเที่ยวไปตามกระแสน้ำ ไกลฝั่งแม่น้ำจันทภาคา เราเก็บดอกย่านทราย ๗ ดอก มาบูชาจิตกาธาน ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาจิตกาธานใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาจิตกาธาน ในกัลป์ที่ ๖๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ พระนามว่าปฐักกะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระจิตกပ္พกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

อาลฺวทายกเถรอปทานที่ ๘ (๒๗๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายเหง้ามัน

[๒๘๐] มีแม่น้ำใหญ่อันสวยงามน่าดู อยู่ใกล้ภูเขามิวันต์ ที่ใกล้แม่น้ำนั้น เราได้เห็น พระอรหันต์ผู้ปราศจากราคะ มีรัศมีสุกใสน่าใคร่เห็น เราเห็นท่านประกอบในความ สงบระงับอย่างยิ่งแล้ว มีใจขึ้นบาน เลื่อมใส ได้ถวายเหง้ามันแก่ท่านด้วยมือทั้งสอง ของตน ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายเหง้ามันใด ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จัก ทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายเหง้ามัน

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอาลฺวทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อาลฺวทายกเถรอปทาน.

ปุณฺทริกเถรอปทานที่ ๙ (๒๗๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัวขาว

[๒๘๑] ในกาลนั้น พระสยัมภูผู้มีรัศมี มีนามว่าโรมสะ เรามีจิตผ่องใส ได้ถวายดอกบัว ขาวแก่ท่าน ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายดอกบัวขาวในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายดอกบัวขาว

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปุณฺทริกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุณทรีกเถราปทาน.

ตรณียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๘๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายสะพาน

[๒๘๒] เรามีใจเลื่อมใส ได้ทำสะพานด้วยมือทั้งสองของตน ไว้ที่ทางใหญ่อันไม่ราบเรียบ เพื่อต้องการให้ชาวโลกข้าม ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำสะพานใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการให้สะพาน ในกัลป์ที่ ๕๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง พระนามว่าสโมคตะ สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระตรณียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตรณียเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. สุวรรณพิมโปहनียเถราปทาน ๒. ติลมุกฺขฉิยเถราปทาน ๓. จังโกฏฺฐกียเถราปทาน ๔. อัปภัญชนทายกเถราปทาน ๕. เอกัญชลียเถราปทาน ๖. โปตถทายกเถราปทาน ๗. จิตกပ္ปชกเถราปทาน ๘. อาลุมทายกเถราปทาน ๙. ปุณทรีกเถราปทาน ๑๐. ตรณียเถราปทาน บัณฑิตนับคาถาได้ ๔๒ คาถา.

จบ สุวรรณพิมโปहनวรรคที่ ๒๘.

จบ ภาณวารที่ ๑๑.

ปรณทายกวรรคที่ ๒๙

ปรณทายกเถราปทานที่ ๑ (๒๘๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผัก

[๒๘๑] เรานั่งอยู่ในบรรณศาลา บริโภคโภชนะ คือ ผัก พระมหาฤๅษีพระนามว่า สิทธิทัตตะ ผู้ส่องโลกให้สว่าง ทรงเยี่ยวยาโลกทั้งปวง เสด็จมาหาเราผู้เข้าไปอยู่ใน บรรณศาลา เราได้ถวายผักแก่พระองค์ ซึ่งประทับนั่งบนเครื่องลาดใบไม้ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผักใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็น ผลแห่งการถวายผัก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปรณทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปรณทายกเถราปทาน.

ผลทายกเถราปทานที่ ๒ (๒๘๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้

[๒๘๒] พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธิทัตตะ ทรงสันโดษเสมอด้วยเขาสิเนรุ ทรงไว้ เช่นกับขรรณี เสด็จออกจากสมาธิแล้ว เข้ามาหาเราเพื่อภิกษา เรามีใจผ่องใส ได้ถวาย ผลสมอ มะขามป้อม มะม่วง ชมพู่ สมอพิเภก กระเบา กระบาก มะตูม และผล มะปรางทั้งหมด แต่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่ หลวง ทรงอนุเคราะห์โลกทั้งปวง ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผลไม้ใด ใน กาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลไม้ ในกัลป์ที่ ๕๖ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์พระนามว่าเอกัษณะ ทรงสมบุญ ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผลทายกเถรปาทาน.

ปัจจุคคณียเถรปาทานที่ ๓ (๒๘๓)

ว่าด้วยผลแห่งการต้อนรับ

[๒๘๕] เรามิใจผ่องใส ได้ทำการต้อนรับพระผู้มีพระภาค พระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้ประเสริฐกว่านระ ส่องโลกให้สว่างไสว ทรงเยียวยาโลกทั้งปวง เสด็จเที่ยวอยู่ในป่าดงราชสีห์ งามอาจดั่งม้าอาชาไนย สวยงามดั่งต้นรพีฟ้า ซึ่งกำลังเสด็จมา ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ต้อนรับพระผู้มีพระภาคผู้ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขติเลย นี่เป็นผลแห่งการต้อนรับ ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นจอมแห่งชน มีนามว่าปรีวาระ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปัจจุคคณียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปัจจุคคณียเถรปาทาน.

เอกบุปผียเถรปาทานที่ ๔ (๒๘๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกไม้

[๒๘๖] ในกาลนั้น เราเป็นปีศาจอยู่ที่ประตูเมืองด้านทิศทักษิณ เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี มีรัศมีสุกใสดั่งพระจันทร์ เราได้ถวายดอกไม้ดอกหนึ่ง แต่พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้เลิศกว่านระ ทรงแสวงหาประโยชน์ให้แก่โลกทั้งปวง เป็น

จอมสัตว์ ผู้คงที่ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายดอกไม้ไฉไล ในกาลนั้น ด้วยทาน
นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระเอกบุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกบุปผิยเถรปาทาน.

มฆวบุปผิยเถรปาทานที่ ๕ (๒๘๕)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกดีหมี

[๒๘๖] พระสยัมภูผู้ไม่แพ้อะไร ๆ ท่านมีอินทรีย่นองใสไม่ขุ่นมัว เข้าสมาธิอยู่ในที่ไกล
ฝั่งแม่น้ำนันทมทานที ในกาลนั้น เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้ไม่แพ้อะไร ๆ แล้ว เกิด
เลื่อมใสโสมนัส ได้บูชาองค์พระสยัมภูด้วยดอกดีหมี ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้
บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ไฉไล ด้วยการบูชาเช่นนี้ เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่ง
พุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราทำได้สำเร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระมฆวบุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ มฆวบุปผิยเถรปาทาน.

อุปัฏฐายิกเถราปทานที่ ๖ (๒๘๖)

ว่าด้วยการบูชาด้วยการถวายคนอุปัฏฐาก

[๒๘๘] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้ควรรับเครื่องบูชา เป็นจอมสัตว์ เป็นมหานาคเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เสด็จดำเนินอยู่ที่ถนน เราได้ถวายคนอุปัฏฐากแก่พระองค์ ผู้ทรงแสวงหาประโยชน์เกื้อกูลแก่โลกทั้งปวง ทรงแสวงหาคุณอันใหญ่หลวง ซึ่งเราให้คนไปทูลเชิญเสด็จมา พระมหามุนีสัมพุทธเจ้า ทรงรับแล้วมอบคืนให้ เสด็จลุกขึ้นจากอาสนะนั้นแล้ว เสด็จกลับมุ่งตรงไปทางทิศปัจจิม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายคนอุปัฏฐากในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายคนอุปัฏฐาก ในกัลป์ที่ ๕๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระนามว่าพลเสน สมบูรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระอุปัฏฐายิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุปัฏฐายิกเถราปทาน.

อปทานียเถราปทานที่ ๗ (๒๘๗)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ

[๒๘๙] เรามีใจเลื่อมใส ได้สรรเสริญบุพพรรยาของพระสุคตเจ้าทั้งหลาย ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง และได้ถวายบังคมพระบาทด้วยเศียรเกล้า และด้วยมือทั้งสองของตน ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์นี้ เราได้สรรเสริญบุพพรรยาของพระสุคต ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการสรรเสริญ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอปทานิเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อปทานิเถราปทาน.

สัตตาทปัพพชิตเถราปทานที่ ๘ (๒๘๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบวช

[๒๕๐] พระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาค พระนามว่าวิปัสสี อัมมชาชนลักการะ นับถือ

ในกาลก่อนเราถึงความวิบัติ แดกจากญาติ ด้วยความใคร่ในสัตตศาสนา เราจึงเข้าบวชในศาสนาเพื่อระงับความวิบัติ ยินดีอยู่ในการบวช ๗ วัน ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บวชในกาลนั้น ด้วยการบวชนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบวช ในกัลป์ที่ ๖๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ ปราภพพระนามว่า สุเนกขัมมะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสัตตาทปัพพชิตเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตาทปัพพชิตเถราปทาน.

พุทธปฐกฐายิกเถราปทานที่ ๙ (๒๘๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบำรุง

[๒๘๙] ในกาลนั้น ชื่อของเราว่าเวธัมภินี (และ) เป็นชื่อบิดาของเรา (ด้วย) บิดาจับมือของเราพาไปมอบถวายพระมหามุนี พระพุทธเจ้าทั้งหลายผู้เป็นอัครนายกของโลกเหล่านี้ ทรงมุ่งหมายจะโปรดเรา เรามีจิตเลื่อมใส ได้บำรุงพระพุทธเจ้าเหล่านั้นโดยเคารพด้วยมือของตน ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บำรุงพระพุทธเจ้าทั้งหลายในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบำรุง ในกัลป์ที่ ๒๓ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ จอมกษัตริย์ ๔ พระองค์ ทรงพระนามว่า สมณุปฐาก มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระพุทธปฐกฐายิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พุทธปฐกฐายิกเถราปทาน.

บุพพังคมนียเถราปทานที่ ๑๐ (๒๙๐)

ว่าด้วยผลแห่งการสำรวม

[๒๙๐] พวกเรา ๘๔,๐๐๐ คน ไม่มีความกังวลจึงออกบวช เพื่อบรรลุประโยชน์อันสูงสุด เราเป็นหัวหน้าของพวกเหล่านั้น ศิษย์เหล่านั้นแม้ยังมีราคะและโมหะ แต่จิตผ่องใส ไม่ขุ่นมัว มีจิตเลื่อมใสบำรุงเราโดยเคารพด้วยมือทั้งสองของตน ๆ พระสยัมภูผู้จิณาสพทั้งหลายคายโทษแล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ไม่มีอาสวะ ไม่แพ้อะไร ๆ แผ่เมตตาจิตไป พวกเราบำรุงพระสัมพุทธเจ้าเหล่านั้น เป็นผู้มีสติทำกาลกิริยาแล้ว ได้ไปสู่ความเป็นเทวดา ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้รักษาศีลใด ด้วยการรักษาศีลนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการสำรวม

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปุมพังคมนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุมพังคมนียเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. บรรณทายกเถรอปทาน ๒. ผลทายกเถรอปทาน ๓.
ปัจจุคคมนียเถรอปทาน ๔. เอกปุပ္ผิยเถรอปทาน ๕. มฆวปุပ္ผิยเถรอปทาน ๖. อุปัฏฐา-
ยิกเถรอปทาน ๗. อปทานียเถรอปทาน ๘. สัตตาทปปพิชิตเถรอปทาน ๙. พุทธูปัฏฐายิก-
เถรอปทาน ๑๐. ปุมพังคมนียเถรอปทาน และท่านได้กล่าวคาถาไว้ ๓๘ คาถา.

จบ บรรณทายกวรรคที่ ๒๙.

วิหารมหาโพธิ์ เลียนจากเจดีย์พุทธคยา
สร้างโดยพระเจ้านันทาวังเมื่อยะ

จิตกปุชกวรรคที่ ๓๐

จิตกปุชกเถราปทานที่ ๑ (๒๙๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ต่าง ๆ

[๒๕๓] ในกาลนั้น เราเป็นพราหมณ์มีนามชื่อว่า อชิตะ เราประสงค์จะทำการบูชา จึงรวบรวมดอกไม้ต่าง ๆ ไว้ เราได้เห็นจิตกาธานของพระพุทธเจ้าพระนามว่า สิขี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลกอันรุ่งเรืองอยู่ จึงนำเอาดอกไม้เหล่านั้นมาบูชาที่จิตกาธาน ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ จอมมมนุษย์ ๗ พระองค์ ทรงพระนามว่า สุปัสสลิยะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระจิตกปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ จิตกปุชกเถราปทาน.

บุปผธารกเถราปทานที่ ๒ (๒๙๒)

ว่าด้วยผลแห่งการยกดอกไม้ขึ้นบูชา

[๒๕๔] เราเป็นผู้นั่งผ้าเปลือกไม้คากรอง ห่มหนังสัตว์เจวียงบ่าข้างซ้าย ยังอภิญญา ๕ ให้บังเกิดแล้ว เป็นผู้มฤตธี (ของปุณฺชน) สามารถอุบลคำพระจันทร์ได้ เราได้เห็นพระศาสดาพระนามว่า วิปัสสี ผู้ส่องโลกให้สว่างไสว ซึ่งเสด็จมาถึงสำนักเรา เราจึงยกดอกแคล้อยขึ้นบูชาแด่พระองค์ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ยกดอกไม้ขึ้นบูชา ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการยกดอกไม้ขึ้นบูชา ในกัลป์ที่ ๘๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นใหญ่ในแผ่นดิน พระนามว่า สมันตธรณะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระปุปผารกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุพผารกเถราปทาน.

ฉัตตทายกเถราปทานที่ ๓ (๒๙๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายฉัตร

[๒๙๕] ในกาลนั้น บุตรของเราบวชแล้ว นุ่งห่มผ้ากาสายะ แล้วท่านนั้นบรรลุถึงความ เป็นพระปัจเจกพุทธะ อันชาวโลกบูชา นิพพานแล้ว เราค้นหาบุตรของตนไปทาง เบื้องหลังอาราม ได้ไปถึงจิตกาธานแห่งบุตรของเราผู้ดับแล้ว เป็นผู้มีความใหญ่ เรา ประนมกรอัญชลี ให้จิตกาธานที่ป่าช้านั้น และยกฉัตรขาวขึ้นตั้งประดิษฐานไว้ (บูชา) ในกาลนั้น ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ยกฉัตรขึ้น (บูชา) ไค ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติยะ นี่เป็นผลแห่งการถวายฉัตร ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ ได้มี พระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ เป็นจอมแห่งชน มีพระนามว่ามหารหะ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยัญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่าคุณพระฉัตตทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ฉัตตทายกเถราปทาน.

สัททสัณญูกเถราปทานที่ ๔ (๒๙๔)

ว่าด้วยผลแห่งการได้สัททสัณญู

[๒๙๖] เมื่อพระอาทิตย์ยังไม่ขึ้น ความเลื่อมใสของเรามีอย่างไพบูรณ์ ความปรากฏแห่ง พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ได้มีในโลก เราได้ฟังแต่เสียงใน

ความปรากฏนั้น แต่ไม่ได้เห็นพระชินเจ้า เมื่อเราจะทำกาลกิริยา ได้ระลึกถึงความ
จำหมายในพระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วย
สัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระสัททสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัททสัณญูกเถรปาทาน.

โคสีสนิกเขปกเถรปาทานที่ ๕ (๒๙๕)

ว่าด้วยผลแห่งการลาดไม้จันทน์ขาว

[๒๕๗] เราออกจากประตูพระอารามแล้ว ได้ลาด (ทอด) ไม้จันทน์ขาวไว้ (เพื่อให้สงฆ์
เดิน) เราได้เสวยกรรมของตน นี่เป็นผลแห่งบุรพกรรม ม้าสินธพอาชาไนย มีกำลัง
วิ่งเร็วดังลม เป็นพาหนะเร็ว เราได้เสวยผลนั้นทั้งหมด นี่เป็นผลแห่งการลาดไม้
จันทน์ขาว โอ กุศลสมภารเพียงน้อย กลับให้ผลมากมาย เราทำดีในเขตดี ผลอื่น
ไม่ได้เสียแห่งกุศลสมภารที่เราทำในสงฆ์ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ลาดไม้
จันทน์ขาว ในกัลป์ที่ ๗๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง มีนามว่า
สุปติภูริทัตตะ มีเดชมาก มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระโคสีสนิกเขปกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ โคสีสนิกเขปกเถรปาทาน.

ปทปฺชกเถราปทานที่ ๖ (๒๙๖)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาพระบาท

[๒๙๘] ในกาลนั้น เราเป็นกนิหฺนรอยู่ที่ภูเขาคิณฺณวันต์ เราได้เห็นพระพุทธเจ้าผู้ปราศจาก
ธุลี มีรัศมีผุดผ่องดังพระจันทร์ เวลานั้น เราได้เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าพระนามว่า
วิปัสสี ผู้นำโลก แล้วได้เอา (น้ำ) แก่นจันทน์และกฤษณา รดลงที่พระบาท ในกัลปที่
๕๑ แต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระบาทใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผล
แห่งการบูชาพระบาท

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปทปฺชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทปฺชกเถราปทาน.

เทสกิตติกเถราปทานที่ ๗ (๒๙๗)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ

[๒๙๙] ในกาลนั้น เราเป็นพราหมณ์มีนามว่าอุปสาลหกะ เราเข้าไปยังป่าชฎ ได้
เห็นพระพุทธเจ้าผู้เป็นนาถะของโลก ประเสริฐกว่านระ ผู้ควรรับเครื่องบูชาของ
โลก แล้วได้ถวายบังคมแทบพระบาท พระพุทธเจ้าทรงทราบว่เรามีจิตเลื่อมใสแล้ว
ทรงหายไป เราออกจากป่าแล้ว ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด เรานึกศรัทธา
ขึ้นชมกล้าว่าสรรเสริญสถานทีนั้นแล้ว บันเทิงอยู่ในสววรรค์ตลอดกัลป ในกัลปที่ ๕๒
แต่กัลปนี้ เราได้สรรเสริญสถานทีใด ด้วยการสรรเสริญนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่
เป็นผลแห่งการสรรเสริญ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเทศกิตติเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เทศกิตติเถรปาทาน.

สรณคมนียเถรปาทานที่ ๘ (๒๙๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถึงสรณะ

[๓๐๐] ในกาลนั้น เราเป็นพรานอยู่ใกล้ภูเขาหิมวันต์ เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี เชนฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ได้เข้าเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ทำไวยาวัจกร ได้เข้าถึงพระองค์ผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้คงที่เป็นสรณะ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถึงสรณะใด ด้วยการถึงสรณะนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถึงสรณะ

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสรณคมนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สรณคมนียเถรปาทาน.

อัมพปิตนทียเถรปาทานที่ ๙ (๒๙๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลมะม่วง

[๓๐๑] เมื่อครั้งที่เราเกิดเป็นทานพ (อสูร) มีนามชื่อว่าโรมสะ เราได้ถวายผลมะม่วงแก่พระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณใหญ่ กัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผลมะม่วงใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผลมะม่วง

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอัมพปิตฺตียเถระไดักล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อัมพปิตฺตียเถรอปทาน.

อนุสัสงสาวกเถรอปทานที่ ๑๐ (๓๐๐)

ว่าด้วยผลแห่งการประกาศคุณวิเศษ

[๓๐๒] เราได้เห็นพระชินเจ้า พระนามว่าวิปัสสิ กำลังเสด็จเที่ยวบิณฑบาต จึงได้ถวายภิกษาทัฬหีหนึ่งแก่พระองค์ผู้เป็นจอมลัตว ผู้คงที่ ในกาลนั้น เรามีจิตเลื่อมใส โสมนัสได้ถวายบังคม (และ) ได้ประกาศการมาของพระพุทธเจ้าให้มหาชนทราบ เพื่อบรรลุประโยชน์อันสูงสุด ในกัณฑ์ที่ ๕๑ แต่กัณฑ์นี้ เราได้ประกาศให้มหาชนทราบ ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการประกาศ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระอนุสัสงสาวกเถระไดักล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อนุสัสงสาวกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. จิตกပ္ปชกเถรอปทาน ๒. ปุปผธารกเถรอปทาน ๓. นัตตทายกเถรอปทาน ๔. สัททสัญญกเถรอปทาน ๕. โคสิสณิกเขปกเถรอปทาน ๖. ปทပ္ปชกเถรอปทาน ๗. เทสกิตติกเถรอปทาน ๘. สรณคมนียเถรอปทาน ๙. อัมพปิตฺตียเถรอปทาน ๑๐. อนุสัสงสาวกเถรอปทาน บัณฑิตคำนวณคาถาได้ ๔๗ คาถา.

จบ จิตกပ္ปชกวรรคที่ ๓๐.

อนึ่ง รวมวรรคได้ ๓๐ วรรค คือ ๑. กณิกการุปปผิยวรรค ๒. หัตถิยวรรค ๓. อาลัมพนทายกวรรค ๔. อุทกาสนทายิยวรรค ๕. ตูรทายิยวรรค ๖. โภมกวรรค ๗. ปทุมุกเขปวรรค ๘. สุวรรณพิมโพททวรรค ๙. ปรรณทายกวรรค ๑๐. จิตกပ္ปชกวรรค คาถาทั้งหมดมี ๔๕๑ คาถา บัณฑิตผู้แสดงอรรถ คำนวณบททั้งหมดได้ ๕,๕๗๒ บท.

จบ หมวดร้อยที่ ๓.

ปทุมเกสรียวรรคที่ ๓๑

ปทุมเกสรียเถราปทานที่ ๑ (๓๐๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยการโปรยเกสรดอกบัว

[๓๐๓] ในกาลก่อน เราเป็นช้างพลายมาตังคะ อยู่ในที่ใกล้หมู่ฤษีปัจเจกพุทธเจ้า เรามีความเลื่อมใส ได้อาเกสรดอกบัว โปรยลงบูชาแด่พระปัจเจกพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณใหญ่ เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระปัจเจกพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด กำจัดราคะแล้ว ผู้คงที่เหล่านั้น แล้วบันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป์ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้โปรยเกสรดอกบัวบูชาในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณพิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปทุมเกสรียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปทุมเกสรียเถราปทาน.

สรพคัณธียเถราปทานที่ ๒ (๓๐๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายของหอมและดอกไม้

[๓๐๔] เราได้ถวายของหอมและดอกไม้แก่พระพุทธเจ้า พระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ได้ถวายผ้าโกสัลอย่างดีแก่พระองค์ผู้ชื้อตรง ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายของหอมใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายของหอม ในกัลป์ที่ ๑๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ พระนามว่า สุวละ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสรรพคัณฐิเระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สรรพคัณฐิเระบาทาน.

ปรมันนทายกเถรบาทานที่ ๓ (๓๐๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายข้าวอย่างดี

[๓๐๕] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสิ ผู้โชติช่วงดงดอกกรรณิการิ มีรัศมีรุ่งเรืองดังอาทิตย์อุทัย เชนฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เราประนมกรอัญชลีแล้ว นำเสด็จมาสู่เรือนของคน ครั้นนำเสด็จพระสัมพุทธเจ้ามาถึงแล้ว ได้ถวายข้าวอย่างดีเยี่ยม ในกัลปที่ ๕๑ แต่กัลปนี้ เราได้ถวายข้าวอย่างดีเยี่ยมในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายข้าวอย่างดีเยี่ยม

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนา เราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปรมันนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปรมันนทายกเถรบาทาน.

ธรรมสังญญกเถรบาทานที่ ๔ (๓๐๔)

ว่าด้วยผลแห่งการฟังธรรม

[๓๐๖] ได้มีการฉลองพระมหาโพธิแห่งพระผู้มีพระภาค พระนามว่าวิปัสสิ พระสัมพุทธเจ้าเชนฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ปราภฏเหมือนว่าประทับอยู่ ณ โคนไม้โพธิ สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคแวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ทรงประกาศ (อริย) สัจจะ ๔ ทรงเปล่งอาสภิวาจา พระสัมพุทธเจ้าผู้มีกิเลสดังหลังคาเปิด ทรงแสดงโดยย่อ และทรงแสดงโดยพิสดารแล้ว ทรงยังมหาชนให้ดับร้อน เราได้ฟังธรรมของพระองค์ เชนฐบุรุษของโลกผู้คงที่ ถวายบังคมแทบพระบาทของพระศาสดา

แล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ฟังธรรมใดในกาล
นั้น ด้วยการฟังธรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการฟังธรรม ในกัลป์ที่
๓๓ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิองค์หนึ่ง เป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีนามชื่อ
ว่าสุตวา มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระธรรมสังญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธรรมสังญูกเถราปทาน.

ผลทายกเถราปทานที่ ๕ (๓๐๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผลไม้

[๓๐๕] ในกาลนั้น มีอาศรมอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำภาติรสี เราถือผลไม้เดินมาสู่อาศรมนั้นช้า ๆ
ณ ที่นั้น เราได้พบพระพุทธเจ้าพระนามว่าวิปัสสี ผู้มีรัศมีรุ่งเรืองดังพระจันทร์ เรา
ได้ถวายผลไม้ของเราที่มีอยู่ทั้งหมดแด่พระศาสดา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้
ถวายผลไม้ใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผล
ไม้

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระผลทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ผลทายกเถราปทาน.

สัมปสาทิกเถราปทานที่ ๖ (๓๐๖)

ว่าด้วยผลแห่งความเลื่อมใสคุณวิเศษ

[๓๐๘] ขอนอบน้อมแด่พระองค์ผู้เป็นพระพุทธเจ้า พระองค์พ้นแล้วในที่ทั้งปวง ข้าพระองค์เป็นผู้ถึงความวิบัติ ขอพระองค์ได้โปรดเป็นที่พึ่งของข้าพระองค์นั้นเถิด พระพุทธเจ้าพระนามว่าลัทธิตถะ เป็นบุคคลไม่มีใครเปรียบในโลก ทรงพยากรณ์แก่เราว่า พระสงฆ์เสมอด้วยมหาสมุทรประมาณมิได้ สูงสุด ท่านจงยังจิตให้เลื่อมใสในพระสงฆ์นั้น ผู้ปราศจากธุลี เป็นเขตบุญที่ให้ผลไม่สิ้นสุด ดังปลูกพืชที่ดีไว้ ฉะนั้น พระสัพพัญญูเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ตรัสดังนี้ ทรงพราสอนเราอย่างนี้แล้ว เสด็จเหาะขึ้นสู่พื้นเวหาส เมื่อพระสัพพัญญูผู้ประเสริฐกว่านระ พอเสด็จไปไม่นาน เราก็กถึงกาลกิริยา แล้วได้อุบัติยังชั้นดุสิตในกาลนั้น เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระสงฆ์ผู้ปราศจากธุลี เป็นเขตบุญที่ให้ผลไม่สิ้นสุด แล้วบันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป์ ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ความเลื่อมใสในกาลนั้น ด้วยความเลื่อมใสนั้น เราไม่รู้จักทุกข์เลย นี่เป็นผลแห่งความเลื่อมใส

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระสัมปสาทิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัมปสาทิกเถราปทาน.

อารามทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๐๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาราม

[๓๐๙] เราได้ปลูกสร้างอารามถวายแด่พระผู้มีพระภาค พระนามว่าลัทธิตถะ ใกล้เคียงไม่มีเมฆาร่มเย็น มีฝูงนกเข้าอยู่อาศัย เราได้พบพระพุทธเจ้าผู้ปราศจากธุลี สมควรรับ

เครื่องบูชา เราจึงน้อมถวายอารามกะพระองค์ ผู้เป็นเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เรามีจิตโสมนัสยินดี ได้ถวายผลไม้และดอกไม้ และลำดับนั้น เราเกิดความเลื่อมใส น้อมถวายทานนั้น เราได้ถวายทานแด่พระพุทธเจ้าด้วยใจอันผ่องใส ผลย่อมบังเกิดแก่เราในภพที่เกิด ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายอารามใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายอาราม ในกัลป์ที่ ๓๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ ทรงพระนามว่ามุกุติยะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระอารามทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อารามทายกเถรปาทาน.

อนุเลปทายกเถรปาทานที่ ๘ (๓๐๘)

ว่าด้วยผลแห่งการฉาบสี

[๓๑๐] เราได้เห็นพระสาวกของพระพุทธเจ้าพระนามว่า อัถททัสสี ผู้เป็นมุณี เราได้เข้าไปหาท่านซึ่งกำลังทำนวักรรมอยู่ที่สีมา และเมื่อนวักรรมสำเร็จแล้ว เราได้ให้สีสำหรับทา เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัสในพระสงฆ์สาวกผู้เป็นบุญเขตอันยอดเยี่ยม ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการฉาบสี

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระอนุเลปทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อนุเลปทายกเถรปาทาน.

พุทธสัณฺญิกเถราปทานที่ ๙ (๓๐๙)

ว่าด้วยผลแห่งสัณฺญาในพระพุทฺธเจ้า

[๓๑๑] เราได้ผ่นเห็นพระพุทฺธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้เปล่งปลั่งดังพระอาทิตย์อุทัย มีรัศมีรุ่งเรืองดังพระจันทร์ เป็นเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ เป็นนายกของโลก กำลังเสด็จดำเนินไปในละแวกป่า จึงยังจิตให้เลื่อมใสในพระองค์ แล้วได้เข้าถึงสุดติ ในกัลปที่ ๕๔ แต่กัลปนี้ เราได้สัณฺญาใดในกาลนั้น ด้วยสัณฺญานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการสัณฺญาในพระพุทฺธเจ้า

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญฺญา ๖ เราได้ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทฺธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระพุทฺธสัณฺญิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ พุทฺธสัณฺญิกเถราปทาน.

ปัพพาทายกเถราปทานที่ ๑๐ (๓๑๐)

ว่าด้วยผลแห่งการชำระและตั้งหม้อน้ำ

[๓๑๒] เราได้ชำระ กวาด ล้าง ถู ถ้ำที่ประทับของพระผู้มีพระภาค พระนามว่าปิยทัสสี และได้ตั้งหม้อน้ำสำหรับฉันไว้ถวายแด่พระองค์ผู้คงที่ พระพุทฺธเจ้าพระนามว่าปิยทัสสีผู้มหายานิทรพยากรณ์เราว่า ลูกศรพันหนึ่ง ลูกคลี่ร้อยหนึ่ง คนถือธงสี่เหลี่ยม ปราสาทและแก้วอันประมาณมิได้ จักบังเกิด ครั้นเราถวายทานการชำระถ้ำแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกัลป ในกัลปที่ ๓๒ แต่กัลปนี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ พระนามว่าสุพุทฺธะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญฺญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทฺธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระป้พการททยกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉนี้แล.

จบ ป้พการททยกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. ปทุมเกสรียเถรอปทาน ๒. สรรพคันธียเถรอปทาน ๓. ปรมันนททยกเถรอปทาน ๔. ธรรมสัณญกเถรอปทาน ๕. ผลททยกเถรอปทาน ๖. สัมปสาทิกเถรอปทาน ๗. อารามททยกเถรอปทาน ๘. อนุเลปททยกเถรอปทาน ๙. พุทธสัณญกเถรอปทาน ๑๐. ป้พการททยกเถรอปทาน และท่านกล่าวคาถาไว้ ๕๑ คาถา.

จบ ปทุมเกสรียวรรคที่ ๓๑.

อารักขทายกวรรคที่ ๓๒

อารักขทายกเถราปทานที่ ๑ (๓๑๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอารักขา

[๓๑๓] เราได้ให้ทำรั้วถวายแก่พระมุนีพระนามว่าธรรมทัตติ และได้ถวายอารักขาแก่พระองค์ผู้จอมสัตว์ ผู้คงที่ ในกัลป์ที่ ๑,๘๐๐ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยผลกรรมที่เหลือนั้น เราได้บรรลุถึงความสิ้นอาสวะ

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอารักขทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อารักขทายกเถราปทาน.

โกชนทายกเถราปทานที่ ๒ (๓๑๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายโกชนะ

[๓๑๔] พระชินเจ้ายอมรุ่งโรจน์ทุกเมื่อ ดังหน่อไม้รังที่เกิดดี เช่นไม้ไผ่ชูชันกำลังขึ้นงาม เหมือนสายรุ้งในอากาศ เรามีใจผ่องใส ได้ถวายโกชนะแด่พระองค์ผู้เป็นเทวดาล่วงเทวดา พระนามว่าเวสสภู ผู้แสวงหาคุณอันใหญ่หลวง พระสยัมภูพุทธเจ้าผู้ไม่แพ้อะไร ทรงอนุโมทนาทานของเรานั้นว่า ผลจะเกิดแก่ท่านในภพที่เกิด ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายโกชนะ ในกัลป์ที่ ๒๕ แต่กัลป์นี้ เราได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง พระนามว่า อมิตตกะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระโกชนททยกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.
จบ โภชนททยกเถรอปทาน.

คตสัญญกเถรอปทานที่ ๓ (๓๑๓)

ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า

[๓๑๕] ในอากาศไม่มีรอยเท้า เราได้เห็นพระชินเจ้าพระนามว่า สิทธัตถะ เสด็จไปสู่ หมู่ไตรทิพย์ทางอากาศ เรามีความปลื้มใจเป็นอันมาก เพราะได้เห็นจิวรของพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าอันสะบัดชายพลีด้วยลม เท่ากับได้เห็นพระมุนีเสด็จไป ในกัลป์ ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยสัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่ เป็นผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระคตสัญญกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.
จบ คตสัญญกเถรอปทาน.

สัตตปทุมมียเถรอปทานที่ ๔ (๓๑๔)

ว่าด้วยผลแห่งพุทธบูชา

[๓๑๖] เราเป็นพราหมณ์นามว่าเนสาท อยู่ใกล้ฝั่งแม่น้ำ เรากวาดอาศรมด้วยดอกไม้ (ดอกปทุม) มีกลีบ ๗ กลีบ ความชื่นชมเกิดขึ้นแก่เรา เพราะได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า พระนามว่าสิทธัตถะ ผู้มีพระฉวีวรรณดังทองคำ เป็นนายกของโลก กำลังเสด็จ ไปทางป่า เราต้อนรับพระสัมพุทธเจ้าเชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ นำ พระองค์มายังอาศรมแล้ว บูชาด้วยดอกบัวอันสวยงาม ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เรา ได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผล

แห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๔ พระองค์ ทรง
พระนามว่ามหาปาสะกะ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสัตตปทุมมียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตปทุมมียเถรปาทาน.

ปูปผาสนทายกเถรปาทานที่ ๕ (๓๑๕)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายอาสนะดอกไม้

[๓๑๗] เราได้ต้อนรับพระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้ไม่ทรงแพ้อะไร ๆ มี
พระฉวีวรรณดังทองคำ พระรัศมีเปล่งปลั่งดังพระอาทิตย์ เสด็จดำเนินอยู่ในที่ไม่
ไกล เหยยเสด็จให้เข้ามายังอาศรมแล้ว ได้ถวายอาสนะดอกไม้ด้วยใจอันผ่องใส ใน
กาลนั้น เราประนมกรอัญชลีแล้ว เกิดความปลื้มใจ ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า
แล้ว น้อมกรรมนั้นไปด้วยความปรารถนาว่า บุญกุศลอันใดมีอยู่ ที่เราได้ทำกะพระ
สยัมภูผู้ไม่แพ้อะไร ๆ ด้วยบุญกุศลทั้งปวงนั้น ขอเราจงเป็นผู้ปราศจากมลทินใน
ศาสนา ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายอาสนะดอกไม้ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น
เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายอาสนะดอกไม้

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปูปผาสนทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปูปผาสนทายกเถรปาทาน.

อาสนถวิกเถราปทานที่ ๖ (๓๑๖)

ว่าด้วยผลแห่งการสรรเสริญ

[๓๑๘] ในกาลนั้น เราเที่ยวค้นหาพระเจดีย์ อันชื่อว่าอุตตมะ ของพระพุทธเจ้าพระนามว่าลิณี ผู้เป็นเผ่าพันธุ์ของโลก ในไพรวันอันเป็นป่าใหญ่ เราออกจากป่าใหญ่ จึงได้พบพระที่นั่งทอง เราทำหนังสือถวายบังคมหนึ่ง ประนมกรอัญชลีสรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้นายกของโลก ครั้นสรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้อัครนายกของโลกใน ส่วนกลางวันแล้ว มีจิตโสมนัสยินดี ได้เปล่งวาจาขึ้นว่า ขอนอบน้อมแด่พระองค์ บุษบาชานิย ขอนอบน้อมแด่พระองค์ อุดมบุรุษ ข้าแต่พระมหาวิระเจ้า เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ พระองค์เป็นสัตัพัญญู ครั้นเราสรรเสริญพระพุทธเจ้าพระนามว่าลิณี ด้วยการทำนิมิตกราบไหว้อาสนะแล้ว บ่ายหน้ากลับไปทางทิศอุดร ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่าชน ด้วยการสรรเสริญนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการสรรเสริญ ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ พระองค์ ทรงพระนามว่าอดุลยะ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอาสนถวิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อาสนถวิกเถราปทาน.

สัตตสัณญูกเถราปทานที่ ๗ (๓๑๗)

ว่าด้วยผลแห่งสัณญูในพระพุทธเจ้า

[๓๑๕] พระมหาวิรเจ้าผู้มีพระรูปพระโฉมสวยงามน่าดู ทรงแสดงอมตบทอยู่ พระองค์แวดล้อมด้วยหมู่พระสาวก ประทับอยู่ ณ วิหารอันอุดม ทรงสงเคราะห์มหาชน ด้วยพระวาจาอันไพเราะ ได้มีเสียงกึกก้องแผ่ไปกว้างขวาง แผ่ไปในเทวดาและมนุษย์ เราได้ฟังเสียงนฤโหมแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในพระสุรเสียงของพระพุทธเจ้า พระนามว่าสิทธัตถะ ผู้แสวงหาคุณใหญ่ ได้ถวายบังคมพระองค์ผู้เป็นนายกของโลก ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้สัณญูใดในกาลนั้น ด้วยสัณญูนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งสัณญูในพระพุทธเจ้า

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสัตตสัณญูกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สัตตสัณญูกเถราปทาน.

ติรังสิยเถราปทานที่ ๘ (๓๑๘)

ว่าด้วยผลแห่งความสรรเสริญ

[๓๒๐] ปีติเกิดขึ้นแก่เรา เพราะได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่า สิทธัตถะ ผู้องอาจดังพระยาราชสีห์ ประทับนั่งอยู่ ณ ระหว่างภูเขา ยังทิศให้สว่างไสว ดังกองไฟที่ภูเขา และเพราะได้เห็นแสงสว่างของพระอาทิตย์ แสงสว่างของพระจันทร์ และแสงสว่างของพระพุทธเจ้า ครั้นเราได้เห็นแสงสว่าง ๓ ประการ และเห็นพระสาวกอันอุดมแล้ว จึงทำหนังสือตวัฉะยิยงปาข้างหนึ่ง แล้วสรรเสริญพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลกว่า พระจันทร์ พระอาทิตย์ และพระพุทธเจ้าผู้เป็นนายกของโลก ๓ อย่างนี้แล

ส่องแสงสว่างในโลก เป็นผู้บรรเทาความมืดของโลก เรายกข้ออุปมาขึ้นสรรเสริญพระมหามุนี ครั้นเราสรรเสริญพระคุณของพระพุทธเจ้าแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกาล ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้สรรเสริญพระพุทธเจ้าได้ ด้วยการสรรเสริญนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งความสรรเสริญ ในกัลป์ที่ ๖๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าญาณวระ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระติรงสิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ติรงสิยเถรปาทาน.

นาลิปุปผิยเถรปาทานที่ ๙ (๓๑๙)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกบัว ๗ ดอก

[๓๒๑] ในกาลนั้น เราเป็นขวานายอยู่ ณ ที่ใกล้ฝั่งแม่น้ำสินธุ ประกอบในแห่งการงานของผู้อื่น อาศัยอาหารของผู้อื่น เราเที่ยวไปตามแม่น้ำสินธุ ได้เห็นพระชินเจ้า พระนามว่าสิทธัตถะ กำลังประทับนั่งเข้าสมาธิอยู่ ดังดอกบัวบานฉะนั้น ในกาลนั้น เราจึงเด็ดดอกบัว ๗ ดอกที่ขั้ว โปรยบูชาที่พระเศียรของพระพุทธเจ้าผู้เป็นเผ่าพันธุ์พระอาทิตย์ เราเข้าเฝ้าองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีพระฉวีวรรณดังทองคำ มีพระหฤทัยมั่นคง ในการอนุกุล ยากที่จะเข้าใจได้ ดังช้างมาดั่งคตม้น ๓ ครั้ง มีพระปัญญา ทรงอบรมอินทรีย์แล้ว ได้ประนมกรอัญชลีถวายบังคมแด่พระศาสดา ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกษ์ ๘ และอภิญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระนาลิปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นาลิปุปผิยเถรปาทาน.

กุกุมทมาลียเถรอปทานที่ ๑๐ (๓๒๐)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงโกมุท

[๓๒๒] เราได้เห็นพระมหาวิรเจ้า พระนามว่าวิปัสสี ผู้ประเสริฐแกลั้วกล้า ทรงชนะวิเศษ แสงหาคุณอันใหญ่หลวง งามอาจดั่งพระยาราชนีห์ ผู้ควรรับเครื่องบูชา เสด็จดำเนินอยู่ในถนน เราจึงถือเอาพวงโกมุท ไปบูชาพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระกุกุมทมาลียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ กุกุมทมาลียเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อารักขทายกเถรอปทาน ๒. โภชนทายกเถรอปทาน ๓. คตสังญญกเถรอปทาน ๔. สัตตปทุมมียเถรอปทาน ๕. ปุปผาสนทายกเถรอปทาน ๖. อาสนถวิกเถรอปทาน ๗. สัททสังญญกเถรอปทาน ๘. ตีรังสิยเถรอปทาน ๙. นาลิปุปผียเถรอปทาน ๑๐. กุกุมทมาลียเถรอปทาน มีคาถา ๕๗ คาถา.

จบ อารักขทายกวรรคที่ ๓๒.

อุมมาปุပ္ผิยวรรคที่ ๓๓

อุมมาปุပ္ผิยเถราปทานที่ ๑ (๓๒๑)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยดอกผักตบ

[๓๒๑] เราได้เห็นพระพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธิทัตตะ ผู้ไม่แพ้อะไร ๆ สูงสุดกว่านระ มีพระหทัยมั่น ไม่หวั่นไหว กำลังเข้าสมาธิ เราจึงได้ถือเอาดอกผักตบไปบูชาแด่ พระพุทธเจ้า ดอกผักตบทั้งหมดมียอดรวมกัน มีขั้วข้างบน มีหน้าข้างล่าง เป็น เหมือนมีจิตดี เป็นเครื่องลาดดอกไม้ประดิษฐานลอยอยู่ในอากาศ ด้วยความเลื่อมใส แห่งจิตนั้น เราได้เข้าถึงชั้นดุสิต ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้า ด้วยดอกไม้ใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ ที่ ๕๕ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นใหญ่ในแผ่นดิน ทรง พระนามว่าสมันตคทนะ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุมมาปุပ္ผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุมมาปุပ္ผิยเถราปทาน.

ปูชินปุชกเถราปทานที่ ๒ (๓๒๒)

ว่าด้วยผลแห่งการโปรยทราย

[๓๒๔] เราได้เห็นพระศาสดาผู้ประเสริฐกว่านระ สวยงามดังดอกกรรพ้า งามเหมือน ม้าอาชาไนย รุ่งเรืองสว่างไสวดังดาวประกายพุกฤษ์ เราจึงได้ประนมกรอัญชลีถวาย บังคมแด่พระศาสดา เราสรรเสริญพระศาสดา ยินดีอยู่ด้วยกรรมของตน เรามีใจ ผ่องใส เอาทรายขาวบริสุทธิ์กำมือหนึ่ง ห่อพกมาโปรยลงที่ทางเสด็จดำเนิน แห่ง

พระศาสดาพระนามว่าวิปัสสี ผู้แสวงหาคุณใหญ่ แต่นั้น เราเอาทรายครึ่งหนึ่งโปรยลงในที่พักกลางวันของพระองค์ผู้เป็นจอมสัตว์ ผู้คงที่ ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้โปรยทรายใด ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการโปรยทราย

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระปุฬินปุชกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุฬินปุชกเถราปทาน.

หาสชนกเถราปทานที่ ๓ (๓๒๓)

ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า

[๓๒๕] เราได้เห็นผ้าบังสุกุลของพระศาสดาอันห้อยอยู่ที่ยอดไม้ จึงประนมกรอัญชลีแล้วเปล่งวาจาตั้ง ความยินดีเกิดขึ้นแก่เราเพราะได้เห็นแต่ไกล เราประนมกรอัญชลีแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสโดยยิ่ง ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใด ในกาลนั้น ด้วยสัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิยญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวา ท่านพระหาสชนกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ หาสชนกเถราปทาน.

ยัญญุสามิกเถราปทานที่ ๔ (๓๒๔)

ว่าด้วยผลแห่งสัตถุญาในพระพุทธเจ้า

[๓๒๖] เรามีอายุได้ ๗ ปีแต่กำเนิด เป็นผู้รู้จบมนต์ ได้ดำรงวงศ์สกุล เราตระเตรียม พิธีบูชาสัตถุในกาลนั้น เราจะฆ่าสัตว์เลี้ยว ๘๔,๐๐๐ ตัว และให้ผูกเข้าไว้ที่หลัก ไม้แก่น ตระเตรียมเพื่อประโยชน์แก่สัตถุ พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธิทัตตะ มี พระประสงค์สำเร็จทุกอย่าง ทรงมีประโยชน์ใหญ่หลวงแก่โลก ๓ ร่ำเรียดังปาก เป้า มีพระรัศมีสุกสกาวเช่นกับถ่านเพลิงไม้ตะเคียน ดังพระอาทิตย์อุทัย เหมือน พระจันทร์วันเพ็ญ เสด็จเข้ามาหา (เรา) แล้วได้ตรัสพระดำรัสที่ว่า ดูกรกุมาร ความไม่เบียดเบียนสัตว์ทั้งปวง การงดเว้นจากความเป็นขโมย การประพฤตินอกใจ และการดื่มน้ำเมา ความยินดีในการประพฤติสมาสมา พาหุสัจจะ และความเป็นผู้ กตัญญู เราขอบใจธรรมเหล่านี้ บัณฑิตพึงสรรเสริญทั้งในปัจจุบันและอนาคต ท่าน เจริญธรรมเหล่านี้ ยินดีในความเกื้อกูลแก่สัตว์ทั้งปวง ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธ- เจ้าแล้ว จงเจริญมรรคอันสูงสุด พระสัพพัญญู เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่า นระ ตรัสดังนี้ ครั้นทรงพร่ำสอนเราอย่างนี้แล้ว เสด็จเหาะขึ้นสู่เวหาสไป เราชำระ จิตให้บริสุทธิ์ก่อนแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในภายหลัง ด้วยความเลื่อมใสแห่งจิตนั้น เราได้เข้าถึงชั้นดุสิต ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เรายังจิตให้เลื่อมใสในกาลใด ด้วย กรรมในกาลนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งสัตถุญาในพระพุทธเจ้า

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระยัญญุสามิกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ยัญญุสามิกเถราปทาน.

นิมิตตสัญญาฎกเถรปาทานที่ ๕ (๓๒๕)

ว่าด้วยผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า

[๓๒๕] เราอยู่ในอาศรมใกล้ฝั่งแม่น้ำจันทกา เราได้เห็นกวางทองกำลังเที่ยวเดินอยู่ในไพรวัน จึงยังจิตให้เลื่อมใสในกวางทอง แล้วจึงน้อมระลึกไปถึงพระพุทธเจ้าผู้เจริญที่สุดในโลก เราระลึกถึงพระพุทธเจ้าเหล่านี้ คือ พระพุทธเจ้าในอดีต ในปัจจุบัน และในอนาคต ด้วยจิตเลื่อมใสเห็นว่าพระพุทธเจ้า ๓ จำพวกนั้นย่อมไพโรจน์ ดังพระยาเนื้อ ฉะนั้น ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้สัญญาใดในกาลนั้น ด้วยสัญญานั้น เราไม่รู้จักทุกคิดเลย นี่เป็นผลแห่งสัญญาในพระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๒๗ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่ง เป็นใหญ่ในแผ่นดิน มีพระนามว่า อรัญญัตตะ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระนิมิตตสัญญาฎกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นิมิตตสัญญาฎกเถรปาทาน.

อन्नสังสาวกเถรปาทานที่ ๖ (๓๒๖)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายภิกษา

[๓๒๖] เราได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าผู้มีพระฉวีวรรณดังทองคำ เช่นกับแท่งทองคำอันมีค่า มีพระลักษณะอันประเสริฐ ๓๒ ประการ เสด็จดำเนินอยู่ระหว่างตลาด เราจึงนมัสการพระสัมพุทธเจ้า พระนามว่าสิทธิตะ ผู้มีพระประสงค์สำเร็จทุกอย่าง ไม่ทรงหวั่นไหว ไม่ทรงแพ้อะไร แล้วนิมนต์พระมหามุนีนั่งให้เสวยโภชนาหาร ในกาลนั้น พระมุนีผู้มีพระกรุณาในโลกได้ตรัสกะเรา เรายังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธ-

เจ้าแล้ว บันเทิงอยู่ในสวรรค์ตลอดกาล ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายทานใด ในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายภิกษา

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิยา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอโณนสังสวากเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อโณนสังสวากเถรปาทาน.

นิคคฺจนฺติปุปฺปิยเถรปาทานที่ ๗ (๓๒๗)

ว่าด้วยผลแห่งกรรมดี

[๓๒๕] เมื่อใดเทวดาจะจุติจากหมู่เทวดาเพราะสิ้นอายุ เมื่อนั้น เทวดาทั้งหลายผู้พลอย ยินดีก็เปล่งเสียง ๓ ประการว่า ท่านผู้เจริญ ท่านจากนี้จงไปสู่สุคติ ผู้ความเป็นสหาย ของมนุษย์ เมื่อเป็นมนุษย์แล้ว จงได้ศรัทธาอันยอดเยี่ยมในพระสัทธรรม ศรัทธา ของท่าน ตั้งมั่นลงแล้ว จะเกิดเป็นเจ้ามุล เป็นที่พึง จงมั่นคงในพระสัทธรรมอัน พระผู้มีพระภาคประกาศดีแล้ว ตลอดชีวิต จงทำกุศลด้วยกาย จงทำกุศลด้วยวาจา จงทำกุศลด้วยใจ ให้มาก จงทำความไม่เบียดเบียน จงทำความไม่มีอุปธิ จงทำบุญ ให้ยิ่งไปกว่านั้นด้วยการให้ทานให้มาก จงชักชวนผู้อื่นให้ตั้งมั่นในพรหมจรรย์ อัน เป็นสัทธรรมอย่างประเสริฐ หมู่เทวดาย่อมอนุโมทนาจะเทวดาผู้จะจุติด้วยความ อนุเคราะห์นี้ตั้งว่า จงมาบ่อย ๆ นะเทวดา ดังท่านผู้รู้แจ้งอนุโมทนาจะพระพุทธเจ้า ฉะนั้น ในกาลนั้น เมื่อหมู่เทวดามาประชุมกัน ข้าพระองค์เกิดความสดใจว่า เราจุติ จากนี้แล้ว จักไปสู่กำเนิดอะไรหนอ พระสมณะผู้มีอินทรีย์อันอบรมแล้ว ท่านมีนาม ชื่อว่าสุমনะ เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ รู้ความสดใจของข้า พระองค์ ประสงค์จะช่วยเหลือ จึงมาสู่สำนักของข้าพระองค์ พราสอนธรรมแล้ว ยังข้าพระองค์ให้สังเวชในกาลนั้น.

จบ ภาณวารที่ ๑๒.

ข้าพระองค์ฟังคำของท่านแล้ว ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า อภิวัตน์ท่านผู้ เป็นนักปราชญ์แล้ว ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น ข้าพระองค์นั้น อันกุศลมูลตักเตือนแล้ว

อุบัติในภพนั้นแล (คล้ายประหนึ่งว่า) อยู่ในครรภ์มารดา ทรงอยู่ในมารดาอีก ข้าพระองค์จุติจากภพนั้นแล้ว ได้อุบัติในไตรทศ (ดาวดึงส์) ในระหว่างนี้ ข้าพระองค์ไม่เห็นความโศกในกาลนั้นเลย ข้าพระองค์เคลื่อนจากดาวดึงส์แล้ว ลงสู่ครรภ์มารดา ออกจากครรภ์มารดาแล้ว ไม่รู้ทุกข์อะไร ๆ ข้าพระองค์มีอายุ ๗ ปีแต่กำเนิด ได้เข้าสู่อารามของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า โคดมสากยบุตร ผู้คงที่ ได้เห็นภิกษุทั้งหลายผู้ทำตามคำสอนของพระศาสดา ในปาพจน์อันพิสดาร ในศาสนาอันเกื้อกูลแก่ชนเป็นอันมากนั้น ที่พระนครชื่อว่าสาวัตถี อันพระเจ้าโกศลเป็นใหญ่ในนครนั้น พระองค์เสด็จไปสู่โพธิพฤกษ์อันอุดมด้วยรัตนเทียมด้วยช้างพลาย ข้าพระองค์เห็นช้างพลายของพระเจ้าโกศลนั้นแล้ว ระลึกถึงบุพกรรม ประนมกรอัญชลีแล้วได้ไปสู่ที่ประชุม ข้าพระองค์มีอายุ ๗ ปีแต่กำเนิด ได้บวชเป็นบรรพชิต พระเถระชื่อ อานนท์ เป็นพระสาวกอุปัฏฐากของพระพุทธเจ้า ท่านมีคติ มีมติ มีสติ เป็นพหูสูต มีความรู้เรื่องมาก ยังจิตของพระราชามีทรงเลื่อมใสส่งกลับไป ข้าพระองค์ได้ฟังธรรมของท่านพระอานนท์แล้ว ระลึกถึงบุพกรรมได้ อยู่ในที่นั้นเอง ได้บรรลุมรรค ข้าพระองค์ห่มจีวรเฉวียงบ่า ประนมกรอัญชลีบนเศียรเกล้า ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ได้เปล่งวาจาว่า ข้าพระองค์ถือเอาดอกไม้ย้านทราย ไปวางที่อาสนะทองของพระพุทธเจ้า พระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นจอมสัตว์ผู้คงที่ ข้าแต่พระองค์ผู้จอมสัตว์ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ละความชนะและความแพ้แล้ว บรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว ในกาลที่ ๒๕,๐๐๐ (แต่กาลนี้) ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ๘ ครั้ง ซึ่งมีพระชนมายุยืนยาวถึงอัมพุทะกัมมิ ถึงนิรัพพุทะกัมมิ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระนิคคุณทิปปิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ นิคคุณทิปปิยเถรปาทาน.

สุมนาเวพิยเถราปทานที่ ๘ (๓๒๘)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยพวงมาลัยดอกมะลิ

[๓๓๐] คนทั้งปวงมาประชุมกันทำการบูชาใหญ่ แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าเวสสภู ผู้เป็นเชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ในกาลนั้น เราใส่ก้อนปูนขาวแล้ววางพวงมาลัยดอกมะลิไว้บูชาข้างหน้าแห่งอาสนะทอง คนทั้งปวงมามองดูดอกไม้อันอุดมด้วยตำริว่า ใครบูชาดอกไม้นี้แก่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ผู้คงที่ เราได้เข้าถึงชั้นนิมมานรดี เพราะจิตอันเลื่อมใสนั้น ได้เสวยกรรมของตน ที่ตนทำไว้ดีในกาลก่อน เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ ก็คือความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ย่อมเป็นที่รักของปวงชน นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยดอกไม้ เราไม่รู้จักทุกคติด้วยกาย ด้วยวาจา หรือด้วยใจเลย เราทำการบำรุงแก่ภิกษุทั้งหลายผู้ดำรงแล้ว ผู้มีตบะ ด้วยความประพฤติดุชชอบนั้น และด้วยการตั้งจิตมั่น เราเป็นผู้ที่ปวงชนบูชา นี่เป็นผลแห่งการไม่กล่าววาจาอันไม่ไพเราะ ในกัลป์ที่ ๓๑ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๑๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิจอมกษัตริย์ ทรงพระนามว่าสหัสสสาระ ทรงสมบุรณ์ด้วยแก้ว ๓ ประการ มีพลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุมนาเวพิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุมนาเวพิยเถราปทาน.

ปุพพฉัตตียเถราปทานที่ ๙ (๓๒๙)

ว่าด้วยผลแห่งการบูชาด้วยฉัตรดอกบัว

[๓๓๑] เมื่อพระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่ ทรงประกาศสั่งจะ ยังสัตว์ทั้งหลายให้ดับเย็นอยู่ เรานำดอกบัวซึ่งเกิดในน้ำ เป็นที่รื่นรมย์ใจ มาเป็นทำเป็นฉัตรดอกไม้บูชาแด่พระพุทธเจ้า ก็พระศาสดาพระนามว่าสิทธัตถะ ทรงรู้แจ้งโลก เป็นผู้สมควรรับเครื่องบูชา ประทับอยู่ ณ ท่ามกลางภิกขุสงฆ์ ได้ตรัสกล่าวนั้นว่า ผู้ใดยังจิตให้เลื่อมใส ได้กั้นฉัตรดอกไม้ให้เรา ด้วยความเลื่อมใสแห่งจิตนั้น ผู้นั้นจะไม่ได้ไปสู่มฤตยูเลย พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าสิทธัตถะ ผู้เป็นนายกของโลก ครั้นตรัสดังนี้แล้ว ทรงส่งบริษัทไปแล้วเสด็จเหาะขึ้นนภากาศ เมื่อพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐกว่านระ เสด็จลุกขึ้น แม้ฉัตรขาวก็ตั้งขึ้น ฉัตรอันอุดมไปข้างหน้าแห่งพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยฉัตรใด ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักมฤตยูเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาพระพุทธเจ้าด้วยฉัตรดอกไม้ ในกัลป์ที่ ๗๔ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๘ พระองค์ ทรงมีพระนามว่าชลธิษะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีพลมาก

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระปุพพฉัตตียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุพพฉัตตียเถราปทาน.

สปรินวารถตทายกเถรอปทานที่ ๑๐ (๓๓๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายฉัตร

[๓๓๒] พระพุทธรเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา ทรงยังฝนคือธรรมให้ตกอยู่ เหมือนน้ำฝนในอากาศ ข้าพระองค์ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงแสดงอมฤตบทอยู่ ยังจิตของตนให้เลื่อมใสแล้วได้ไปสู่เรือนของตน ข้าพระองค์ถือเอาฉัตรที่ประดับแล้ว เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าผู้อุดมกว่านระ ข้าพระองค์มีจิตโสมนัสยินดีโยนฉัตรขึ้นไปบนอากาศ บรรดาพระสาวกผู้สงเคราะห์ดี พระสาวกผู้อุดมฝึกตนแล้วเข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้าแล้ว ตั้งฉัตรไว้เหนือพระเศียร พระพุทธรเจ้า ผู้อนุเคราะห์ กอปรด้วยพระกรุณา อัครนายกของโลก ประทับนั่งท่ามกลางภิกษุสงฆ์แล้ว ได้ตรัสพระคาถาเหล่านี้ว่า ผู้ใดถวายฉัตรอันประดับแล้วเป็นที่รื่นรมย์ใจนี้ ด้วยความเลื่อมใสแห่งจิตนั้น ผู้นั้นจะไม่ไปสู่ทุกข์เลย จักได้เสวยเทวราชสมบัติในเทวดา ๗ ครั้ง และจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓๒ ครั้ง ในแสนกัลป์ แต่กัลป์นี้ พระศาสดามีพระนามชื่อว่าโคดม ซึ่งมีสมภพในวงศ์พระเจ้าโอกกากราช จักเสด็จอุบัติในโลก ผู้นั้นจักเป็นโอรสผู้รับมรดกในธรรมของพระศาสดาพระองค์นั้น อันธรรมนิรมิต จักรู้ทั่วถึงพระดำรัสที่พระพุทธรเจ้าเปล่งเป็นอาสภิวาจา กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว จักเป็นผู้ไม่มีอาสวะนิพพาน

ข้าพระองค์มีจิตเลื่อมใสโสมนัส ยังความยินดีให้เกิดโดยยิ่ง ข้าพระองค์ละกำหนดมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่กำเนิดทิพย์ วิมานของข้าพระองค์สวยงาม สูงเยี่ยม เป็นที่รื่นรมย์ใจ เมื่อข้าพระองค์ออกจากวิมาน เทวดาทั้งหลายย่อมกันฉัตรขาวให้ ข้าพระองค์กลับได้สัญญาในกาลนั้น นี่เป็นผลแห่งบุรพกรรม ข้าพระองค์จุติจากเทวโลกแล้ว ได้มาสู่ความเป็นมนุษย์ ในกัลป์ที่ ๗๐๐ แต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๓๖ ครั้ง จุติจากภavnันแล้ว ได้ไปสู่ไตรทศบุรี ท่องเที่ยวไปโดยลำดับแล้ว ได้มาสู่ความเป็นมนุษย์อีก คนทั้งหลายได้กันฉัตรขาวให้ข้าพระองค์ผู้สูงส่ง ครุครษ์มารดา ข้าพระองค์มีอายุ ๗ ปีแต่กำเนิด ออกบวชเป็นบรรพชิต พราหมณ์มีนามว่าสุณันทะ รู้จบมนต์ เขาได้ถือเอาฉัตรมีสีดั่งแก้วผลึกมาถวายแก่อัครสาวกพระสารีบุตรมหาวิระ ผู้มีवान่าบูชา อนุโมทนา ข้าพระองค์ฟังอนุโมทนาของท่านแล้ว ระลึกถึงบุรพกรรมได้ จึงประนมกรอัญชลี ยังจิตของตนให้เลื่อมใส ระลึก

ถึงกรรมเก่าได้แล้ว ได้บรรลอรหัตต จากอาสนะนั้นแล้ว ประนมกรอัญชลีเหนือเศียร ถวายบังคมพระสัมพุทธเจ้าแล้ว เปล่งวาจาว่า ในกัลป์ที่แสนแต่กัลป์นี้ ข้าพระองค์ได้ถวายฉัตรอันวิจิตรประดับสวยงามแด่พระพุทธเจ้า ผู้ยอดเยี่ยมในโลก พระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา พระสยัมภูอัครบุคคล ทรงรับด้วยพระหัตถ์ทั้งสอง โอ พระพุทธเจ้า โอ พระธรรม โอหนอ ความถึงพร้อมแห่งสาสดา ด้วยการถวายฉัตรคันหนึ่ง ข้าพระองค์ไม่เข้าถึงทุกติเลย ข้าพระองค์เผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้แล้ว กำหนดรู้อาสวะทั้งปวงแล้ว เป็นผู้ไม่มีอาสวะอยู่

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสปริวารฉัตตทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สปริวารฉัตตทายกเถรอปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรคนี้ คือ ๑. อุมมาปปุผิยเถรอปทาน ๒. ปุพฺพินฺนุชกเถรอปทาน ๓. หาสชนกเถรอปทาน ๔. ยัญญุสคามิกเถรอปทาน ๕. นิमितตสัญญุกเถรอปทาน ๖. อันนสังสาวกเถรอปทาน ๗. นิคฺคฺคุณฺทปฺปผิยเถรอปทาน ๘. สุมฺนาเวพิยเถรอปทาน ๙. ปุพฺพฉัตติยเถรอปทาน ๑๐. สปริวารฉัตตทายกเถรอปทาน มีคาถา ๑๐๗ คาถา.

จบ อุมมาปปุผิยวรรคที่ ๓๓.

คันโธทกวรรคที่ ๓๔

คันธรูปียเถราปทานที่ ๑ (๓๓๑)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายรูปหอม

[๓๓๑] เราได้ถวายรูปหอมอันหอมด้วยดอกมะลิ สมควรแก่พระพุทธเจ้า แต่พระผู้มีพระภาคพระนามว่าสิทธัตถะ เราได้เห็นพระพุทธเจ้า เช่นกับแท่งทองคำอันมีค่า อัครนายกของโลก รุ่งเรืองดังดอกอุบลเขียว เหมือนดวงไฟใหญ่ งามอาจยิ่งดังเสื้อโคร่ง มีสกุลดังราชสีห์ เลิศกว่าสมณะทั้งหลาย ประทับนั่งแวดล้อมด้วยภิกษุสงฆ์ ยังจิตของตนให้เลื่อมใส ประนมกรอัญชลีถวายบังคมแทบพระบาทพระศาสดา แล้วบ่าวน้ำกลับไปทางทิศอุดร ในกัลป์ที่ ๕๔ แต่กัลป์นี้ เราได้ถวายรูปหอมใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยรูปหอม

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระคันธรูปียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ คันธรูปียเถราปทาน.

อุทกปุชกเถราปทานที่ ๒ (๓๓๒)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายน้ำ

[๓๓๔] ข้าพระองค์ได้เห็นพระสัมพุทธเจ้า มีพระฉวีวรรณดังทองคำ เสด็จไปในอากาศ เหมือนดวงไฟลูกพลุ เหมือนดวงอาทิตย์ ข้าพระองค์จึงเอาฝ่ามือกอบน้ำโยนขึ้นไปบนอากาศ พระพุทธเจ้าผู้มหาวิระ ทรงประกอบด้วยพระกรุณาเป็นฤทธิทรงรับแล้ว พระศาสดาพระนามว่าปทุมุตระ ประทับยืนอยู่ในอากาศ ทรงทราบความดำริของข้าพระองค์ จึงได้ตรัสพระคาถานี้ว่า ด้วยการถวายน้ำนี้ และด้วยการยังปิตีให้

เกิดขึ้น ท่านจะไม่ต้องเข้าถึงทุกติเลย แม้ตลอดแสนกัลป์ ข้าแต่พระองค์ผู้จอมสัตว์
เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ด้วยกรรมนั้น ข้าพระองค์ละความชนะและ
แพ้ แล้วบรรลุถึงฐานะอันไม่หวั่นไหว ในกัลป์ที่ ๖,๕๐๐ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิ ๓
พระองค์ มีพระนามว่าสหัสสราช มีสมุทรสาครสี่เป็นที่สุด เป็นใหญ่กว่าชน

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ ข้าพระองค์ทำให้
แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาข้าพระองค์ได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระอุทกปุษกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุทกปุษกเถราปทาน.

ปุนนาคปุปผิยเถราปทานที่ ๓ (๓๓๓)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปุนนาค

[๓๓๕] เราเป็นพรานเข้าไป (หยั่งลง) ยังป่าใหญ่ เราได้พบต้นปุนนาคมีดอกบาน จึง
ระลึกถึงพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ได้เลือกเก็บดอกปุนนาคนั้น เอาแต่ที่มีกลิ่น
หอมสวยงามแล้ว ก่อสตูปนบนเนินทราย บูชาแด่พระพุทธเจ้า ในกัลป์ที่ ๕๒ แต่กัลป์
นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้าด้วยดอกไม้ได้ ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็น
ผลแห่งพุทธบูชา ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ ได้มีพระเจ้าจักรพรรดิพระองค์หนึ่งทรง
พระนามว่า ตโมนุทะ ทรงสมบรูณ์ด้วยแก้ว ๗ ประการ มีผลมาก

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบ ว่า ท่านพระปุนนาคปุปผิยเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปุนนาคปุปผิยเถราปทาน.

เอกุสสทายกเถราปทานที่ ๔ (๓๓๔)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้าผืนเดียว

[๓๓๖] เราเป็นคนเกี่ยวหญ้าขายอยู่ในพระนครหงสาวดีเลี้ยงชีวิต และเลี้ยงภรรยาด้วยการเกี่ยวหญ้านั้น พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เป็นนายกของโลก เสด็จอุบัติขึ้นทำลายความมืดมนให้พินาศ ในกาลนั้น เรานั่งอยู่ในเรือนของตน คิดอย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลกแล้ว แต่ไทยธรรมของเราไม่มี เรามีแต่ผ้าสาฎกผืนเดียว ไม่มีใครให้ (อะไร) แก่เรา การถูกต้องนรก เป็นทุกข์ เราจักปลุกฝังทักษิณาทาน ครั้นเราคิดอย่างนี้แล้ว จึงยังจิตของตนให้เลื่อมใสได้ถือเอาผ้าผืนหนึ่ง ไปถวายแด่พระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด ครั้นถวายผ้าผืนหนึ่งแล้วได้ประกาศก้องขึ้นว่า ข้าแต่พระมหามุนีวีรเจ้า ถ้าพระองค์เป็นพระพุทธเจ้า ขอได้ทรงโปรดช่วยข้าพระองค์ให้ข้ามได้เถิด พระพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก สมควรรับเครื่องบูชา เมื่อทรงสรรเสริญทานของเรา ได้ทรงทำอนุโมทนาแก่เราว่า ด้วย (การถวาย) ผ้าผืนหนึ่งนี้ และด้วยการตั้งจิตมั่น ผู้นี้จะไม่ไปสู่ทุกขคติตลอดแสนกัลป์ จักได้เป็นท้าวสักกะจอมเทพ ๗๖ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓๓ ครั้ง จักเป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพศาลโดยคณานับมิได้ ท่านเมื่อท่องเที่ยวอยู่ในเทวโลกหรือในมนุษยโลก จักเป็นผู้มีรูปร่าง สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติ มีกายน่าใคร่ยิ่งนัก ผ้าอันหาประมาณมิได้ จักมีตามความปรารถนา

พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นนักปราชญ์ ครั้นตรัสดังนี้แล้ว เสด็จขึ้นสู่ภวโลก ดั่งพระยาหงส์ในอัมพร เราเข้าถึงกำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ความพร่องในโภคสมบัติไม่มีแก่เราเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้าผืนเดียว ผ้าย่อมบังเกิดแก่เรา สำหรับรองเท้าทุก ๆ อย่าง เราประดิษฐานอยู่ภายใต้ผ้า ผ้าเป็นหลังคาอยู่เบื้องบนเรา วันนี้ ถ้าเราปรารถนาจะถือเอาจักรวาลพร้อมทั้งป่าพร้อมทั้งภูเขาก็ตึงปกปิดด้วยผ้าทั้งหลายได้ ด้วย (การถวาย) ผ้าผืนเดียวนั้นนั่นแล เมื่อเราท่องเที่ยวไปในภพน้อยใหญ่ ย่อมเป็นผู้มีผิวพรรณดังทองคำ ท่องเที่ยวไปในภพน้อยใหญ่ ผลแห่งผ้าผืนเดียว ไม่ถึงความสิ้นไปในที่ไหน ๆ ชาตินี้เป็นที่สุดของเรา ผ้าย่อมให้ผลแก่เราแม้ในชาตินี้ ในกัลป์ที่แสนแต่กัลป์นี้ เราได้ถวายผ้าใดในกาลนั้น ด้วยทานนั้น เราไม่รู้จักทุกขคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้าผืนเดียว เราเผา

กิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพทั้งปวงขึ้นได้แล้ว ตัดกิเลสเครื่องผูกขาดังข้างตัดเชือก
แล้ว ไม่มีอาสวะอยู่

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระเอกทุสสทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ เอกทุสสทายกเถรปาทาน.

มุสสิตกัมมียเถรปาทานที่ ๕ (๓๓๕)

ว่าด้วยผลแห่งการตักน้ำในบึงถวายเป็น

[๓๓๓] ในกาลนั้น พระสัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐ
กว่านระ พร้อมด้วยพระชีนาสพทั้งหลาย ประทับนั่งอยู่ ณ สังฆาราม พระพุทธ-
เจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ผู้เป็นนายกของโลก พระองค์เสด็จออกจากประตูอาราม
พร้อมด้วยพระชีนาสพ ๘ แสน เรานุ่งหนังสัตว์ และห่มผ้าเปลือกไม้กรอง ตัก
เอาน้ำในบึงแล้ว เข้าไปเฝ้าพระสัมพุทธเจ้า ยังจิตของตนให้เลื่อมใส เกิดโสมนัส
ประนมกรอัญชลี ตักเอาน้ำในบึงไปประพรมพระพุทเจ้า ด้วยกรรมนั้น พระ
สัมพุทธเจ้าพระนามว่าปทุมุตระผู้อุดม ทรงสรรเสริญกรรมของเราแล้ว ได้เสด็จ
ไปตามพระประสงค์ เราได้บูชาพระชินเจ้าด้วยน้ำอันกำหนดว่า ๕,๐๐๐ หยด เรา
ได้เสวยเทวราชสมบัติเพราะน้ำ ๒,๕๐๐ หยด ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิเพราะน้ำ
๒,๕๐๐ หยด เราได้บรรลุอรหัตตด้วยกรรมที่เหลือ เมื่อใด เราเป็นท้าวเทวราช เมื่อ
นั้น เราได้เป็นอธิบดีของมนุษย์ด้วย ชื่อนั้นแลเป็นชื่อของเรา เรามีชื่อว่ามุสสิตะ
เมื่อเราเป็นเทวดาหรือแม้เป็นมนุษย์ เมล็ดฝ้ายอมตกโดยรอบ ข้างละวา เราถอน
ภพทั้งหลายขึ้นได้แล้ว เฉากิเลสทั้งหลายเสียแล้ว เป็นผู้มีอาสวะทั้งปวงสิ้นแล้ว นี้
เป็นผลแห่งหยาดน้ำฝน น้ำฝนของเรามีกลิ่นดังกลิ่นจันทน์ กลิ่นหอมฟุ้งไปเหมือน
อย่างนั้น กลิ่นหอมที่ชานออกจากสระของเรา ฟุ้งไป ๒๕๐ ชัฏหนู ชนทั้งหลาย
สูดกลิ่นหอมอบอวลอันประกอบด้วยบุญกรรมแล้ว ย่อมรู้ทันทีว่า พระเจ้ามุสสิตะ
เสด็จมา ณ ที่นี้ กิ่งไม้ ใบไม้ ท่อนไม้ และแม้หญ้า ทุกชนิด (ดังจะ) รู้ความดำริของ
เรา ย่อมสำเร็จเป็นกลิ่นหอมทันที ในกัลป์ที่แสน แต่กัลป์นี้ เราได้บูชาพระพุทธเจ้า

ด้วยการบูชานั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผลแห่งการบูชาด้วยหยาดน้ำ

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระสุสสิตกัมมียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ สุสสิตกัมมียเถรปาทาน.

ปังกกรเถรปาทานที่ ๖ (๓๓๖)

ว่าด้วยผลแห่งการชำระพระสอุป

[๓๓๘] พระเจดีย์ของพระผู้มีพระภาคพระนามว่าปทุมุตระ เชษฐบุรุษของโลก ผู้คงที่มืออยู่ในปาจัณ อันเคลื่อนกล่นด้วยเนื้อร้าย ใคร ๆ ไม่อาจจะไปเพื่อกกราบไหว้พระเจดีย์ พระเจดีย์อันหุ้ม ต้นไม้ และเถาววัลย์ปกคลุม หักพัง ในกาลนั้น เราเป็นคนทำงานในป่า ด้วยการงานของบิดาและปู่ เราได้เห็นพระสอุปอันหักพัง หล้า และเถาววัลย์ปกคลุม ในป่าใหญ่ ครั้นได้เห็นพระสอุปแห่งพระพุทธเจ้าแล้ว ตั้งจิตเคารพไว้ว่า พระสอุปแห่งพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุด นี้หักพังอยู่ในป่า พระสอุปไม่มีอะไรบังแดดฝน ไม่สมควรแก่คนที่รู้จักและมิใช่คุณ เราได้แผ้วถางพระสอุปแห่งพระพุทธเจ้าแล้ว จึงจะประกอบกรงานอื่น ครั้นเราแผ้วถางหล้าต้นไม้ และเถาววัลย์ที่พระเจดีย์ในวันครบ ๘ ครั้งแล้ว กลับไปยังที่อยู่ของตนด้วยกรรมที่เราทำดีแล้วนั้น และด้วยการตั้งเจตนามัน เราละกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ชั้นดาวดึงส์ วิมานทองอันบุญกรรมทำไว้ในชั้นดาวดึงส์นั้น สวยงามเลื่อมประภัสสร สูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ เราได้เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๓๐๐ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๒๕ ครั้ง เมื่อเราท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ ย่อมได้โลกสมบัติมาก ความพร่องในโภคสมบัติไม่มีแก่เราเลย นี่เป็นผลแห่งการแผ้วถาง เมื่อเราไปในป่าใหญ่ด้วยคานหามหรือด้วยคอช้าง เราไปสู่วิศิใด ๆ ในทิศนั้น ๆ ป่าย่อมสำเร็จเป็นที่พึง เราไม่เห็นต่อหรือแม่หนามด้วยจักขุเลย เราประกอบด้วยบุญกรรม บุญกรรมย่อมนำปราศไปเอง โรคเรื้อน ฝี กลาก โรคลมบ้าหมู คุณทะราด หิดเปื่อย และหิดดำน ไม่มีแก่เรา นี่เป็นผลแห่งการแผ้วถาง เพราะเราแผ้วถางที่พระสอุปพระพุทธเจ้า ความอัศจรรย์อย่างอื่นยังมีอีก เราไม่รู้ลึกว่า ต่อมีผีมีหยาดน้ำเหลือ

เกิดในกายของเราเลย เพราะเราแผ้วถางที่พระสถูปพระพุทธเจ้า ความอัศจรรย์อย่างอื่นยังมีอีก เราได้ท่องเที่ยวอยู่ในภพ ๒ ภพ คือ ในความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ เพราะเราแผ้วถางที่พระสถูปพระพุทธเจ้า ความอัศจรรย์อย่างอื่นยังมีอีก เราเป็นผู้มีผิวพรรณดังทองคำ เป็นผู้มั่งคั่งมีในที่ทั้งปวง เพราะเราแผ้วถางที่พระสถูปพระพุทธเจ้า ความอัศจรรย์อย่างอื่นยังมีอีก สิ่งที่ไม่ชอบใจไม่มี สิ่งที่ชอบใจเข้ามาตั้งไว้ เพราะเราแผ้วถางที่พระสถูปพระพุทธเจ้า ความอัศจรรย์อย่างอื่นยังมีอีก จิตของเราเป็นธรรมชาติบริสุทธิ์ มีอารมณ์เดียวตั้งมั่นด้วยดี เพราะเราแผ้วถางที่พระสถูปพระพุทธเจ้า ความอัศจรรย์อย่างอื่นยังมีอีก เรานั่งบนอาสนะเดียว ได้บรรลुरुหัต ในกัลป์ที่แสนแต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการแผ้วถาง

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิกา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระปวงกรเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ปวงกรเถราปทาน.

ติณกุกุทายกเถราปทานที่ ๗ (๓๓๗)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายกุฏิหญ้า

[๓๓๕] เราเป็นคนรับจ้างทำกรางงานของคนอื่น ขวนขวายในทางเกิดกรางงานของคนอื่น อาศัยอาหารของผู้อื่น อยู่ในนครพันธุมดี ในกาลนั้น เรานั่งอยู่ที่ลับแล้วคิดอย่างนี้ว่า พระพุทธเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นแล้วในโลก แต่การก่อสร้างบุญกุศลของเราไม่มี บัดนี้ เป็นเวลาสมควรที่เราจะชำระคติ ถึงเวลาของเราแล้ว การต้องไปตกนรกเป็นทุกข์แก่สัตว์ทั้งหลายผู้ไม่มีบุญเป็นแน่แท้ ครั้นเราคิดอย่างนี้แล้ว จึงเข้าไปหาเจ้าของงาน ขอหยุดกรางงานวันหนึ่ง แล้วเข้าป่าใหญ่ ในกาลนั้น เราขนเอาหญ้า ไม้และเถาวัลย์มาแล้ว ตั้งเสาไม้ขึ้นสามต้น ได้สร้างเป็นกุฏิหญ้า เราได้มอบถวายกุฏินี้เพื่อประโยชน์แก่สงฆ์ แล้วกลับมาหาเจ้าของกรางงานในวันนั้นนั่นแล ด้วยกุศลกรรมที่เราทำแล้วนั้น เราได้ไปสู่ดาวดึงส์ วิมานอันบุญกรรมสร้างให้แก่เราอย่างดีในดาวดึงส์นั้น นิรมิตให้เพราะกุฏิหญ้า เครื่องประดับพื้นหนึ่ง ลูกกลี

หน้า ๑๐๐ ลูก ชงสีเขียว พวงดอกไม้หนึ่งแสนพวง ปรากฏอยู่ในวิมานของเรา เรา
อุบัติ ณ กำเนิดใด ๆ คือ ความเป็นเทวดาหรือมนุษย์ ในกำเนินนั้น ๆ ปราสาท
(ดังจะ) รู้ความดำริของเรา ผุดขึ้นตั้งอยู่ ความกลัว ความครั่นคร้าม หรือชนลุกชู
ชัน ย่อมไม่มีแก่เรา เราไม่รู้สึกรู้สความสะดุ้งหวาดเสียวเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายกุฏิ
หญ้า ราชสีห์ เสือโคร่ง เสือเหลือง หมี หมาป่า และเสือดาว ทั้งปวง ย่อมละเว้น
เรา นี่เป็นผลแห่งการถวายกุฏิหญ้า สัตว์เลื้อยคลาน ภูตผีปีศาจ ภู กุมภภัณฑ์ และ
ผีเสื้อยักษ์ แม้เหล่านั้น ก็ย่อมละเว้นเรา นี่เป็นผลแห่งการถวายกุฏิหญ้า เราระลึก
ไม่ได้ว่า ได้ฝันเห็นลามกเลย สติของเราตั้งมั่น นี่เป็นผลแห่งการถวายกุฏิหญ้า เรา
ได้เสวยสมบัติเพราะการถวายกุฏิหญ้านั้นแล้ว ได้กระทำกรรมของพระผู้มีพระภาค
พระนามว่าโคดม ให้แจ้งชัดแล้ว ในกัลป์ที่ ๕๑ แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาล
นั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายกุฏิหญ้า

คุณวิเศษเหล่านี้คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระติณฏฐาทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ตินฏฐาทายกเถรปาทาน.

อุตตเรยยทายกเถรปาทานที่ ๘ (๓๓๘)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายผ้า

[๓๔๐] ในกาลนั้น เราเป็นพราหมณ์ผู้เล่าเรียน ทรงจำนต รู้จบไตรเพท อยู่ในนคร
หงสวดี เวลานั้น เราแวดล้อมด้วยพวกศิษย์ของตน เป็นคนมีสกุล ศึกษาดี ออก
ไปจากนคร เพื่อต้องการจะรดน้ำ พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้แจ้งโลก
ทรงรู้จบมนต์ทั้งปวง เสด็จเข้ามายังพระนคร พร้อมกับพระชีนาสพหลายพัน เรา
เห็นพระองค์มีพระรูปร่างงามยิ่งนัก ไม่หวั่นไหวเหมือนเขาหล่อไว้ แวดล้อมด้วยพระ
อรหันต์ทั้งหลาย ครั้นแล้วได้ยั้งจิตให้เลื่อมใส เรามีจิตเลื่อมใสโสมนัส ประนมกร
อัญชลีเหนือเศียรเกล้า นมัสการพระองค์มีวัตรอันงาม ได้ถวายผ้าห่ม เราประคอง
ผ้าสาฎกด้วยมือทั้งสองแล้วยกขึ้น ผ้าสาฎกปกปิด (บังแดดฝน) ตลอดทั่วพุทธ-
บริษัท เมื่อหมู่ภิกษุเป็นต้นเป็นอันมาก เทียวจาริกไปบิณฑบาต เวลานั้น ผ้าสาฎก

ได้กันเป็นหลังคา ยังเราให้เกิดโสมนัส เมื่อหมู่ภิกษุเป็นต้นจะออกจากเรือน พระศาสดาผู้สยัมภู เป็นบุคคลผู้เลิศ ประทับยืนอยู่ที่ถนนได้ทรงทำอนุโมทนาว่า ผู้ใดมีจิตเลื่อมใสโสมนัส ได้ถวายผ้าสาฎกแก่เรา เราจักพยากรณ์ผู้นั้น ท่านทั้งหลายจงฟัง เรากล่าว ผู้นั้นจักมีกรรมอยู่ ในเทวโลกตลอด ๓ หมื่นกัลป์ จักเป็นจอมเทวดาเสวย เทวราชสมบัติอยู่ในเทวโลก ๕๐ ครั้ง เมื่อเขาผู้พร้อมพรังด้วยบุญกรรมอยู่ในเทวโลก จักมีผ้าเป็นหลังคาบังแดดฝนตลอดร้อยโยชน์โดยรอบ และจักได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิราช ๓๖ ครั้ง จักได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบูรณ์ โดยจะคณานับมิได้ เมื่อเขาผู้พร้อมด้วยบุญกรรม ท่องเที่ยวอยู่ในภพ สิ่งที่เขาปรารถนาด้วยใจทุกอย่างจักบังเกิดขึ้นทันที คนผู้นี้จักได้ผ้าไหม ผ้าขนสัตว์ ผ้าเปลือกไม้ (ผ้าป่าน) ผ้าฝ้าย และผ้าทั้งหลายอันมีค่ามาก คนผู้นี้จักได้สิ่งที่ตนปรารถนาด้วยใจทุกอย่าง จักเสวยวิบากแห่งผ้าผืนเดียว ในกาลทุกเมื่อ ภายหลังเขาอันกุศลมูลตกเตือนแล้ว จักบวช จักกระทำกรรมของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า โคดม ให้แจ้งชัด

โอ กุศลกรรม เราได้ทำแล้วแก่พระสัมพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณใหญ่ เราได้บรรลุมฤตยบทเพราะได้ถวายผ้าสาฎกผืนเดียว ผ้าเป็นหลังคากันแดดฝนให้แก่เรา ผู้อยู่ในมณฑป ที่โคนไม้ หรือในเรือนว่าง โดยรอบข้างละวา เรานุ่งห่มปัจจัยคือจีวร อันไม่ได้ทำวิญญูติ (คือได้โดยไม่ต้องเฝ้าปากขอ) และได้ข้าวและน้ำ นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้าห่ม ในกัลป์ที่แสนแต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกขัตติเลย นี่เป็นผลแห่งการถวายผ้า

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภिता ๔ วิโมกข์ ๘ และอธิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบวาท่านพระอุตตเรยทายกเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุตตเรยทายกเถรปาทาน.

ธรรมสวนิยเถรปาทานที่ ๙ (๓๓๙)

ว่าด้วยผลแห่งการฟังธรรม

[๓๔๑] พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมุตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง ทรงประกาศสัจจะ ๔ ยังชนเป็นอันมากให้ข้ามพ้น (ทุกข์) สมัยนั้น เราเป็นชฎิลผู้มีตบะอันสูงเด่น สลัด

ผ้าเปลือกไม้กรอง (ผ้าคากรอง) หะไปนอัมพรในบัดนั้น แต่เราไม่อาจจะไปน
เบื่องบนแห่งพระพุทธเจ้าผู้ประเสริฐสุดได้ เวลานั้น เราเป็นเหมือนนกกระทาภูเขา
หินไปไม่ได้ ความเป็นไปที่ผิดแปลกเช่นนี้ไม่เคยมีแก่เราเลย เราหะไปนอัมพร
เหมือนดังหลับตาไปในน้ำ ก็มนุษย์ซึ่งเป็นผู้ประเสริฐจักมีอยู่ภายใต้กระมังหนอ
ถ้าเช่นนั้นเราจักค้นหาเขา บางทีจะพึงได้ประโยชน์บ้าง เมื่อเราลงจากอากาศ ได้
ฟังเสียงของพระศาสดา ซึ่งกำลังตรัสสอนปัจจุตาทอยู่ เราจึงเรียนอนิจจาทันทีในขณะ
นั้น ครั้นเรียนอนิจจาสัจแล้ว ได้กลับไปสู่อาศรมของเรา เราอยู่ตลอดกำหนด
อายุแล้ว ทำกาลกิริยา ณ ที่นั้น เมื่อภพที่สุดยังเป็นไปอยู่ เราระลึกถึงการฟังธรรม
นั้นได้ ด้วยกุศลกรรมที่เราทำแล้วนั้น เราได้ไปสู่ดาวดึงส์ เราเริ่มรรมย์อยู่ในเทวโลก
ตลอด ๓ หมื่นกัลป์ ได้เสวยรัชสมบัติในเทวโลก ๕๑ ครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
๗๑ ครั้ง และได้เป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพศาล โดยจะคณนานับมิได้ พระ
สมณะผู้มีอินทรีย์อันอบรมแล้ว นั่งบนเรือนของบิดา แสดงด้วยคาถา เปล่งวาจา
ถึงเรื่องไม่เที่ยง เราระลึกถึงสัจญ์นั้นได้ ท่องเที่ยวอยู่ในภพน้อยใหญ่ แท่งตลอด
ซึ่งที่สุดคือ นิพพาน อันเป็นบทไม่เคลื่อน สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ มีความ
เกิดขึ้นและเสื่อมไปเป็นธรรมดา เกิดขึ้นแล้วย่อมดับไป ความที่สังขารเหล่านั้นสงบ
ระงับเป็นสุข เราระลึกถึงบุรพกรรมได้ พร้อมกับได้ฟังคาถา เรานั่งอยู่บนอาสนะ
เดียวนั่นเอง ได้บรรลอรหัต เรามีอายุ ๗ ปีแต่กำเนิด ได้บรรลอรหัต พระพุทธเจ้า
ผู้มีจักขุทรงรู้คุณแล้ว ให้เราอุปสมบท จিজอะไรที่เราพึงทำในวันนี้ ในศาสนาของ
พระศากยบุตร เรายังเป็นเด็กอยู่เทียว ได้ทำกิจที่พึงทำนั้นสำเร็จแล้ว ในกัลป์ที่แสน
แต่กัลป์นี้ เราได้ทำกรรมใดในกาลนั้น ด้วยกรรมนั้น เราไม่รู้จักทุกติเลย นี่เป็นผล
เพราะการฟังธรรม

คุณวิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภิตา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัด
แล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระธรรมสวนียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ ธรรมสวนียเถรปาทาน.

อุกขิตตปทุมมียเถราปทานที่ ๑๐ (๓๔๐)

ว่าด้วยผลแห่งการถวายดอกปทุมดอกเดียว

[๓๔๒] ในกาลนั้น เราเป็นช่างดอกไม้อยู่ในพระนครหงสวดี เราลงสู่สระปทุม เลือกเก็บดอกบัวอยู่ พระชินเจ้าพระนามว่าปทุมตระ ทรงรู้จบธรรมทั้งปวง เป็นอุดมบุรุษ ทรงแสวงหาความเจริญแก่เรา จึงเสด็จมาพร้อมด้วยพระชีนาสพตังเสน ผู้มีจิตสงบระงับ ผู้คงที่ บริสุทธิ ได้อภิญญา ๖ พง์ฌาณ เราได้เห็นพระสยัมภูผู้ประเสริฐกว่าเทวดา เป็นนายกของโลก จึงเด็ดดอกบัวที่ก้านแล้วโยนขึ้นไป [บุชา] ในอากาศ ในขณะนั้น [ด้วยเปล่งวาจาว่า] ข้าแต่พระธีรเจ้า ถ้าพระองค์เป็นพระพุทธรเจ้า เชษฐบุรุษของโลก ประเสริฐกว่านระ ขอดอกบัวจงไปตั้งอยู่เหนือพระเศียรของพระพุทธรเจ้าเองเถิด พระมหาธีรเจ้าเชษฐบุรุษของโลก ผู้ประเสริฐกว่านระ ทรงอธิษฐานแล้ว ดอกบัวเหล่านั้นได้ตั้งอยู่เหนือพระเศียรด้วยพระพุทธานุภาพ ด้วยกุศลกรรมที่เราทำมาแล้วนั้น และด้วยการตั้งจิตมั่น เราละกายมนุษย์แล้ว ได้ไปสู่ชั้นดาวดึงส์ ในชั้นดาวดึงส์นั้น วิมานของเราบุญกรรมสร้างให้อย่างสวยงาม เรียกชื่อว่า สัตตปัตตะ สูง ๖๐ โยชน์ กว้าง ๓๐ โยชน์ เราได้เป็นจอมเทวดาเสวยรัชสมบัติ ในเทวโลกพันครั้ง ได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ ๙๕ ครั้ง และเป็นพระเจ้าประเทศราชอันไพบุลย์ โดยคณนานับมิได้ เราเสวยกรรมของตนที่ตนทำไว้ดีแล้ว ในปางก่อน ด้วยดอกปทุมดอกเดียวนั้นแล เราได้เสวยสมบัติแล้ว ได้กระทำการของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า โคดม ให้แจ้งชัดแล้ว เราเผากิเลสทั้งหลายแล้ว ถอนภพขึ้นได้หมดแล้ว เราตัดกิเลสเครื่องผูกขาดเหมือนช้างตัดเชือกได้แล้ว ไม่มีอาสวะอยู่ในกัลปที่แสนแต่กัลปนี้ เราได้บูชาพระพุทธรเจ้าด้วยดอกไม้ดี ด้วยการบูชา นั้น เราไม่รู้จักทุกคติเลย นี่เป็นผลแห่งดอกปทุมดอกเดียว

คุณพิเศษเหล่านี้ คือ ปฏิสัมภีทา ๔ วิโมกข์ ๘ และอภิญญา ๖ เราทำให้แจ้งชัดแล้ว พระพุทธศาสนาเราได้ทำเสร็จแล้ว ดังนี้.

ทราบว่ ท่านพระอุกขิตตปทุมมียเถระได้กล่าวคาถาเหล่านี้ ด้วยประการฉะนี้แล.

จบ อุกขิตตปทุมมียเถราปทาน.

รวมอปทานที่มีในวรรณนี้ คือ ๑. คันธฐปิยเถราปทาน ๒. อุทกปฐกเถราปทาน ๓.

ปุ่นนาคนุปปิยเถรปาทาน ๔. เอกทุสสทายกเถรปาทาน ๕. ผุสสิตกัมมียเถรปาทาน ๖. ปภังกรเถรปาทาน ๗. ตินกุกุททายกเถรปาทาน ๘. อุตตเรยทายกเถรปาทาน ๙. ธรรม-
สวณียเถรปาทาน ๑๐. อุกขิตตปทุมียเถรปาทาน ท่านรวบรวมคาถาทั้งหมดได้ ๑๔๔
คาถา.

จบ คัมภีร์ทกวรรคที่ ๓๔.

หมู่พระเจดีย์ยามเย็น มองจากเจดีย์ขเวสันตอไปทางทิศใต้
องค์กลางคือวิหารหมายเลข ๑๕๕๓ ก

อธิบายศัพท์ อปทาน ๑

กฏุมพี ผู้มีอันจะกิน อิศรชน ชนชั้นกลาง

กบปิยะ ของอันสมควร ของที่ได้ทำให้ไม่ผิดทางวินัยกรรมแล้ว

ภูฏาคาร เรือนมียอด เช่น ปราสาท

กิมิชาติ หมู่นอน

ขันติ ความอดทน ความอดกลั้น

เข้านิโรธสมาบัติ การเข้านิโรธ, การเข้าถึงความดับ หมายถึงการเข้าถึงความดับสัญญา (ความกำหนดหมาย) และเวทนา (ความเสวยอารมณ์) เรียกอย่างย่อว่าเข้านิโรธสมาบัติ เรียกอย่างเต็มว่า เข้าสัญญาเวทียตนิโรธ นิโรธสมาบัตินั้นต้องเป็นพระอรหันต์ หรือพระอนาคามี ผู้ได้สมาบัติ ๘ จึงจะสามารถเข้าได้ ซึ่งสามารถเข้าได้นานถึง ๗ วัน มีคุณานิสงส์พิเศษที่รู้กันมาว่า ผู้ใดที่ได้ถวายอาหารแด่พระสงฆ์ ผู้ออกจากนิโรธสมาบัติมือแรกจะได้รับผลอานิสงส์ ในปัจจุบันทันตาเห็น

คัมภีร์อิติहाสะ อิติहाสะ คือนามของคัมภีร์พระเวทเล่มที่ ๕ ของพราหมณ์ นอกเหนือจาก ฤคเวท ยชุรเวท สามเวท และ อาถรรพเวท

โคจรคาม ขอบเขตเส้นทางหรือเขตบ้านที่ภิกษุไปบิณฑบาต

จิตกาธาน เชิงตะกอนเผาศพ

ชั้นไตรทศ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

เชิงกราน เตาไฟปั้นด้วยดินยกตั้งได้ มีฐานสำหรับวางฟืน

ไถยธรรม ธรรมที่น่าประโยชน์ยิ่งใหญ่มากผู้รู้ บางทีเขียนว่า เถยธรรม

ดุษณิภาพ โดยอาการสงบ โดยอาการนิ่ง

เดือนกัตติกมาส เดือนอันมีพระจันทร์เพ็ญเสวยฤกษ์กัตติกา คือ เดือน ๑๒ ตามจันทรคติ ตกในราวเดือนพฤศจิกายน

โดยปริยาย โดยบางส่วน โดยนัย โดยเข้าใจได้เองแม้ไม่ได้แสดงออกอย่างชัดแจ้ง

ต้นกลปพฤกษ์ ต้นไม้ในตำนาน ที่เล่าว่า เมื่ออยากได้สิ่งของอันใด ก็สามารถไปสอยเอาได้สมปรารถนาตามต้องการที่ต้นกลปพฤกษ์ คือจะมีของทิพย์ให้สอยไปใช้ตามความต้องการของผู้สอย

ทมะ การรู้จักข่มจิตข่มใจตนเอง รู้จักควบคุมตนเพื่อจุดหมายอันยิ่งใหญ่ในภายหน้าจะได้ก่อเกิด หรือผลประโยชน์ที่ตั้งใจไว้ไม่เสียหาย คือไม่มั่วทะลุ

ทักษิไณยบุคคล ทักษิไณย หรือ ผู้ควรแก่ทักษิณา ในกรณีนี้ ก็คือบุคคลที่ได้ฝึกอบรมตนในทางความประพฤติและคุณธรรมต่าง ๆ อย่างเพียบพร้อม กลายเป็นตัวอย่างแห่งชีวิตที่ดีงามและมีความสุข จนกระทั่งว่าแม้เพียงการมีบุคคลเช่นนี้อยู่ในโลก ก็เป็นประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติแล้ว ยิ่งบุคคลเช่นนี้ จาริกเผยแผ่ธรรมด้วยการไปปรากฏตัว แสดงชีวิตแบบอย่างเช่นนั้น ให้เห็นกว้างขวางออกไป หรือแสดงคำสอนแนะนำผู้อื่นเพื่อเข้าถึงชีวิตเช่นนั้นด้วยตนเองบ้าง ก็ยังเป็นประโยชน์ล้ำค่าเกินกว่าราคาของสิ่งตอบแทนใด ๆ และบุคคลเช่นนี้ย่อมไม่เรียกร้องหรือหวังผลตอบแทนใด ๆ ด้วย อาศัยปัจจัยสี่แต่พอดำรงชีวิตอยู่ได้เท่านั้น ของที่ให้เพื่อความดำรงอยู่ของบุคคลเช่นนี้แหละคือทักษิณา และบุคคลเช่นนี้ ย่อมทำให้ทักษิณานั้นมีผลมาก คือว่าเกิดบุญกุศลมาก เพราะเป็นทักษิณาที่ช่วยให้รูปแบบแห่งคุณธรรมความดีงาม และตัวอย่างที่เป็นอยู่มีอยู่จริงแห่งชีวิตที่มีความสุขที่แท้จริง ยังปรากฏอยู่ในโลกได้ และเป็นประโยชน์กว้างขวางออกไป บุคคลเช่นนี้ จึงชื่อว่า เป็นผู้ควรแก่ทักษิณาทาน เพราะทำให้ทักษิณาทานมีผลมาก และได้ชื่อต่อไปว่า เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก (อนุตตร ปุณฺณ กุเขตต์ โลกุตฺต)

ทายก ผู้ให้ทานที่เป็นผู้ชาย

ทายิกา ผู้ให้ทานที่เป็นผู้หญิง

ท้าวสักกะ พระอินทร์ เทวราชที่เป็นใหญ่ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ท้าวสหสัณห์ อีกชื่อหนึ่งของ พระอินทร์ ท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นใหญ่ในชั้นดาวดึงส์

ท้าววาสวะ อีกชื่อหนึ่งของ พระอินทร์ ท้าวสักกเทวราช ผู้เป็นใหญ่ในชั้นดาวดึงส์

ทุดติ ภพภูมิชั้นต่ำที่ผู้มีบาปจะไปเกิด

ทุดยสังคีติ การสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๒ กระทำกันที่วัดวาฬการาม เมืองเวสาลี เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วหนึ่งร้อยปี

ทุศีล ไม่มีศีล ผิดศีล

ทำกบปิยะ การที่ผู้ที่อุปัฏฐากจัดแจงจัดการสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้พระภิกษุได้ใช้สอย โดยที่จะไม่ผิดธรรมเนียมอันตั้งตามพระธรรมวินัยของสงฆ์

ทำกาละ ตาย

ทำประทักษิณ เดินรอบเวียนไปทางขวา

ไทยธรรม วัตถุที่จะนำไปบำเพ็ญทาน

ถลก ถูสำหรับใส่บาตรเพื่อจะพกพาไป เรียกว่าถลกบาตร หรือบางที่เรียกว่าสลกบาตร

ไทยจิต เจตนาอันไม่ซื่อตรง เจตนาอันประกอบด้วยความโลภหรืออกุศลจิตอย่างอื่น

ธรรมกรก ที่กรองน้ำ เป็นบริวารหนึ่งของพระภิกษุผู้มีไว้สำหรับใช้กรองน้ำดื่ม

นวกกรรม แปลว่า การทำให้ใหม่ คือการก่อสร้าง โดยปกติเป็นงานของชาวบ้าน พระสงฆ์ มีหน้าที่อำนวยการหรือควบคุมดูแลให้งานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ดังเช่นพระมหาโมคคัลลานะได้รับมอบหมายจากพระพุทธเจ้าให้เป็นผู้อำนวยการก่อสร้างบุพพารามของนางวิสาขา เรียกภิกษุผู้ทำหน้าที่นี้ว่า นวกัมมัญญายี (ผู้อำนวยการก่อสร้าง) บ้าง นวกัมมิกะ (ผู้ดูแลนวกกรรม) บ้าง นวการ (ผู้ก่อสร้าง) บ้าง ในทางพุทธศาสนา นวกกรรม หมายถึงงานสาธารณูปการ คืองานที่เกี่ยวกับการก่อสร้าง การบูรณะปฏิสังขรณ์ การดูแลจัดการวัดเรื่องเสนาสนะและถาวรวัตถุต่าง ๆ ภายในวัด รวมถึงการทำให้วัดสะอาดร่มรื่นเป็นต้น เรียกรวมนวกรรม

นิตยภัต ภัตตาหารที่ถวายแก่พระภิกษุเป็นนิจ

น้ำทักษิณาทก น้ำที่เทลงในพิธีกรรมอุทิศกุศลไปให้ผู้ล่วงลับ

น้ำอัฐบาน น้ำผลไม้ที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้พระภิกษุฉันได้ แม้ในเวลาหลังเที่ยงวันไปแล้ว

บริจาริกา หญิงรับใช้, โดยมากมักใช้กันหมายถึง หญิงบำเรอ, เมีย

ปฐมมหาสังคีติ การสังคายนาครั้งที่ ๑ กระทำที่ถ้ำสัตตบรรณคูหา เชิงเขาเวภารบรรพต เมืองราชคฤห์ เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วสามเดือน

ปัจฉาสมณะ พระผู้ติดตามไปด้วย

ปฏิคาหก ผู้รับทาน

ปฏิภูลสัญญา การกำหนดหมายสิ่งต่าง ๆ ที่มาเกี่ยวข้อง โดยความเป็นของปฏิภูล เพื่อประโยชน์ในการระลึกระลึกความรักความผูกพันความยึดมั่น

ปริพาชิกา นักบวชหญิงนอกศาสนาจำพวกหนึ่งในครั้งพุทธกาล

ปาวีบุคคลิกทาน ทานที่ให้โดยเจาะจงบุคคลผู้รับ ต่างจากสังฆทานซึ่งเป็นทานที่ให้โดยไม่เจาะจงบุคคลผู้รับ

ปาพจน์ แปลว่า คำเป็นประธาน หมายถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นหลักใหญ่คือพระธรรมวินัยซึ่งถือว่าเป็นศาสนาแทนองค์พระพุทธเจ้า

ปฐาหรบุคคล บุคคลอันควรบูชา

ผ้าอหฺวต ผ้าชิ้นส่วนหนึ่งในการตัดเย็บจีวร อยู่แถบชาย ๆ ของผ้าจีวร

ผ้าแคว้นกาสิ ผ้าที่ทอโดยชาวเมืองพาราณสี เป็นผ้าที่นิยมว่าคุณภาพดีมากในครั้งพุทธกาล ปัจจุบันที่เมืองพาราณสียังมีฝีมือการทอผ้าดั้งเดิมอยู่

พระชีณาสพ พระอรหันต์ ผู้สิ้นอาสวะ ผู้สิ้นกิเลส

พระกัตตุทเทสก์ พระผู้มีหน้าที่แจกอาหาร หรือเป็นผู้ทำหน้าที่จัดคิวให้พระภิกษุไปรับอาหารตามที่มีผู้นิมนต์

พระวังคิสะ พระอรหันต์รูปหนึ่งในครั้งพุทธกาลได้รับการยกย่องจากพระบรมศาสดาว่าเป็นยอดของภิกษุทั้งหลายผู้มีปฏิภาณกวี

พระเวฬุวัน กลันทกนิวาปวิหาร วัดเวฬุวันป่าไผ่ที่เมืองราชคฤห์ ที่ซึ่งเดิมทีเป็นที่เลี้ยงอาหารกระแต

พระสมันตจักขุ พระนามหนึ่งของพระพุทธเจ้าหมายความว่าผู้มีจักขุโดยรอบ ซึ่งมีความหมายคล้ายกับคำว่า พระสัพพัญญุตญาณ คือ มีปรีชาหยั่งรู้สภาวะธรรมทั้งปวง

พหูสูต แปลว่า ผู้ได้สดับตรับฟังมาก คือผู้มีความรู้มาก ผู้คงแก่เรียน หมายถึงผู้มีปัญญารอบรู้ ผู้รู้รอบด้าน ผู้ศึกษาเล่าเรียนศิลปวิทยาการมามาก ได้ยินได้ฟังเรื่องต่าง ๆ มาก และสามารถทรงจำไว้ได้เป็นอย่างดี จนนับได้ว่าเป็นผู้รู้ เป็นปราชญ์

พาหุสัจจะ แปลว่า ความเป็นผู้ได้สดับมาก หมายถึงการได้ศึกษาเล่าเรียนมาก การมีความรู้ประสบการณ์มาก เรียกบุคคลผู้มีภาวะอย่างนั้นว่าพหูสูต คือผู้ได้ศึกษาเล่าเรียนมามาก ผู้มีความรู้มาก ผู้คงแก่เรียน นักปราชญ์ หนังสือบางฉบับเรียกว่า

"หัวใจนักปราชญ์"

พุทธันดร ช่วงเวลาจากศาสนาของพระพุทธเจ้าพระองค์หนึ่งไปถึงศาสนาของพระพุทธเจ้าอีกพระองค์หนึ่ง

พุทธานุสสติ การระลึกถึงพระพุทธเจ้าเป็นอารมณ์

พุทธุปบาทกาล ช่วงเวลาที่มีพระพุทธศาสนา

พระโลกนาถ พระผู้เป็นที่พึ่งของชาวโลก หมายถึง พระพุทธเจ้า

โพชฌงค์ คือธรรมที่เป็นองค์แห่งการตรัสรู้ หรือองค์ของผู้ตรัสรู้ มีเจ็ดอย่างคือ สติ (สติสัมโพชฌงค์) ความระลึกได้ สำนึกพร้อมอยู่ ใจอยู่กับกิจ จิตอยู่กับเรื่อง ธัมมวิจยะ (ธัมมวิจยสัมโพชฌงค์) ความเพียรธรรม ความสอดส่องสืบค้นธรรม วิริยะ (วิริยสัมโพชฌงค์) ความเพียร ปิติ (ปิติสัมโพชฌงค์) ความอิ่มใจ ปัสสัทธิ (ปัสสัทธิสัมโพชฌงค์) ความสงบราบรื่น สมาธิ (สมาธิสัมโพชฌงค์) ความมีใจตั้งมั่น จิตแน่วในอารมณ์ อุเบกขา (อุเบกขาสัมโพชฌงค์) ความมีใจเป็นกลาง เพราะเห็นตามเป็นจริง

โพธิปักขิยธรรม เป็นธรรมอันเป็นฝ่ายแห่งความตรัสรู้ คือ เกื้อกูลแก่การตรัสรู้ เกื้อหนุนแก่อริยมรรค มี ๓๗ ประการคือ สติปัฏฐาน ๔, สัมมปปธาน ๔, อิทธิบาท ๔, อินทรีย์ ๕, พละ ๕, โพชฌงค์ ๗, มรรคมงคล ๘

ไพที ที่รอง แทน ขอบชายคา คือ ที่สุดชายคาชั้นบนต่อกับชายคาชั้นล่าง (ฐานบัวคว่ำบัวหงายที่พระเจดีย์)

ภวราคะ ความยินดีในความมีความเป็น

ภัพบุคคล ผู้ไม่อาภัพ ผู้มีสิทธิ์

ภุมมเทพ ภูมิเทวดา เทวดาซึ่งสิงสถิตตามภูมิประเทศต่าง ๆ

มหาภิเนษกรรม การเสด็จออกบรรพชาของพระพุทธเจ้า

มหาลดาประสาธน์ มหาลดาปสาธน์ เป็นเครื่องประดับประจำตัวของนางวิสาขา มหาอุบาสิกา เป็นเครื่องประดับที่เศรษฐีบิดาของท่านได้สร้างให้เพื่อเป็นชุดแต่งงาน เครื่องประกอบในมหาลดาประสาธน์มี เพชร ๔ ทะนาน, แก้วมุกดา ๑๑ ทะนาน, แก้วประพาพ ๒๐ ทะนาน, แก้วมณี ๓๓ ทะนาน ใช้เงินทำแทนด้าย เครื่องประดับนั้นสวมที่ศีรษะแล้ว ย่อมจืดหลังเท้า ลูกดุมทำด้วยทอง ห่วงทำด้วยเงิน มีแหวน

วงหนึ่งที่ท่ามกลางกระหม่อม, หลังหูทั้งสอง ๒ วง, ที่หลุมคอ ๑ วง, ที่เข้าทั้งสอง ๒ วง, ที่ข้อศอกทั้งสอง ๒ วง, ที่ข้างสะเอวทั้งสอง ๒ วง ดังนี้. ก็ในเครื่องประดับนั้นแล เขาทำนกยูงตัวหนึ่งไว้ นกยูงนั้นสถิตอยู่ท่ามกลางกระหม่อมแห่งนางวิสาขา ปราภฏประหนึ่งนกยูงยืนรำแพนอยู่บนยอดเขา ขนปีกทำด้วยทอง ข้างละ ๕๐๐ ขน จะงอยปากทำด้วยแก้วประพาฬ นัยน์ตาทำด้วยแก้วมณี, คอและแหวหางก็เหมือนกัน ก้านขนทำด้วยเงิน, ขาก็เหมือนกัน. เครื่องประดับนี้มีค่า ๙ โกฏิ. ท่านเศรษฐีบิดานางวิสาขาให้ค่าบำเหน็จแสนหนึ่งในการสร้าง. ใช้ช่างทอง ๕๐๐ คน ใช้เวลาสร้าง ๔ เดือน

มัจฉริยะ ความตระหนี่

มิจฉาทิฏฐิ ความเห็นผิดจากทำนองคลองธรรม

มนสิการ การพิจารณา

โมหะ ความหลง

โยนิโสมนสิการ การพิจารณาโดยแยบคาย

ยมโลก โลกเบื้องต่ำ ภพภูมิเบื้องต่ำ

ยัญ พิธีการบูชา เช่นสรวงสักการะ

ยาคุ ข้าวยาคุ หรือ ข้าวกระยาคุ คือข้าวอ่อนที่ยังเป็นน้ำนมอยู่ เปลือกมีสีเขียวอ่อน ๆ ต้องคั้นสด ๆ ทันทีที่ตัดจากต้น ถ้าแห้งแล้วจะไม่มีน้ำ น้ำข้าวยาคุมีลักษณะสีเขียวอ่อน ๆ ช้นแบบน้ำนม

รุกขเทวดา เทวดาที่สถิตอยู่ตามต้นไม้

เล่นนักษัตร ร่วมฉลองในงานเทศกาล ในงานรื่นเริงตามโอกาส

วันมหาปวารณา คือ การทำปวารณาครั้งใหญ่ หมายถึง วันที่พระภิกษุสงฆ์ทุกรูปในอาวาสนั้น ทั้งพระผู้ใหญ่และพระผู้น้อยต่างเปิดโอกาสอนุญาตแก่กันและกัน ให้ว่ากล่าวตักเตือนกันได้ด้วยจิตที่เมตตา ซึ่งจะตรงกับวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นช่วงออกพรรษา

วัฏฏะ ความวนเวียนรอบแล้วรอบเล่าไม่รู้จักจบสิ้นไม่รู้จักสิ้นสุดยุติ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ไม่รู้จักสิ้นสุด ความวนเวียนรอบแล้วรอบเล่าของกิเลส กรรม วิบาก

วิโมกข์ ๘ เป็นลำดับขั้นความพ้นจากอารมณ์หยาบไปสู่อารมณ์ที่ละเอียดขึ้น ขั้นสุดท้ายคือ สัญญาเวทิตนโรธ

วิวัฏฐะ ความตรงข้ามกับวิภวัญญะ คือการออกจากความวนเวียน

วิชาและจรณะ ความรู้ที่ดีและความประพฤติที่ดี

วิชา ๓ วิชาในทางพระพุทธศาสนา ๓ ชั้น มี ๑. **บุพเพนิวาสานุสสติญาณ** ระลึกชาติหนหลังได้ ๒. **ทิพพจักขุญาณ** หรือ **จุตูปปาตญาณ** ตาทิพย์ และรู้จุติปฏิสนธิของสัตว์ทั้งหลาย (ที่มาที่ไปของสัตว์ ว่าสัตว์นั้นหยาบหรือปราณีต ด้วยกรรมอันใด) ๓. **อาสวักขยญาณ** วิชาที่ทำให้สิ้นกิเลสและอาสวะ คือสามารถดับ กามาสวะ (กิเลสที่หมกหมมในกาม) ภวาสวะ (กิเลสที่หมกหมมในภพ) และอวิชชาสวะ (กิเลสที่หมกหมมในความมืดบอดของจิต) ลงได้

วชิทุจริต วาจาที่ไปทางอกุศล

วชิสุจริต วาจาที่ไปทางกุศล

เวไนย ผู้ควรแนะนำสั่งสอน, ผู้ฟังดัดได้สอนได้

สมจริยา มีจริยาการกระทำที่ถูกต้องที่สมควรแก่กรรม

สรทกาล สารท ชื่อฤดูในระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาว คือ ฤดูใบไม้ร่วง; เทศกาลทำบุญปลายเดือน ๑๐ ในทางจันทร์คติ.

สติปัฏฐาน สติปัฏฐาน ๔ เป็นหลักธรรมที่อยู่ในมหาสติปัฏฐานสูตร เป็นข้อปฏิบัติเพื่อรู้แจ้ง คือเข้าใจตามเป็นจริงของสิ่งทั้งปวงโดยไม่ถูกกิเลสครอบงำ สติปัฏฐาน แปลว่า สติที่ตั้งมั่น, การหมั่นระลึก, การมีสัมมาสติระลึกรู้นั้นพ้นจากการคิดโดยตั้งใจ แต่เกิดจากจิตจำสภาวะได้ แล้วระลึกโดยอัตโนมัติ โดยคำว่า สติ หมายถึงความระลึกรู้ เป็นเจตสิกประเภทหนึ่ง ส่วนปัฏฐาน แปลได้หลายอย่าง แต่ใน มหาสติปัฏฐานสูตร และ สติปัฏฐานสูตร หมายถึง ความตั้งมั่น, ความแน่วแน่, ความมุ่งมั่น โดยรวมคือเข้าไปรู้เห็นในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ในทางไตรลักษณ์หรือสามัญลักษณ์ โดยไม่มีความยึดติดด้วยอำนาจกิเลสทั้งปวง ได้แก่

กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน - การมีสติระลึกรู้กายเป็นฐาน ซึ่งภายในที่นี้หมายถึงประชุม หรือรวม นั่นคือธาตุ ๔ ได้แก่ ดิน น้ำ ลม ไฟมาประชุมรวมกันเป็นร่างกาย ไม่มองกายด้วยความเป็นคน สัตว์ หยิง ชาย เรา เขา แต่มองแยกเป็น รูปธรรมหนึ่ง ๆ เห็นความเกิดดับ กายล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็น

อนัตตา

เวทนาอุปสสนาสติปัฏฐาน - การมีสติระลึกรู้เวทนาเป็นฐาน ไม่มองเวทนาด้วยความเป็นคน สัตว์ หญิง ชาย เรา เขา คือไม่มองว่าเรากำลังทุกข์ หรือเรากำลังสุข หรือเราเฉย ๆ แต่มองแยกเป็นนามธรรมอย่างหนึ่ง เห็นความเกิดดับ เวทнал้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

จิตตานุปสสนาสติปัฏฐาน - การมีสติระลึกรู้จิตเป็นฐาน เป็นการนำจิตมาระลึกรู้เจตสิกหรือรู้จิตก็ได้ ไม่มองจิตด้วยความเป็นคน สัตว์ หญิง ชาย เรา เขา คือไม่มองว่าเรากำลังคิด เรากำลังโกรธ หรือเรากำลังเหม่อลอย แต่มองแยกเป็นนามธรรมอย่างหนึ่ง เห็นความเกิดดับ จิตล้วนไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

ธรรมมานุปสสนาสติปัฏฐาน - การมีสติระลึกรู้สภาวะธรรมเป็นฐาน ทั้งรูปธรรม และนามธรรมล้วนมีความเกิดดับ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตา

สลากกัต หมายถึงอาหารที่ท่ายกถวายพระตามสลาก คือมีการจับสลาก นับเข้าเป็นเครื่องสังฆทานคือทานที่ถวายโดยไม่เจาะจงผู้รับ

สัญญาัมมะ การยับยั้ง, การงดเว้น (จากบาป หรือจากการเบียดเบียน), การบังคับควบคุมตน

สามัญญผล สามัญญผล หมายถึง ผลแห่งความเป็นสมณะ อย่างที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ในสามัญญผลสูตร อันมีตั้งแต่ผลเบื้องต้นต่ำ เช่นพ้นจากการเป็นทาส จนถึงขั้นสูง คือ หลุดพ้นจากอภิสวะทั้งหมด หรือมองอีกปริยายหนึ่ง ดีความให้ใช้ได้ทั่วไปทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ สามัญญผล อาจหมายถึงผลแห่งความรู้ คือ ไม่รู้เสียเปล่า นำเอาความรู้นั้นมาใช้ประโยชน์ มาปฏิบัติตามให้เกิดความดีงามขึ้นในตน มิใช่เพียงรู้ธรรม กล่าวธรรม แต่ไม่ประพฤติธรรม

สามิจิกรรม การกระทำอันสมควร เรื่องที่ควรทำ

สมณศากยบุตร พระภิกษุซึ่งเป็นนักบวชในศาสนาของพระพุทธเจ้า

สังเวช สลดใจจากการเห็นสัจธรรมความจริง

สังวรณนา บรรยายความอย่างพิถีพิถัน

สังคายนา การรื้อกรองแยกแยะธรรมะเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการดำรงรักษาสืบ-

ทอดและท่องจำ

สังวาส แปลว่า การอยู่ร่วมกัน, การอยู่ด้วยกัน, ธรรมเป็นเครื่องครองอยู่เสมอกัน

สัปายะ ที่สบายเหมาะแก่การประกอบกิจทางธรรม

สัปปุรุษ คนดี

สัปปุริสธรรม ธรรมะของคนดี ธรรมะที่ทำให้เป็นคนดี

สัมมปธาน สัมมปธาน ๔ คือ การมุ่งมั่นทำความชอบ มี ๔ ประการ **สังวรปทาน** คือ เพียรระวังกุศลที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น **ปหานปทาน** คือ เพียรละเลิกอกุศลที่เกิดขึ้นแล้ว **ภาวนาปทาน** คือ เพียรสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น **อนุรักษปทาน** คือ เพียรรักษา กุศลธรรม ที่เกิดขึ้นแล้ว ไม่ให้เสื่อมไป

สัมปยุต ประกอบด้วย มีอยู่ด้วย

สายรัดประคณ หมายถึง เชือกหรือลวดหนังดีเป็นเกลียวหุ้มผ้าแดง ใช้พันอ้อมลำตัวรัดขาหน้าของช้าง มี ๒ เส้นคู่กัน สำหรับผูกรั้งสัปคับ แหียง หรือกุมมิให้โยกเลื่อน

สีมา ขอบเขต เขตแดน

สุขุมาลชาติ มีตระกูลผู้ดี, มีตระกูลสูง, โดยปริยายหมายความว่า มีลักษณะอย่างผู้ดี เช่น เขาเป็นคนสุขุมาลชาติ กิริยามารยาทเรียบร้อย

สุตะ การฟัง การสดับ

อจินไตย แปลว่าสิ่งที่ไม่พึงคิด คือไม่อาจรู้ได้ด้วยการคิด ถ้าขึ้นจะคิดให้รู้ให้ได้ก็จะกลายเป็นผู้มีส่วนแห่งความเครียดเป็นบ้าเสียสติไป มี ๔ อย่างคือ

๑. **พุทธวิสัย** คือความรู้ความสามารถของพระพุทธรูปเจ้านั้น เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถที่จะหยั่งถึง เข้าใจได้ว่า ทำไมพระพุทธรูปเจ้าจึงทรงรู้ ทรงเห็น ทรงมีความสามารถมากมายก่ายกอง ยิ่งกว่ามนุษย์คนธรรมดาสามัญ
๒. **ฌานวิสัย** คือ เรื่องความสามารถ อันพิเศษกว่ามนุษย์ทั่วไปของผู้ที่ได้ฌาน ซึ่งไม่ใช่เป็นสิ่งที่ปุถุชนคนธรรมดาสามัญจะเข้าใจได้
๓. **กรรมวิสัย** คือเรื่องของกรรมนั้นเป็นเรื่องลับซับซ้อน เพราะว่าสรรพสัตว์นั้นเวียนว่ายตายเกิดมานับภพนับชาติไม่ถ้วน ได้สร้างเหตุปัจจัยแห่งกรรมมาลับซับซ้อน สุดที่คนทั่วไปจะมานึกมาวิเคราะห์ได้ จะรู้ได้ก็เพียงกฎโดยรวมว่า **ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว** เท่านั้น

๔. โลภวิสัย คือเรื่องของความเป็นมาของโลกลนี้ ว่าโลกลนี้เป็นมาอย่างไร เกิดขึ้น
มาได้อย่างไร มีใครเป็นคนสร้างมาหรือเปล่า หรือไม่มีคนสร้าง เรื่องอย่างนี้
เป็นเรื่องที่เหนือวิสัยของมนุษย์ที่จะสามารถรู้เห็นได้

สรุปว่า อจินไตย แปลว่าไม่มีประโยชน์ คือรู้ไปก็ไม่มีประโยชน์ รู้ไปก็เท่านั้น เสีย
สมองเปล่า ๆ ยิ่งคิดไปมากก็จะยิ่งวุ่นวายใจ ไม่ควรคิด ไม่ควรสงสัย

อนัตตะ ไม่มีประโยชน์ ไร้คุณค่า

อนิสสา แสวงหาโดยไม่ชอบ

อนุปปพวิหารธรรม วิหารธรรม ที่อยู่ของจิตโดยลำดับ ๙ ประการ คือ รูปฌาน ๔ รูป-
ฌาน ๔ และ สัญญาเวทิตนโรธ

อภัพบุคคล คนอาภัพ คนไม่มีสิทธิ์

อภิญญา ๖ แปลว่า ความรู้ยิ่ง หมายถึงปัญญาความรู้ที่สูงเหนือกว่าปกติ เป็นความรู้
พิเศษที่เกิดขึ้นจากการอบรมจิตเจริญปัญญาหรือบำเพ็ญกรรมฐาน อภิญญาในคำ
วัดหมายถึงคุณสมบัติพิเศษของพระอริยบุคคลซึ่งเป็นเหตุให้มีอิทธิฤทธิ์ต่าง ๆ มี ๖
อย่าง คือ อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ได้ เช่น ล่องหนได้ เหาะได้ ดำดินได้ ทิพพโสธ มีหู
ทิพย์ เจโตปริยญาณ กำหนดรู้ใจผู้อื่นได้ ปุพเพนิวาสานุสสติญาณ ระลึกชาติได้
จุตูปปาตญาณ รู้จุติและกำเนิดของสัตว์ อาสวักขยญาณ รู้การทำอาสวะให้สิ้นไป

อรรถ ความหมายคำอธิบายของเรื่องราวหรือของถ้อยคำ

อริยสัจจะ ๔ มีความจริงอยู่ ๔ ประการคือ การมีอยู่ของทุกข์ เหตุแห่งทุกข์ ความดับ
ทุกข์ และ หนทางไปสู่ความดับทุกข์ ความจริงเหล่านี้เรียกว่า อริยสัจ ๔

๑. ทุกข์ คือ การมีอยู่ของทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ และตายล้วนเป็นทุกข์ ความโศก
เศร้าพิรี้พิไรรำพันทุกข์กายทุกข์ใจคับแค้นใจก็เป็นทุกข์

๒. สมุทัย คือ เหตุแห่งทุกข์ คือต้นหาความอยาก

๓. นิโรธ คือ ความดับทุกข์จะมีได้ด้วยการดับต้นหา

๔. มรรค คือ หนทางนำไปสู่ความดับทุกข์ อันได้แก่ อริยมรรค ๘ รวมลงได้แก่
ศีลสมาธิปัญญา

อสทิสถาน คือทานอันยิ่งใหญ่ที่ไม่มีใครทำได้เหมือน ในศาสนาของพระพุทธเจ้าพระ-
องค์หนึ่งจะมีการถวายอสทิสถานครั้งเดียวเท่านั้น และผู้ที่จัดอสทิสถานถวายจะ

เป็นผู้หญิง ในสมัยของพระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบัน ผู้ที่จัดแจงอสทิสถานถวายคือ พระนางมัลลิกาเทวีมีเหลือของพระเจ้าปเสนทิโกศล

อสังขตบท พระนิพพาน

อนุปาทิสเสนนิพพาน การดับกิเลสพร้อมทั้งดับเบญจขันธ์, พระอรหันต์เมื่อยังมีชีวิตอยู่ เรียกว่าได้สอนุปาทิสเสนนิพพาน คือ ความดับกิเลสแต่ยังมีเบญจขันธ์เหลืออยู่ ครั้น ท่านสิ้นชีวิตลง เรียกว่า ได้อนุปาทิสเสนนิพพาน คือดับทั้งกิเลสทั้งเบญจขันธ์

อนุปฺพฬิกถา คำว่า อนุปฺพฬิกถา แปลว่า ถ้อยคำที่กล่าวโดยลำดับตั้งแต่เบื้องต้นขึ้นไป มี ๕ คือ ๑. ทานกถา ถ้อยคำที่พรรณนาถึงคุณของท่าน ๒. สีลกถา ถ้อยคำที่พรรณนาถึงคุณของศีล ๓. สัคคกถา ถ้อยคำที่พรรณนาสวรรค์ ๔. กามาทินว-กถา ถ้อยคำที่พรรณนาอาทินพคือโทษของกาม ๕. เนกขัมมานิสังสกถา ถ้อยคำที่พรรณนาอานิสงส์ของเนกขัมมะ คือ การออกจากกาม.

อนุสสัย อนุสสัย แปลว่า กิเลสที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน เรียกว่า อนุสสัยกิเลส ก็ได้ หมายถึง ถึง กิเลสละเอียดที่ตกตะกอนนอนแนบนิ่งอยู่ในจิต จนบางครั้งทำให้เข้าใจผิดคิด ว่าไม่มี จนเมื่อกระทบอารมณ์อย่างแรงจึงแสดงตัวออกมา เหมือนตะกอนที่นอนอยู่ในตุ่มใหญ่ซึ่งมีน้ำใสอยู่ข้างบน พอถูกกวนแรง ๆ ตะกอนจึงฟุ้งขึ้นมา อนุสสัย มี ๗ อย่างคือ ๑. กามราคะ ความกำหนัดในกาม ๒. ปฏิฆะ ความหงุดหงิดไม่พอใจ ๓. ทิฏฐิ ความเห็นผิด ๔. วิจิกิจฉา ความลังเลสงสัย ๕. มานะ ความถือตัว ๖. ภว-ราคะ ความติดใจในภพ ๗. อวิชชา ความไม่รู้แจ้ง

อังกาส ถวายอาหารพระ, เลี้ยงพระ

อฏฺฐปตฺติเหตุ เรื่องที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ อันเป็นเหตุให้ได้เป็นโอกาสสั่งสอนแยกแยะ แจกแจงในสิ่งที่มีคุณค่าในสิ่งที่เป็นประโยชน์

อันเตवासิก ลูกศิษย์

อัญชลีกรรม การแสดงอาการคารวะ

อาจารย์ ความประพฤติดั่งงาม

อาสภิวาจา วาจาที่กล่าวโดยอาจหาญ

อิทธิบาท อิทธิบาท ๔ เป็นศัพท์ในพุทธศาสนา หมายถึง ฐานหรือหนทางสู่ความสำเร็จ หรือ คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณเครื่องสำเร็จสมประสงค์ ทางแห่งความสำเร็จ

คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย มี ๔ ประการ คือ **ฉันทะ** (ความพอใจ) คือ ความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป **วิริยะ** (ความเพียร) คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง **จิตตะ** (ความตั้งใจ) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความเอาจิตผูกใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป **วิมังสา** (ความไตร่ตรอง หรือ ทดลอง) คือ หมั่นใช้ปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น

เอตทัคคะ ความเป็นเลิศในแง่ใดแง่หนึ่ง

โอฆสงสาร แปลว่า การวนเวียนอยู่ในภพด้วยอำนาจโอฆกิเลส การท่องเที่ยวอยู่ในโอฆกิเลส (คือ กาม ภพ ทิฏฐิ อวิชชา) หมายถึงการเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในโลกนี้ ด้วยอำนาจกิเลสที่เปรียบเสมือนกระแสน้ำซึ่งท่วมทับครอบงำจิตใจของสัตว์ให้จมอยู่ทุกเมื่อ โอฆสงสาร ใช้เรียกการเวียนตายเวียนเกิดในภพภูมิต่าง ๆ ของสัตว์โลกที่ยังไม่หมดกิเลสซึ่งมีความหมายเดียวกับคำว่า สังสารวัฏ หรือ วัฏสงสาร

สุญญตวิโมกข์ ความหลุดพ้นโดยการกำหนดอารมณ์ให้เห็นความว่างเปล่าจากความเป็นตัวมีตน

อนิมิตตวิโมกข์ ความหลุดพ้นโดยการกำหนดอารมณ์ให้เห็นความไม่มีนิमित เพราะความไม่เที่ยงแตกสลายสิ้น

อัปปณิหิตวิโมกข์ ความหลุดพ้นโดยการกำหนดอารมณ์ให้เห็นความไม่น่ามีไม่น่าเป็น เพราะความเป็นทุกข์ทรมาณแสนเข็ญของสังขาร

ของฝากท้ายเล่ม

ท่านสาธุชนทั้งหลายชายหญิง เวลาที่มีปัญหาชีวิตประเดประดังขึ้นมา หรือเวลาประสบความผิดหวังอย่างแรง เวลาถึงคราวอับจนหนทางแก้ปัญหาไม่ตก ไม่รู้จะตัดสินใจเลือกทางชีวิตไปทางใดดี จะเลี้ยวซ้ายหรือจะหันไปทางขวา ในขณะที่เหตุการณ์ต่าง ๆ มาทำให้วุ่นวายใจนั้น อย่าเพิ่งรีบด่วนตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมั่วหะลุ จะไม่เกิดประโยชน์อะไร มีแต่เสียกับเสีย หรือบางทีก็คิดร้ายทำลายตนเองและผู้อื่น ประชดประชันชีวิตต่าง ๆ นา ๆ แล้วเมื่อเหตุการณ์ผ่านไป จะมานั่งเสียใจว่าไม่น่าทำ

ขอแนะนำท่านสาธุชนทั้งหลายว่า เวลาที่มีเรื่องคับขันทั้งหลายดังที่บรรยายมาข้างต้นเกิดขึ้น ให้หันหลังกลับมานั่งสำรวจจิตสวคมนตรีให้ไว้พระดีกว่า แล้วจะบังเกิดปัญญาสามารถรู้วิธีแก้ปัญหาได้อย่างอัศจรรย์ใจ เพราะว่า บารมีของพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า และเทวดาทั้งหลาย ท่านจะพอใจให้รู้วิธีแก้ไขให้เจอวิธีที่ดีที่สุด สูญเสียน้อยที่สุด หรือไม่ท่านก็จะไปชักจูงคนที่เคยมีบุญบารมีเนื่องกับเรามาช่วยเหลือเกื้อหนุน

ถึงแม้ว่าช่วงเวลาที่เรามีปัญหาจะทำให้จิตใจเราฟุ้งซ่านจำบทสวดมนต์ไม่ได้ ก็ให้อ่านหนังสือสวดมนต์มาอ่านออกเสียงไป อ่านผิดบ้างถูกบ้างเพราะใจไม่สงบ ก็ยังดีกว่านั่งคิดให้กลุ่มประสาทเสียเปล่า ๆ หรือถ้ามันวุ่นวายจริง ๆ ก็ให้ถือโอกาสออกไปทำบุญไหว้พระไหว้เจดีย์ไหว้พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่ไม่ห่างไกลบ้านเรามากนัก อธิษฐานขอพรขอ บารมีท่านให้รู้วิธีแก้ไขที่ดีที่สุด และก็อย่าตั้งหน้าตั้งตาไปขอท่านอย่างเดียว เอาอะไรไปถวายท่านด้วย เช่น ดอกไม้ รูป เทียน เตรียมเงินไปหยอดตู้ธูปโมทนาที่นั่นด้วย มีก็ตู้จิ้งหอยอดให้ครบทุกตู้ ไม่มีเงินมากก็แลกเหรียญบาทไปหยอดก็ยังดี แต่จงตั้งใจทำทานด้วยความเคารพ อย่าแสดงอาการเหมือนเอาของไปทิ้ง เพราะว่าการทำบุญโดยเคารพจะช่วยให้เราได้บารมีที่จะแก้ปัญหาชีวิตได้ แต่ถ้าทำบุญโดยไม่เคารพ เราจะได้บารมีที่จะนำมาแก้ปัญหาตัวเองและคนรอบข้างได้

จงจำไว้ให้มั่น สำเหนียกไว้ในใจว่า เมื่อเจอปัญหาชีวิต จงชนะปัญหาทั้งหลายด้วยความดี อย่าคิดว่าจะไปเอาชนะได้ด้วยความเร็วความเลว ถ้าเอาความเลวไปสู้ จะมีแต่แพ้กับแพ้ เริ่มต้นก็แพ้ใจตัวเอง พ่ายแพ้กิเลสตัวเอง คือกิเลสความโลภ ความโกรธ ความหลงไปแล้ว ต่อไปก็จะไปแพ้คนอื่น พ่ายแพ้ในเกมชีวิต รวมความว่า ถ้าตั้งต้นด้วยความเร็วความเลวแล้ว แพ้หมด จนกระทั่งต้องสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิตไป

เมื่อเจอปัญหาชีวิตอับจนหนทางขึ้นมา ชั้นแรกต้องตั้งตนไว้ให้ชอบ ตั้งตนไว้ในความดี ตั้งตนไว้ในทาน ศีล สวดมนต์ภาวนา ไหว้พระ แผ่เมตตา อโหสิ ขอบมาให้อภัย อุทิศส่วนกุศล กตัญญูรู้คุณคน ตั้งตนไว้ให้ชอบ อย่างนี้ให้มันคงอยู่เถิด ปัญหาทั้งหลายไม่ว่าใหญ่เพียงใด เราจะสามารถชนะได้ จะสามารถแก้ไข คลี่คลายสลายปัญหาไปได้หมด

ฉะนั้นท้ายหนังสือเล่มนี้จึงรวบรวมคำอธิษฐานดี ๆ มาให้ท่านสาธุชนนำไปใช้ เอาไปอธิษฐานบ่อย ๆ บทไหนชอบและถูกจริต จงเอาไปอธิษฐานทุกวัน ท่องไม่ได้ก็ไม่เป็นไร อ่านไปตามหนังสือ ทำใจให้สบาย แล้วชีวิตของท่านจะดีขึ้นเรื่อย ๆ มีปัญหาอะไรก็จะแก้ไขได้ง่าย ความทุกข์กังวลใจก็จะน้อยลง ปฏิบัติธรรมก็จะบรรลุผลได้เร็ว

ขอให้ท่านสาธุชนจงได้ประโยชน์จากหนังสือทั้งเล่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขอให้ได้ประโยชน์จากของฝากท้ายเล่มเถิด

ขออนุโมทนา

พระชุมพล พลปัญญา

๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗

บทปลงสังขาร

มนุษย์เราเอ๋ย
นิพพานมีสุข
ค้นหาหน่วงหนัก
ฉันไปมิได้
ห้วงนั้นพันผูก
ห้วงทรัพย์สินศฤงคาร
จะได้ไปนิพพาน
ยามหนุ่มสาวน้อย
งามแล้วทุกประการ
แต่ล้วนเครื่องเหม็น
เอ็นน้อยเก่าพัน
ให้ร้อนให้เย็น
ชนคิ้วก็ขาว
เส้นผมบนหัว
หน้าตาเหว้าออก
จะลูกก็โอย
เหมือนดอกไม้โรย
จะเข้าที่นอน
พระอนิจจัง
เราท่านเกิดมา
ผู้ดีเชยใจ
เงินทองทั้งนั้น
ตายไปเป็นผี
เขาชักหน้าหนี
เปื่อยเน่าพุพอง
เขาหามเอาไป
เขานั่งร้องไห้
อยู่แต่ผู้เดียว
เหลียวไม่เห็นใคร
เห็นแต่ฝูงกา

เกิดมาทำไม
อยู่ไยมิไป
หน่วงชักหน่วงไว้
ค้นหาผูกพัน
ห้วงลูกห้วงหลาน
จงสละเสียเถิด
ข้ามพ้นภพสาม
หน้าตาแหล่ซ้อย
แก่เฒ่าหงายยาน
เอ็นใหญ่เก่าร้อย
มันมาทำเชย
เมื่อยขบทั้งตัว
นัยน์ตาก็มัว
ดำแล้วกลับหงอก
ดูน่าบัดสี
จะนั่งก็โอย
ไม่มีเกสร
พึงสอนภาวนา
พระอนัตตา
รังแต่จะตาย
ก็ตายเหมือนกัน
มิติตัวไป
ลูกเมียผัวรัก
เขาเหม็นซากผี
หมู่ญาติพี่น้อง
เขาวางลงไว้
แล้วกลับคืนมา
ป่าไม้ชายเขียว
เห็นแต่ฝูงแร้ง
เห็นแต่ฝูงหมา

ยื้อแย่งกันกิน
กระดุกก่เอ๋ย
แรงกาหมากิน
เที่ยงคืนสงัด
ไม่เห็นลูกหลาน
เห็นแต่นกเค้า
เห็นแต่นกแสก
เห็นแต่ฝูงผี
มนุษย์เราเอ๋ย
ไม่มีแก่นสาร
คำจุนเอาไว้
จะได้ทันพระพุทเจ้า

ดูน่าสมเพช
เรียรายแผ่นดิน
เอาเป็นอาหาร
ตื่นขึ้นมึนนาน
พี่น้องเผ่าพันธุ์
จับเจ้าเรียงกัน
ร้องแรกแหกขั้ว
ร้องให้หากัน
อย่าหลงนักเลย
อุตส่าห์ทำบุญ
จะได้ไปสวรรค์
จะได้เข้านิพพาน

อหัม วนทามิ สพุพโส

อหัม วนทามิ นิพพานปจฺจโย โหตุ

คาถาเงินล้าน

ของพระเดชพระคุณหลวงพ่อพระราชพรหมยาน (ถาฬิลังดำ)

วัดจันทาราม (ท่าซุง) ต.น้ำซึม อ.เมือง จ.อุทัยธานี

ศิษย์หลวงปู่ปาน วัดบางนมโค อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา

(นะโม ๓ จบ เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณของพระพุทธเจ้า ก่อนสวดคาถา)

- **สัมปะจิตฉามิ** (คาถาสมองกลับ หรือ คาถาอภิญญา)
- **นาสังสิโม** (คาถาพญาเต่าเรือน หรือ คาถาพระพุทธกัศสป)
- **พรหมา จะ มหาเทวา สัพเพยักขา ปะรายันติ** (คาถาตัดอุปสรรคลากที่จะมา)
- **พรหมา จะ มหาเทวา อภิลาภา ะวันตุเม** (คาถาเงินแสน)
- **มหาปญฺญู มหาลาโภ ะวันตุเม** (คาถาลาภมาไม่ขาดสาย)
- **มิเตพาหุหะติ** (คาถาเงินล้าน)
- **พุทฺธะ มะอะอุ นะโมพุทฺธายะ วิระทะโย วิระโคนายัง วิระหิงสา วิระทาสี
วิระทาสา วิระอิตถิโย พุทธัสสะ มานีมามะ พุทธัสสะ สวาโหม** (คาถาพระ
ปัจเจกพุทธเจ้า)
- **สัมปะติฉฉามิ** (คาถาเร่งรัดลากให้ได้เร็วขึ้น)
- **เพ็ง ๆ พา ๆ หา ๆ ฤา ๆ** (คาถามหาลากของโบราณ)

(บูชา ๙ จบ ตัวคาถาต้องว่าทั้งหมด)

คาถานี้เป็นคาถามหาลาก จะช่วยให้ผู้ที่ท่องด้วยความเคารพมีลาภไม่ขาดแคลนตามสมควร
แก่วาสนาบารมี ก่อนจะว่าคาถาให้นึกถึงพระพุทธเจ้าและท่านเจ้าของคาถาด้วยความเคารพก่อน
การท่องคาถาจะท่องในอิริยาบถใดหรือเวลาใดก็ได้ ขอเพียงให้ท่องด้วยใจเคารพ ถ้าผู้ท่องมีการ
ให้ทานด้วย จะทำให้คาถาให้ผลดียิ่งขึ้น ถ้าท่องคาถาก่อนให้ทาน ขณะให้ทาน และหลังให้ทาน
ด้วย คาถายิ่งมีพลัง ยิ่งถ้าทำจิตให้เป็นสมาธิขณะท่องด้วยก็ยิ่งดี วันหนึ่งอย่างน้อยให้ท่องคาถา
๙ จบ ถ้ายิ่งท่องมากจบเท่าไรได้ยิ่งดี จะไม่อัศจรรย์ขาดแคลนในสิ่งทั้งปวง รักษาศีล ๕ ด้วยยิ่งดี
มากขึ้น

จริยธรรมของพระโพธิสัตว์ ๑๐ ประการ

๑. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าร่างกายจะไม่มีโรคภัยไข้เจ็บ
(มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นธรรมดา)
๒. พระโพธิสัตว์ครองชีพโดยไม่ปรารถนาว่าจะไม่มีภยันตราย
(มีภยันตรายเป็นธรรมดา)
๓. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะไม่มียุบสรรคในการชำระจิตให้บริสุทธิ์
(ย่อมมียุบสรรคเป็นธรรมดา)
๔. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะไม่มีการขัดขวางการปฏิบัติภารกิจ
(จะต้องมีการมาขัดขวางการปฏิบัติโพธิจิตเป็นธรรมดา)
๕. พระโพธิสัตว์คิดว่าจะทำงานให้นานที่สุด โดยไม่ปรารถนาจะให้สำเร็จผลเร็ว
(ปล่อยวางเรื่องกาลเวลา ทำงานเพื่องาน)
๖. พระโพธิสัตว์คบเพื่อนโดยไม่ปรารถนาว่าจะได้ผลประโยชน์จากเพื่อน
(รักผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ)
๗. พระโพธิสัตว์ไม่ปรารถนาเลยว่าจะให้คนอื่นตามใจตนเองเสมอไปทุกอย่าง
(ไม่มีความเห็นแก่ตัว)
๘. พระโพธิสัตว์ทำความดีกับคนอื่น ไม่ปรารถนาสิ่งตอบแทน
(ต้องการให้คนอื่นพ้นทุกข์)
๙. พระโพธิสัตว์เห็นลาภแล้ว ไม่ปรารถนาจะมีหุ้นส่วนด้วย
(ไม่ปรารถนาในลาภและสรรเสริญ)

๑๐. พระโพธิสัตว์ เมื่อถูกใส่ร้ายป้ายสี ตีเตียน นินทาแล้ว ไม่ปรารถนาจะ โต้ตอบหรือฟ้องร้อง

(การใส่ร้ายป้ายสี ตีเตียน นินทา เป็นธรรมดาของโลก)

จริยธรรมทั้ง ๑๐ ประการนี้ เป็นการปฏิบัติธรรมชั้นสูงของพระโพธิสัตว์ทุกพระองค์ เรียกว่า “มหาอุปสรรค” ซึ่งถ้าท่านผู้ปฏิบัติธรรมนำมาท่องทุกวัน จะช่วยขัดเกลาจิตใจให้ดีงาม ช่วยให้ง่ายต่อการบรรลุมรรคผลนิพพาน

คำอุทิศส่วนกุศลเวลาบำเพ็ญทาน

อิทัง เม ปุณฺณัง ผลบุญอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย ขอให้เป็นปัจจัย แก่
มรรคผลนิพพาน ในอนาคตกาลอันใกล้ด้วยเทอญ

อิทัง เม ทานัง ผลทานอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย ขอให้ถึง แก่ บิฑามารดา
วงศาคณาญาติ และมิตรสหาย เปרתอสุรกาย เทวดาทั้งหลาย สรรพสัตว์ทั้งหลาย
เจ้ากรรมนายเวร พระภูมิเจ้าที่ และบริวารของพระภูมิเจ้าที่ ที่บ้านของข้าพเจ้า ที่
ทำงานของข้าพเจ้า ขอให้ได้รับ เอกกุศลอันนี้ ที่ข้าพเจ้าได้น้อมถวาย สิ้นกาลนาน
เทอญ

คำขอขมาลาโทษทั้ง ๓๑ ภูมิ

ของพระอาจารย์จำเนียร สีสณฺเฏโจ

วัดถ้ำเสือ อ.เมือง จ.กระบี่

กายกรรม ๓ วจีกรรม ๔ มโนกรรม ๓ กรรมดีอันใด เป็นบุญกุศล ที่ข้าพเจ้าได้
กระทำแล้ว ด้วยกาย วาจา ใจ ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ขอให้ถึง แก่ท่าน
ทั้งหลาย ที่มีภพมีภูมิ มีชาติเป็นแดนเกิด มีชรามรณะ มีจิต มีชีวิต มีวิญญาณ มี
ขันธสันดาน มีวิบากแห่งกรรม มีการกระทำ เจ้ากรรมนายเวร เจ้าการบัญชี จตุ-
โลภบาลทั้ง ๔ ยมบาล มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ พรหม ๒๐ อปายภูมิทั้ง ๔ บัดนี้ข้าพเจ้า
ได้สร้างกองการกุศล มีผลทานผลศีล ผลภาวนา ผลแผ่เมตตา ขอให้ถึง แก่ท่าน
ทั้งหลาย ที่ข้าพเจ้า ได้ล่วงเกิน ทำกรรมไว้ ด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี ด้วยใจก็ดี
เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี รู้ก็ดี ไม่รู้ก็ดี ต่อหน้ากันก็ดี ลับหลังกันก็ดี ขอให้ท่านทั้ง
หลาย จงอโหสิกรรม ให้แก่ข้าพเจ้า ตั้งแต่บัดนี้ เป็นต้นไป อย่ามีเวรภัย เกิดชาติ
หนึ่งภพใด ขอให้ได้สร้าง แต่กรรมดี สร้างบารมีของตน ให้พ้นภัยพาล ลุล่วงบ่วง
มาร ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าคิดจะประกอบกิจการอันใด ที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสม
ปรารถนา เป็นอัสจรรยฺ์ เหนือมนุษย์ทั้งปวง

คำถอนอธิษฐานที่เป็นมิจฉาทิฎฐิ

โดย พระชุมพล พลปญโญ

๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ทุติยัมปิ อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ตะติยัมปิ อิมัง มิจฉา อะธิษฐานัง ปัจจุทธะรามิ

ข้าพเจ้าขอถอนคำอธิษฐาน ถอนคำสาป ถอนคำแช่ง ที่ข้าพเจ้าได้ตั้งขึ้น ถึงพร้อมแล้ว ด้วยกิเลส ด้วยตัณหา ด้วยอุปาทาน ด้วยราคะ ด้วยโทสะ ด้วยโมหะ ด้วยมานะ ด้วยมิจฉาทิฎฐิ เป็นไปเพื่อความพยาบาทเบียดเบียน สร้างเวรสร้างกรรม ไม่ประกอบด้วยธรรม ไม่ประกอบด้วยวินัย ไม่ประกอบด้วยกุศล ไม่ประกอบด้วยปัญญา ไม่ประกอบด้วยบารมี ที่ข้าพเจ้าได้อธิษฐานไว้ สาปไว้ แช่งไว้ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ระลึกได้ก็ดี ระลึกไม่ได้ก็ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขออ้องเอาพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระเพลิง แม่พระพาย และเทวดาทั้งหลายทั้งปวง มาเป็นพยาน ว่าข้าพเจ้าขอถอนคำอธิษฐานเหล่านั้น ถอนคำสาปเหล่านั้น ถอนคำแช่งเหล่านั้น ร้อยหน พันหน หมื่นหน แสนหน ล้านหน โกฏิหน ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

นะถอน โมถอน พุทถอน ธาถอน ยะถอน

นะคลอน โมคลอน พุทคลอน ธาคลอน ยะคลอน

ถอนด้วย นะ โม พุท ธา ยะ

ข้าพเจ้าขอยกโทษ อโหสิกรรม และให้อภัย ในความบกพร่อง ผิดพลาด ของสรรพสัตว์ ทั้งหลายทั้งปวง ทุกชีวิต ทุกจิตวิญญาณ ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญ

พระชุมพล พลปญโญ เขียนเมื่อ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

คำอธิษฐานข้างบนนี้ ถ้าใครใช้อธิษฐานทุกวัน จะช่วยลดวิบากกรรมเวรกรรมทางใจลงได้อย่างมาก

พระชุมพล พลปญโญ

๔ ตุลาคม ๒๕๔๓

คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิฐาน

โดย พระชุมพล พลปญโญ

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๔

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน จงมาสถิตอยู่เหนือเศียรเกล้าของข้าพเจ้า ขอให้คำอธิฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์จริงทุกประการเทอญ

บุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ในปัจจุบันชาติก็ดี และที่จะบำเพ็ญไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพานก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงใด ข้าพเจ้าขออุทิศส่วนกุศลนั้น ให้แก่จิตวิญญาณทุกคนดวง ทั้งหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล ขอให้ท่านทั้งหลายจงได้อนุโมทนาในกุศลนั้น และจงพลันบังเกิดเป็นเครื่องสักการะบรรณาการอันเป็นทิพย์ ที่ท่านยินดีพอใจเป็นร้อยเท่าพันทวีที่ท่านต้องการ ขอให้ท่านจงเจริญด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณ ธรรมาภรณ์ สมบัติ พินนมนมกมล สมบูรณ์พูนผล ด้วยลาภยศ สุข สรรเสริญ และอธิปไตยอันเป็นทิพย์ยิ่งยั้งขึ้นไป ท่านคิดปรารถนาสิ่งใด ขอจงได้สำเร็จสมความปรารถนาทุกสิ่งทุกประการตลอดเวลา ขอให้ท่านจงสถิตอยู่ในฐานะบิดามารดา ช่วยบำรุงรักษาข้าพเจ้าซึ่งอยู่ในฐานะลูกสาว-ลูกชาย ให้ปราศจากภัยอันตรายจะมาแผ้วพาน ขอให้เจริญรุ่งเรืองในทุกสิ่งทุกประการ จนกว่าจะเข้าถึงซึ่งพระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้นี้ด้วยเทอญ

อนึ่ง บุญใดที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้ามีส่วนแห่งบุญนั้นจงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกคนดวง ทุกเทวสมาคมทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดี ที่ท่านได้ทำแล้ว จงทุกประการเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินท่านทั้งหลายด้วยกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านทั้งหลายจงโปรดเมตตายกโทษโอหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ท่านทั้งหลายได้เคยล่วงเกินข้าพเจ้ามาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอยกโทษโอหสิกรรมให้ทั้งหมดทั้งสิ้น

ขออุทิศกุศล ไปกับกระแสเมตตาจิตของท่าน ลูกหลานบริวารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับท่าน จะอยู่ภพใดภูมิใด ขอจงได้รับบุญกุศลจากข้าพเจ้า จงทุกประการเทอญ

ขอท่านทั้งหลายจงช่วยเสริมพลังบารมีแก่ข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าคิดจะประกอบกิจการอันใด ที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้พลังสำเร็จเป็นอัศจรรย์เหนือมนุษย์ทั้งปวงด้วยเทอญ

ขออัญเชิญพระศรีอารีย์ เจ้าแม่กวนอิม พระกษิติครรภ์โพธิสัตว์ พระอรหันต์จีงเซียนทั้งแปด พระอิศวรนารายณ์ พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาล ท้าวจตุโลกบาลทั้ง ๔ แม่พระธรณี แม่พระคงคา แม่พระเพลิง แม่พระพาย พระโพธิสัตว์ทั้งหลาย เทวดาทั้งหลาย นายนิรบาลทั้งหลาย ท่านผู้มีตาทิพย์ หูทิพย์ ใจทิพย์ทั้งหลาย ท่านผู้มีวิชา อภิญญา ปฏิสัมภิตาทั้งหลาย จงมารับเอาส่วนกุศล และเป็นพยานในการสร้างกุศล และอุทิศส่วนกุศล พร้อมทั้งนำข่าวคำอธิษฐานของข้าพเจ้า ไปบอกกล่าวแก่สรรพสัตว์ให้รู้ทั่วหน้ากันทุกภูมิทุกชั้น และช่วยทำคำอธิษฐานนั้นให้เป็นจริงด้วยเทอญ

(คำแผ่บารมีกุศลมหาอธิษฐานนี้ ถ้าใครใช้อธิษฐานทุกวันจะช่วยเสริมบารมีให้สำเร็จผลดังใจปรารถนาทุกประการ)

(ไม่สงวนลิขสิทธิ์ เอาไปพิมพ์เผยแพร่ได้)

คำอธิษฐานเพื่อพ้นทุกข์โทษเวรภัย

หลวงพ่อชุมพล พลบุญโม

๑๕ มกราคม ๒๕๔๗

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำไปโดยไม่สมควรแก่ศักดิ์ศรีและฐานะ กระทำไปโดยไม่ละอายต่อบาป ไม่เกรงกลัวต่อบาป

ได้เคยหักหลังทรยศ คดโกง ต่อบุคคลผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณ ต่อบุคคลผู้มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี จริงใจ ต่อบุคคล

ได้เคยลบหลู่ล่วงเกิน ต่อบุคคลผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะความเย่อหยิ่งถือดี ยกตนข่มท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี

บัดนี้ข้าพเจ้าสำนึกผิดแล้ว ข้าพเจ้ายอมรับผิดแล้ว ข้าพเจ้าขอส่งจิตไปกราบแทบเท้า ขอขมาขอลาโทษ ต่อบุคคล ที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน มาแล้วทั้งหลาย

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ได้โปรดเมตตามาเป็นพยาน ในการขอขมาขอลาโทษ ณ กาลครั้งนี้ด้วยเทอญ

ขอให้ข้าพเจ้า พ้นจากทุกข์โทษเวรภัยทั้งปวง พ้นจากเคราะห์กรรมทั้งปวง พ้นจากคำสาปแช่งทั้งปวง พ้นจากโรคประสาททั้งปวง พ้นจากความเดือดร้อน กระวนกระวายใจทั้งปวง ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

คำประกาศโทษตน

หลวงพ่อบุญรอด พลุปัญญา

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

ข้าพเจ้าขอป่าวประกาศโทษตนต่อเทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง

อันตัวข้าพเจ้านี้ ได้มีความเคารพต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า
ว่าเป็นพระรัตนตรัยอันสูงสุดมานานแล้ว แต่มีความชั่วที่ยังแก้ไขไม่หมดอยู่หลายข้อ
และมีความดีที่ยังทำไม่ลุล่วงอยู่หลายประการ ถือว่าเป็นข้อบกพร่องของข้าพเจ้า
อย่างยิ่ง

ข้าพเจ้าขอกราบขอขมาขอลาโทษต่อพระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า
และเทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง มา ณ โอกาสนี้

ขอให้เทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายทั้งปวง จงโปรดเมตตา ยกโทษ อโหสิกรรม
ให้อภัย และช่วยเหลือข้าพเจ้า ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อเทอญ

(คำประกาศโทษตนนี้ ใครใช้วิธีฐานทุกวันจะทำให้จิตใจผ่องใสเจริญก้าวหน้าในทางธรรม
เป็นที่รักแก่เทวดาทั้งหลายทั้งปวง)

คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรม

หลวงพ่อชุมพล พลบุญโม

๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

ความผิดพลาดใด ๆ ที่ข้าพเจ้าได้ก่อไว้ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี แล้วดี้อด้านไม่ยอมรับ หรือป้อนโยนบาปไปให้ผู้อื่น ต้องรับโทษเดือดร้อนแทน ที่ข้าพเจ้าระลึกได้ก็ดี ระลึกไม่ได้ก็ดี

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้บังเกิดความละอายต่อบาป ความเกรงกลัวต่อบาปเป็นอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอยอมรับสำนึกผิด ตั้งจิตขอขมา ต่อหน้าพระพุทธ ต่อหน้าพระธรรม ต่อหน้าพระสงฆ์ ต่อหน้าพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ต่อหน้าเทวดาทั้งหลาย ต่อหน้าจิตวิญญาณทุกดวง

ขอแสดงอาการ ละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ ขอสำนึกผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์

ขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากทุกข์โทษเวรภัย พ้นจากเสนียดจัญไร ข้าพเจ้าจะสร้างกุศลอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าในเส้นทางนิพพาน คุณธรรมทุกประการจงบังเกิดขึ้นในใจข้าพเจ้า ณ กาลบัดเดี๋ยวนี้ด้วย เทอญ

(คำอธิษฐานเพื่อเจริญธรรมนี้ ใครใช้อธิษฐานทุกวัน จะช่วยให้จิตใจเบิกบาน ไม่เศร้าหมอง เจริญก้าวหน้าในทางธรรม)

คาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์

หลวงพ่อบุญม พลบุญโย

๑๓ กันยายน ๒๕๔๘

ตั้งเครื่องสักการะขึ้นมา (คำว่าเครื่องสักการะนั้นอาจเป็นรูปเทียนหรือดอกไม้หรือพวงมาลัย หรือน้ำหนึ่งแก้วก็ได้ ถ้าไม่มีอะไรเลยให้เอาดวงจิตที่อ่อนนุ่มเป็นเครื่องสักการะ ขอเพียงให้ทำด้วยความเคารพ เอาใจเป็นใหญ่) จากนั้นอธิษฐานดังนี้

เครื่องสักการะนี้ ข้าพเจ้าขอประดิษฐาน เพื่อถวายเป็นเกียรติแก่ พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระศรีอาริยมตไตรยโพธิสัตว์และบริวาร พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์และบริวาร พระกษิติครรภโพธิสัตว์และบริวาร (อาจเพิ่มพระโพธิสัตว์ที่เราเคารพเป็นพิเศษไปอีกได้ตามสะดวกและตามศรัทธา เช่นหลวงปู่ทวดวัดช้างไห้และบริวาร หลวงพ่อปานวัดบางนมโคและบริวาร ครูบาศรีวิชัยและบริวาร เป็นต้น ก็ได้)

บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงไร ข้าพเจ้าขออุทิศกุศลนั้น ให้แก่พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง จงทุกประการเทอญ

อนึ่งบุญใดที่พระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง ได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขอกราบอนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้า จงมีส่วนแห่งบุญนั้น จงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศ คุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมีนโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดี ที่ท่านได้ทำแล้ว จงทุกประการเทอญ

สิ่งใดข้าพเจ้า ได้เคยล่วงเกินท่านทั้งหลาย ด้วยกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านจงโปรดเมตตา ยกโทษขอโหสิกรรม ให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ท่านได้เคยล่วงเกินข้าพเจ้า มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี ข้าพเจ้าขอปวารณาให้เป็นขอโหสิกรรมทั้งหมดทั้งสิ้น

ข้าพเจ้าขออุทิศกุศล ไปกับกระแสนเมตตาจิต ของพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวง สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงทั้งหมีนโลกธาตุแสนโกฏิจักรวาลอนันตจักรวาล จงมีส่วนแห่งกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาจงทุกประการเทอญ

ข้าพเจ้าขอพรว่า เมื่อใดที่ข้าพเจ้า อุทิศกุศล แผ่เมตตา และอธิษฐานจิต ขอให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ คล้ายประหนึ่งว่า ท่านทั้งหลายได้โปรดเมตตาดำเนินดาลให้เป็นไปด้วย

เทอญ

(การเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวงหมายถึงเราได้ทำการผูกมิตรกับท่านผู้ที่อยู่ในสายการสร้างบารมีทั้งหมดทั้งสิ้นเลย ฉะนั้นคาถาเชื่อมจิตกับพระโพธิสัตว์ทุกองค์นี้ถ้าใครใช้ทุกวันจะทำให้ผู้นั้นมีจิตพิเศษกว่าคนธรรมดาทั่วไป เวลาอธิษฐานอะไร ถ้าไม่ผิดทำนองคลองธรรม จะสัมฤทธิ์ผลง่ายกว่าคนทั้งหลาย เวลาประกอบกิจการอันเป็นกุศลที่อยู่ในขอบข่ายการสร้างบารมีก็จะสำเร็จง่าย เพราะพระโพธิสัตว์ทุกองค์และบริวารทั้งปวงจะมาช่วย)

คำแผ่เมตตา ๖ ทิศ

หลวงพ่อชุมพล พลปญโญ

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ในทิศเบื้องหน้า จงเป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งกุศล ที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วด้วยดี ในกาลทุกเมื่อเกิด

(เปลี่ยน ทิศเบื้องหน้า เป็น ทิศเบื้องขวา, ทิศเบื้องหลัง, ทิศเบื้องซ้าย, ทิศเบื้องล่าง และ ทิศเบื้องบน ตามลำดับ เพื่อให้ครบ ๖ ทิศ)

ขอกระแสน้ำแห่งความอ่อนน้อมถ่อมตน และกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญาณดวงใดสัมผัสกระแสนี้ ขอให้มีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วจงทุกประการ จิตวิญญาณดวงใดที่รู้แล้ว ขอจงอนุโมทนาเองเกิด จิตวิญญาณดวงใดที่ยังไม่รู้ ขอให้เทวดาผู้ทรงเกียรติทั้งหลายจงบอกจิตวิญญาณเหล่านั้นให้รู้ เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาในกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ จิตวิญญาณเหล่านั้นจึงเป็นสุขพ้นทุกข์ทั้งปวง ความปรารถนาที่ดั่งามของจิตวิญญาณเหล่านั้นจงเต็มรอบบริบูรณ์ทุกประการด้วยเกิด

เทวดาผู้ทรงเกียรติองค์ใดที่นำกระแสจิตของข้าพเจ้าไปปรากฏในที่ต่าง ๆ ขอให้มีส่วนในบุญของข้าพเจ้าจงทุกประการ

คำอธิษฐานที่พุทธคยา

หลวงพ่อชมพล พลบุญโณ

ตุลาคม ๒๕๕๐

ขอให้ข้าพเจ้าได้รู้แจ้งแทงตลอดบรรลुเข้าถึงตามในสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แจ้งที่โพธิมณฑล

ขอให้ข้าพเจ้ามีบารมียิ่งใหญ่ถึงพร้อมด้วยทรัพย์ สุขภาพ ปัญญา อภิญญา คุณธรรม และบิรवार เพื่อที่จะสืบพระศาสนาของพระโคตมสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดประกอบในกิจอันเป็นกุศล ขอให้เทวดาและมนุษย์ทั้งปวงช่วยเหลือหนุนและโอบอุ้มผ่อนตามอุปถัมภ์คำฐิให้กิจการนั้นสำเร็จเป็นอัศจรรย์

ขอให้จิตของข้าพเจ้าใกล้ชิดกับพระพุทธรูปเป็นที่ยังจนสามารถเข้าถึงคุณธรรมอันพิเศษทั้งปวงอันเป็นส่วนวิชา อภิญญา ปฏิสัมภิทา และ โลกุตระ ด้วยวิธีการเพียงแค่ระลึกถึงพระพุทธรูปด้วยความเคารพ

ขอให้เทวดาที่เป็นฝ่ายสัมมาทิฏฐิและฝ่ายอริยะทั้งหลายจงรับรู้จิตที่มีความศรัทธาในพระรัตนตรัยเป็นที่ยิ่งของข้าพเจ้าและมาให้ความเมตตาเอ็นดูคุ้มครองรักษาช่วยเหลือเกื้อหนุนให้ข้าพเจ้าปราศจากภัยอันตรายและมีความเจริญรุ่งเรืองในทิศทางที่บัณฑิตปรารถนาในกาลทุกเมื่อ

ขอให้ข้าพเจ้าได้ดาทิพย์หุทิพย์และเจโตปริยญาณ สามารถระลึกชาติแต่หนหลัง มีญาณรอบรู้เหตุการณ์ทั้งปวง ได้มโนมยิทธิ สามารถหยั่งรู้ความคิดคน ขอให้รู้ดีต่อนาคตปัจจุบัน รู้กรรมของสัตว์ รู้ภพภูมิทั้งปวง ขอให้หมดอวิชชาตัณหาอุปาทานและอกุศลกรรม สำเร็จอรหันต์พร้อมด้วยปฏิสัมภิทา ๔ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘ พันทุกข์พ้นโสภณโรคนกภัยพ้นเคราะห์เสนียดจัญไรปราศจากภัยอันตรายทั้งหลายทั้งปวง

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดจะให้ทานขออย่าได้ขาดแคลนซึ่งไทยธรรม

ผู้ใดอธิษฐานจิตถึงข้าพเจ้า ขอให้ได้รับการช่วยเหลือตามสมควรแก่กรณี

ผู้ใดคิดถึงข้าพเจ้าหรือเข้าใกล้ข้าพเจ้าขอให้หมดความทุกข์ความกระวนกระวายใจขอให้เป็สุขสงบใจ

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าอุทิศกุศล แผ่เมตตา และอธิษฐานจิต ขอให้ศกดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์และถึงทุกคนที่ข้าพเจ้าตั้งใจประสงค์

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าตั้งจิตอธิษฐานอันประกอบด้วยธรรม ขอให้เทวดาทั้งหลายไม่สามารถเพิกเฉยต่อคำอธิษฐานอันเป็นธรรมนั้นได้

ขอให้ข้าพเจ้าชนะมารชนะอุปสรรคทั้งปวงในกาลทุกเมื่อ

ขอให้ชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย ขึ้นชื่อว่าการเกิดอย่าได้มีแก่ข้าพเจ้าอีกเลย ตายจากชาตินี้ขอให้เข้าถึงพระนิพพานตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

ขอให้ข้าพเจ้าเจริญในพรหมจรรย์ เจริญในพระพุทธศาสนา แดกจนก้าวหน้าในทางธรรม ขอให้ดับทุกข์ทั้งปวงสิ้นลงในอนาคตอันใกล้

ขอให้มีโอกาสพบบัณฑิต ครูบาอาจารย์ และสทรรมิก ที่เป็นอริยะหรือที่เป็นพระชีนาสพ พร้อมทั้งได้รับการเกื้อหนุนในเส้นทางไปสู่นิพพาน

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าคิดประกอบกิจการอันเป็นกุศลเป็นธรรม ขออย่าได้มีใครมาขัดขวาง

ขอให้ข้าพเจ้าได้บริวารที่ซื่อสัตย์จงรักภักดี ไม่หักหลังทรยศดโก้งและถึงพร้อมด้วยคุณธรรม

ที่ใดที่ข้าพเจ้าแผ่กระแสนเมตตาจิตไป ขอให้ที่นั่นสงบร่มเย็นเป็นสันติสุข

ขอให้ข้าพเจ้ามีลาภ มีความสามารถ มีอำนาจ มีเดช ที่จะตอบแทนบุญคุณพระศาสนา บุพการีชน ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณ และญาติมิตรบริวารที่ซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อข้าพเจ้า

ผู้ใดที่ระลึกถึงข้าพเจ้าด้วยความเคารพขอให้ผู้นั้นจงเข้าสู่อริยมรรคอริยผลได้อย่างง่ายดาย

ข้าพเจ้าอยู่ที่ใดขอให้ที่นั่นเป็นมงคลสถานสำหรับการบำเพ็ญทาน การรักษาศีล การเจริญภาวนา และเข้าถึงธรรมได้อย่างง่ายดาย หรือแม้แต่ว่า ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูกของข้าพเจ้าประดิษฐานในที่ใด ขอให้สถานที่นั้นเป็นมงคลสถานของผู้ไฝ่ธรรมด้วย

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าแผ่เมตตาและอุทิศส่วนกุศล ขอให้กระแสนเมตตาและคำอธิษฐานจิตอุทิศกุศลของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอดอนันตจักรวาล ถ้าหากไม่มีกรรมมาขวางกั้นแล้ว ขอให้จิตวิญญาณทั้งหลายสามารถรับกระแสนเมตตาและส่วนบุญของข้าพเจ้าได้ไม่ว่าจะอยู่ในจักรวาลอาณาเขตใดก็ตาม

เมื่อใดที่ข้าพเจ้าอธิษฐานจิตในเรื่องที่เป็นกุศลแล้ว ขอให้เทวดาที่เป็นสัมมาทิฐิทั้งหลายมาเกื้อหนุนให้คำอธิษฐานนั้นสำเร็จเป็นอัศจรรย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

บุคคลใดที่ช่วยเหลือเกื้อกูลข้าพเจ้าขอให้เขาผู้นั้นได้รับความช่วยเหลือเกื้อกูลจากเทวดาทั้งหลาย

ขอให้ข้าพเจ้าปราศจากภัยอันตรายต่อการปฏิบัติธรรม ทั้งภัยที่เกิดจากภายนอกและภัยที่เกิดจากภายใน

บุคคลใดระลึกนึกถึงข้าพเจ้า ขอให้ผู้นั้นเกิดศรัทธาติดบริจาคนานในพระพุทธศาสนา
คิดรักษาศีล คิดประพฤติธรรม

บุคคลผู้ใดที่ไม่เป็นอภัพบุคคล ที่มีความเคารพศรัทธาและประพฤติตามโอวาท
ของข้าพเจ้าอย่างจริงจังไม่ลังเล ขอให้เขาเหล่านั้นได้ดวงตาเห็นธรรมอย่างง่ายดาย

ขอให้กระแสน้ำและวาจาสุภาสิตของข้าพเจ้าสามารถช่วยให้คนเข้าถึงธรรมได้ง่าย-
ดายยิ่งขึ้น

วันใดที่ข้าพเจ้าดับขันธ ขอให้บังเกิดธรรมสังเวชแก่สรรพสัตว์จำนวนมากมาย และ
จงเป็นเหตุให้สัตว์เหล่านั้นเกิดศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างมั่นคงและได้เข้าสู่ธรรมชั้น
สูงในกาลต่อไป

ธรรมะใดที่ข้าพเจ้า เขียน บันทึก แสดงไว้ ขอให้ธรรมะเหล่านั้นได้รับการเผย
แพร่สืบทอดต่อไปอีกอย่างน้อย ๕๐๐ ปี นับจากวันที่ข้าพเจ้าดับขันธ ขอให้เรื่องราว
ของข้าพเจ้าและธรรมะที่ข้าพเจ้าแสดงไว้จงเป็นปัจจัยให้สัตว์จำนวนมากเข้าถึงพระไตร-
สรณาคมน์และโลกุตตรธรรม

สถานที่ใดที่ ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูกของข้าพเจ้าประดิษฐานอยู่ ขอให้ที่นั้นไม่มี
ผู้อดอยากขาดแคลน บุคคลใดที่เคารพบูชา จงเจริญด้วย ลาภ ยศ สรรเสริญ สุข และ
คุณธรรมทั้งปวง

เทวดาองค์ใดที่ช่วยทำให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์ขอให้มีส่วนกุศลทั้งปวง
ของข้าพเจ้า ขอให้เจริญด้วยทิพยสมบัติ ได้เข้าสู่สุคติภูมิที่ละเอียดยิ่ง ๆ ขึ้นไปจนถึง
นิพพาน

(พระชุมพล พลบุญไทย เขียนคำอธิษฐานนี้เมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๕๐ ตามคำขอของลูกศิษย์ที่
อยากมีตัวอย่างคำอธิษฐานที่จะได้นำไปปรับปรุงเนื้อหาและถ้อยคำ เพื่อนำไปใช้ตามความต้อง-
การและศรัทธาของแต่ละคน จึงได้จินตนาการเขียนตัวอย่างมาให้ดู ส่วนใครอยากจะอธิษฐานเรื่อง
อะไรแบบไหนอย่างไร ก็เป็นสิทธิที่แต่ละบุคคลจะทำได้ทั้งนั้น ถ้าไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน)

คำอธิษฐานย้ายบัญชีทองคำ

หลวงพ่อบุญผล พลปัญญา

๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๒

(ตั้งเครื่องสักการะต่อหน้าพระพุทธรูป เครื่องสักการะนี้อาจจะเป็นบายศรีหรือดอกไม้รูปเทียนเท่าที่พอจะจัดหาได้ ถ้าไม่มีอะไรเลยก็ตั้งน้ำบริสุทธิ์ขึ้นมาสักแก้ว ให้ตั้งใจเอาเจตนาทุกประการเป็นสำคัญ)

(คำบูชาครู)

ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมสักการะครูบาอาจารย์เจ้าทั้งหลาย อันมีสมเด็จพระพุฒาจารย์เจ้าทุกพระองค์เป็นอาทิ ในฐานะพระบรมครูของโลกธาตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมเด็จพระพุฒาจารย์องค์ปฐมบรมครู ขอกราบอาราธนาอัญเชิญพระผู้มีพระภาคเจ้าทั้งหลาย มาประสิทธิเหนือเกล้าเหนือเกศของข้าพเจ้า ที่จะดำเนินมงคลพิธีให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ และข้าพเจ้าขอสักการะครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้าทุกภพทุกชาติ ครูบาอาจารย์ที่ช่วยให้ข้าพเจ้าแตกฉานในสรรพวิชาการ ครูบาอาจารย์ที่สอนวิชาการที่ไม่เป็นโทษ ของงโปรดเมตตา ถ่อมองค์ลงมารับการสักการะบูชาครูบาอาจารย์ของข้าพเจ้า ด้วยเดชแห่งความอ่อนน้อม ถ่อมตนและความกตัญญูต่อครูบาอาจารย์นี้ ขอให้ข้าพเจ้าทั้งหลาย ประกอบมงคลพิธี ได้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของข้าพเจ้าทั้งหลาย ด้วยเดชแห่งบารมีของครูบาอาจารย์เจ้าทั้งหลาย เมตตาบันดาลให้เป็นไป ในกาลทุกเมื่อเทอญ

เครื่องสักการะทั้งหลายเหล่านี้ ข้าพเจ้าขอตั้งเพื่อเป็นเกียรติแก่ พระพุทธรูปเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ ท่านผู้มีพระคุณทุกท่าน ขอท่านจงโปรดเมตตาถ่อมองค์ลงมารับการบูชาสักการะเหล่านี้ เพื่อประโยชน์และความสุข เพื่อมงคลชีวิต เพื่อความเจริญก้าวหน้า ในการปฏิบัติธรรมของข้าพเจ้า ตลอดสิ้นกาลนาน จนกว่าจะถึงพระนิพพาน ในอนาคตกาล อันใกล้นี้ด้วยเทอญ

(บทบวงสรวงท้าวมหาราชทั้ง ๔)

ปฐมัญจะ ทิสง ราช
คันธัพพานัง อาธิปะติ
บุตตะปิ ตัสสะ พระโหว
อิทธิมันโต ชุติมันโต
โมทะมานา อัญญัสสุ

ธะตะรัฏฐ ปะสาสะติ
มะหาราชา ยะสัสสิ โส
อินทะนามา มะหัพพะลา
วันณะวันโต ยะสัสสิโน

ทักษิณัญจะ ทิสัง ราชา	วิรุพโห ตัปปะสาสะติ
กุมภณท้านัง อาธิปะติ	มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปี ตัสสะ พระหะโว	อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต	วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัญญัสสุ	

ปัจฉิมัญจะ ทิสัง ราชา	วิรุปักโข ปะสาสะติ
นาคานัง อาธิปะติ	มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปี ตัสสะ พระหะโว	อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต	วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัญญัสสุ	

อุตตะรัญจะ ทิสัง ราชา	กุเวโร ตัปปะสาสะติ
ยักขานัง อาธิปะติ	มะหาราชา ยะสัสสิ โส
ปุตตาปี ตัสสะ พระหะโว	อินทะนามา มะหัพพะลา
อิทธิมันโต ชุติมันโต	วัณณะวันโต ยะสัสสิโน
โมทะมานา อัญญัสสุ	

ปุริมะทิสัง ะตะรัญญู	ทักษิณณะ วิรุพพะโก
ปัจฉิเมนะ วิรุปักโข	กุเวโร อุตตะรัง ทิสัง
จัตตาริ เต มะหาราชา	สะมันตา จะตุโร ทิสา
ทัททลละมานา อัญญัสสุ	

(บทชุมนุมเทวดา)

สักเค กาเม จะ รูเป คิริติละระตะญู จันตะลิกเข วิมานे ทีเป รัฏฐู จะ
 คาเม ตะรุวะนะกะพะเน เคะวัตถุมหิ เขตเต ภูมมา จายันตุ เทวา ชะละละสะวิ-
 สะเม ยักกะคันธัพพะนาคา ติฏฐันตา สันติเก ยัง มุนีวะระวะจะนัง สาธะโว เม
 สุตันตุ ฯ รัหมัสสะวะนะกาโล อะยัมมะทันทา รัหมัสสะวะนะกาโล อะยัมมะทันทา
 รัหมัสสะวะนะกาโล อะยัมมะทันทา ฯ

ข้าพเจ้าขอตั้งคารวจิตและกัลยาณจิตแก่เทวดาผู้ทรงคุณ และบริวารผู้ทรงเกียรติทั้ง
 หลายทั้งปวง บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี และที่
 บำเพ็ญไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพานก็ดี ที่จะให้ผลแก่ข้าพเจ้าเพียงไร ขอถวายแก่
 ท่านทั้งหลายที่มาในมงคลพิธีนี้ อย่างเต็มที่จงทุกประการ ขอให้ท่านจงได้อนุโมทนาใน

กุศลนั้น และจงพลันบังเกิดเป็นเครื่องสักการะบรรณาการอันเป็นทิพย์ ที่ท่านยินดีพอใจ เป็นร้อยเท่าพันทวีที่ท่านต้องการ ขอท่านจงเจริญในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่านยิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วยเทอญ

อนึ่ง บุญใดที่ท่านทั้งหลายได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติ ข้าพเจ้าขออนุโมทนา ขอให้ข้าพเจ้าจงมีส่วนแห่งบุญนั้นจงทุกประการ ขออุทิศบุญจากการอนุโมทนานี้ ให้แก่เจ้ากรรมนายเวรและเทวดาที่รักษาข้าพเจ้า ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่าน ไปตลอดหมีนโลกธาตุ แสนโกฏจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญานทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบคุณงามความดีที่ท่านบำเพ็ญมาแล้วด้วยดีในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ ข้าพเจ้าขอฝากฝังท่านไว้ต่อเทวสมาคมและเทวสภาที่ท่านเกี่ยวข้อง เมื่อใดที่ท่านเข้าไปสู่เทวสมาคมและเทวสภานั้น ๆ ขอให้ท่านจงได้รับที่นั้งอันมีเกียรติ การต้อนรับอันมีเกียรติ การเชื้อเชิญอันมีเกียรติ ในเทวสมาคมและเทวสภานั้น ๆ ทุกครั้งไป เทวดาองค์ใดที่เมตตาทำตามคำขอร้องของข้าพเจ้า ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกินท่านทั้งหลายด้วยกายกรรม วาจากรรม มโนกรรม ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมา ขอท่านจงโปรดเมตตายกโทษอโหสิกรรมให้แก่ข้าพเจ้าด้วยเทอญ

สิ่งใดในการเวียนว่ายตายเกิด ท่านทั้งหลายเคยล่วงเกินข้าพเจ้ามาในภพใดชาติใด ข้าพเจ้าขอปวารณาให้เป็นอโหสิกรรมทั้งหมดทั้งสิ้น ขอกรรมอันนั้นอย่าได้ไปเบียดเบียนปิตาท่าน ในกรณีใด ๆ ต่อไปอีกเลย

ขออุทิศกุศลไปกับกระแสนเมตตาจิตของท่าน ลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องของท่าน จะอยู่ภพใดภูมิใด ข้าพเจ้าขออุทิศบุญไปกับกระแสนเมตตาจิตของท่านไปถึงเขาเหล่านั้น ขอลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องของท่านจงได้รับส่วนบุญจากข้าพเจ้าอย่างเต็มที่ ขอท่านทั้งหลายจงอยู่ดีมีสุข พร้อมด้วยลูกหลานบริวารและผู้เกี่ยวข้องพร้อมหน้าพร้อมตาอยู่ดีมีสุขเจริญทั่วหน้าในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่านยิ่ง ๆ ขึ้นไปในกาลทุกเมื่อเทอญ

ข้าพเจ้าขอตั้งเครื่องสักการะนี้เพื่อเป็นเกียรติแก่ท่านผู้บำเพ็ญทานทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญศีลทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญภาวนาทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญบารมีทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญความดีทุกท่าน ท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทุกท่าน ขออนุโมทนาในบุญกุศลของท่านผู้บำเพ็ญทาน ผู้บำเพ็ญศีล ผู้บำเพ็ญภาวนา ผู้บำเพ็ญบารมี ท่านผู้บำเพ็ญความดี ท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทุกท่าน ขอป่าวประกาศคุณงามความดีของท่านไปตลอดหมีนโลกธาตุ แสนโกฏจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญานทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงมาชื่นชมยินดีอนุโมทนาต่อจิตวิญญานผู้สร้างบารมีสร้างคุณงามดีในโลกธาตุทั้งปวงในกาล

ทุกเมื่อเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยผิดพลาดบกพร่องต่อท่านทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญ
ภavanaทั้งปวง ต่อการสร้างบารมีทั้งปวง ต่อการสร้างคุณดีทั้งปวง ต่อการสร้างกุศลจิต
ทั้งปวง ข้าพเจ้าขอตั้งจิตด้วยความเจียมตัวเจียมตน แสดงการกราบขอขมาขอลาโทษ
ต่อความบกพร่องของข้าพเจ้าต่อท่านทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อภavanaทั้งปวง ต่อบารมี
ทั้งปวง ต่อคุณดีทั้งปวง ต่อกุศลจิตทั้งปวง ต่อไปข้าพเจ้าจะตั้งจิตวิญญานของข้าพเจ้า
ให้เป็นผู้เกรงอกเกรงใจ ยำเกรง ต่อท่านทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อภavanaทั้งปวง ต่อบารมี
ทั้งปวง ต่อคุณดีทั้งปวง ต่อกุศลจิตทั้งปวง และข้าพเจ้าจะตั้งจิตเคารพยำเกรงต่อท่านผู้
บำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญภavanaทั้งปวง ต่อท่าน
ผู้บำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญคุณดีทั้งปวง ต่อท่านผู้บำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวง

พระศาสดาตรัสว่า บุคคลใดบำเพ็ญทานและสร้างบารมีโดยเคารพ จะได้อานิสงส์ยิ่ง
ใหญ่กว่าผู้ที่สร้างโดยไม่เคารพ วันนี้ข้าพเจ้าได้มาตั้งเครื่องสักการะแสดงสามัคคีธรรม ต่อ
การบำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภavanaทั้งปวง ต่อการ
บำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญคุณดีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวง

ขอให้เทวดาทั้งหลาย จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า ต่อไปนี้ ข้าพเจ้าจะเป็นผู้บำเพ็ญทานด้วย
จิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญศีลด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญภavanaด้วยจิตเคารพ เป็นผู้
บำเพ็ญบารมีด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญคุณดีด้วยจิตเคารพ เป็นผู้บำเพ็ญกุศลจิต
ด้วยจิตเคารพ ข้าพเจ้าจะน้อมจิตยำเกรงต่อคุณดีทั้งปวง สิ่งใดที่ข้าพเจ้าเคยล่วงเกิน
ต่อคุณดี ต่อคนดีทั้งปวง มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี หรือข้าพเจ้าเคยล่วงเกิน
บุคคลใด ๆ ผู้มีเจตนาในการสร้างบารมีในภพชาติใด ๆ

ข้าพเจ้าขอตั้งความอ่อนน้อมถ่อมตัว ขอยอมรับสำนึกผิด ตั้งจิตขอขมา ต่อหน้า
พระพุทธ ต่อหน้าพระธรรม ต่อหน้าพระสงฆ์ ต่อหน้าพระโพธิสัตว์ทุกองค์ ต่อหน้าเทวดา
ทั้งหลาย ต่อหน้าจิตวิญญานทุกดวง ขอแสดงอาการละพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ สำนึก
ผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟัง
พระพุทธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์ ขอให้ข้าพเจ้าพ้นจากทุกข์โทษเวร
ภัย พ้นจากเสนียดจัญไร ข้าพเจ้าจะสร้างกุศลอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญ
ก้าวหน้าในเส้นทางนิพพาน คุณธรรมทุกประการ จงบังเกิดขึ้นในใจของข้าพเจ้า ณ กาล
บัดเดี๋ยวนี้ด้วยเทอญ

บัดนี้ ข้าพเจ้าได้ตั้งจิตเคารพต่อท่านทั้งปวง ต่อศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภavanaทั้ง
ปวง ต่อการสร้างบารมีทั้งปวง ต่อการสร้างคุณดีทั้งปวง ต่อการสร้างกุศลจิตทั้งปวง
และได้ขอขมาลาโทษต่อความบกพร่องที่ข้าพเจ้าเคยมีต่อการบำเพ็ญทานทั้งปวง ต่อการ

บำเพ็ญศีลทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญภาวนาทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญบารมีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญความดีทั้งปวง ต่อการบำเพ็ญกุศลจิตทั้งปวงแล้ว ข้าพเจ้าขอประกาศต่อเทวดาทั้งหลาย ขอให้ท่านจงนำข่าวสาร ไปบอกนายบุญซึ่งที่จดจารึกคุณความดีของข้าพเจ้าในอดีตกาล ถ้าในอดีตกาล ข้าพเจ้าเคยให้ทานโดยไม่เคารพ รักษาศีลโดยไม่เคารพ บำเพ็ญภาวนาโดยไม่เคารพ สร้างบารมีโดยไม่เคารพ สร้างความดีโดยไม่เคารพ สร้างกุศลจิตโดยไม่เคารพ บัดนี้ข้าพเจ้าได้สำนึกผิดและตั้งจิตกราบขอขมาขอลาโทษแล้ว ขอนายบุญซึ่งทั้งหลายจงเปลี่ยนการจารึกบุญของข้าพเจ้าในอดีตที่ทำโดยไม่เคารพ ที่จารึกเอาไว้ในบัญชีชั้นรอง ขอนายบุญซึ่งทั้งหลายจงเปลี่ยนการจารึกบุญนั้นไปสู่บัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝั่งเพชร บุญบารมีใดที่ข้าพเจ้าเคยสร้างโดยไม่เคารพในอดีตกาล แล้วเป็นเหตุให้บุญกุศลนั้นมาส่งผลให้ข้าพเจ้าในปัจจุบันนี้อย่างไม่เต็มที่ อย่างเหลือบ่ากว่าแรง อย่างหมดแรง อย่างไม่มีแรง อย่างฝืดเคือง อย่างยากลำบาก

ตั้งแต่นี้ต่อไป ขอนายบุญซึ่งจงป่าวประกาศการจารึกบุญของข้าพเจ้าที่เปลี่ยนมาจารึกใหม่ในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝั่งเพชร อันเป็นที่จารึกของบุคคลผู้ทำบุญด้วยความเคารพ ให้ทานโดยเคารพ รักษาศีลโดยเคารพ เจริญภาวนาโดยเคารพ สร้างบารมีโดยเคารพ สร้างความดีโดยเคารพ สร้างกุศลจิตโดยเคารพ ขอเทวดาทั้งหลายจงป่าวประกาศต่อโลกธาตุว่าเดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าได้เป็นคนใหม่แล้ว ได้เปลี่ยนตัวเองมาเป็นผู้ที่มีความเจียมตัว มีความเคารพยำเกรงอย่างแรงกล้า ต่อความดีและคนดีทั้งปวง ขอให้เทวดาซึ่งเป็นหมู่ญาติทั้งหลายและเทวดาทั้งหลายที่เคยร่วมบุญกุศลกับข้าพเจ้ามาในอดีตกาล จงมาช่วยเหลือข้าพเจ้าอย่างแข็งขัน ให้ข้าพเจ้าเจริญรุ่งเรืองในกาลต่อไป เพราะข้าพเจ้าในตอนนี้ได้เปลี่ยนจิตของข้าพเจ้าให้มาสร้างกุศลบารมีด้วยความเคารพแล้ว

ด้วยเดชบารมีแห่งบุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญโดยเคารพและบารมีของเทวดาหมู่ญาติที่รับรู้คำอธิษฐานที่ข้าพเจ้าตั้งขึ้นนี้ ตั้งแต่นี้ต่อไปขอให้ข้าพเจ้าพ้นทุกข์ พ้นโศก พ้นโรค พ้นภัย พ้นเคราะห์เสนียดจัญไร พ้นวิบากกรรมทั้งปวง พ้นหนี้สินทั้งปวง พ้นปัญหาทั้งปวง พ้นอุปสรรคทั้งปวง พ้นคนเลวทั้งปวง พ้นคนชั่วทั้งปวง พ้นคนใส่ร้ายป้ายสีทั้งปวง พ้นคนหักหลังทรยศทั้งปวง ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใด ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เจริญก้าวหน้าทุกประการ บุญกุศลทั้งปวงของข้าพเจ้าที่ได้เปลี่ยนมาจารึกในบัญชีทองคำ บัญชีทองคำฝั่งเพชรนี้แล้ว จงมาเกื้อหนุนให้ข้าพเจ้าเข้าถึงพระนิพพานอย่างง่ายดาย トラบใดที่ยังไม่ถึงพระนิพพาน ขึ้นชื่อคำว่าไม่มีและไม่รู้ อย่าได้ประสบพบเจอ ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใด ขอให้คล่องตัวทุกอย่าง ราบรื่นทุกอย่าง รุ่งเรืองทุกอย่าง สำเร็จทุกอย่าง สมปรารถนาทุกอย่างทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ ข้าพเจ้าประกอบกิจการอันใดที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนา เป็นอัครรรยเห็นอมนุษย์ทั้งปวง ด้วยบารมีเทวานุภาพบันดาลให้เป็นไป เทวดาองค์ใดช่วยทำคำ

อธิษฐานของข้าพเจ้าให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์
ในกาลทุกเมื่อเทอญ

ด้วยอำนาจบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ได้ย้ายมาจาริกบนบัญญัติทองคำ บัญชีทองคำฝั่ง
เพชร ณ กาลบัดนี้แล้ว กุศลบารมีนั้นอันเป็นบารมีสีทอง บารมีแสงทอง บารมีสีธรรม
บารมีแสงธรรม ขอบารมีเหล่านั้น จงมารวมตัวกัน ให้ข้าพเจ้าเจริญในพระพุทธศาสนา
เจริญในธรรมะทั้งปวง แดกฉานในธรรม แก่กล้าในธรรม ได้บรรลุธรรม ได้บรรลุมรรค
๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อย่างง่ายดาย ได้บรรลุปฏิสัมภิทา ๔ อภิญญา ๖ วิโมกข์ ๘
และคุณธรรมทั้งหลายที่บัณฑิตทางพุทธศาสนาสรรเสริญได้อย่างง่ายดาย ด้วยเดชบารมี
บุญกุศลของข้าพเจ้าที่ย้ายมาจาริกในบัญญัติทองคำ บัญชีทองคำฝั่งเพชร ตั้งแต่บัดนี้ต่อไป
จนกว่าข้าพเจ้าจะถึงพระนิพพานในอนาคตกาลอันใกล้ด้วยเทอญ

สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้หาญกล้ามาอธิษฐานนี้ ถ้าหากว่าล่วงเกินสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในกรณีใด ๆ
ข้าพเจ้าขอกราบแทบเท้าขอขมาขอลาโทษ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงโปรดเมตตายกโทษ
อโหสิกรรมให้อภัยและช่วยเหลือข้าพเจ้าในที่ทุกสถานในกาลทุกเมื่อเทอญ

พุทธัง ปติทธี ัมมมัง ปติทธี สังฆัง ปติทธี

ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าในวันนี้ จงศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์อย่างเต็มที่ ด้วยบารมี
พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระอริยสาวกทุกองค์ พระ
โพรหมสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ท่านผู้มีพระ
คุณผู้มีบุญคุณทุกท่าน และบารมีบุญกุศลของข้าพเจ้าที่ย้ายมาจาริกในบัญญัติสีทอง บัญชี
ทองคำ บัญชีทองคำฝั่งเพชร และเทวดาที่เคยสร้างบารมีกับข้าพเจ้าทั้งหลาย เมตตา
บันดาลให้เป็นไป ให้สัมฤทธิ์ผล ศักดิ์สิทธิ์ ทุกข้อทุกประการในกาลทุกเมื่อเทอญ

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องหน้า จงเป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งบุญ
ของข้าพเจ้าเกิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องขวา จงเป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จง
มีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเกิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องหลัง จงเป็นสุขเกิด จง
พ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเกิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศเบื้องซ้าย จง
เป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเกิด สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในทิศ
เบื้องล่าง จงเป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเกิด สัตว์ทั้งหลาย
ทั้งปวงในทิศเบื้องบน จงเป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งบุญของข้าพเจ้าเกิด

สัตว์ทั้งหลายทั้งปวงทุกทิศทุกทาง จงเป็นสุขเกิด จงพ้นทุกข์เกิด จงมีส่วนแห่งบุญ
ของข้าพเจ้าเกิด

ขอกระแสดความอ่อนน้อมถ่อมตน และกระแสมตตาจิตของข้าพเจ้า จงแผ่ไปตลอด

หมื่นโลกธาตฺ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญานดวงใดสัมผัสกระแสนี้ ขอให้มีส่วนแห่งบุญจากข้าพเจ้าจงทุกประการ จิตวิญญานดวงใดที่รู้แล้ว ขอให้อนุโมทนาเองเถิด จิตวิญญานดวงใดที่ยังไม่รู้ ขอให้เทวดาทั้งหลายจงบอกจิตวิญญานเหล่านั้นให้รู้ เพราะเหตุที่ได้อนุโมทนาในกุศลที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญ จิตวิญญานเหล่านั้นจึงเป็นสุข พันทุกข์ทั้งปวง ความปรารถนาที่ดั่งใจของท่านจงเต็มรอบบริบูรณ์ทุกประการในกาลทุกเมื่อ เทอญ เทวดาองค์ใดที่นำกระแสเมตตาจิตของข้าพเจ้าไปปรากฏในที่ต่าง ๆ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้าตลอดกาลเป็นนิตย์ในกาลทุกเมื่อเทอญ

ขอเชิญเทวดาทั้งหลายที่เมตตาตามาสู่สมาคมนี้ มาสู่มงคลพิธีนี้ หรือว่ารับรู้ในมงคลพิธีนี้ ขอให้อนุโมทนาเชิญท่านทั้งหลาย จงโปรดเมตตามาเป็นกัลยาณมิตรฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้า บุญกุศลที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญทั้งปวง ขอจงได้แก่ท่านเทวดาทั้งหลาย ที่เมตตาถ่อมองค์ลงมาเป็นกัลยาณมิตรในฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้าในกาลทุกเมื่อ ข้าพเจ้าขออนุโมทนาในบุญกุศลของท่านเทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้ข้าพเจ้ามีส่วนบุญจากท่านทั้งหลายจงทุกประการ ขอปาวประกาศคุณงามความดีของท่านทั้งหลายไปตลอดหมื่นโลกธาตฺ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล จิตวิญญานทุกดวง ทุกเทวสมาคม ทุกเทวสภา จงรับรู้รับทราบ คุณงามความดีที่ท่านบำเพ็ญมาแล้วด้วยดีในกาลทุกเมื่อ เทอญ ขออุทิศกุศลไปถึงเจ้ากรรมนายเวรของท่านที่ท่านเคยล่วงเกินเข้ามาในอดีตกาล เจ้ากรรมนายเวรเหล่านั้นจงได้รับบุญกุศลจากข้าพเจ้าและจงยกโทษโอ้อภัยให้แก่ท่านเทวดาทั้งหลาย ที่เมตตามาเป็นกัลยาณมิตรในฝ่ายภูมิทิพย์ภูมิธรรมของข้าพเจ้า เมื่อใดที่ข้าพเจ้าบำเพ็ญบุญกุศล ขออุทิศบุญถวายแก่ท่านเป็นอัตโนมัติทุกครั้ง ท่านจงอนุโมทนาเอาเองทุกครั้ง ทุกครั้งเถิด ขอเราจงมีส่วนเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา ร่วมกัน ขอให้ท่านจงเจริญในภูมิทิพย์ภูมิธรรมของท่าน ขอให้ข้าพเจ้าที่สร้างบารมีในเมืองมนุษย์นี้จงเจริญรุ่งเรืองในพระพุทธศาสนา เจริญในบุญบารมีธรรม ประกอบกิจการอันใดที่ไม่ผิดทำนองคลองธรรม ขอให้สำเร็จสมปรารถนาเป็นอัสจรรยเหื่อนมนุษย์ทั้งปวง ด้วยบารมีเทวานุภาพบันดาลให้เป็นไป เทวดาองค์ใดเมตตาทำคำอธิษฐานของข้าพเจ้าให้ศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์ ขอให้มีส่วนบุญจากข้าพเจ้า ตลอดกาลเป็นนิตย์ ในกาลทุกเมื่อเทอญ

คำอธิษฐานเมื่อออกกรรและเดินทางไกล

สาธุ พุทธัง อารธนาหัง ธัมมัง อารธนาหัง สังฆัง อารธนาหัง ข้าพเจ้าขออาราธนา บารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้าศักดิ์สิทธิ์มีฤทธิ์จงทุก ประการเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมีของพระพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกพระองค์ พระสาวกทุกองค์ พระโพธิสัตว์ทุกองค์ พรหมทุกองค์ เทวดาทุกองค์ พ่อแม่ ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน จงโปรดเมตตาตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ ให้สะดวก ปลอดภัยปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวงด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้บุญกุศลที่ข้าพเจ้า ได้บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติจงรวมตัว ขออุทิศให้แก่พระศรีอารีย์ เจ้าแม่กวนอิม ท้าว สักกะเทวราช ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ และเทวดาทั้งหลายทั้งปวง ขอให้ท่านจงอนุโมทนา และจงโปรดเมตตาส่งเทวดาที่เป็นสัมมาทิฐิมาคุ้มครองรักษารถคันนี้ด้วยเทอญ

เทวดาองค์ใดที่โปรดเมตตาตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ ในตอนนี้ก็ดี หรือที่จะมีเมตตา ตามาคุ้มครองรักษารถคันนี้ในโอกาสกาลต่อไปข้างหน้าก็ดี ข้าพเจ้าขอตั้งคำอธิษฐานจิตไว้ ว่า ขอให้ท่านได้มีส่วนในบุญกุศลทั้งปวงที่ข้าพเจ้าได้เคยบำเพ็ญมา ทั้งในอดีตชาติและ ปัจจุบันชาติจงทุกประการด้วยเทอญ และขอให้ท่านจงโปรดเมตตาตามาคุ้มครองรักษารถคัน นี้และผู้โดยสาร ให้ปราศจากอันตรายทั้งหลายทั้งปวง คิดประกอบกิจการอันใด ขอให้ สำเร็จเป็นอัศจรรย์ ด้วยเหตุแห่งบุญบารมีของท่านทั้งหลาย ได้โปรดเมตตาบันดาลให้ เป็นไปในกาลทุกเมื่อด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าขออาราธนาบารมี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ขอให้บุญกุศลที่ข้าพเจ้าได้ บำเพ็ญมาทุกภพทุกชาติจงรวมตัว ขออุทิศให้แก่จิตวิญญาณตลอดรายทางที่ข้าพเจ้าขับ รถคันนี้ผ่านไป ขอให้ท่านจงมีส่วนแห่งบุญที่ข้าพเจ้าได้บำเพ็ญมาแล้วจงทุกประการ และ ขอให้ท่านจงค้ำครองรักษาปกป้องคุ้มกันภัยให้แก่รถคันนี้ ให้ปราศจากอุปสรรคเภทภัย ที่จะมาเบียดเบียนบีฑา ในตลอดทุกเส้นทางที่ขับผ่านไปในการทุกเมื่อด้วยเทอญ

พุทธัง ปิณฑิ ธัมมัง ปิณฑิ สังฆัง ปิณฑิ ขอบารมี พระพุทธเจ้า พระธรรมเจ้า พระสงฆ์เจ้า ประสิทธิให้คำอธิษฐานของข้าพเจ้านี้สำเร็จสมความมุ่งมาดปรารถนาจงทุก ประการเทอญ สาธุ

พระชุมพล พลปญโญ เขียนเมื่อ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๔๙

บทขอขมากรรมสำนึกผิด

หลวงพ่อชุมพล พลปญโญ

๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

ด้วยเดชะ พุทธบารมี ธรรมบารมี สังฆบารมี ข้าพเจ้าจะขอน้อมอัญเชิญสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และเทวดาทั้งหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏจักรวาล อนันตจักรวาล มาเป็นพยานในการขอขมา ลาโทษ ขอโหสิกรรม สำนึกผิด ตั้งจิตใหม่ ของข้าพเจ้า ในกาลบัดนี้ด้วยเทอญ

ข้าพเจ้าจะขอตั้งความเผลอผิด ความละอายต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป ไว้เป็น เบื้องหน้า จะกราบแทบเท้าขอขมา ขอลาโทษ กระทำผิดความผิดของตน ต่อหน้าสิ่ง ศักดิ์สิทธิ์ ดังนี้

๑. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินต่อพระพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ พระธรรมเจ้าทุกทุก พระธรรมชั้น พระปัจเจกพุทธเจ้าทุกทุกพระองค์ พระอริยสงฆ์สาวกทุกทุกองค์ และปฐนีวัตถุสถานอันเกี่ยวเนื่องกับพระรัตนตรัยและสิ่งมีคุณทุกทุกสิ่งสถาน มา ในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๒. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินต่อพระโพธิสัตว์ทุกทุกองค์ และท่านผู้ทรงคุณ ซึ่ง กำลังขวนขวายสร้างบารมี อยู่ในเส้นทางเครือข่ายแห่งพุทธะทั้งปวง มาในอดีต- ชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๓. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกินต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณชบเลี้ยงข้าพเจ้ามาตั้งแต่ เท้าเท้าฝ่าหอย มีการไม่รู้จักรำลึกบุญคุณที่ท่านชบเลี้ยงมา ดื้อด้านไม่ฟังคำสั่ง สอน ต่อล้อต่อเถียงทำให้ท่านเสียใจ ไม่กระทำตามโอวาทที่ท่านสอนสั่ง ไม่ขวน- ขวายตอบแทนบุญคุณท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนา- กิดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๔. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยล่วงเกิน ต่อครูบาอาจารย์ผู้สอนสั่งด้วยหวังดี โอบอ้อมอารีมี พระคุณเกื้อหนุนด้วยเมตตา โดยทำให้ท่านต้องระอา เพราะความดื้อด้านถือตัวหัว แข็ง บ้างก็แข็งดีเข้าใจว่าตัวเองนี้เก่งกล้า ทั้งที่สงวนรักษาความโง่เขลาเบาปัญญา ไว้อย่างประคบบระหงม ไม่น้อมรับโอวาทที่ท่านเมตตาสอนสั่งด้วยหวังดี ทำให้ ท่านผู้หวังดีต้องคับแค้นแน่นใจ มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่ เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๕. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยหักหลัง ททรยศ คดโกง ต่อท่านผู้มีพระคุณ ผู้มีบุญคุณ ต่อ ท่านผู้มีความซื่อสัตย์ จงรักภักดี จริ่งใจต่อข้าพเจ้า มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติ

กิติ เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

๖. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยลบหลู่ล่วงเกิน ต่อท่านผู้มีคุณธรรมอันสูงส่ง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็ดี หรือเพราะความเย่อหยิ่งถือดี ยกตนข่มท่าน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๗. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยแสดงความไม่ยำเกรง ต่อจิตวิญญาณ ทั้งในภูมิชั้นสูง ภูมิชั้นกลาง ภูมิชั้นต่ำ ได้เคยล่วงเกินทำร้ายทำลายให้ท่านเดือดร้อน ด้วยกายกรรม วาจกรรม มโนกรรม มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๘. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยทำให้ท่านผู้ใกล้ชิดสนิทแน่น ทั้งเป็นญาติมิตรสามีภรรยา ลูกหลานเหลนสืบสายโลหิต ต้องคับแค้น ขัดข้อง ผิดหมองใจ โดยการแสดงนิสัยอันธพาลมารโหดร้ายต่อคนใกล้ชิด มองข้ามคนสนิทไปสนใจแต่คนนอก ทำให้ท่านต้องน้อยใจ เสียใจ น้ำตาตก เพราะว่าข้าพเจ้าถือทิฐิหยาบกระด้าง เอาแต่ใจและความต้องการของตัวเองเป็นใหญ่ มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๙. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำไปโดยไม่สมควรแก่ศักดิ์ศรีและฐานะ กระทำไปโดยไม่ละอายต่อบาป ไม่เกรงกลัวต่อบาป ผิดสัจจะ ผิดศีล ผิดธรรม ไม่ยำเกรงต่อโอวาทของพระศาสดา โดยละเมิดข้อห้าม หรือไม่เอื้อเฟื้อกระทำตามที่พระองค์สั่งสอน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น
๑๐. สิ่งใดที่ข้าพเจ้าได้เคยกระทำการกักขฬะ เขี้ยว โหด เลวร้าย อาฆาต พยาบาท สบประมาท แข่ง จองเวร อิจฉา ริษยา ไม่อยากให้คนอื่นได้ดี ทั้งด่าว่า ใส่ร้ายป้ายสี นินทา กล่าววาจาเสื่อมเสียยุยงให้แตกสามัคคีกัน บั่นไยตความผิดให้ผู้อื่นโดยไม่เป็นความจริง หรือพูดจาพล่อย ๆ โดยไม่ยั้งคิดไม่รับผิดชอบ อันเป็นเหตุให้ผู้อื่นต้องลำบากเดือดร้อน มาในอดีตชาติก็ดี ปัจจุบันชาติก็ดี เจตนาที่ดี ไม่เจตนาที่ดี ทั้งหมดทั้งสิ้น

ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ข้าพเจ้าขอตีแผ่ความจริงใจ ในการยอมรับสำนึกผิดของข้าพเจ้า ไปตลอดหมื่นโลกธาตุ แสนโกฏิจักรวาล อนันตจักรวาล

ขอพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกพระองค์ ได้โปรดเมตตามาเป็นพระประธาน ในการขอขมาลาโทษของข้าพเจ้า ในกาลครั้งนี้ด้วยเทอญ

ขอแสดงอาการ ละพยศ ลตมานะ ละทิกฺขฐิ ขอสำนักผิดในบาปกรรมที่ทำมา ต่อไปนี้ จะตั้งตา ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตให้ขาวรอบ เชื่อฟังพระพุทฺธเจ้า เคารพพระธรรม เดินตามพระอริยสงฆ์

ด้วยอำนาจเดชพระเมตตาของพระบรมศาสดาจารย์เจ้า ในวาระโอกาสที่ข้าพเจ้าได้กราบขอขมาลาโทษ ยอมรับสำนักผิดในกาลครั้งนี้ ขอให้ญาณบารมีของข้าพเจ้าได้ผุดเกิดใหม่ ภายใตร่มธรรมรอยพระพุทฺธบาท ปกเกล้า ปกเกศ ให้ข้าพเจ้าได้เจริญรุ่งเรือง ร่มเย็นเป็นสุข ในเส้นทางธรรมยาตราของพระพุทฺธองค์ตลอดไป

ในวาระมงคลโอกาส ที่ข้าพเจ้าได้เกิดใหม่ ภายใตร่มพระบารมีธรรมญาณของพระองค์เจ้านี้ ข้าพเจ้าจะพึงแสดงออก ซึ่งกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม อันประกอบด้วย กุศลและเมตตา ต่อสรรพสัตว์ทั้งหลายทั้งปวง ข้าพเจ้าจะตั้งจิตบำเพ็ญอย่างแรงกล้า ต่อพระพุทฺธเจ้า ต่อพระธรรมเจ้า ต่อพระสงฆ์เจ้า มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป มีความยินดีในการบริจาคทาน ในการรักษาศีล ในการเจริญภาวนา ในการสร้างบารมี ในการสร้างความคิด ในการสร้างกุศลจิต ในที่ทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ

เพราะว่าข้าพเจ้าได้มีศรัทธาความเชื่ออย่างแรงกล้าในเรื่องกฎแห่งกรรม ว่าบุคคลกระทำการสิ่งใด ไม่ว่าดีหรือชั่วก็ตาม ตนเองนั่นแหละ ที่จะเป็นผู้รับทั้งผลดีและผลชั่ว ไม่ใช่ผู้อื่นจะมาเป็นผู้รับผล ตนเองนั่นแหละที่จะเป็นผู้รับผลอย่างเต็มที่ อย่างถี่ยั่วทุกคดี ไม่ว่าชั่วหรือดี เป็นกฎตายตัว ตลอดกาลนาน จนสิ้นโลก

ข้าพเจ้าขอตีแผ่ความจริงใจไปตลอดโลกธาตุ ประกาศโทษตน ด้วยความละเอียดต่อบาป และความเกรงกลัวต่อบาป ข้าพเจ้าจะชวนขยายปรับปรุงตนเป็นคนใหม่ จะเห็นโทษในความชั่วแม้เล็กน้อย แล้วไม่ฝืนกระทำ จะเห็นคุณในความดีแม้เล็กน้อย แล้วชวนขยายกระทำโดยเคารพเอื้อเฟื้อ จะไม่ประมาท ไม่ทอดธุระ ไม่เชื่อน้ำขี้ ต่อความดีและคนดีทั้งปวง จะไม่ทำตัวให้คุ้นเคยเป็นสหายใกล้ชิด ต่อความชั่วและคนชั่วทั้งปวง จะชวนขยายคบหากัลยาณมิตรผู้เป็นบัณฑิต เพื่อเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ในเส้นทางแห่งการปฏิบัติบูชา ด้วยความบำเพ็ญอย่างแรงกล้าต่อพระธรรม ไปจนกว่าที่จะถึงซึ่งพระนิพพาน ในอนาคตกาลอันใกล้ด้วยเทอญ

พระชุมพล พลปญฺโญ เขียนเพื่อเป็นพุทฺธบูชา ในวันวิสาขบูชา ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๕๓

(บทขอขมากรรมสำนักผิดนี้ ถ้าใครใช้ทุกวันจะช่วยแก้ไขวิบากเวรกรรมให้เบาบางลง และช่วยให้เจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติธรรมเป็นอย่างยิ่ง)

(ไม่สงวนลิขสิทธิ์)

หากพบหนังสือเสียหายจากการพิมพ์
กรุณาส่งคืนโรงพิมพ์
บริษัท จามจุรีโปรดักส์ จำกัด
ตามที่อยู่ด้านหน้า
ทางโรงพิมพ์จะจัดส่งหนังสือเล่มใหม่ไปให้
โดยไม่คิดมูลค่า

หมู่พระเจดีย์มากมาย เมื่อมองจากพระเจดีย์ขเวสันตอไปทางทิศเหนือ
พระเจดีย์องค์ใหญ่ในภาพคือ วิหารทีโลมินโล สร้างโดยพระเจ้าันนตาวังเมียะ

